

Un roman despre rănilile lumii noastre

POLIROM

Zeruya Shalev
Durere

BIBLIOTECA POLIROM

Scriitori contemporani, voci și tendințe noi
în literatura universală de azi.

Colecția BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Zeruya Shalev, *Keev*

Copyright © Zeruya Shalev

Published by arrangement with The Institute for The Translation of Hebrew Literature

All rights reserved

© 2016 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului

o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedesește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Foto copertă : © Katya Yacenco/Shutterstock.com www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, Bdul Carol I nr. 4 ; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României : SHALEV, ZERUYA

Durere / Zeruya Shalev ; trad. din lb. ebraică și note de Gheorghe Miletineanu. – Iași : Polirom, 2016

ISBN print : 9789734657209

ISBN ePub : 9789734659302

ISBN PDF : 9789734659319

I. Miletineanu, Gheorghe (trad.; note) 821.411.1631=135.1

Printed in ROMANIA

Zeruya Shalev

Durere

Traducere din limba ebraică și note

de Gheorghe Miletineanu

POLIROM

2016

Pentru Vered Slonim-Nevo

Capitolul întâi

Uite-o că se întoarce și, deși a așteptat-o în toți anii ăștia, e surprinsă că se întoarce de parcă niciodată n-ar fi părăsit-o, ca și cum n-ar fi fost fără ea nici o zi, nici o lună, nici un an, și doar au trecut exact zece ani de atunci. Fiindcă Miki întrebase : „Ții minte ce dată e azi ?“ ca și când ar fi fost vorba de o zi de naștere sau de aniversarea căsătoriei, și ea a făcut un efort de memorie – ei se căsătoriseră iarna, se cunoscuseră în iarna de dinainte, copi i s-au născut iarna, nici un eveniment demn de menționat nu se petrecuse în viața lor vara, în ciuda lungimii acestui anotimp care invită parcă la nenumărate evenimente – și Miki și-a coborât privirea, arătând cu ochii spre bazinul ei, care, spre profunda-i nemulțumire, se lățise de-atunci, și dintr-odată durerea a revenit, și ea și-a adus aminte.

Sau mai întâi și-a adus aminte, și atunci a revenit durerea ?

Fiindcă de fapt niciodată nu uitase, și de aceea nu era vorba de o aducere aminte, ci de retrăirea deplină a acelei clipe arzătoare, a sfâșierii care devenea treptat tot mai reală, a vijeliei de strigoi ai panicii, a paraliziei solemne a tăcerii : nici o zburătoare nu ciripea, nici o pasăre nu zbura, nici un taur nu mugea, nici un înger nu se ruga, marea nu se cutremura, nici un om nu vorbea, lumea fusese redusă la tăcere.

Cu timpul a înțeles că erau acolo de toate în afară de liniște, și cu toate astea numai liniștea i s-a întipărit în memorie : îngeri muți se apropie de ea, îi pansează în tăcere rănilor, membre smulse ard fără zgomot și cei cărora le aparținuseră le privesc cu gurile pecet-

luite, ambulanțe albe străbat tăcute străzile, uite, către ea plutește, parcă înaripată, o targă îngustă, iar ea e ridicată pe brațe și culcată

pe targă, și clipa aceea în care a fost despărțită de asfaltul încins a fost clipa

în care s-a născut durerea.

8

Zeruya Shalev

Născuse doi copii și totuși nu a cunoscut-o atunci când s-a ivit deodată, pentru prima oară în toată puterea, sfredelindu-i pânzele, ferestruindu-i oasele, pisându-le într-o pulbere fină, stri vin du-i mușchii, rupându-i tendoanele, strivindu-i țesuturile, sfâșindu-i ner-

vii, chinuind plămada interioară din care niciodată nu se gândește că

e făcut un om. Fiindcă doar ce era mai sus de gât îi deșteptase interesul, țeasta și creierul ascuns în interiorul ei, conștiința și înțelepciunea, gândul și chibzuința, opțiunea, identitatea, memoria, iar acum nu mai are nimic în afară de ea însăși, în afară de ea, în afară de durere.

„Ce s-a întâmplat?“, a întrebat el și deodată i-a fost rușine. „Ce idiot sunt, n-ar fi trebuit să-ți aduc aminte“, și ea s-a rezemat de peretele de lângă ușă, erau gata să iasă din casă, fiecare la munca lui – și a încercat să arate cu privirea scaunele de bucătărie, și el s-a grăbit în bucătărie și i-a adus un pahar cu apă, dar n-a izbutit să-l țină în mână care aluneca pe perete.

„Un scaun“, a șuierat printre dinți, și el a târât înspre ea un scaun, dar, spre surprinderea femeii, s-a lăsat pe el cu toată greutatea, ca și cum el ar fi fost cel cuprins acum, pe neașteptate, de durere, ca și cum el ar fi fost acolo în dimineața aceea, în urmă cu exact zece ani, când suflul puternic al exploziei din autobuzul de alături a aruncat-o din mașină și a trântit-o pe asfalt. Fiindcă, ce-i drept, dacă n-ar fi fost o schimbare de ultimul moment, el ar fi fost acolo și nu ea, plutind prin aerul fierbinte ca un imens asteroid, aterizând cu o izbitură printre cadavrele care ardeau.

Chiar, de ce nu fusese el cel care să-i ducă pe copii la școală, ca în fiecare dimineață? Își amintește de un telefon urgent de la birou, o defecțiune în program, un sistem întreg care se prăbușise.

Cu toate astea, el avusese totuși de gând să-i ducă la școală cu mașina, dar

Omer încă nu era îmbrăcat, sărea în pijama pe patul dublu, și ea voia să evite plânsete și dojeni. „Lasă, îi duc eu“, a propus ea, ceea ce n-a împiedicat, firește, să aibă loc inevitabila ceartă de dimi-

neață cu Omer, care se încuiase în toaletă și refuza să iasă de-acolo, și n-a împiedicat nici plânsul Almei, iar are să întârzie din cauza lui, iar, după ce s-a despărțit de ei, frântă de oboseală, la intrarea în școală, accelerând în susul străzii tumultuoase, depășind un autobuz oprit în stație, a izbit-o în urechi zgomotul cel mai înfio-

rător pe care l-a auzit vreodată și apoi o liniște deplină.

Durere

9

Și nu intensitatea exploziei – izbucnirea aceea aproape vulca-

nică de exploziv, șuruburi, cuie și piulițe amestecate cu otravă de șoareci, ca să intensifice sângerarea – care i-a asurzit urechile, ci un alt zgomot, mai profund și mai înspăimântător, zgomotul despăr-

țirii subite de viață a zecilor de pasageri ai autobuzului, bocetul mamelor care lăsausu în urma lor orfani, strigătul fetelor care n-aveau să devină niciodată adulte, plânsul copiilor care nu se vor mai întoarce nici odată acasă, al bărbaților care se despărțeau de neves-

tele lor, boce tul mădularelor strivite, al pielii arse, al picioarelor care n-aveau să mai umble nicicând, al brațelor care n-aveau să

mai îmbrățișeze, al frumuseții ofilite în cenușă, și bocetul ăsta îl aude ea acum din nou și-și aco peră urechile cu palmele în timp ce se lasă greoaie pe genunchii lui.

— Of, Iris, spune el, încolăcindu-și brațele în jurul umerilor ei.

Credeam că am depășit coșmarul ăsta.

Și ea încearcă să-i evite îmbrățișarea :

— O să treacă imediat, își țuguie ea buzele. Poate c-am făcut o mișcare nefericită, iau un hap și plec la lucru.

Dar uite că iar, ca atunci, fiecare mișcare se descompune în zeci de alte mișcări mărunte, mai dureroase decât cele de dinainte, așa încât chiar și ea, care ține atât de mult să-și dovedească stăpâ nirea de sine, încât și-a făcut un renume de directoare puternică și auto-

ritară, lasă să-i scape un oftat greu.

Dar în spate, dincolo de oftatul acela care o surprinde chiar și pe ea,

izbucnește un râs puternic, hohotitor, și amândoi se uită

îndărăt, la capătul coridorului acolo stă fiul lor în ușa camerei lui, înalt și subțire, își scutură chica de deasupra tâmpelilor rase și scoate nechezături vesele, ca de cal :

— Hei, ce-i cu voi, mamatata ? Ce v-ați așezat aici unul peste altul ? V-a venit chef să-mi faceți un frățior ?

— Nu e deloc amuzant, Omer, bombăne ea furioasă, cu toate că priveliștea care i s-a înfățișat i se pare și ei ridicolă. M-au apucat niște dureri acolo unde am fost rănită, trebuia să mă așez.

Și el se apropie încet de ei, în pași aproape de dans, purtându-și cu farmec trupul atât de frumos în chiloți boxer tigrati, cum de-a produs împerecherea lor un trup atât de bine clădit.

— Mișto, șezi cum poftești, rânjește el, dar de ce pe tata ? Și de ce trebuie să șadă și tata ? Și el are dureri ?

10

Zeruya Shalev

— Când iubești pe cineva îi simți durerea, îi răspunde Miki cu tonul didactic pe care Omer îl detestă, și de fapt și ea, tonul care exprimă deja că s-a simțit jignit de ironia previzibilă a fiului.

Și ea spune :

— Adu-mi o pastilă, Omer, mai bine două. Sunt în sertar la bucătărie.

Și când înghite repede analgezicele i se pare că, în virtutea hotărârii ei, durerea o să fie înlăturată pe veci, o să dispară și n-o să mai revină. Durerile nu revin hodoronc-tronc cu asemenea intensitate, asta nu-i logic. Doar totul a fost tratat, vindecat, cusut, înșurubat în trei operații diferite, de-a lungul unui an întreg de internări. Au trecut zece ani de-atunci, s-a obișnuit să trăiască cu împunsăturile de durere la schimbările de anotimp sau după efort, trupul nu-și revenise niciodată, dar, pe de altă parte, nici nu se așteptase la un

val nou de durere ca ăsta, ca și cum în dimineața asta totul s-ar petrece din nou, de la început.

— Ajută-mă să mă ridic, Omer, îl roagă ea, și el se apropie de ea încă amuzat, îi întinde un braț puternic și subțire, și uite-o că

stă din nou pe picioare, se reazemă, ce-i drept, de perete, dar nu cedează. O să iasă din casă, o să ajungă la mașină, o să meargă la școală, o să conducă ședințele cu eficiență, o să onoreze întâlnirile programate, o să ia interviuri de angajare profesorilor noi, o s-o primească pe inspectoare, o să rămână să controleze ce se întâmplă

la orele de după-amiază în care școala supraveghează copiii ca să

ușureze viața părinților acestora, o să răspundă la e-mailuri și la mesajele care o să se adune între timp, și abia la întoarcere, spre seară, pe drum, când o să conducă cu buzele strânse de durere, o să-și îngăduie să se gândească la faptul că Miki a rămas acolo șezând pe scaunul de bucătărie lângă ușă, cu capul în mâini, chiar și după ce ea a ieșit, mai exact a evadat de acolo, ca și cum i-ar fi lăsat lui toată durerea, cum ședea acolo de parcă el ar fi fost cel căruia în dimineața aceea, în urmă cu exact zece ani, i-ar fi fost sfărâmat bazinul, ca și cum el ar fi fost cel a cărui viață a fost trunchiată.

Prinsă între zeci de mașini în traficul în care se târăște încet la întoarcerea acasă, ea își amintește cum a sosit Miki la patul ei din secția pacienților cu traume, gâfâind și cu fața mohorâtă. N-a fost

Durere

11

primul care a sosit, oameni pe jumătate străini au ajuns înaintea lui atunci când zvonul s-a răspândit cu repeziciune. În ordine inversă

au apărut vizitatorii veniți să consoleze, începând cu cei mai înde-

părtați și sfârșind cu cei mai apropiați, Omer, în vârstă de șapte ani, și Alma, în vârstă de unsprezece ani, aduși de prietena ei Daphna o clipă înainte ca ea să fie dusă la sala de operație, și atunci când i-a văzut pășind spre ea și-a amintit îngrozită că doar pe ei uitase să-i înștiințeze. Reușise să lase un mesaj pe telefonul mobil al lui Miki și la locuința mamei, apăsa pe butoane cu degetele pline de sânge, ștergea sângele cu bluza, și numai la școala copiilor a uitat să dea telefon, și adevărul adevărat e că de-a lungul tuturor orelor care trecuseră până i-a văzut apropiindu-se cu teamă, ținân-

du-se de mână, de patul ei, uitase cu totul de existența lor, uitase că femeia asta care plutise o clipă pe deasupra străzii în flăcări până fusese trântită pe caldarâm e mamă de copii.

În prima clipă i-a fost chiar greu să-i recunoască. O pereche ciudată înaintează către ea, un băiat înalt și o fetiță scundă. El blond și ea brunetă, el agitat și ea tăcută. Două contrarii pășesc împreună, încet și grav, ca și cum ar fi vrut să depună o coroană

invizibilă pe mormântul ei, iar ea ar fi vrut să dispară din fața lor, numai că era legată de pat, și de aceea a închis ochii până când i-a auzit plângând pe două voci : „Mamă !“, și a fost constrânsă să-și regăsească imediat stăpânirea de sine. „Ce noroc am avut“, a bâiguit ea ca să nu-i sperie, „putea să fie mult mai rău“.

„Ai voie să le arăți că ți-e greu“, i-a spus mai târziu unul dintre medici. „Nu-i nevoie să te prefaci. Lasă-i să te ajute, așa îi și înveți să facă față greutăților cu care se confruntă ei“. Dar ea nu putea să-și dezvăluie slăbiciunea în ochii lor și de aceea luni întregi, până

când s-a vindecat, n-a putut suporta prezența lor.

„Totul s-a întâmplat din cauza lui Omer“, își aduce aminte cum Alma observase lucrul ăsta cu răceală, aproape cu nepăsare, ca și cum ar fi stabilit un fapt de la sine înțeles. „Dacă nu se ascundea la toaletă, am fi plecat mai devreme și n-ai fi fost acolo când a explodat autobuzul“, și Omer a început să urle, s-o lovească pe soră-sa cu picioarele și să se dezlănțuie. „Nu-i adevărat ! Totul s-a întâmplat din cauza ta ! Totul s-a întâmplat fiindcă ai vrut ca mama să-ți facă o coadă de cal falsă !“ Și când Miki a încercat să-l țină și

12

Zeruya Shalev

să-l potolească, puștiul l-a arătat deodată cu degetul și a zis tăios, cu acea suspiciune care domnea întotdeauna între ei, „Totul s-a întâmplat din cauza ta !“.

Și poate c-au continuat să se învinovățească unul pe altul, ca și cum într-adevăr ar fi fost vorba de o întâmplare care se petrecuse în cercul închis al familiei și nu de un incident cu substrat națio-

nalist, plănuit și adus la îndeplinire de către teroriști care n-aveau nici o treabă cu mica lor familie, dar de-acum au luat-o de-acolo la acel divertisment îngrozitor al lungilor ore de operație și la tot ce-a urmat acestui divertisment, iar apoi au venit lunile de refacere și recuperare și numirea care o aștepta la capătul drumului ca un fel de premiu. Știa că au fost unii care au spus că dacă n-ar fi fost rănită n-ar fi fost numită atât de tânără directoare de școală, și ea însăși s-a mirat de asta uneori, dar uriașul volum de muncă nu i-a îngăduit gânduri deșarte. Au trecut peste ea zece ani întregi fără

asemenea gânduri, și acum, când parchează mașina și se apropie de casă cu pași șovăitori, i se pare că abia s-a trezit după operația aceea, care a durat zece ani, și abia acum e în stare să se gândească

la întrebarea pe care au pus-o atunci copiii ei, ba chiar a adunat pentru asta o experiență imensă, ca să decidă în sfârșit cine e într-adevăr vinovat.

Capitolul al doilea

Ușa ascensorului se deschide în salon și creează senzația alie-

nantă că salonul se află în casa scărilor, asta împrumută o dimen-

siune dramatică oricărei intrări și chiar în seara asta, când se deschid ușile de oțel inoxidabil și când intră în propria ei locuință, ea se simte pentru o clipă ca un musafir, un musafir nepoftit care a greșit ziua sau ora, fiindcă nimeni n-o așteaptă, și ea cercetează

cu o senzație de inconfort livingul spațios. S-au depărtat de centrul orașului ca să câștige câțiva metri pătrați, câte o cameră separată

pentru fiecare copil, un dormitor mare cu un colț de lucru, într-o clădire de apartamente standard într-un cartier nou și lipsit de farmec, și într-adevăr au obținut intimitate, dar tocmai spațiul comun n-au izbutit să-l umple, și acum, când cercetează camera de zi, canapeaua mare și canapeaua mică și cele două fotolii și măsuța pentru cafea așezată la mijloc, ferestrele care invită înăun-

tru un peisaj urban în care plutește și un strop de praf de deșert, bucătăria luminoasă și curată, unde pe plita bine frecată stau două

oale, iris se întreabă pentru o clipă dacă în casa asta locuiesc oameni vii, fiindcă i se pare deodată că e nelocuită, că lucrul cel mai im-

portant lipsește.

Chestiunile de amenajări interioare nu-i preocupaseră nici odată

nici pe ea și nici pe Miki – numai să fie plăcut și comod, să fie odihnitor pentru ochi. Oricum, ei se întorc acasă târziu, și după

ce cinează cu copiii ea mai stă încă ore întregi în fața computerului ca să scrie e-mailuri profesorilor și părinților, să aplaneze conflicte, să fixeze întâlniri și ședințe, să-și scrie mesajul săptămânal din partea directoarei, și atunci ce importanță mai are dacă podeaua e așa sau altminteri, dacă tapiseria e așa sau altminteri, important e să aibă un loc unde să-și pună trupul obosit.

Zeruya Shalev

Ușa camerei lui Omer se deschide și Iris îi și trimite un zâmbet silit, dar nu el apare de acolo, ci o fată subțirică, roșcovană, într-un *t-shirt* colant și în niște chiloțași minusculi, fata se grăbește fâstâcită

spre toaletă, iar Iris îi urmărește bazinul suplu cu un suspin de ușurare. Atât de multe temeri însoțiseră creșterea lui Omer, și, uite, s-ar zice că s-au dovedit nejustificate, fata asta e încă o dovadă că

erau lipsite de temeii, și atunci când iese ea, încearcă să-i identifice fața îndărătul șuvițelor lungi, oare a mai văzut-o vreodată în trecut ?

În ultimele luni, atunci când îl trezește dimineața, din patul lui răsare câteodată câte-o fată, chiar dacă a văzut cu ochii ei că el era singur când se băgase în pat, ca și cum peste noapte ar fi germinat.

Urmărește cu satisfacție pașii fetei, care dispar înghițiți de camera lui Omer, și se îndreaptă spre bucătărie. Trebuie să mănânce ceva, fie și numai ca să poată să mai înghită o pastilă. În oale o așteaptă

aburind orez alb și fasole roșie ca părul fetei. În ultima vreme îi cere femeii care o ajută la gospodărie să le și gătească din când în când. Lui Omer îi e tot timpul foame, și cine mai are putere să stea să și gătească după orele de lucru. Ce plăcere e să găsești pe plită

două oale pline, să te descotorosești de nesfârșita povară a hrănirii familiei, dar, de când mâncarea devenise ușor de obținut, parcă i se schimbasese gustul, și mai ales se intensificase acea senzație de vagă

înstrăinare, ca și cum asta ar fi fost o modestă cantină muncitorească, un hotel oarecare, orice, numai o casă de oameni nu.

Ce prostii, rânjește ea, ce deșertăciuni îi dospesc în cap de azi-dimineață, ca gunoiul pe vreme de caniculă. Casă-necasă, de fapt ce importanță are ? Important e că nu flămânzim, important e că avem un acoperiș deasupra

capului, că avem de lucru, că copiii sunt mai mult sau mai puțin bine, numai s-o lase chinul ăsta, fiindcă iar înghite două comprimate, să domolească valurile de durere. Vin ca niște dureri ale facerii, la fiecare minut sau două, îi cuprind trupul, îi ferestruiesc cușca bazinului os după os, și, cu un oftat greu, ea se întinde pe canapea. Un vânt cald și amenințător de început de vară suflă prin casă, dar ei îi e atât de frig când oasele îi sunt sfărâmate sub piele. S-ar părea că vântul o să risipească

imediat fărâmele astea de oase, poate că atunci o să treacă durerea.

O să renunțe la ele, și nu numai la ele, la toate mădularele care o dor ar renunța, trupul poate să i se golească treptat, numai să n-o

Durere

15

mai doară. Nu poate să-și permită să se oprească, are de scris înștiințări, de rezolvat incidente, o să se ridice imediat și o să se târască în colțul de lucru, o se așeze în fața computerului, nu-i place să stea cu mâinile în șold, și se întreabă care-i sensul exact al acestei expresii care a fost creată, pe cât se pare, anume pentru ea, fiindcă exact acolo încep durerile, în șoldurile care au fost cândva înguste ca șoldurile fetei care intră acum în bucătărie, purtând, nu se știe de ce, chiloții boxer tigurați ai lui Omer, oare el o să apară

în chiloțașii ei minusculi ?

Dindărătul pleoapelor coborâte ea îi strecoară o privire plină de o străveche teamă, purtările lui au fost dintotdeauna imprevizibile.

— Mult stimată doamnă directoare, îi strigă el, și nu e limpede de ce o salută militărește, și ea distinge cu ușurare că poartă pan-

taloni scurți sport și starea lui de spirit e exce lentă, s-ar spune că

dacă o să se sfărâme aici vreo inimă, aceea n-o să fie a lui, și îi spionează în timp ce ei mănâncă unul în fața celuiilalt, în sufragerie, își umplu într-una farfuriile.

— E delicios ! mârâie ei cu gura plină, ca și cum și-ar face unul altuia complimente, mestecă și chicotesc, și ea e surprinsă de cât de puțin vorbesc între ei. Oare prezența ei îi amuțește, sau n-au nevoie de cuvinte ca să se simtă apropiați unul de celălalt ?

Cât de diferiți sunt de cum eram noi, se gândește Iris. Aveam exact vârsta pe care o are Omer acum, iar Eitan era un pic mai mare decât el, și nu conteneam să vorbim, și cât de puțin râdeam. Pe atunci nu erau multe motive de râs, maică-sa se topea văzând cu ochii, iar Eitan, care era fiu unic, o îngrijea cu devotament, ceasuri întregi ședea lângă patul ei la spital și de-acolo venea la ea acasă, înalt și slab, cu ochii lui deschiși la culoare arzând de uimire tristă, și ea îi dădea de mâncare, îl consola, îl liniștea cu dragostea

ei.

Ce înțeleg copiii ăștia, se revoltă ea, privindu-i deodată cu osti-

litate pe fiu-său și pe prietena lui mestecând unul în fața celuilalt și rânjind, cotrobăind prin frigider și întorcându-se la masă cu încă

ceva gus tos, ceva „delicios pe bune“, așa încearcă ei să fie exacti în formulări, își plimbă degetele unul deasupra celuilalt, și Iris își ferește privirea. De ce priveliștea asta, care ar trebui s-o bucure, trezește în ea o asemenea greață ? Poate că n-are nici o legătură cu priveliștea, doar că greața o însoțește de dimineată. Nu e, Doamne

16

Zeruya Shalev

ferește, invi dioasă pe fiu-său, dimpotrivă, e recunoscătoare pentru faptul că el a fost cruțat de suferințele lui Eitan, și de suferințele ei după ce a părăsit-o, fiindcă imediat după încheierea celor șapte zile de doliu după maică-sa, după ce ultima vizită de condoleanțe s-a terminat și încă înainte de a se fi dus la mormântul ei, a în -

științat-o în formu lări elegante și cu răceală, ca și cum totul ar fi fost plănuțit dinainte, că el are de gând să înceapă acum o viață

nouă, o viață fără durere, și ea n-are ce căuta în viața asta nouă.

„N-o lua ca pe ceva personal, Stânjenel“, a adăugat el gene-

ros. „Pur și simplu m-am săturat să duc greutatea asta“, ca și cum ea ar fi fost cea care-l apăsa, când, de fapt, ea voia numai să facă

lucrurile mai ușoare pentru el. „Înțelege-mă, încă n-am împlinit optsprezece ani. Vreau să trăiesc“, a spus el, „vreau să uit anul ăștia îngrozitor, iar tu faci parte din acest an“. Și ea s-a îngrozit, chiar și după ani de zile își mai aducea aminte de el clănțănind din dinți, cum i se mișcau maxilarele fără nici o ezitare sub pielea netedă a obrazilor.

„Nu-mi vine să cred, mă pedepsești fiindcă am fost cu tine, pentru că te-am sprijinit tot anul ăsta ?“, a mormăit ea cu glas nău-

cit, iar el a spus : „Asta nu-i o pedeapsă, Stânjenel, ăsta e imperativul realității. Dacă te-aș întâlni acum, totul ar fi altfel. Precis că m-aș

îndrăgosti de tine și am rămâne împreună, dar ne-am întâlnit prea devreme. Poate că o să mai avem o dată o șansă, dar acum trebuie să mă salvez“.

„Să te salvezi de mine ?“, a întrebat ea, uimită. „Ce rău ți-am făcut ?“ Iar el i-a luat mâinile, pentru o clipă părea că e gata s-o consoleze, să se întristeze împreună cu ea de imperativul ăsta al realității, dar numaidecât și-a retras mila și mâinile, și pentru asta nu l-a iertat nici până în ziua de azi pe Eitan Rosenfeld, prima ei iubire, și într-o anumită măsură și ultima, fiindcă de atunci n-a izbutit să mai aibă același simțământ absolut și incontestabil. Până

în ziua de azi nu l-a iertat că nu i-a părut rău nici de ea și nici de dragostea lor, și nici de despărțirea plină de cruzime pe care o impusese amândurora, pentru că și dacă ar fi fost absolut necesară

din punctul lui de vedere, ar fi trebuit să se simtă îndoliat alături de ea și să n-o lase așa, singură cu verdictul pe care i-l pronunțase, singură fără nici un rost și fără nici o țintă în viață, fără nici o

Durere

17

speranță, după ce-și pierduse încrederea în oameni și tinerețea, o pierdere care, pentru ea, era la fel de mare ca pierderea mamei pentru el, o pierdere de pe urma căreia și-a revenit foarte greu.

— Ce-i cu tine, mămicu' ? Omer se apropie de ea, probabil că

iarăși a gemut fără să vrea. Ce stai culcată ca o plăcintă ? E vreo grevă de care eu încă n-am auzit ?

Are pieptul îngust și prelung, strâns și neted, și obrajii îi sunt și ei încă aproape netezi, ca obrajii lui Eitan.

— E o grevă personală, spune ea. Am niște dureri îngrozitoare, adu-mi o pastilă din sertar și un pahar cu apă, Omri, îl roagă ea.

Fiindcă dacă durerea o să înceteze, o să înceteze și aducerile aminte. Fiindcă ani întregi nu și-a îngăduit să se gândească la Eitan.

Ani de zile nici n-a zăcut așa pe canapea fără să facă nimic și uite că între timp fiul ei aproape c-a ajuns la vârsta pe care-o avea Eitan, fără ca ea să-și dea seama, și prietena lui se zgâiește la ea cu aceeași privire plină de curiozitate cu care a privit-o ea pe mama lui atunci când a văzut-o pentru prima oară zăcând pe canapea în salonul casei lor mici.

Era unicul fiu al unei mame singure, care suferise o mastecto-

mie. Pe când el era mic, maică-sa se îmbolnăvise și fusese operată, și Iris ține minte admirația lui la vederea simetriei perfecte a bus-

tului ei tânăr când a dezbrăcat-o pentru prima oară. Ține minte și cum trăgea pe furiș cu ochiul în deschizătura bluzei de pijama căptușite a maică-sii când ședea alături de el lângă patul de spital.

Craterul cicatrizat care se dezvăluia atunci când se apleca spre ei nu semăna cu nimic din ce văzuse ea vreodată, și nici craniul mare, selenar, care se

clătina pe gâtul subțire. Îi plăcea să vină la el acolo la spital, să-i mângâie mâna liberă, pe când cealaltă mână a lui ținea mâna maică-sii. Îi plăcea liniștea din secție, liniștea sfântă a luptei cu forțele naturii, a așteptării unor miracole, a vieții care se cojise strat după strat, până nu mai rămăsese din ea decât sâmbu-

rele interior, dezgolit și tremurând, limba limpede de clopot, cea care refuză să se despartă, chintesență a existenței. Se închipuia pășind alături de el încolo și înapoi prin pădurea arborilor vieții, care se veștejeau treptat, se frângeau încet cu încetul, cum și-ar fi putut închipui că tocmai devotamentul ei față de el și față de suferința lui o să-i trezească o asemenea repulsie ? Pentru ea acelea

18

Zeruya Shalev

au fost ceasuri de predestinare sfântă, de ursită, de menire – el și ea împreună, un băiat și o fată pe lumea asta, încercând să

împuțineze suferința. El – suferința maică-sii și ea – suferința lui.

Luni întregi a simțit că acolo e casa ei, lângă patul bolnavei cu suflet nobil, că aceea e adevărata ei familie. Nu propriei ei mame, femeii exigente, neînduplecate, văduvei de război care dădea puțin și cerea mult, nu fraților gemeni care se născuseră patru ani și jumă-

tate după ea și umpleau casa de tărăboi, ci lor le aparținea – femeii plătând care suferea în tăcere și fiului ei unic, care-i era atât de devotat. Dar dacă s-ar fi implicat mai puțin în durerea lor, dacă ar fi rămas pe margine, n-ar fi fost părăsită, fiindcă a învățat curând că abandonul total e reversul devotamentului total.

Pentru că într-una din zilele de la începutul verii a venit acolo din nou după școală, cu un măr acișor și o pungă de cacao pentru el în geantă, și înainte de a intra în salon a văzut dincolo de perdea craniul neted legănându-se încolo și înapoi cu un fel de răzvrătire agresivă pe care n-o văzuse încă niciodată, iar Eitan a ieșit palid în întâmpinarea ei și a spus : Vino mai târziu, Stânjenel,

acum nu e momentul, și a rămas înghețată în pragul secției, știind că nu se va mai întoarce acolo, și că îi era greu să se depărteze.

A văzut două surori grăbindu-se înspre salon și a auzit un urlet îngrozitor, animalic, răzbătând de acolo, și i-a fost greu să creadă

că a izbucnit din gâtlejul celei mai delicate dintre femei. A urmărit cu o spaimă religioasă tot ce se petrecea dincolo de paravan, ca și cum s-ar fi aflat în fața unei revelații divine, în fața unei priveliști miraculoase, supranaturale, din acelea despre care se învață la orele de religie, rugul arzând care nu se mistuie, primirea Tablelor Legii de către Moise, până când una dintre surori a închis ușa în fața ei, și atunci s-a îndepărtat cu pași nesiguri și s-a așezat pe o bancă la intrarea în clădire, pe *no man's land*-ul dintre tărâmul bolnavilor și tărâmul celor sănătoși, și a ronțăit mărul pe care i-l adusesese lui, a rămas pe bancă până s-a lăsat seara, și Eitan a ieșit de acolo cu umerii lăsați, cu privirea ațintită asupra dalelor grosolane ale espla-

nadei spitalului, deloc surprins s-o vadă acolo, și amândoi au pășit încet, după cum aveau să pășească a doua zi după trupul învelit într-un cearceaf alb, ca și cum ar fi rămas orfani amândoi.

Durere

19

Așa a pășit alături de el în cele șapte zile de doliu, ea era nevasta lui în vârstă de șaptesprezece ani care îi primea pe cei care veneau să prezinte condoleanțe, chiar și pe maică-sa și pe frații ei. Noaptea îl mângâia pe spate până când ațipea, iar diminețile se scula înain-

tea lui și pregătea locuința pentru o nouă zi de doliu, și, de fapt, așa vedea viitorul lor, ca pe un doliu nesfârșit, un tumult liniștitor, dureros și uneori chiar fericit, un tumult de doliu care-i topește și îi amestecă pe unul cu altul într-un singur tot și îi face să crească

împreună, ca două răsaduri plantate în același ghiveci, în același pământ.

Asta a fost a doua ei naștere, a doua oară când a rămas orfană, și ea a ales să se nască și să rămână orfană alături de el, și de aceea îi era mamă și soră și nevastă și era mama copiilor lui, fiindcă

trupul ei tânăr ardea de dorința să-i nască o fetiță și s-o numească

cu numele mamei lui, iar noaptea când pe el îl podidea plânsul în somn simțea craniul pleșuv răsărind dintre picioarele ei. Numai ea o să poată s-o nască din nou, s-o facă să-i semene, numai ea o să-l poată consola, dar când zilele doliului au luat sfârșit s-a trezit nu numai orfană, nu numai văduvă, ci și văduvită de toate visurile ei.

Și-a adunat lucrurile din casa lui în doi saci mari de gunoi și a pășit dreaptă și țepănă către stația de autobuz, fără să privească

înapoi. S-a urcat în autobuzul în care trebuia și a coborât în stația care trebuia și a ajuns la casa ei și s-a băgat în patul ei îmbrăcată, cu sacii de obiecte lângă ea, și a zăcut acolo cu ochi deschiși și uscați până a venit maică-sa. N-a răspuns la întrebările ei fiindcă

nu le-a auzit, și nu i-a auzit insistențele ei să se scoale și să mănânce sau să facă un duș. Sub ochii uscați trupul ei era înghețat și a rămas nemișcată zile în șir. „Am fost cândva paralizată de durere“, i-a povestit lui Miki puțin înainte

să se căsătorească, „am fost parali-

zată câteva săptămâni, dar acum sunt în regulă și asta n-o să se mai repete“.

Bineînțeles că Miki a vrut să audă mai mult, dar ea l-a dezamă-

git și în privința asta. Doar maică-sa flecărea când și când, scotea la iveală un amănunt sau altul, și n-au fost de nici un folos privirile încruntate pe care Iris le ațintea asupra ei.

„Da, a fost un moment de criză, cine nu trece printr-o criză

amoroasă la șaptesprezece ani ?“, conchidea ea, ca să micșoreze

20

Zeruya Shalev

însem nătatea amintirii chiar și față de sine însăși, concentrându-se mai mult pe trădarea maică-sii decât pe fondul chestiunii. Și care era fondul chestiunii ? se întreba câteodată. Că era să piară de boala iubirii ? Și ce era mai surprinzător, faptul că se îmbolnăvisese sau faptul că se vindecase, faptul că reușise în cele din urmă să se întoarcă la viață, să se nască din nou unică și singură, în mijlocul unui vid care se umplea încet-încet ?

Când fiică-sa s-a făcut mai mare și a devenit adolescentă, i-a urmărit tensionată iubirile, temându-se de o criză asemănătoare, dar Alma s-a mulțumit până acum cu legături de scurtă durată, superficiale, și chiar și în asta se putea bineînțeles găsi un motiv de îngrijorare, dar nu în aceeași măsură, și oricum fiică-sa nu era înclinată să-i împărtășească ei trăirile, iar fiu-său părea calm și liniștit în fața fetei care-i purta chiloții, și părea că amenințarea asta nu urmează să se realizeze în curând și ea poate să înceteze să mai urmărească tânăra pereche care lua ființă în fața ochilor ei.

Între timp, durerea s-a potolit un pic, și trupul ei a rămas amorțit.

Simțea durerea privind-o de departe, lăsând-o să se ridice înce tișor de pe canapea și să se așeze în fața computerului ca în fiecare seară, să-și scrie

mesajul săptămânal de directoare, pe lângă alte mesaje și indicații, întrebări și răspunsuri. Despre ce o să scrie în seara asta ? Poate că o să încerce să insufle puțină viață în ultimele săp-

tămâni ale anului, între Ziua Amintirii¹ și Sărbătoarea Shavuot, perioada obosită de după partea cea mai grea a anului, dar încă

înaintea sfârșitului de an, perioadă care e cu mult mai complicată

decât pare, fiindcă dacă se mai poate încă schimba ceva, atunci acela e momentul în care lucrurile o să se schimbe, în tensiunea dintre amintire și înnoire.

1. Ziua Amintirii Eroilor Patriei.

Capitolul al treilea

De ani de zile nu mai văzuse pe ceas ora asta : patru fără

douăzeci noaptea. O oră insuportabilă. De ani de zile are grijă de somnul ei ca și cum i-ar depinde viața de asta. La zece își începe deja ceremoniile de sfârșit al zilei. „Așteaptă un pic, nu arde !“, bombăne câteodată Miki în fața televizorului : „Îndată începe fil mul acela pe care ni l-au recomandat Daphna și Ghidi“, sau :

„Serialul ăsta e pur și simplu excelent, o să-ți placă“. Și alteori nu spune nimic, doar o urmărește cu o privire plină de amărăciune cum se retrage.

„Trebuie să dorm, mâine am o zi încărcată, am o ședință la prima oră“, declamă ea. Dar, chiar dacă n-are nici o ședință, ea e întotdeauna prima care intră în școală. Stă în fiecare dimineață

lângă poartă, la intrare, iarna și vara, își primește elevii pe măsură

ce sosesc, îi salută cu „Bună dimineața“, ține minte numele tuturor, schimbă câteva cuvinte cu părinții lor. Dar el nu se lasă impresio-

nat : „Știi, nu ești singura care muncește din greu. Nu ești singura care se scoală devreme“.

„Îmi pare rău, Muki, sunt sfârșită de oboseală, mi se lipsesc ochii“, mormăie ea și îi evită brațul care încearcă s-o oprească. Știe că pe el nu-l revoltă numai faptul că e devreme, ci mai cu seamă

hotărârea ei de a-și lua ca dormitor separat camera părăsită de Alma în urmă cu câteva luni, atunci când a plecat de acasă. „Asta nu înseamnă nimic, Muki“, a încercat ea să-l împace. „Mi-e mai comod să dorm singură, asta-i tot. Somnul în comun e un obicei primitiv, pur și simplu ne deranjăm unul pe celălalt, există chiar și niște studii pe tema asta. Doar îți displace dacă te trezesc atunci când sforăi !“ Da, ar fi vrut ca ea să-i accepte iubitoare sforăitul, și desigur nu se aștepta să dezerteze în patul confortabil al Almei și să-i închidă ușa în nas.

22

Zeruya Shalev

„Asta nu e o acțiune împotriva ta, asta e o acțiune în favoarea mea. E vorba numai și numai de somn, nu trebuie să ne influențeze cu nimic intimitatea, i-a tot repetat, crezând cu adevărat și cu sinceritate deplină că asta n-o să le influențeze intimitatea, de ce ar influența-o ? De parcă s-ar face dragoste în somn, de parcă s-ar discuta de la suflet la suflet în somn, și, oricum, când Alma o să

se întoarcă, o să-i elibereze odaia și o să se întoarcă în patul dublu.

Dar cine ar fi crezut că Alma o să vină atât de rar, abia dacă apare o dată pe lună, și că obiectele necesare doar noaptea, cele de pe noptiera de lângă patul dublu, au să adopte camera abandonată

drept sălașul lor permanent. Crema de ochi, paharul cu apă, șose-

tele – picioarele ei sunt întotdeauna reci, crema de mâini, o carte sau două, încetul cu încetul ele se înmulțesc, până când Almei i-a scăpat în cursul ultimei ei vizite : „Frumos, mamă, ai pus stăpânire pe odaia mea ! Vrei să dorm eu în locul tău cu tăticu' ?“.

Bineînțeles, s-a grăbit să-și adune de-acolo lucrurile și să le pună la locul lor

de dinainte, și se hotărâse de-acum în sinea ei că

n-are încotro, reîncepe să doarmă cu Miki, dar a constatat cu părere de rău că tot ce o deranjase înainte o deranjează acum de zece ori mai mult, după ce se obișnuise să fie cu desăvârșire liberă de orice prezență străină, și după o noapte în care n-a închis ochii lângă el s-a pomenit așteptând cu nerăbdare ca fiică-sa să elibereze în sfârșit patul și să plece, să se întoarcă la locuința pe care o împărțea cu încă cineva la Tel Aviv și pentru care plăteau chirie, ceea ce s-a și întâmplat când a venit seara, dar de oboseală nici măcar n-a reușit să stea de vorbă serios cu Alma în sfârșitul acela de săptămână, să

audă ceva mai mult despre ce face și ce planuri are, deși era de presupus că fata ar fi izbutit să evite conversația asta chiar și față

de o mamă mult mai vioaie, fiindcă nu făcea și nu plănuia nimic, în afară de faptul că noaptea era chelneriță la restaurantul acela din sudul orașului, iar ziua dormea.

Cum de le-a ieșit lor o asemenea fată, fără nici o ambiție, fără

nici un scop în viață ? Când era mică nu i-a plăcut la nici un cerc, iar acum nu se interesează de nimic, șade ceasuri întregi în fața televizorului sau în fața oglinzii, cine știe ce-i mai rău. Toți anii și-a văzut părinții muncind din greu și n-a învățat nimic din asta.

Durere

23

Chiar dac-ar fi reușit să stea de vorbă cu ea la sfârșitul săptămânii, fiică-sa i-ar fi rânjit desigur batjocoritor în față. „Totul e ok, mămico, liniș tește-te odată, nu sunt elevă la școala ta, sau mai exact soldătică, doar la tine sunt toți ca niște soldăței.“

„Atunci de ce dau cu toții năvală să se înscrie la școala asta, dacă e atât de rău ?“, se grăbea ea să se apere, reconstituind acum în amănunt o conversație care n-a avut loc, dar convorbiri asemă-

nătoare au tot zumzăit între ele în ultimii ani, conversații ciuntite, strâmbe, menite să apropie și care întotdeauna le înde părtau, me -

nite să limpezească și care întotdeauna încețoșau. În naivitatea ei se așteptase ca fiică-sa să fie mândră de ea, să-i aprecieze munca de o viață, luase în primire o școală cu reputație proastă, într-o mahala de oameni săraci, și o transformase într-una deosebit de râvnită în oraș, și desigur nu se așteptase la un aseme nea sarcasm.

„Probabil că vouă vi se potrivește, mie nu“, spunea Alma, privind-o de jos în sus cu ochi sfidători. Cum de le-a ieșit o fată atât de scundă ? Toate fiicele prietenelor ei erau de înăl țimea mamelor lor, și numai Alma rămăsese mică de statură, deși ei amândoi erau înalți.

În primii ei ani aproape că nu mânca, și toate implorările și amenințările pe care le revărsa maică-sa asupra ei nu ajutau la nimic. Numai în fața televizorului, când fetița era preocupată de ce vedea pe micul ecran, reușea uneori s-o hrănească, îndesându-i în gură un triunghi de omletă, o felie de brânză fermentată, o chiftea de legume, și atunci micuța își mișca fălcile inconștient, mesteca și înghițea, până când se scutura ca și cum s-ar fi trezit din somn și protesta vehement.

Cum îi bătea inima hrănind-o în felul ăsta, pe ascuns, fără să

bage de seamă, ca și cum fiică-sa ar fi stat pe marginea unui aco-

periș la mare înălțime și ea ar fi trebuit să se furișeze în spatele ei și s-o prindă înainte să-i observe prezența. Fie care triumphi de omletă o îndepărta cu un pas de cădere. Era o mamă tânără și i se părea că dacă fetița era atât de slabă asta e o mărturie împotriva ei ca mamă, cântărind cât mărturia a sute de martori, pe când ea, mama, încerca să lupte pe toate căile posibile cu slăbiciunea copilei, până când s-a născut Omer și prezența lui a cerut atât de mult și i-a sleit puterile în asemenea măsură, încât i-a venit greu să perse vereze

24

Zeruya Shalev

în toate manevrele, urmărirea, strădaniile de a convinge, imploră-

rile și amenințările, ceea ce a fost, bineînțeles, spre binele tuturor, fapt e că fata a supraviețuit. Probabil că mânca destul ca să fie în regulă, și în adolescență i s-a dezvoltat chiar un apetit sănătos, în timp ce toate prietenele ei se chinuiau să postească, să facă diete, dar asta s-a întâmplat de-acum prea târziu ca să-i spo rească înălți-

mea, și ea a rămas scundă și subțirică, arăta de parcă ar fi avut doisprezece ani, dar frumusețea ei îți tăia răsuflarea, cu ochii mari de culoarea strugurilor negri, cu părul lung și lins, cu îmbinarea între trupul de copil și expresia matură, seducătoare.

Cine să știe pe cine anume seduce ea. Părinții ei nu, desigur, fiindcă toate întrebările lor sunt respinse categoric. De când s-a mutat la Tel Aviv au pierdut cu desăvârșire posibilitatea s-o supra-

vegheze și să adune informații și au rămas dependenți de puțina ei bunăvoință. Din când în când îi scapă câte o frântură de infor-

mație, pe care ei, oricât se străduiesc, nu reușesc s-o completeze, despre o petrecere la care a luat parte, despre una din chelnerițe cu care s-a împrietenit, numai că dacă încearcă să se ajute de informația asta ca să se apropie de ea, rândul următor când se întâlnesc, sau într-o convorbire telefonică, în timpul săptămânii, ea neagă tot ce-a spus, ca

și cum n-ar fi fost decât pură imaginație.

„Ne pedepsește“, îi spunea uneori lui Miki, și el dădea din umeri fără s-o ia în serios : „Ce-ți veni, pentru ce să ne pedepsească ?“. Și ea ar putea să enumere cu ușurință motivele, dar asta n-are nici un sens – să vorbească despre Omer care i-a răpit toată atenția părinților, și apoi știi pentru ce, anul acela îngrozitor, internările, operațiile, convalescența, un an întreg în care mama abia dacă și-a îndeplinit rolul de mamă. Când era acasă depindea întru totul de ei, dar cea mai mare parte a timpului era prin spitale, pentru că

avea fracturi de bazin și găuri în picioare și schije în piept, și bazinul trebuia întărit cu plăci metalice, și introduse tije în oasele picioarelor, și trebuiau făcute grefe de piele peste găuri, și erau regiuni care-și pierduseră sensibilitatea, dar în schimb altele deve-

ni seră de șapte ori mai sensibile, și trebuia să reînvețe să umble și să

reînvețe să șadă, și să se dezintoxice de analgezice, și să se lecu iască

de teama de a ieși din casă și de panica pe care i-o produce scrâș-

netul motorului unui autobuz care pleacă din stație.

Durere

25

Când s-a întors la viața normală a găsit acolo o altă fiică, închisă

în ea și aproape ostilă, atașată de tatăl ei, o fată care-i arunca mai-

că-sii doar priviri acuzatoare. Și la învățătură s-a mulțumit de atunci cu mini mumul obligatoriu, exact ca la masa din sufragerie, gusta din toate câte-un pic, fără nici o curiozitate, numai ca să supravie-

țuiască în cadrul care-i era impus. Iar ea ? Tocmai atunci câștigase concursul pentru direcția școlii, s-a întors la viață însetată, mai ocupată ca oricând, poate că nu s-a gândit destul la fiică-sa. Omer a știut întotdeauna să ceară ce i se cuvenea, dar Alma făcea pesemne parte dintre cei care mereu așteaptă și se lasă dezamăgiți, ca și tatăl ei, și amândoi au însoțit refacerea și însănătoșirea ei cu un devo-

tament mecanic, disperat și totodată rece, și în fața amândouă simțea uneori ca și cum cele câteva secunde în care plutise prin aer o purtaseră cu viteza sunetului pe un alt tărâm, de unde n-o să se mai poată întoarce niciodată.

Din când în când Miki intra în dormitor, unde ea zăcea țin tuită

la pat luni îndelungate, intra ținând în mână o farfurie cu un fel de mâncare ciudat, un pahar de ceai care apucase de-acum să se răcească, și se interesa cum îi mai este, întreba de ce ar mai avea ea nevoie, dar chiar și în rarele dăți în care ea îi cerea apropierea,

„Vino și șezi o clipă cu mine, povestește-mi ce se mai întâmplă“, părea că asta e peste puterile lui. Nu încape îndoială că era stors și istovit de faptul că, pe lângă munca lui, trebuia să-i îngrijească

pe ea și pe copii, dar dincolo de asta i se părea că el nu e mai puțin rece decât ceaiul pe care i-l adusese și la fel de ciudat ca mâncăru-

rile pe care le gătea, că luni de zile privirea lui se ferește de privirea ei, ca și cum el ar fi fost vinovat de ce i se întâmplase ei.

Câteodată Iris chiar glumea pe tema asta. Fiindcă nu trecuse nici un an de când se mutaseră în casa asta, cu ascensor de care Miki se entuziasmase atât de tare. „Ce nevoie avem de ascensor la treizeci și cinci de ani ?“, se mirase ea, și adevărul era că preferase o altă locuință, cu vedere înspre Marea Moartă și cu balcon mare, care i se păruse cu mult mai plină de viață, iar el, care întotdeauna pretindea că e mai prevăzător, a declarat : „Nu se poate ști ce se mai întâmplă, de ascensor e întotdeauna nevoie“. Ceea ce s-a dove-

dit mai mult decât exact la scurt timp după aceea, când a fost rănită, și a făcut-o să glumească pe seama biroului lui de informații,

26

Zeruya Shalev

pe seama faptului că în serviciile de securitate ar fi fost mai de folos decât în domeniul high-tech unde lucra.

Dar pe el gluma asta nu-l amuza niciodată, iar acum, la patru fără douăzeci, sau poate puțin mai târziu – nu îndrăznește să pri-

vească din nou ceasul, când durerea n-o lasă să ațipească din nou, se pomenește reconstituind clipă de clipă dimineața aceea, minu-

nându-se din nou de acele coincidențe absolut întâmplătoare în timp și în spațiu care duc la nenorocirile cele mai mari, dar și la miracolele cele mai tulburătoare.

Își amintește că în seara de dinainte Miki rămăsese la serviciu până târziu, ea dormea deja atunci când s-a întors acasă, și atunci când s-a trezit dimineața el era gata îmbrăcat și a spus că se gră-

bește, că i s-a telefonat de la birou. În anii aceia stătea mult mai puțin pe acasă decât acum. Tocmai atunci când copiii aveau mai multă nevoie de el, prezența lui era mai rară, iar acum, când asta nu mai are nici o importanță, el vine acasă devreme. Ceasuri întregi joacă partide rapide de șah în fața computerului, și apoi se întinde cu un oftat pe canapea, în fața televizorului. Dar și pe-atunci dimi-

ne țile era întotdeauna cu ea și o ajuta cu copiii, cu Omer mai bine zis, care era în clasa întâi și suferea acolo atât de mult, după spusele lui, că era greu de scos din casă, se încuia la toaletă, și nici amenin-

țările și nici promisiunile nu aveau vreun efect, nici un orar și nici un *post-it* nu funcționau.

Tocmai în dimineața aceea Omer era relativ vesel. Îl ține minte țopăind sălbatic pe patul dublu, când Miki era de-acum îmbrăcat, iar ea abia se trezise. Era o dimineață senină, ba chiar nițel răco-

roasă, de început de vară, și Miki își pusese haina lui veche, cea subțire, de culoarea muștarului, sacoul care ei nu-i plăcea, dar Miki refuza să se descotorosească de el, să-l arunce la gunoi, și Omer cânta cât îl ținea gura și nu-i lăsa să se audă unul pe celălalt, pocind pentru plăcerea lui cuvintele. „Cei de șase și cei de șapte ani dese-

nează cu pipi și cu kaki“, urla el și, ca de-obicei, izbutea să stârnească iritare și nervi.

„Ești pregătit de plecare ?“, s-a mirat ea. „Încă nu e nimeni gata, nu e nici șapte“, și Omer urla : „Am de-acum șapte ani, ai uitat că

am de-acum șapte ani ?“, și Miki a spus : „Au dat telefon de la birou,

Durere

a căzut tot sistemul, trebuie să repar chestia“, și ea s-a mirat din nou : „La ora asta ?“, ca și cum ar fi fost miezul nopții, și el a spus :

„Omer, taci odată !“, deși în clipa aceea băiatul tocmai că țopăia în tăcere, care tăcere s-a transformat însă imediat în plânsete formida-

bile până când a devenit un cântec care era tot numai o provocare :

„Tata e pipi, tata e kaki, vorbește cu mine ca un maniac“, și a silit-o și pe ea să intervină : „Omer, ajunge, nu-ți dau voie să vorbești așa !“. Și Miki, a cărui voință întotdeauna pornea înainte și apoi dădea îna poi, începuse de-acum să-și deschidă fermoarul sacoului :

„N-are importanță, rămân cu tine și îi duc cu mașina, ca de-obicei“.

Scoala copiilor era în drumul lui spre serviciu și nu în drumul ei, iar ea era atunci în an sabatic și-și completa studiile pentru licență, și îi plăcea să facă duș în liniște și să-și bea cafeaua după

ce plecau cu toții, dar a văzut pe fața lui că ține mult să plece, că

defecțiunea din sistem îl îngrijorează, și a hotărât să renunțe de dragul lui la o dimineață de confort, ca să-l despăgubească pentru altceva, mult mai important, un lucru din cauza căruia simțea întot-

deauna un strop de milă față de el, un strop de vinovăție, și de aceea era uneori supărată pe el, și alteori pe sine însăși.

Și-a îndreptat spinarea în pat, în dreptul ușilor cu oglindă ale dulapului. Fața ei arăta palidă și obosită, iar părul negru îi era ciufulit, și ea și-a potrivit nițel părul și i-a privit profilul îngrijorat.

Omer ieșise de-acum din odaie și începuse pe cât se pare să facă

tărăboi în odaia Almei, fiindcă numaidecât s-au auzit țipetele ei

binecu noscute : „Cară-te de-aici odată ! Tata ! Mama !“. Și ea a sărit din pat și când a trecut prin dreptul lui i-a spus : „Du-te și drege-ți sistemul, mă descurc eu cu ei cumva“. Și el a plimbat fermoarul hainei în sus și în jos, înainta și se retrăgea, și mișcarea fină a degetelor lui pe fermoar a semnat verdictul care șovăise până atunci să se pronunțe alegând între ea și el, și în zeci de alte case oamenii se pregăteau pentru rutina zilei lor, își spălau trupul care urma să

fie îngropat în pământ, se aplecau să încalțe pantofi în picioare care, peste exact o oră, urmau să fie tăiate, ungeau cremă hidratantă

pe o piele care urma să ardă, se despărțeau în grabă de un copil pe care nu aveau să-l mai vadă niciodată, schimbau scutece unui prunc căruia nu-i mai rămăsese de trăit decât un ceas, și așa și ea,

28

Zeruya Shalev

îmbrăca o bluză largă, dungată, și blugi, își aduna neglijent părul, fiindcă în curând urma să se întoarcă acasă, îi promitea lui Omer o pizza la prânz în schimbul ieșirii rapide din ascunzătoare, le pregătea sandvișuri și le îndesa în ghiozdane, ba chiar a apucat, înainte să iasă, să-i facă Almei o deosebit de reușită coadă de cal falsă. În mașină au auzit ultimele știri din buletinul de la ora opt, și Alma a țipat că iar întârzie din cauza lui, dar în mai puțin de zece minute erau amândoi în poarta școlii, iar ea a accelerat urcând panta cu un sentiment plăcut de ușurare, depășind un autobuz oprit în stație.

De ce sentimentul de ușurare, se miră ea acum, ce se întâmplase ca să-i pricinuiască o ușurare subită, cu câteva secunde înainte ca viața să-i fie zdrobită ? Oare poate fi atribuită o importanță atât de mare clipei aceleia în care îi spusese că e liber să se ducă la ale lui ?

Pentru că acum i se pare că aceea fusese o dimineată solemnă, dimi-

neața unei cotituri, asta înțelege ea abia acum, poate că de asta s-a și încăpățânat să depășească autobuzul care semnaliza deja că iese din stație, și ea n-a renunțat, s-a lipit de el aproape, ba a și claxonat, contrar

felului ei obișnuit, calm, de a conduce mașina, numai că

în suflul exploziei zgomotul claxonului s-a pierdut.

El se grăbea și eu, la urma urmei, i-am spus doar că poate să

plece. De fapt și de drept, ce semnificație i se poate atribui acestui lucru ? Dacă privești în urmă fiecare amănunt pare fatal, dar lucru-

rile tre buie examinate obiectiv, așa cum s-au petrecut ele la timpul lor, despuiate de veșmintele pe care viitorul le țesuse pentru ele, și, făcând un efort, ea se răsucește în culcuș, își susține coapsele cu mâinile, își reamintește cât de dureroasă poate fi cea mai mărunță

dintre mișcări. Spre surprinderea ei aude zgomote de la bucătărie, trasul apei la toaletă, nu e ritmul rapid al lui Omer, e probabil Miki, e ciudat că nici el nu poate dormi. E de-acum cinci dimineața, cum o să facă față mâine o oră după alta, și ea geme :

— Miki ? Tu ești acolo ?

— M-ai chemat ? deschide el ușa și aruncă o privire înăuntru, craniul lui ras pare o clipă suspendat în aer, amintindu-i deodată

capul pleșuv al mamei bolnave a lui Eitan, și o străbate un fior,

Durere

29

ce-i cu ea astăzi, ce-i cu ea în noaptea asta, nu mai poate să continue așa. Totul din cauza lui, în general de ce trebuia să-i amintească, ca și cum ar fi fost vorba de aniversarea căsătoriei lor sau de o zi de naștere, Omar a avut deci dreptate atunci când a spus :

„Totul din cauza tatii“.

— Ce se-ntâmplă ? întreabă el cu o voce blândă. De ce nu dormi ?

Și ea spune :

— Am dureri îngrozitoare, mai adu-mi o pastilă.

Și el se întoarce de la bucătărie cu un pachetel de comprimate.

— Ai golit sertarul, observă el. Nu exagerezi un pic cu medicamentele astea ?

— Am încotro ? bombăne ea când el se așază pe pat.

Și el răspunde :

— Poate că ai, am auzit că există acum tot felul de tratamente noi în materie de dureri, trebuie să verificăm asta. Există laser, există injecții cu cortizon, tot felul de metode. Poate c-ar trebui să

faci o programare la o clinică de tratare a durerii ?

— Deja ? se miră ea. El gândește tot deauna în avans, așa cum s-a întâmplat și cu ascensorul. Ea s-a gândit numai la dimineața următoare, nu i-a trecut prin cap că durerea poate continua zile și săptămâni.

— Deci tu ești de părere că asta o să continue multă vreme, oftează ea. Ce

grozăvie, m-am învățat să te iau în serios, după ce ai prezis actul terorist.

— Chiar l-am prezis, rânjește el cu amărăciune. Bine că nu spui că l-am comis.

Și ea înghite comprimatul și încearcă să se ridice, rezemându-se de perna cea mare pe care a primit-o Alma de la prietenii ei atunci când a plecat la armată.

— De fapt, de ce te-ai zorit atunci așa de tare ? De-obicei la voi nu e așa : când lucrezi până târziu, nu mai începi atât de devreme.

Și el răspunde cu repeziciune, ca și cum și pe el l-ar fi trezit gândurile în toiul nopții :

— Nu ții minte ? A fost acolo nu știu defecțiune, căzuse tot sistemul.

30

Zeruya Shalev

— E ciudat, observă ea, așa ceva nu s-a întâmplat niciodată nici înainte, nici după, nu la ora asta în orice caz.

Și el spune :

— Ajunge, Iris, hai să nu redeschidem rana, știi prea bine cât m-a chinuit povestea asta. Dacă duceam eu copiii, aș fi fost rănit în locul tău, și cel mai probabil e că n-aș fi fost rănit deloc, fiindcă

am fi ieșit din casă cu câteva minute mai devreme. Totul ar fi fost altfel dacă nu mă grăbeam în dimineața aceea. Poate că am mai fi avut un copil, poate că ne despărțeam.

— Poate că ne despărțeam ? se miră ea.

Și el spune :

— Da, poate că mă părăseai, doar întotdeauna ai simțit că

meriți pe cineva mai de soi. Numai că, după ce te-am îngrijit atât de bine, nu-ți mai puteai permite.

Și ea îi privește surprinsă țeasta rasă, cât e de misterios creierul seamănelui tău, încă mai misterios decât viitorul.

— Ce tot vorbești ? spune ea. Nici măcar nu m-ai îngrijit atât de bine ! Mâncarea era mizerabilă, te fereai de mine tot timpul, te purtai ciudat. Dacă-ș fi vrut să te părăsesc, zău că nu asta ar fi fost problema, dar poate că tu ai fost acela care voia să mă părăsească

și nu mai puteai ? Ia spune, îl invită ea în timp ce el își apropie scăfârliia lui mare, ce nu era în regulă cu sistemul acela ?

— Ce nu e în regulă cu sistemul tău ? rânjește el și încearcă s-o sărute. Am uitat deja cum arăți noaptea, de când m-ai lăsat singur în pat.

Și ea încearcă să-l respingă :

— Nu schimba subiectul, Miki, ce era atât de urgent ? Doar te-ai întors în toiul nopții, dacă nu chiar dimineața. De ce n-au chemat pe altcineva de urgență, să repare el defecțiunea ?

Și el protestează :

— Ce-i cu tine ? Ce ți-ai amintit așa dintr-odată de asta ? Au trecut zece ani, Iris, povestea asta am lăsat-o de mult în urmă.

— Mă doare de parcă s-ar fi întâmplat ieri, geme ea.

Iar el șoptește :

— Arată-mi unde te doare, și ridică poalele cămășii de noapte până la șolduri și se apleacă deasupra ei, cu respirația fierbinte pe

Durere

31

pielea ei plină de cicatrici, pielea sub care sunt plăci de platină, oase implantate, fire și șuruburi, schije care au rămas în trupul ei, toate zdrăngănesc împotriva lui și ea lasă să-i scape un țipăt, mai puternic decât intenționase :

— Nu mă atinge, Miki, mă doare !

— Splendid, ai găsit un pretext perfect ! Ar fi poate mai bine să

recunoști că niciodată nu te-ai simțit atrasă de mine, mormăie el și-și retrage mâinile, și le pune pe genunchi și se uită la ele, le privește fără nici un rost.

Iar ea gâfâie furioasă :

— Nu-mi cred urechilor. Ce-i cu tine azi ? Ai găsit momentul potrivit pentru încheiat socoteli ?

Și el spune :

— Tu închei socoteli cu mine, găsești deodată că e urgent să

află ce-a făcut sistemul să cadă ? Mă interoghezi ca și cum m-aș fi grăbit la vreo amantă.

— Nici prin cap nu mi-a trecut una ca asta, declară ea cu glas spart. Ce vorbești ? Ce vrei acum de la mine ?

Și el bombăne :

— Zău că nu mult, puțină dragoste, puțină căldură, să simt și eu că am o femeie în casă.

Și ea spune :

— M-am săturat de mila ta de tine însuși, acum nu e vorba de tine, ci de

mine, am dureri, și tu – tot ce poți tu să-mi propui e să

facem sex ? De ce nu pot să primesc puțină empatie fără sex ?

— N-o să te înțeleg niciodată, protestează el, își ține capul în mâini, întotdeauna ceva nu e așa cum trebuie să fie ! Ori te plângi că te evit, ori mă apropii de tine prea mult !

Și deja se trezește în ea mila cea veche față de el :

— E numai o chestiune de sincronizare, Muki, nu există în privința asta reguli de comportare, uneori vrem apropiere, alteori avem nevoie de distanțare, suntem împreună deja de o sută de ani, nu-mi spune că nu pricepi asta.

— Sigur că pricep, doamnă directoare, numai că, spre regretul meu, tu vrei din ce în ce mai puțin apropiere, strecoară el printre dinți.

32

Zeruya Shalev

Iar ea spune :

— Sunt tot felul de moduri de apropiere, păcat că tu nu cunoști decât unul singur.

Și el își îndreaptă spinarea cu un oftat, pe spatele lui dezgolit se reflectă în dungii subțiri razele luminii de dimineață, de parcă

s-ar fi înfășurat într-o piele de zebra :

— Sunt tot felul de moduri de a te distanța, spune el, păcat că

tu nu cunoști decât unul singur. Bună dimineața.

Capitolul al patrulea

Nu-și imaginase că o să se găsească din nou în acest punct, nu atât de curând,

ca și cum ar fi fost condamnată să reconstituie în între gime istoria rănirii ei, pentru că durerea asta care-i revenise pe neașteptate își dicta propriile ei rânduiri, îi dădea peste cap deprinderile ca un prunc nou-născut, așa că diminețile în care se trezea devreme și se grăbea la școală și stătea în poartă și saluta fiecare elev în parte i se păreau de-acum depărtate, ținând de altă

eră. Sunt zece zile de când n-a ieșit din casă, sunt zece zile de când nu și-a vizitat regatul plin de supuși mici și ascultători, și, pare-se, casa ei nu mai poate să cuprindă durerea și de aceea o alungă spre coridoarele cunoscute *ad nauseam* ale spitalului, de care nădăjduse să se des partă pentru ani îndelungați, sau, și mai bine, pentru totdeauna.

Își reazemă capul de umărul lui Miki, bucuroasă că el e alături de ea în locurile astea care șterg dintr-un foc ultimele rămășițe de identitate, tot ce durerea n-a izbutit încă să șteargă. O femeie care are dureri, asta e ea acum, și de aceea se află ea aici, așteptându-și rândul să intre la medicul primar, dar bărbatul de lângă ea o să

poată depune mărturie că în viața ei mai e, cel puțin în aparență, și altceva în afară de durere, și de aceea, atunci când le vine rândul să intre, ea se sprijină ostentativ de brațul lui, îl lasă să răspundă

în locul ei la primele întrebări, cele mai simple, pe care le pune amândurora doctorul, care nu arată deloc a medic primar.

Ce medic primar, care medic primar, arată aproape ca un copil.

Miki a făcut probabil programare la prima oră care i-a fost propusă, sau a încercat, după cum îi e obiceiul, să economisească bani, și ea îi și aruncă o privire supărată, la care el nu ia seama, doar scheletul atârnat în spatele lui îi întoarce o privire vidă din orbitele goale ale ochilor. Observă cu spaimă că scheletului îi lipsește un

picioar, și ea îl cercetează cu groază, i se pare că scheletul e adevărat, că acesta e cadavrul cu piciorul tăiat care ardea lângă ea pe asfalt.

De ce atârnați aici un schelet fără picior ? ar vrea să întrebe. Vă

e atât de greu să-i puneți un picior ? Doar faceți lucruri mult mai complicate ! Dar doctorul i se adresează de-acum ei, îi cere cu un glas cam pițigăiat să umble prin cameră, și apoi să se așeze pe pat, să îndoie și apoi să întindă picioarele, îi lovește ușor genunchii cu ciocănelul.

— Culcă-te, te rog, pe spate, spune el, suflecă-ți pantalonii, spune-mi unde doare când apăs, spune-mi cât de tare te doare cu note de la unu la zece.

Atingerea o arde de parcă degetele lui ar fi flăcări, și ea lasă

să-i scape fără voie un țipăt.

Oare s-a speriat de țipăt, sau oricum are nevoie de ajutorul unui om cu experiență, fiindcă după examenul preliminar, pe când e culcată pe patul îngust, cu bazinul descoperit, doctorul mormăie :

— Vreau să te vadă șeful clinicii, și imediat apasă o cifră pe telefonul învechit de pe birou :

— Doctor Rosen, ești întâmplător liber ? întreabă el șovăitor, și într-o clipă se deschide ușa și în cameră intră un bărbat înalt și nițel adus de spate, în halat alb, al cărui păr încărunțește și a cărui barbă albește, și în prima clipă ea se concentrează numai asupra faptului că omul ăsta se acoperă de atâta păr, spre deosebire de Miki a cărui țeastă e rasă cu grijă și care arată deodată ca un cotoi fără blană, de s-ar zice că e vorba de două rase deosebite ale speciei umane. Șeful dispensarului abia dacă-i aruncă o privire, doar pe radiografiile proiectate pe un ecran mic se uită el cu atenție, îl ascultă pe doctorul tânăr care-i povestește despre istoricul ei cu toate amănuntele, ca și cum ar fi cunoștințe vechi, despre trauma ei complexă, despre operațiile prin care a trecut, despre schijele care i-au rămas în trup, despre durerile din regiunea bazinului care se răsfrâng în picior și care au început deodată, și poate de aceea șeful nu o recunoaște.

Și cum ar putea s-o recunoască ? Avea șaptesprezece ani când a văzut-o pentru ultima oară, și acum are patruzeci și cinci. Au trecut aproape treizeci de ani. Înainte de rănire încă își mai păstra înfățișarea tinerească, păr lung și trup subțire, în pofida nașterilor,

Durere

dar după rănire și-a tăiat pletele care aproape că luaseră foc și-și purta părul tuns scurt, pieptănat cumva la întâmplare, iar trupul, care nu făcea prea multă mișcare, se lățise, spre nemulțumirea ei, dar ea era prea ocupată ca să se mai îngrijească și de asta, și acum era lungită în fața medicului, o femeie trecută de prima tinerețe, cu părul neglijat și încărunțit, al cărei bazin greoi și plin de cicatrici era dezgolit până mai sus de șolduri. Oare ar putea să recunoască

cele două alunițe din stânga buricului, care făceau împreună cu buricul un triunghi care semăna cu o hartă astronomică ? Soarele, luna și globul pământesc, așa le spunea, și se pare că acesta e sin-

gurul amănunt din înfățișarea ei care nu se schimbaseră de-a lungul acestor ani. În înfățișarea lui se petrecuse de asemenea o schimbare foarte mare. La drept vorbind, nu l-a recunoscut sub claia de păr, n-a recunoscut nici măcar ochii albaștri, care parcă se întunecaseră

din pricina cărunțelii de pe obraji, numai că trupul ei a fost cuprins deodată de un tremur de nestăpânit, și Miki a observat asta și a întrebat :

— Ți-e frig ?

Și imediat a acoperit-o cu un cearceaf pe care era desenată o stea mare a lui David, ascunzând parcă intenționat soarele, luna și globul pământesc, și ea l-a privit cu dușmănie, uitând cât de bucuroasă fusese să se sprijine de brațul lui cu numai câteva minute mai înainte.

De ce nu venise fără el ? Cum o să se poată face cunoscută cu el alături în fața iubitului tinereții ei ? Sau poate e mai bine așa, să

acopere semnamentele, să evite ca privirile lor să se întâlnească.

El mai mult ca sigur că n-o s-o recunoască, numele de familie e altul, înfățișarea i s-a schimbat, și oricum el privește cu atenție numai radiografiile, la om nu se uită, după cum e felul medicilor șefi, și de aceea dacă n-o să se recomande el n-o s-o recunoască, și ea nu avea să se recomande, pentru că

Miki se afla lângă ea, și ea nu era pregătită sufletește pentru întâlnirea asta, și îi arunca priviri pe furiș, trăgând cearceaful până aproape de ochi, poate că

nici nu e el, poate că numai seamănă cu Eitan, mai bine zis cu felul în care urma să arate Eitan îmbătrânind.

Arată mai în vârstă decât vârsta lui probabilă, poate că nici nu e el, fiindcă nu era de presupus ca Eitan să fi devenit medic, pe atunci se interesa ca și ea de literatură mult mai mult decât de

36

Zeruya Shalev

științe, și, spre deosebire de ea, nu era deloc un elev eminent, și cu toate astea trupul ei se încăpățânează să creadă că e el, și acum îl urmărește cu răsuflarea tăiată, îl aude explicând medicului tânăr, ca și cum el ar fi pacientul și nu ea, că după părerea lui e vorba de o neuropatie, de un sistem nervos care nu s-a refăcut după traumă

așa cum ar fi trebuit, și de aceea transmite creierului semnale de durere chiar și atunci când în țesuturi nu e nici o problemă.

— Trimite-o la o ecografie, spune el, deși presupun că n-o să

găsească nimic. Deocamdată dă-i tratamentul de bază contra dure-

rilor, și cheam-o din nou peste o lună. Nevralgiile apar uneori cu întârziere, să sperăm că așa cum au apărut, așa au să și treacă.

Și, lăsând diagnosticul în urma lui, iese cu repeziciune din ca meră, fără să-i arunce nici o privire.

— Ce înseamnă asta ? întreabă Miki, în timp ce ea întreabă :

— Cine-i ăsta ?

Și medicul tânăr îi privește cu îndoială, ca un adolescent care se jenează că părinții lui pricep greu :

— E șeful dispensarului, doctorul Rosen, spune el.

Și ea întreabă :

— L-a chemat vreodată Rosenfeld ?

Și Miki întreabă :

— Înseamnă că durerea nu e reală ?

Și întrebarea lui o acoperă pe a ei și de aceea medicul n-o aude, și nici ea nu-i aude răspunsurile în mijlocul tensiunii extraordinare care a rămas în încăpere, unde părea că toți o simt într-un fel sau altul și că le vine greu să se dezmeticească de pe urma ei.

— Rezultă că durerile reprezintă un mecanism de apărare, îi repetă Miki vorbele doctorului în timp ce urcă pe șoseaua mun-

toasă. Sistemul nervos creează durerea ca să avertizeze că e ceva în neregulă cu țesuturile, dar când e traumatizat el e ca avertizoar-

rele de incendiu care continuă să țiuie și după ce focul a fost stins.

Ai înțeles ? E de-a dreptul fascinant ! El spune că uneori tocmai procesul de vindecare a traumei e cel care creează problema. Ner-

vul atins care se vindecă și se întoarce la viață începe să-și comunice suferința. Asta se numește durere post-traumatică.

— Mă bucur că te entuziasmezi, strecoară ea printre dinți, pen-

tru că pe mine tocmai asta mă seacă.

Durere

Și își ațintește privirea pe fereastră, priveliștea cunoscută *ad nauseam* capătă o înfățișare nouă, pentru că pomul ăsta el îl vede în fiecare dimineață, pentru că în locul ăsta el cotește întotdeauna, și ea dorește atât de mult să rămână acolo, încât cu greu reușește să nu-i spună lui Miki : Du-mă înapoi la clinică, lasă-mă acolo și pleacă, sau, dimpotrivă, să deschidă portiera mașinii din mers și să dispară fără să scoată un cuvânt. Într-o singură clipă de întâlnire fără cuvinte viața pe care a trăit-o i s-a dezvăluit în fața ochilor ca un trup uzat, plini de cicatrici și inutil. Ea nu și-a revenit și nici-

odată n-o să-și revină, ea numai se preface de aproape treizeci de ani. Poate că a venit momentul să renunțe, tocmai azi, când l-a văzut din nou și vederea lui a cutremurat-o, ca și cum l-ar fi văzut pe teroristul acela care a declanșat bomba în autobuz, și după ce vezi o asemenea priveliște te poți ține de viață cu ghearele și cu dinții, sau poți să renunți la viață, cale de mijloc nu există, și de aceea o să deschidă portiera și o să-și lase trupul cuprins de dureri să se prăvălească la marginea șoselei, și mașinile o să treacă pe lângă ea, și poate că și el, pe drumul lui spre casă, la familia pe care desigur o are acum, o să treacă prin dreptul ei și n-o să oprească. Fiindcă

ea îi amintește anul acela îngrozitor, pe maică-sa bolnavă, de aceea a fugit atunci de ea, dar uite că s-a întors și și-a dedicat viața sufe-

rinței atunci când a hotărât să devină medic, s-a întors pe acele tărâ-muri de care a fugit în tinerețea lui, numai la ea nu s-a întors.

Oare a căutat-o, oare a încercat vreodată să afle unde e ? Azi e atât de ușor să afli unde se află oamenii, dar cu douăzeci-treizeci de ani în urmă era mai greu și, cu toate astea, dacă ar fi vrut cu adevărat, ar fi reușit. E de presupus că mai târziu s-a însurat cu o femeie pe care a iubit-o, care nu i-l amintea pe adolescentul nefe-

ricit care fusese, și împreună cu ea s-a întors în cele din urmă la lumea bolnavilor. Nu ca un orfan neajutorat, ci ca un om care e în stare să ajute, și

asa a împlinit poate un proces de îndreptare a unor greșeli din trecut. Pe când ea ? Oare ei i se dăduse prilejul să

scoată dulceață din cel tare¹, să transforme slăbiciunea în putere, 1. V. Judecători 14 : 14. *Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament*, traducere de D. Cornilescu, București, 1924. Toate trimiterele la textul biblic corespund acestei ediții.

38

Zeruya Shalev

eșecul în izbândă ? Oare și-a oferit sie însăși șansa asta ? În aparență da, maică-sa chiar o lăuda mereu în primii ani, și, de fapt, până nu demult mai remarca din când în când, bineînțeles în împrejurările cel mai puțin potrivite : „Credeam că ticălosul ăla ți-a distrus viața, nu credeam că o să-ți mai întemeiezi vreodată o familie, că ai să faci carieră. Știi ce s-a ales de el ?“, o întreba, făcând cu desăvârșire abstracție de repulsia vădită pe care o arăta Iris, și Iris răspundea cu răceală : „Nu sunt curioasă să aflu, n-am nici o legătură cu nimeni din anii aceia“, și maică-sa o muștra : „Cum așa ? Aveai prietene atât de bune. Ce-i cu Dina, ce-i cu Ela ?“, și Iris îi spunea iarăși : „N-am idee, mamă. Ce importanță are asta pen tru tine ?“.

Știa, bineînțeles, că maică-sa încearcă să păstreze tinerețea ei atât de proaspătă fiindcă la tinerețea asta încă mai avea acces, și se părea că o ține minte mai bine decât fiică-sa, prietenele care veneau să doarmă la ea, părinții prietenelor, profesorii de la școală.

Îi plăcea să amintească de-a valma evenimente importante și întâm-

plări mărunte, de cele mai multe ori jenante, îi plăcea să povestească

plină de entuziasm despre întâlniri întâmplătoare cu o prietenă sau alta, și scotea din poșetă un bilețel mototolit cu numărul de telefon pe care-l obținuse pentru ea. „Naama chiar o să se bucure dac-o s-o suni, i-am dat și numărul tău de telefon“, anunța ea cu satisfacție, în pofida faptului că Iris o ruga iar și iar să n-o silească să audă

voci din trecut, și când se gândește la asta acum, când se apropie de casă, simte fără voia ei o bucurie că-i poate face în ciudă mai-

că-sii, al cărei creier degenerează cu repeziciune și nu mai e în stare să-i creeze asemenea capcane, și totodată nevoia stringentă

să-i povestească, chiar dacă maică-sa n-o să înțeleagă : L-am văzut, mamă, am văzut ce a devenit, și pe când Miki oprește motorul în parcare clădirii ea îi spune :

— Știi ce, dacă sunt de-acum în mașină merită să dau o fugă

și s-o vizitez pe maică-mea, de două săptămâni n-am mai fost la ea.

— Ești sigură că poți să conduci ? se miră el, ca și când ea s-ar fi întors din mormânt, și numaidecât se grăbește să-i propună : vin cu tine, și pornește din nou mașina.

Dar ea n-are nevoie de el acolo, fiindcă ea vrea să tăifăsuiască

în șoaptă cu maică-sa, să fie din nou adolescenta care are un secret

Durere

39

și îl dezvăluie numai maică-sii, chiar dacă maică-sa nu mai poate să înțeleagă ce i se spune.

— Nu, e în regulă.

Se strecoară afară din mașină și o ocolește, încet și cu grijă, se ține cu mâinile de tabla caldută, până ce se oprește în dreptul portierei lui, și el într-adevăr coboară, are pe față expresia cunos-

cută de nemulțumire :

— N-o să te înțeleg niciodată, și, pe lângă nemulțumire, parcă

e și oare care ușurare : Uite că îți revii, noroc că n-am plătit suma aia dementă medicului specialist.

Dar exact asta face ea, peste o clipă sau două, când el e înghițit de ascensor, dă telefon și încearcă să facă o programare la șeful clinicii, o programare particulară care se plătește îngrozitor de scump, pentru începutul lunii următoare, la doctorul Eitan Rosen.

— Doctorul Rosen nu mai primește pacienți noi, anunță cu glas metalic funcționara.

Și ea se aude spunând :

— Nu sunt o pacientă nouă, sunt prima lui pacientă, de fapt a doua, după maică-sa.

Și funcționara se face că nu aude informația intimă și întreabă :

— Numărul buletinului de identitate ? Nu sunteți pe listă.

Și ea insistă :

— M-a consultat acum o oră, nu s-a actualizat computerul dumi tale.

Dar după ce funcționara se convinge, ea însăși începe, la volan fiind, să se îndoiască. N-o să se întoarcă acolo la începutul lunii următoare, n-o să se întoarcă acolo niciodată. Nu mai e o ado les-

centă îndrăgostită, e o femeie ocupată, cu o viață plină, aproape prea plină. Uite, în telefonul ei mobil nu mai e loc de mesaje noi, cutia poștală e plină ochi de scrisori pe care nici măcar n-a apucat să le citească, sute de oameni așteaptă ca ea să se însă nătoșească, îi așteaptă hotărârile, așteaptă ca ea să rezolve tot felul de pro-

bleme. Diseară o să ia medicamentele tari care i-au fost prescrise și o se întoarcă să-și ducă viața fără să privească înapoi. Focul s-a stins demult, chiar dacă avertizoarele de incendiu con tinuă

să țiuie.

40

Zeruya Shalev

E din nou uimită când ușa maică-sii i-o deschide un bărbat, ușa casei ăsteia în care nu pășise picior de bărbat străin de când murise taică-său în războiul de Yom Kippur, casa femeii ăsteia care de când îi murise soțul evitase orice încercare de a-i găsi un înlo-

cui tor, și nu tocmai pentru că l-ar fi iubit peste măsură de mult sau pentru că ar fi fost profund credincioasă amintirii lui, ci în virtutea unei anumite furii existențiale și a unui dispreț profund pentru ceea ce-i mai poate oferi viața. Și uite că la sfârșitul zilelor ei e con-

strânsă să-și împartă viața cu un bărbat pe care mai înainte n-ar fi catadicsit nici măcar să-l privească – scund și zâmbăreț, cu burtă

revărsată, cu buze cărnose sub mustața neagră, și, atunci când ele se desfac ca să vorbească, din gâtulejul lui ies pro poziții îngrozitor de stâlcite, și în ebraică și în engleză, și Iris iar se miră cum s-a deprins cu ele maică-sa, care

era atentă întotdeauna să se vorbească

într-o limbă îngrijită și exactă și nu înceta să le corecteze copiilor ei vorbirea, chiar și după ce se făcuseră mari.

Până la urmă ți-am găsit o pereche, mamă, gândește ea stând în fața lui, ai fost atât de cusurgioaică, după tata nici un bărbat nu era destul de bun pentru tine, după ce nici el însuși nu fusese cu adevărat potrivit, fiindcă mereu te plângeai de el, și plân gerile astea s-au înmulțit după moartea lui, și poate că asta e răz bunarea noastră

dulce-amăruie, fiindcă ai fost atât de încăpățânată și de mândră, și pe de altă parte, își amintește, fiindcă i-au adus la început o îngrijitoare după alta, și maică-sa le gonia din casă pe rând, și atunci unul dintre frații ei i-a propus să încerce un îngrijitor bărbat, și, spre marea lor surprindere, ideea asta, care părea lipsită de orice șansă de succes, s-a dovedit a fi soluția perfectă, fiindcă mama lor s-a legat de Prashant cel devotat și bun la suflet așa cum nu se legase de nimeni vreodată.

— Oho, mama trist, tu nu vii ! declară el atunci când ea intră

în casă. Acum bucuroș mama, Iris am venit !

Și îi e greu să se abțină de la a-i corecta formulările greșite :

„Iris a venit, Prashant, mama e bucuroasă, mama e femeie, nu bărbat“.

Dar poate că e ceva adevărat în spusele lui, gândește ea, apropiindu-se de maică-sa, care șade în salon în fața televizorului la

Durere

41

care se transmite, fără sunet, un film indian, nu încapă nici o îndoială că ea arată în toată puterea cuvântului ca un bărbat, cu părul ei alb tuns scurt, cu trupul ei subțire, cu pieptul ei plat.

Dintotdeauna fusese puțin bărbătoasă, iar acum la bătrânețe, când deosebirile oricum se șterg, virilitatea a învins feminitatea. Și cu mine ce-i, aruncă Iris pe furiș o privire în oglinda de pe coridor, doar și mie îmi vorbește la masculin. Imaginea ei palidă o privea de acolo nemulțumită, anii de neglijare lăsaseră urme, dar încă nu e târziu, încă mai poate să-și lase părul să crească, să-l vopsească, să slăbească, să se fardeze, să scoată în evidență ochii mari, deschiși la culoare, pe care i-a moștenit de la taică-său, atât de deosebiți de ochii mici, căprui, care sunt ațintiți acum asupra ei.

— Bine-ai venit ! spune mama cu glas puternic.

Și ea răspunde :

— Bine te-am găsit, iarăși jenată să constate că mama i se adresează cu tonul solemn rezervat dintotdeauna pentru străini.

— Vino, intră, șezi ! De câți ani nu ne-am văzut ? Ce se mai aude pe la voi, mai sunteți încă în America ? Ați venit în vizită în patrie ?

O copleșește cu întrebări pline de o curiozitate teribilă, și Iris o privește cu disperare, încearcă să identifice personajul în rolul căruia apare ea acum în imaginația mamei. Uneori consimte să

între în rolul pe care maică-sa i-l impune, evită să-i atragă atenția asupra greșelii, o încercare pe care oricum maică-sa ar primi-o cu sarcasm, tot sperând să arunce o lumină asupra ascunzișurilor lumii interioare a bătrânei, numai că acum, în după-amiaza asta, ține foarte mult să fie fiica ei Iris, care-i împărtășește o amintire dintr-o perioadă întunecată a vieții lor, și de aceea protestează cu tărie :

— Ajunge, mamă, noi nu trăim în America, noi trăim la Ierusalim, nu departe de tine, și de văzut ne-am văzut acum două săptămâni. Ascultă, mamă, trebuie să-ți povestesc ceva ! N-ai să crezi când am să-ți spun pe cine-am văzut azi ! adaugă ea imediat.
Și maică-sa izbucnește într-un râs neașteptat :

— N-ai să mă crezi când am să-ți spun pe cine-am văzut eu !
și-i face semn să se apropie ca și cum ar vrea să-i împărtășească în șoaptă secrete. L-am văzut pe Prashant și el mi-a propus iar să

42

Zeruya Shalev

se însoare cu mine ! Ce spui ? rânjește cu aroganță. Acum, când am îmbătrânit, să mai am poftă ? !1

— Să fie într-un ceas bun, jos pălăria, oftează Iris uitându-se un moment distrată la filmul indian, și acolo are loc exact în clipa asta, pare-se, o cerere solemnă în căsătorie.

Ce tulburări ne pasc la sfârșitul zilelor noastre. Nu demult, într-o clipă rară de luciditate, maică-sa i-a spus :

— Voi m-ați părăsit și locul gol l-au ocupat făpturi ciudate, ele au simțit că în jurul meu există un spațiu liber și au ocupat locul.

Și Iris s-a grăbit să spună :

— Nu te-am părăsit pe tine, mamă, am părăsit casa. Așa e viața.

Uite, nici Alma nu mai locuiește acasă, și când își amintește acum de Alma, o năpădesc din nou tresăririle cunoscute de neliniște.

Da, Alma a părăsit casa și pășește singură pe cărările acestei lumi.

Ce priveliști vede ea în drum ? Povestește atât de puțin, și e comod pentru noi să presupunem că dacă nu ține legătura cu părinții, ăsta e un semn că totul e în regulă. Esențialul e că ei îi e bine, încearcă

Iris să creadă, e mai important decât legătura ei cu noi, dar oare într-adevăr îi e bine ? Într-adevăr ăsta să fie lucrul pe care-l dove-

dește tăcerea ei ?

Ea însăși nu îndrăznise niciodată să se rupă de maică-sa în chip atât de vădit, chiar dacă în adâncul inimii ei simțea o stinghereală

adâncă. O fată mămoasă, așa se cheamă asta în ziua de azi. O fată

vrednică de milă, așa se chema asta pe atunci, o copilă orfană al cărei tată fusese ucis pe când avea patru ani și ea trebuia să-și ajute mama să crească gemenii care se născuseră după moartea lui. În zilele noastre multe femei își cresc în chip firesc copiii fără tată, atât de multe, încât pare că bărbații au devenit o povară, într-atât s-a redus importanța statutului bărbaților, dar pe atunci tatăl cel puternic era scutul familiei, reazemul ei, temeiul ei, și o familie fără tată era ca o casă fără ușă.

Ține minte ce plăcere îi făcea cuvântul tată după ce a născut-o pe Alma. „Numaidecât vine tata, uite că vine tata“, îi făgăduia ea întruna micuței care încă nu pricepea nimic. Poate că de aceea se 1. V. Geneza 18 : 12.

Durere

și grăbise atât de tare să se mărite și să rămână însărcinată, fie și numai ca să aibă plăcerea să crească o copilă care are un tată. Să nu invidieze alți copii, așa cum fuseseră invidioși cei doi frați gemeni ai ei, să nu-i ceară, ca ea, electricianului venit să dreagă urmările unui scurtcircuit s-o învețe șah. În anii aceia i se părea că un tată

e tot ceea ce-i trebuie unei fetițe ca să fie fericită, dar probabil că se înșelase, fiindcă, deși avea un tată, fetița ei a fost cea mai mare parte a timpului stingheră și preocupată, și abia acum, când e departe de amândoi, îi e, pare-se, ceva mai ușor.

— Mamă, ascultă-mă o clipă, o roagă din nou pe bătrâna care urmărește cu interes întâmplările furtunoase de pe ecran, oare a fost încălcată promisiunea de căsătorie, de ce mireasa plânge cu lacrimi amare ?

Dar de astă dată Iris nu e dispusă să-i cedeze maică-sii, trebuie să existe o cale s-o readucă la realitate, fie și numai pentru o clipă, și dacă nu în prezent, atunci cel puțin în trecut, și ea se apropie de maică-sa, dinspre pielea ei vine un miros iute, ca și cum s-ar fi spălat cu detergent pentru podele.

— Mamă, n-ai să mă crezi când am să-ți spun pe cine am văzut, urlă ea în urechile maică-sii. Pe Eitan Rosenfeld ! Ți-l amintești pe Eitan ?

— Bineînțeles că mi-l amintesc pe ticălosul ăla, declară mama cu un sforăit victorios, desprinzându-se cu o ușurință surprinzătoare de ecran. Pe el și pe ticăloasa de maică-sa ! Am întâlnit-o nu demult la policlinică. S-a fălit că el a devenit un medic celebru, că și nevas-

tă-sa e doctoriță și au trei copii, dar eu n-am lăsat-o să se fudulească

față de mine, i-am povestit numaidecât că fata mea e directoare de școală, știi că Iris a mea conduce deja o școală, sau noutățile astea n-au ajuns până la voi în America ?

— Despre ce vorbești, maică-sa a murit acum aproape treizeci de ani,

protestează moale Iris, nu puteai să te întâlnești cu ea !

Și cu toate astea s-ar fi zis că într-adevăr se întâlnise cu cineva care-l cunoaște pe Eitan, fiindcă cel puțin un amănunt era exact în amestecătura asta confuză, și de aici se înțelegeau, poate, și alte amănunte. De ce n-ar fi însurat cu o doctoriță, de ce n-ar avea trei copii, de ce să n-o fi uitat, de ce să n-o fi șters din memorie ? Ce sens are să i se prezinte cu bazinul ei plin de cicatrici, cu durerile

44

Zeruya Shalev

de nervi care nu s-au refăcut așa cum ar fi trebuit ? O să anuleze programarea, sau pur și simplu n-o să se ducă, o s-o aștepte în zadar, așa măcar o să lovească nițel în veniturile lui. Poate că în fiecare săptămână o să facă programare și n-o să se ducă, poate chiar o să ceară să fie înscrisă acolo cu numele ei de fată și în felul ăsta o să-i trezească curiozitatea, dar n-o să vină niciodată. Sau dimpo trivă, o să se ducă acolo în fiecare zi, o să șadă pe coridor între cei care așteaptă să le vină rândul și o să le povestească

adevărul ade vărat, o să lovească în renumele lui. „Doctorul ăsta sporește durerea în lume“, o să le șoptească ea la ureche, „cum de îndrăz nește să se numească specialist în tratarea durerii ? !“, până

când încetul cu încetul zvonul o să se răspândească, și coada o să

se tot scurteze, și ea o să rămână acolo singură pe coridor când el o să deschidă ușa, uimit că nimeni n-are nevoie de el, și atunci o s-o vadă pe ea, singura pacientă, unica, ultima care i-a rămas, și o s-o ia la el și o s-o vindece.

Râsul hohotitor izbucnește iar din gâtlejul maică-sii și maică-sa își apropie de ea gura, și de-acolo vine de asemenea un miros iute de dezinfectant – oare se spală pe dinți cu detergent ?

— Nu-i povesti lui Iris a mea, rânjește ea. Nimeni nu știe despre asta, dar ticălosul acela a mai și încercat s-o caute ! Nu crezi ? țipă

ea. „Nu ești tu un ucigaș și un hoț ?“¹ Dar eu i-am făcut vânt să se ducă învârtindu-se, se laudă bătrâna. I-am spus : Dacă o să încerci să iei legătura cu ea, o să ai de-a face cu mine !

Și Iris o ascultă uluită, clatină din cap.

— Nu-i adevărat, mamă, vorbe în vânt, mormăie ea. Nu-i adevărat, nu mi-ai face una ca asta.

Și imediat se dezmeticește, intră, că n-are încotro, în rolul vizitatoarei din America.

— Jos pălăria ! o laudă ea. Asta e ce trebuie făcut cu ticăloșii !

Când s-a întâmplat asta ?

Și maică-sa o privește cu suspiciune :

— Cu mulți ani în urmă, răspunde ea. Înainte ca Iris să se mărite, de două-trei ori a încercat dumnealui, după aceea a încetat.

1. Împărați 1 21 : 19.

Durere

45

Mi se pare că a plecat să învețe la voi în America, poate că l-ai văzut pe-acolo ?

Și Iris dă din cap că nu : nu, nu l-am văzut, n-am știut și nici acum nu știu dacă să te cred, și nici măcar dacă să vreau să te cred nu știu, și-și ia capul în mâini, în timp ce balaurul durerii se dez-

lănțuie iarăși înlăuntrul ei.

— Tu pahar cu ceai ? se apleacă Prashant în fața ei.

Și ea răspunde supărată :

— Eu nu pahar cu ceai.

Și imediat cere iertare :

— Mulțumesc, Prashant, e prea cald pentru ceai.

Și el se așază pe canapea alături de mama, îi cuprinde umerii cu brațul :

— Mama copil bun, o bate el ușurel pe umăr. Mama bine comportă.

Și maică-sa chicotește înspre el ca un prunc bătrân, cu panta-

lonii ei deschiși la culoare și bluza ei în pătrățele e nu numai ase xuată, ci și fără vârstă, iar luciditatea care s-a spulberat o face veselă și mult mai liniștită decât fusese vreodată.

— Prashant mi-a propus să se însoare cu mine și eu am accep-

tat, declară ea și-și lasă capul pe umărul îngrijitorului ei pântecos, deasupra burții căruia mijește parcă o pereche de sâni. O să mer-

gem să ne căsătorim în Sri Lanka, o să plecăm acolo cu vaporul.

Și Iris își mută disperată privirea : mama e îndrăgostită ! Și visul ăsta străvechi a devenit un coșmar ! Mama și-a pierdut luci ditatea și a primit în schimb dragostea, dar mai întâi a îndepărtat cu bru-

talitate șansa la dragoste a fiică-sii, fără s-o întrebe măcar, și Iris se încăpățânează să clarifice lucrurile.

— Mamă, Prashant are în Sri Lanka nevastă și copii, o anunță

ea cu dulceață răzbunătoare, el nu e partenerul tău, el te îngrijește numai.

Și maică-sa clatină capul cu uluire, fața îi pălește :

— Asta nu e cu putință ! Nu mi-a povestit niciodată că are ne vastă

și copii ! Oare ăsta să fie adevărul ? Se întoarce spre el, cutremurată :
Oare ăsta e adevărul, ce povestește musafira mea ? Pleacă de-aici imediat, ești un escroc și un ticălos ! Amăgești o văduvă de război !

46

Zeruya Shalev

— Poate mama salată ? Prashant se ridică iute și întreabă ca din obișnuință, se cunoaște că-i vine greu să urmărească schimburile de replici și de atitudine. Poate că mama supă ? întreabă el. Mama linte supă ?

Și Iris închide ochii, maică-sa a crescut cu eforturi uriașe trei copii și nici unul dintre ei n-o îngrijește, și uite că bărbatul ăsta străin îi spune „mamă“ ca și cum ar fi al patrulea copil al ei, îi dă

să mănânce și să bea, în timp ce ea e convinsă că el e partenerul ei. Ce tulburări ale judecății ne așteaptă la sfârșitul zilelor noas-

tre, dar pe ea o preocupă acum mai mult tulburările de la începutul vieții, și aproape că imploră :

— Mamă, încearcă să te concentrezi. Ești sigură că m-a căutat ?

Când exact s-a întâmplat asta ? Cum de nu mi-ai spus nimic ?

Pentru o clipă îi apare în față privirea cunoscută, severă :

— Erai însărcinată cu Alma, spune mama. Alma o cheamă pe fiică-ta, nu ? Ai rămas însărcinată îndată după nuntă, nu ? Deci n-aveam voie să-ți spun, ca să nu te căiești, nu ?

— Ba da, mormăie Iris distrată, și numaidecât se îndoiește din nou. Dar adineaori ai spus că asta s-a întâmplat înainte ca eu să

mă mărit.

Și, spre surprinderea ei, un zâmbet larg se naște pe buzele strânse ale maică-sii.

— Așa e, spune ea, își întinde mâinile tremurânde spre bolul de supă pe care i-l aduce Prashant.

Și Iris clatină din cap, asta nu se poate, ori fantazează, ori minte, îi face plăcere s-o chinuie, întotdeauna a fost geloasă pe iubirea cea mare pe care i-o purta taică-său, și acum bătrânețea dezvăluie tot, și ea n-are cum să se apere și cum să pună opreliști. Deasupra capului ei hârâie ventilatorul de tavan, lent, greoi, mută aer fier-

binte din loc în loc prin tot micuțul salon, întărită în ea cuvin tele contradictorii, care înțepă ca niște viespi. Și pe dragostea lui Eitan fusese geloasă, și mai cu seamă fusese geloasă pe devotamentul ei față de mama bolnavă a lui Eitan. „Ce te tot bagi acolo între ei ?

Lasă-l să se despartă singur. E mama lui, nu a ta, slavă Domnului !“.

Nu scăpa nici un prilej să-i facă observație, refuzând să înțeleagă

că prin lunga despărțire a lui Eitan de maică-sa ea încerca să se

Durere

despartă de tatăl ei, mobilizat la războiul de Yom Kippur imediat după prânz, pe când ea își dormea liniștită somnul de după-amiază, în privința căruia maică-sa era deosebit de strictă. Dar mai târziu și-a dat seama că maică-sa avusese perfectă dreptate, deși nu-i înțe-

legea motivele, fiindcă dacă ar fi ascultat-o ar fi rămas alături de Eitan în afara cercului atins de boală și poate n-ar fi fost părăsită.

Oare într-adevăr a căutat-o ?

— Nu se poate ! Cum de nu mi-ai povestit asta mai înainte ?

protestează ea. Mai bine de douăzeci de ani mi-ai ascuns asta ?

Dar maică-sa se uită la ea cu indiferență, pe deasupra bolului cu supă.

— Hai, mănâncă împreună cu mine, propune ea cu multă ama-

bilitate. Sunt sigură că nici la voi în America nu se face asemenea supă.

Deși nu îi e foame, gustă din supa tulbure de linte și-și strâmbă

buzele. N-are nici o îndoială că Prashant economisește cea mai mare parte a sumei generoase pe care o primește pentru hrana maică-sii, și ea nu controlează chitanțele, și e de presupus că ea ar fi făcut la fel dacă ar fi avut copii flămânzi într-o țară îndepărtată, și totuși îl întreabă :

— De când e supa, Prashant ? Gătești pentru mama în fiecare zi ?

Și el spune :

— Azi dimineața jur, Iris vine dimineața vede mâine.

Și ea întreabă :

— Și ce mai fac copiii tăi ?

Și el îți rostogolește ochii spre cer și spune :

— Slavă Domnului.

— Și ce mai fac copiii tăi ? Adu-mi aminte câți ai, se interesează mama, și numaidecât plescăie din limbă la auzul răspunsului ei.

Ești sigură că numai doi copii ? Nu aveai trei ? o tachinează ea.

— Tu ai trei, mamă.

Trei, cu toate că frații ei, gemenii, încă mai rămăseseră pentru maică-sa aproape un singur trup, și, spre surprinderea ei, bătrâna începe deodată să plângă în hohote :

— Am avut trei, mi-au rămas doi ! N-ai auzit că Iris, fata mea, a fost ucisă acum câțiva ani într-un atac terorist ?

48

Zeruya Shalev

— Ajunge, mamă, izbucnește ea, zgâlțâindu-i brațul descărnat.

Eu sunt, n-am fost omorâtă, am fost numai rănită și acum sunt bine, sunt eu, Iris, fiica ta, recunoaște-mă odată.

Și maică-sa, care întotdeauna a avut oroare de orice exteriori-

zare a sentimentelor, se uită la ea cu reproș și spune :

— Ajunge ! Ce te agiți așa ? Asta dovedește numai că nu ești Iris a mea, nu așa am educat-o.

— Zău că nu se mai poate cu tine, mormăie Iris. Ce rost are să

mă ostenesc să mai vin aici dacă tu ești convinsă că am murit ?

Dar Iris știe că azi, cel puțin, n-a venit de dragul maică-sii, ci pentru ea însăși, ca să-i împărtășească secretul, și în schimb a primit alt secret, mai tulburător și mai împovărat decât primul.

Oare într-adevăr a căutat-o ?

Capitolul al cincilea

Dumnealor sunt întotdeauna obosite, profesoarele ei. Mai cu seamă diminețile, la prima ședință. Cască, moțăie, se clatină ca niște păsări cu aripile jumulte. Unele mai beau încă o cafea și încă

o cafea ca să se trezească, altele mănâncă exagerat de mult. Către prânz toate părțile fețelor lor sunt de-acum fiecare la locul ei, dar dimineață, uneia parcă i s-a lăsat un ochi și alteia parcă i-a căzut falca. Cu cât sunt mai tinere, cu atât sunt mai obosite. Și ea a fost ca ele, și acum îi e greu să-și amintească de ce. Ce risipă, și pentru ce, de fapt ? Fiindcă pruncii care vă trezesc noaptea o să se trans-

forme cât ai clipi în adolescenți furioși, casa asta pe care voi vă

străduiți s-o îngrijiți o să fie pentru ei o temniță, familia asta pe care voi vă siliți atât de mult s-o puneți pe picioare și s-o păstrați o să devină pentru ei o povară și, mai rău, o să devină o povară și pentru voi. Fiindcă soțul ăsta, pentru care voi vă sacrificați timpul ca să-și termine studiile sau ca să fie promovat la serviciu, o să vă

părăsească peste douăzeci de ani pentru una mai tânără, și chiar dacă n-o să vă părăsească, e de presupus că o se devină un bărbat care îmbă trânește ciufut și nerecunoscător, și voi o să vă treziți dorindu-vă o altă viață. Câteva dintre voi o să încerce poate să-și realizeze visul, dar numai puține o să reușească să se bucure de o nouă șansă, și nici șansa asta n-o să fie neapărat mai bună decât cea de dinainte.

Da, fetelor, ar vrea ea să le spună în timp ce ele se așază în

biroul ei în jurul mesei mari de ședință, și eu am fost tânără și obosită, și acum, privind înapoi, asta mi se pare înspăimântător de lipsit de noimă. Noi însene ne provocăm iar și iar eșecurile, asta ca să dovedim la câte putem să facem față, câte putem lua pe umerii noștri, încă un copil, încă o slujbă, încă un împrumut pentru casă, Sisife ridicole ce suntem. Poate că despre asta ar trebui să vorbim,

50

Zeruya Shalev

dragele mele, și nu despre problemele de disciplină din clasa a cincea sau despre noua programă de multiculturalitate. Să vorbim despre inutilitatea efortului feminin, care, ce-i drept, se suprapune inutilității efortului uman în general, dar în dimineața asta prima chestie mi se pare mai izbitoare, mai ales când vă văd prăbușin-

du-vă cu priviri sticloase pe scaunele din jurul meu.

— Ce se întâmplă, Sharon dragă ? Toată lumea te așteaptă, i se adresează ea uneia dintre profesoare care suflă indicații febrile în telefonul mobil, și Sharon se grăbește să-și încheie convorbirea.

— E tot timpul bolnavă, se plânge ea de bebelușul ei de un an.

De când am dat-o la creșă e de fapt tot timpul acasă, cu maică-mea, care de-acum nu mai face față.

Și Iris încearcă să-i adreseze un zâmbet de încurajare :

— Întotdeauna e așa la început, dar în câteva luni o să se înzdrăvenească.

I se pare ciudat să se regăsească mai cu experiență și mai în vârstă decât toate celelalte. Întotdeauna a fost cea mai tânără. Cea mai tânără dintre mamele de la grădiniță, cea mai tânără dintre directorii de școală. În primii ani era și mai tânără decât cele mai multe dintre profesoare, dar în vremea din urmă situația s-a schim-

bat cu totul, numai secretara ei și adjuncta pentru probleme de învă-

țământ sunt mai în vârstă decât ea, atâta vreme a trecut de când nu mai e tânără, încât el n-a recunoscut-o.

Când profesoarele pleacă din încăpere, lăsând în urma lor ames-

tecul cunoscut care aproape că poate fi pipăit, plămădeala de insa-

tisfacție și de speranță, ea se reazemă de spătarul scaunului cu un oftat de ușurare. A izbutit să conducă ședința ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ca și cum nu l-ar fi văzut îmbrăcat în halat alb și cu barbă albă ca un înger al morții. N-o să-l lase să distrugă tot ce

a clădit de atunci și până acum, oare într-adevăr a căutat-o ? Istovită

de efort, se ridică și se târâie până la secretariatul de lângă birou.

— Ai ceva contra durerilor, Ophra ? Am lichidat deja cantitatea mea zilnică.

Și secretara veterană îi întinde o cutie de comprimate, cu o privire îngrijorată :

— Ce-o să se întâmple ? Nu poți să continui așa, nu se poate să

nu existe o soluție pentru asta !

Durere

51

— De ce să nu se poată, Ophra dragă ? zâmbește ea. De când există și soluție pentru orice problemă ? Măcar de-ar fi așa pe lumea asta. Până la urmă, trebuie pur și simplu să te adaptezi.

Și-și toarnă un pahar cu apă și se întoarce șchiopătând la biroul ei, acoperit aproape cu totul de *post-it*-uri galbene, și pe fie care e notată altă treabă de făcut. De stabilit un termen pentru instruirea coordonată de Comandamentul Frontului Domestic, de obți nut subvenție de la primărie pentru o excursie a claselor a treia, de fixat o întâlnire cu părinții care amenință să-și scoată copiii din școală, de găsit o nouă ajutoare în locul celei care a demisionat săptămâna asta, cu toate că se obligase să rămână până la sfârșitul anului, de trimis un mail în legătură cu o festivitate de celebrare colectivă a sabatului, de discutat cu profesoara de limba arabă

pro iectul „Limba ca punte culturală“, de scris mesajul săptămânal al directoarei, de concluzionat dezbateră de principiu în ches-

tiunea încheierii mediilor, și toate astea în afară de treburile curente tre cute în calendarul uriaș din dreapta ei, calendar care acoperă

aproape tot peretele.

În fiecare duminică o ședință privitoare la altă clasă, cu diriginții și cu profesorii de specialitate, ședințe în care se vorbește despre fiecare copil în parte și i se analizează comportamentul emoțional, cel social și progresul la învățătură. În fiecare marți la amiază –

ședință cu toate dirigintele pentru dezbateră planurilor educa-

tive, iar serile – ședințe cu comitetul de părinți, ședință de forum educativ, și, bineînțeles, zile de perfecționare pentru directori, zile de studiu. Nu e loc, pe calendarul ăsta, pentru zile de durere, pen-

tru asta niciodată n-a fost loc acolo, dar ea apucă energic cârpa de șters, se luptă cu dorința să șteargă totul, să lase tabla curată, să ia totul de la început.

Dacă într-adevăr a căutat-o, dacă într-adevăr a vrut-o, ea nu poate să continue cu viața ei de dinainte. Fiindcă asta schimbă întregul tablou, tot calendarul.

Oare într-adevăr a căutat-o ? Se întoarce la biroul ei cu un oftat, desprinde și lipește mereu alte bilețele galbene. Oare într-adevăr a pierdut ocazia ? O arsură acră îi urcă din stomac în gât, sunt trei săptămâni de când se hrănește mai mult cu analgezice. Oare într-adevăr s-a căit că a părăsit-o, a vrut într-adevăr s-o aducă îna-

poi, să-i dăruiască din nou dragostea lui ? Chiar dacă era de-acum

52

Zeruya Shalev

gata să se mărite, chiar dacă era gata să nască, s-ar fi întors la el.

Ce veste blestemată i-a adus maică-sa, tăind ramura pe care și-a clădit cu atâta efort cuibul ei iluzoriu, și ea își pune capul pe birou, ochii i se închid, pleoapele îi sunt lipi cioase ca bilețelele galbene, dar iată se aude o bătaie în ușă și administratorul școlii intră să se plângă că a fost deteriorat avutul public, și imediat după el doi elevi certându-se – când doamnele diriginte nu sunt prezente ei ajung întotdeauna la ea cu conflictele lor – și un elev care nu se simte bine, cu tatăl lui care vine să-l ia și cu ocazia asta să-i pro pună să o ajute cu com puterile cele noi. Întotdeauna când e deschisă ușa, intră în biroul ei în cohortă. Astăzi chiar că-i pică

bine asta, dar Ophra protestează, mai mult din obișnuință.

— Hei, dați-i pace directoarei mele, intervine ea energic și încearcă să golească încăperea. E de necrezut, am economisit 500 de shekeli, declară ea fericită, ca și cum ar fi economisit pentru buzunarul ei. Ni s-au returnat din plata pentru apă.

Și Iris spune :

— Nu mai e alta ca tine, Ophra, ce m-aș face eu fără tine ?

Îi urmărește cu simpatie mișcările pline de vioiciune. S-a încon-

jurat de oameni buni, oameni cărora le pasă, și i se pare uneori, în pofida chinurilor muncii, că a conduce o școală cu trei sute de elevi și patruzeci de profesori e mai ușor decât să conduci o familie de patru suflete.

Tocmai când biroul ei se golește e cuprinsă de neliniște și iese pe coridor, trece încet de-a lungul ușilor închise ale claselor. Deo-

camdată peste tot e liniște, zilele în care a lipsit de la școală nu au fisurat structura trainică pe care a înălțat-o cu atâta efort. Uite că

unul dintre copii se întoarce de la toaletă și intră imediat în clasă, fără să zăbovească în colțul pentru jocuri, și când ușa se deschide se aud dinăuntru versete din lecția de Vechiul Testament. Sharon le citește cu voce tare elevilor ei sfârșitul Genezei :

— „Iosif nu s-a mai putut stăpâni înaintea tuturor celor ce-l înconjurau. Și a strigat : «Scoateți afară pe toată lumea». Și n-a mai rămas nimeni cu Iosif, când s-a făcut cunoscut fraților săi. A izbuc-

nit într-un plâns așa de tare că l-au auzit egiptenii și casa lui Faraon.

Iosif a zis fraților săi : „Eu sunt Iosif ! Mai trăiește tatăl meu ?». Dar

Durere

frații lui nu i-au putut răspunde, așa de încremeniți rămăseseră

înaintea lui. Iosif a zis fraților săi : «Apropiați-vă de mine». Și ei s-au apropiat. El a zis : «Eu sunt fratele vostru Iosif, pe care l-ați vândut ca să fie dus în Egipt. Acum, nu vă întristați și nu fiți mârniți că m-ați vândut ca să fiu adus aici, căci ca să vă scap viața m-a trimis Dumnezeu înaintea voastră»¹.

Se oprește lângă ușa care rămăsese întredeschisă. Auzind verse-

tele, trupul îi e străbătut fără să vrea de un fior. Da, ani de zile a sperat și ea să se încredințeze că a fost azvârlită în groapa aceea ca să poată trăi, și într-adevăr a tălmăcit multe clipe din viața ei ca dovezi ale faptului că totul s-a terminat cu bine în cele din urmă, dar clipa asta nu se numără printre ele. Privirea îi rătăcește de-a lungul coridorului, cade pe tabla cea mare de piatră pe care sunt gravate numele absolvenților școlii care au căzut în războaiele patriei noastre Israel. Nu departe de aici, pe altă tablă de piatră e gravat numele tatălui ei, Gavriel Segal, primul căzut dintre absolvenții școlii unde învățase, primul ei căzut în război. Oare o să fie și ultimul ? Cu cât Omer crește, o urmărește tot mai stăruitor înfăți-

șarea literelor numelui lui pe tabla amintirii. Omer Ilem, literele se aștern în fața ei una după alta, îngrijite și frumoase, plecându-și capul cu durere stăpânită, și ea își mută privirea înlăcrimată pe un afiș nou în care e vorba de Eliezer Ben Yehuda², de renașterea limbii ebraice. Cele două memento-uri sunt atârinate față în față, parcă

ar reprezenta cauza și efectul, și ea s-a oprit între ele. Oare pentru tine murim noi, limbă ebraică ? Ne îngropăm părinții cei tineri și pe tinerii noștri abia ieșiți din copilărie numai și numai ca numele lor să fie scrise în ebraică pe table de piatră reci, presărate pe tot întinsul acestei țări în fierbere neconținută ?

Ăsta e un gând oprit, se avertizează pe sine însăși, avem oare de ales ? Nu e

vorba doar de limbă, ci de însăși esența existenței noastre, am învățat doar și am răsînvățat că nu putem exista în alt loc, chiar dacă se ivește câteodată o asemenea iluzie, dar ei i se pare tot mai mult că tocmai existența aici, în țara neamului lui 1. Geneza 45 : 1-5.

2. Eliezer Ben Yehuda (1858-1922) – lexicograf și gazetar, inițiatorul renașterii limbii ebraice în epoca modernă.

54

Zeruya Shalev

Israel, e o iluzie care o să se spulbere în curând, poate că nu în generația ei, poate că nici în generația Almei și a lui Omer, și ea îi vede din nou numele gravat pe tabla comemorativă, Omer Ilem, și iarăși își ia privirea de la tablă, lasă, n-a primit deocamdată nici măcar prima convocare, poate că o să se îndure de ea, e orfană de război, victimă a unei acțiuni ostile, poate că o să-l scoată de pe listele lor. Până când o să vină prima convocare ea mai poate încă

să spere, până atunci el e numai al ei, adică al lui însuși.

Mai încolo pe coridor o privește un afiș de care e deosebit de mândră : „Celălalt sunt eu“, proiectul privitor la educarea toleranței, un proiect căruia i-a dedicat nu puține resurse, dar deocamdată

tocmai colțul arheologic o atrage mai mult și ea înaintează către colțul ăsta cu pași înceți, trece pe lângă ușile închise ale claselor.

„Trecutul e temelia viitorului“, ăsta e titlul pe care l-a formulat la începutul anului, dar cât de nejustificat i se pare el acum. Trecutul asigură viitorul ? Trecutul dezintegrează viitorul, trecutul prefăce vi -

torul în praf și pulbere, și într-un acces de furie ea smulge inscripția de pe perete, se uită primprejur să se asigure că n-a văzut-o nimeni, parcă aude deja glasul iritat al administratorului raportându-i o nouă

deteriorare a avutului public.

„Dragi părinți“, o să scrie ea când o să se întoarcă în birou,

„săptămâna asta clasele a IV-a învață tulburătoarea poveste biblică

în care Iosif se dezvăluie fraților lui. Frații lui Iosif i-au dat o lovi-

tură fără seamăn, l-au despărțit de un tată care-l iubea, de casa părintească, de viitorul lui, și l-au azvârlit în voia unui destin de robie și pribegire. Loviturile zilnice sunt parte integrantă din viața noastră și din viața copiilor și a elevilor noștri. În fiecare zi intră

în biroul meu copii care lovesc și sunt loviți, și eu încerc să-i fac să vadă fiecare lovitură primită de seamănilui.

Dar cum poate Iosif să se împace pe deplin cu aceia care l-au lovit atât de crunt ?

Când suntem loviți, ne așteptăm ca acela care ne-a lovit să recu-

noască durerea pe care ne-a pricinuit-o și să recunoască răspunde-

rea și vina pe care le poartă față de noi. Noi, cei pe care lovitura i-a umilit, vom aștepta ca acela care ne-a lovit să se înjosească în față noastră și să ne ceară să-l iertăm, și mai cu seamă vom voi să

credem că în personalitatea lui s-a petrecut într-adevăr o mare

Durere

schimbare, atât de mare, încât nu mai trebuie să ne temem că ne va lovi din nou.

Iosif îi supune pe frații lui la felurite încercări ca să se asigure că ei într-adevăr s-au schimbat, s-ar zice că-i pedepsește pentru suferința pe care i-au pricinuit-o. Chiar și atunci când, în cele din urmă, el se împacă cu ei, pare că exact ce-i mai important lipsește –

cererea de iertare. Resentimente grele au rămas între Iosif și frații lui săi și, într-adevăr, imediat după moartea lui Iacov au început să se suspecteze unul pe altul, și de aceea le-au rămas și generațiilor următoare lucruri de îndreptat.

Generațiile următoare suntem noi și copiii noștri, și copiii voștri pe care ni-i încredințați nouă, în școala noastră în care credem că

dreptatea înseamnă capacitatea de a ierta. Începutul iertării – ca proces la care participă ambele părți deopotrivă – e însăși recunoaș-

terea durerii pricinuite atât nouă, cât și celuilalt, e capacitatea de a vedea punctul de vedere al celuilalt alături de punctul nostru de vedere. La începutul iertării se află modestia care îți dă posibilitatea să-l vezi pe celălalt ca pe o entitate independentă și deosebită, și nu ca rezultatul voinței și acțiunilor noastre. Este obligația de a ne ajuta unul pe celălalt să evităm noi lovituri, conștienți de faptul că

o schimbare adevărată se poate realiza numai prin cooperare.

Dragi părinți, vă rog încurajați-i pe copiii voștri să ceară iertare colegilor lor dacă i-au lovit, și dați-le exemplu personal, cerându-le voi iertare pentru orice lovitură pe care le-ați dat-o. Ajutați-i să

vadă cu ochii lor în ce fel puterea de a ierta duce la vindecarea durerii și la cicatrizarea răni. A dumneavoastră, Iris Ilem“.

Acesta e versetul care îi răsună în auz atunci când, câteva ore mai târziu, se

suie în mașina înfierbântată, după ce a scris mesa-

jul săp tămânal al directoarei, după ce a convins-o pe ajutoare să

rămână până la sfârșitul anului, a asistat la lecția unei suplinitoare, a predat ea în locul altei profesoare la ora de istorie : „Iosif nu s-a mai putut stăpâni înaintea tuturor celor ce-l înconjurau. Și a strigat :

«Scoateți afară pe toată lumea». Și n-a mai rămas nimeni cu Iosif, când s-a făcut cunoscut fraților săi“. Și în loc s-o ia înspre casă, ea se îndreaptă spre apus, spre locul unde l-a văzut pe el, și nu știe nici măcar dacă el o să fie acolo și, chiar dacă o să fie, cum o să

poată intra fără să aibă programare. Și chiar dacă o să intre, o să-și

56

Zeruya Shalev

ridice bluza și o să-i arate ca pe o dovadă incontestabilă alunițele ei, soarele, luna și globul pământesc, în general ce poate să se întâmple ?

O să-i sară de gât și o să plângă ca Iosif pe gâtul fratelui său Benjamin, oare o s-o ia de mână și o să plângă împreună după

tinerețea lor, sau, dimpotrivă, o să fie străin și detașat, și o să con-

tinue discuția aceea, ca și cum între timp n-ar fi trecut cea mai mare parte a vieții, explicându-i că trebuie să fugă de ea, pen tru că el vrea să trăiască, pentru că el trebuie să uite ? Așa ori altmin-

teri, ea, de fapt, vrea să știe un singur lucru, dacă într-adevăr a căutat-o, și de ce, dacă voia numai să-i ceară iertare sau poate s-a căit de despărțirea aceea și voia să-și trăiască viața împreună

cu ea, și viața asta îi trece acum, furtunoasă, prin fața ochilor pe măsură ce soarele apune și o orbește, stinge cu strălucirea lui viața pe care o trăise de atunci ca pe o risipire zadarnică. Furtuna par-

brizelor, așa numea Omer ora asta de vară, și ea se minuna de îm-

binarea originală a cuvintelor, dar acum chiar și amintirea copii lor pe care-i născuse i se pare pentru o clipă amară și usturătoare ca o irosire de sămânță.

Miki se amuza câteodată cercetând potrivirea dintre soț și soție după copii.

— Țștia doi n-ar fi trebuit să se cupleze, uită-te ce copii au ieșit din ei, stabilea el pe un ton categoric, și bineînțeles că în clipele acelea propriii lui copii erau, după părerea lui, întruchiparea per-

fec țiunii, chiar și Omer de care se plângea adeseori, iar acum ea e cea care e gata să se îndoiască de copiii lor, chiar și de Omer, pe care întotdeauna îl apăra. Uite numele lui pe ecranul telefonului mobil, apărut exact atunci când reușește, aproape printr-o minune, să găsească un loc de parcare lângă spital, să se înghesuie între două mașini care nu-i lăsaseră destul loc, parcă și mașina a reac-

ționat la puterea covârșitoare a voinței ei și s-a făcut mai mică

pentru ca voința asta să se poată realiza.

— Ce e, Omer dragule ? întreabă ea, și vocea îi răsună în spațiul gol al mașinii.

Și el răspunde cu o întrebare :

— Unde ești, mămicu' ?

Iris nu se grăbește să-i ofere informația cerută.

— De ce ? Ai nevoie de ceva ?

Durere

E ciudat că tocmai adolescența îl întoarce la începutul vieții lui, la zilele în care era un bebeluș cufundat în necesitățile primare pe care ea trebuia să le satisfacă, și acum la fel, e vorba de cele mai multe ori de nevoi fundamentale : hrană, transport, bani, în cel mai bun caz ajutor la învățătură. Fiindcă n-o să-i spună, ca atunci când era copil, „vreau să petrec cu tine, mămicu’“, și ea n-are nici o pro-

blemă cu asta așa cum au câteva din prietenele ei, mai cu seamă

Daphna, care pur și simplu se vaită că odraslele ei s-au făcut mari.

Așa e viața. Și oricum era vorba de distracții la care îi venea greu să participe, pentru că era nestatornic, și supărăcios, și dominator.

Ea categoric îl preferă așa – mai depărtat, mai liniștit, așteptând de la ea câteva servicii bine definite.

— N-am nevoie de nimic, mămicu’, răspunde el spre sur prin-

derea ei. Când te întorci ?

Și ea aude cum se apropie în galop o veste proastă, recunoaște veștile astea imediat, datorită amprentei rămase în sufletele ei din noaptea aceea când a venit vestea despre moartea tatălui ei, și maică-sa se lovea iar și iar peste pânțele, unde sălășluiau de-acum, dar nimeni în afară de maică-sa nu știa asta, Iariv și Ioav, frații ei gemeni. Ani de zile a fost convinsă că loviturile puternice, ele fac pânțele să se umple de prunci, și că noaptea aceea a fost noaptea în care maică-sa a rămas însărcinată. Ba chiar s-a contra zis cu aprindere cu prietenele ei, la urechile cărora se strecurase de-acum zvonul despre împerecherea misterioasă a spermei cu ovulul, și ea a susținut cu aprindere că asta nu-i decât un zvon fără noimă, că pur și simplu trebuie date o noapte întreagă lovituri puternice pântecelui. Mai târziu i-a povestit despre asta lui Eitan, și el a râs și i-a acoperit pânțelele cu sărutări. Îi povestea totul lui Eitan, fără

nici o ezitare, ca și cum ar fi vorbit cu ea însăși, atât erau de apropiați.

— Ce s-a întâmplat, Omer ? întreabă ea încordată. Spune-mi odată, i s-a întâmplat ceva Almei ? Tatei ?

Și el spune :

— Liniștește-te, nu s-a întâmplat nimic, numai că niște prieteni de-ai mei au fost ieri la barul unde e chelneriță Alma.

Și ea încearcă să glumească :

— Ei, și ce s-a întâmplat ? A greșit când a făcut nota de plată ?

58

Zeruya Shalev

— Las-o încurcată, o să vorbim când o să ajungi acasă, nu e de povestit la telefon, spune el, și totuși nu se poate stăpâni și lasă să-i scape aproape fără voia lui : Ei povesteau că s-a comportat ciudat.

Și ea întreabă :

— Ciudat ? Cum adică ciudat ? Ce-au povestit exact ?

Și el spune :

— Ajunge, mama, nu mă mai descoase așa, o să vorbim când o să vii.

Și ea se desparte nemulțumită de locul de parcare pe care îl găsisese cu atâta trudă.

— Într-un sfert de oră sunt acasă, așteaptă-mă, e-n regulă ? Nu pleca nicăieri !

Dar drumul spre casă durează peste o oră, fiindcă mașina s-a întors parcă la dimensiunile ei normale, ba chiar s-a umflat de atâta împotrivire la ratarea realizării de mai înainte, așa încât cu mare greutate a izbutit s-o scoată din

locul ăla minuscul, numai ca să constate, spre părerea ei de rău, că în susul muntelui se întinde un ambuteiaj lung, al cărui capăt nu se zărește.

— Dacă e să fie un accident, atunci e preferabil aici, la un minut de spital, rânjește spre ea un șofer burtos care s-a dat jos din mașină

să afle ce se întâmplă, dar la întoarcere zâmbetul i s-a șters de pe față. Cineva a fost omorât acolo, nu-mi vine să cred, omorât pe bune.

Și ea dă din cap posomorâtă și îi închide geamul în nas, cuprinsă

deodată de panică să nu fie cumva Eitan, poate c-a ratat acum ultimul prilej să-l vadă din nou, după ce a supraviețuit unui număr nesfârșit de accidente de circulație petrecute de-a lungul acestor treizeci de ani o s-o evite acum, cu o clipă înainte să reapară în fața lui...

Ce ciudat e să-l adauge deodată pe Eitan la lista persoanelor cărora ea le poartă de grijă, după ce ani îndelungați i-a urat numai suferințe și fel de fel de sfârșituri, dar, spre bucuria ei, când în cele din urmă ambuteiajul se risipește, în susul muntelui i se dezvăluie mașina terciuită și cu botul spre spital, înconjurată de patrulare ale poliției și de ambulanțe, doar asta nu e ora la care se vine la lucru, ci ora la care se iese de la lucru, să te grăbești acasă la nevastă și copii, și când se gândește la copii e cuprinsă de mânie, ca și cum

Durere

59

ea însăși ar fi celibatară și fără copii, ca și cum l-ar fi așteptat toți anii aceștia. Are el oare un fiu, un tânăr frumos și înalt și puțin adus de spate ? Poate că într-o bună zi acela o să dea întâmplător peste Alma și ei o să trăiască împreună iubirea de care părinții lor au fost lipsiți ? Și ea încearcă s-o pună pe fiică-sa lângă tânărul acela pe care-l iubise atât de mult, subțirică, brunetă, nu seamănă

cu maică-sa deloc, cât de surprins o să fie să descopere că asta e fiica ei, dar atunci o lovește din nou informația îngrijorătoare că

Alma s-a purtat ciudat.

Ce să-nsemne „ciudat“ ? Alma n-a fost niciodată ieșită din comun, n-a vădit nici o înclinație deosebită spre nici un domeniu, nici un entuziasm deosebit sau vreun talent special. Faptul ăsta era în sine ciudat după părerea ei, ca să nu spună dezamăgitor, ca și preocuparea exagerată pentru înfățișarea ei exterioară. Mai ales pentru pieptănătură. Stătea ore întregi în fața oglinzii și-și aranja părul fir cu fir, și nu ieșea din casă până nu era mulțumită, și uneori se întorcea din drum dacă imaginea pe care o vedea întâmplător reflectată într-o oglindă nu o satisfăcea. Cât s-au certat din cauza asta, când Iris o muștra nerăbdătoare : „Ce te-ai lipit de oglindă ?

La urma urmei, ce importanță are ? Ești în întârziere !“ și Alma îi trântea ușa în nas. Oare la asta se referă Omer ? Oare se uită în oglindă în loc să servească clienții ?

Nu te lăsa ispășită să faci supoziții, numai decît o să afli faptele, decide ea cu voce tare, încă o clipă și o să fii acasă și totul o să se lămurească, dar acasă o așteaptă un bilețel de la Omer cu scrisul lui lăbărțat : „Sunt la lecția de șofat“, și ea mototolește în pumn hârtia dezamăgitoare, păcat că s-a grăbit atât de tare să se întoarcă, ar fi putut acum să șadă în fața lui Eitan, l-ar fi putut întreba „Ții minte cum credeam că dacă te bați cu putere peste burtă ies din asta copii ?“.

Dar poate că-i mai bine așa, poate că-i mai bine să aștepte programarea care i s-a fixat la începutul lunii următoare, n-are nici un motiv să se grăbească, nici măcar n-o să se grăbească să i se prezinte când o să intre în cabinetul lui, nu, o să aștepte să vadă

dacă o recunoaște. Așa o să aibă un avantaj asupra lui, ca avantajul lui Iosif asupra fraților lui, ca avantajul acela pe care-l avea el asupra ei atunci, fiindcă el știa că are de gând să rupă legătura și ei nici

60

Zeruya Shalev

prin cap nu-i trecea, candidă ca o găină de sacrificiu pe care el o învârte deasupra capului¹, asta e răscumpărarea mea.

Și cu toate astea ea dă telefon la cabinet și se aude întrebând dacă poate să facă o programare la doctorul Rosen mai curând decât s-a stabilit, și câtă vreme așteaptă răspunsul ușile argintii ale ascen-

sorului se deschid și Miki iese de-acolo greoi, purtând o cămașă

polo albastră, uriașă, totdeauna ușa liftului pare prea îngustă pentru el, și ea întrerupe conversația și lasă telefonul din mână, înainte să

primească răspunsul.

— Când ai vorbit cu Alma ? se grăbește ea să întrebe, în timp ce el își toarnă un pahar cu apă și cercetează decepționat oalele, fiindcă

lui Miki Alma îi telefonează mai des decât îi telefonează ei.

Și el spune :

— Ieri, de ce iarăși orez cu fasole ?

Și ea se grăbește să-i spună :

— Atunci gătește singur, dacă asta nu-ți place.

Și el spune :

— Știi prea bine că nu-i nici o problemă pentru mine să gătesc, problema e că ție și lui Omer nu vă place mâncarea făcută de mine, numai Almei îi place.

— Chiar așa, mârâie ea printre dinți. De mult ce-i place mâncarea pe care o gătești tu e anorexică.

Dar numaidecât regretă ce-a spus, ce-i veni cu anorexică, e pur și simplu slabă, multe fete ar vrea să fie în locul ei, și de ce să-l jignească numai pentru că a intrat într-un moment nepotrivit, numai pentru că Alma îl preferă pe el, numai pentru că atunci când s-a măritat cu el nu i-a trecut prin cap că Eitan o caută, oare într-ade-

văr o căuta ?

— Cum îi suna vocea ? întreabă ea.

Și el spune :

— În perfectă regulă, m-a rugat să-i acopăr un mic minus în bancă, a fost drăguță.

1. Datină evreiască străveche : în ajun de Yom Kippur sau puțin înainte, se rotește deasupra capului un obiect și prin acest ritual se înfăptuiește răscumpărarea păcatelor omului. Există numeroase variante ale aces-

tui obicei. Cel mai adesea sunt folosite găini (pentru femei) sau cocoși (pentru bărbați).

Durere

61

Și ea spune :

— Drăguță ? Nu ciudată ?

Și el se miră :

— Ciudată ? Cum adică ? De ce să fie ciudată ?

Și ea se așază în fața lui, lângă masa din colțul care servește drept sufragerie :

— N-am idee, Miki, Omer mi-a spus ceva ce m-a îngrijorat. O

să se întoarcă imediat și o să știm mai mult. Cât avea minus ? Poate că dă bani pe droguri ?

— Dacă-i așa, atunci cumpără droguri ușoare, rânjește el, patru sute de shekeli cu totul, măcar de-am avea și noi asemenea minus.

Și ea întreabă :

— Ești sigur că nu se auzea ca și cum ar fi fost drogată ?

Și el iarăși se miră :

— Ce-ți veni cu drogată ? N-o cunoști pe Alma ? Nu s-a simțit niciodată atrasă de lucrurile astea, totdeauna se lua de prietenele ei care beau și fumează. Nu ții minte cum râdeam că vorbește ca o fată bătrână din epoca victoriană ?

— Lucrurile se mai schimbă, Miki, se încăpățânează ea. Acum e singură la Tel Aviv, noi n-avem idee pe unde și cu cine se învârte, i-am dat prea multă libertate.

Și el declară :

— Eu am încredere în ea ! Și parcă aveam de ales ? Eu am încre-

dere, repetă el, ca și cum ar încerca să se convingă pe sine însuși, și amândoi ascultă încordați zgomotul ascensorului care urcă hârâind între etaje, ca și cum ar purta o încărcătură deosebit de grea, adu-

cându-li-l pe fiul lor și cu el știrea de care ei se tem atât de mult.

— Hei, mamatata, ce-i cu voi ? Divorțați cumva, sau ceva asemănător ? se informează el imediat.

Și ea e surprinsă :

— Ce-ți veni cu „divorțați“ ?

Și el rânjește :

— Mă așteptați așa lângă masă ca și cum ați avea să-mi dați o veste dramatică.

Și ea spune :

— Ai uitat, Omer ? Întâmplător, noi așteptăm să te auzim pe tine, ce anume au povestit prietenii tăi despre Alma ?

62

Zeruya Shalev

Și el se preface c-a uitat, dar ea deslușește încordarea din râsul lui :

— Ajunge, nu trebuie făcută o problemă din faptul că fata a ajuns într-un oraș mare și că e, pare-se, în călduri.

— În călduri ? ! scuipe vorbele îngrețșat Miki. Cum vorbești ?

Și Omer se apropie de ei cât e de înalt, îi silește să-și ridice ochii de parcă ar fi doi țânci :

— Numește chestia asta cum vrei, tată, dacă ea se pune pe Iotam și încearcă să-l ia la giugiuleală, și pe urmă se pune pe Ido, și pe urmă îi propune lui Ionatan să coboare cu ea la toaletă, și ăștia sunt băieți pe care-i știe din clasa întâia, atunci s-ar zice că

e foarte în călduri.

— Sau că e drogată, se aude Iris spunând cu voce rece, metalică, vocea cuțitului care se răsucesc în măruntaiele ei. Pot să stau de vorbă cu unul dintre prietenii tăi, să aflu mai multe amănunte ?

Și Omer spune :

— Las-o încurcată, mamă, asta-i tot ce-au povestit, și a fost des-

tul ca să-i facă să se simtă jenați. Nu-ți face griji, n-au profitat de starea în care era, dar presupun că alții au profitat. Așa că astea sunt ultimele noutăți de la Tel Aviv. Acum trebuie să mă pun pe învățat, am un examen poimâine, aruncă el și dispare în odaia lui.

Iar ea își îndreaptă privirea spre Miki, dar, spre surprinderea ei, și el se ridică grăbit, ca și când și el ar avea un examen poi-

mâine, și dispare în colțul lui de lucru de la capătul coridorului, și ea aude computerul pornind, și după o clipă sau două, când ea reușește să se adune și se apropie de el, el e de-acum cufundat într-unul din jocurile lui rapide de șah, cel mult cinci minute fie-

care, noua-vechea lui adicție.

— Miki, hai să mergem la ea, spune ea. Trebuie neapărat s-o văd.

Iar el răspunde printre dinți :

— Nu acum, sunt în mijlocul partidei. Mai lasă-mă o clipă.

Și ea urmărește din spatele lui ecranul în pătrățele care pare, nu se știe de ce, străvechi. Și tatălui ei îi plăcea să joace șah și era un jucător excelent, apucase chiar s-o învețe și pe ea câteva mutări.

I-a rămas o poză izolată, în alb-negru, care a fixat chipul ei pentru eternitate
șezând în fața lui, cu tabla în pătrățele între ei, și fața ei e, nu se știe de ce,
îngrijorată, iar fața lui nu se vede în fotografie,

Durere

ci doar spatele. Și doar asta era ceea ce o atrăsese spre Miki la bufetul Universității, în timp ce își sorbea cafeaua fierbinte a văzut cu coada ochiului un bărbat zdravăn aplecându-se asupra unei table mici de șah, cufundat în gânduri, mutând din când în când piesele, și pe cele negre, și pe cele albe, fiindcă în fața lui nu ședea nimeni, și imediat s-a gândit la tatăl ei, care în amintiri era uriaș, deși, de fapt, nu era un zdrahon, nu încape îndoială că Alma i-a moștenit membrele subțiri și fine, și ea s-a apropiat cu pași vrăjiți de spatele lui și s-a așezat pe scaunul gol din fața lui, și în clipa în care s-a pomenit acolo a simțit, cu o bizară certitudine, că scaunul ăsta gol îi era destinat numai și numai ei, cu toate că nu știa să

joace șah, căci după moartea tatălui ei nu mai rămăsese nimeni care s-o învețe mai departe.

Așa s-a și grăbit să-l anunțe pe flăcăul surprins care a privit-o întrebător : „Nu știi să joc șah“. Și el a zâmbit : „E în regulă, cel mai mult îmi place să joc cu mine ca adversar“, o propoziție care, la o examinare retrospectivă, primește o a doua semnificație, de care nici unul dintre ei nu era conștient pe atunci, fiindcă viața alături de o femeie care aproape că murise din dragoste e un joc în care îți ești adversar ție însuși, și în nici un caz nu e un joc pe care-l joci în favoarea ta. Și s-a pomenit povestind despre tatăl ei care era aproape dependent de jocul de șah, și de aceea maică-sa era silită să-l caute mereu la clubul de șah ca să-l facă să vină acasă, și atunci când pierdea era ursuz și supărat toată seara, dar când câștiga o lua în brațe și se zbânțuia cu ea și era atât de fericit că

nu te puteai supăra pe el, și flăcăul înalt o asculta cu răbdare și ochii lui negri, care la început i se păruseră nițel opaci, au sclipit atunci când a auzit cât de tânăr era acel iubitor de șah când a murit, și cât de tânără era fiică-sa.

„Vrei să te-nvăț să joci șah ?“, a întrebat el pe un ton precaut, ca și cum s-ar fi temut de o mișcare greșită, și ea a spus : „Nu, am să

mă uit numai“, și așa l-a privit, în tăcere, cum joacă împotriva lui însuși, fața

lui mare și smeadă și nițel umflată își schimba cu repe-

ziciune expresia, între tensiune și satisfacție, între aroganță și frus-

trare, și ea se gândea că dacă taică-său ar fi jucat cu el însuși, asta ar fi cruțat-o pe maică-sa de mersul umilitor la clubul de șah, și ea însăși s-ar fi bucurat de mai multe ore în tovărășia lui, atât de

64

Zeruya Shalev

limitat era timpul lor împreună, și în timp ce-l privea pe flăcăul ale cărui membre erau toate mari și cu toate astea creau impresia de finețe, a încercat să calculeze câte ore cu tata a avut ea în puținii ani în care viața ei s-a desfășurat în paralel cu viața lui, și era atât de concentrată asupra calculelor ei, socotind pe degete și mor-

măind din buze, încât n-a băgat de seamă că acum el era cel care îi urmărea expresiile feței, și când a observat a chicotit jenată, precis că el crede că e o ființă ciudată.

Și-a pus mâinile albe alături de tabla de șah și i-a privit mâinile negricioase și s-a gândit că dacă și-ar împleni degetele ar arăta ca pionii de șah porniți să lupte corp la corp, și atât de mult a dorit să-și împletească degetele cu degetele lui, încât s-a auzit deodată

spunându-i : „Toții anii ăștia am păstrat șahul lui taică-meu, dacă

vrei, o să ți-l dau ție“, și el a fost surprins de gest : „Oh, multe mulțumiri, dar nu pot să-l iau. Șahul ăsta trebuie să rămână la tine“, și ea a spus, îngândurată : „Ai dreptate, trebuie să rămână la mine, dar eu vreau din tot sufletul să fie și al tău, fiindcă eu nu știu deloc să joc șah“.

„Am pentru asta o soluție perfectă“, a spus el. „Putem să locuim împreună.“ Și amândoi au râs ca și cum asta ar fi fost o glumă, dar gluma a devenit realitate mai repede decât se așteptau. A fost atât de fermecată de entuziasmul și de lipsa lui de suspiciune față

de ea, dar cum putea să știe că în timp ce plănuiau traiul în comun care să-i pună la dispoziție șahul tatălui ei fără ca ea să se despartă

de acel șah, Eitan Rosenfeld o să urce treptele casei maică-sii și o să întrebe de ea, și maică-sa o să-l gonească de acolo ca pe un cer-

șetor sau ca pe un infractor.

Și cum ar fi putut să știe că, odată cu trecerea anilor, tocmai ceea ce o atrăsese atât de puternic către el o să ajungă să urască, așa cum urâse lucrul ăsta maică-sa, în pofida faptului că între timp locul cluburilor de șah a fost luat de ecranul computerului și parti dele lungi au fost înlocuite de jocurile-fulger, scurte și rapide, însă depen-

dența și fuga de realitate s-au agravat întruna, într-atât, încât aproape că nu mai poate să îi vorbească în orele de după-amiază

și de seară, fiindcă tot interesul lui e concentrat asupra șahului, și chiar în orele de lucru ei i se pare câteodată, atunci când îl sună

la telefon, că aude în glasul lui nerăbdarea specifică dependenților de droguri.

Durere

65

„Nu acum, sunt la mijlocul partidei“, mormăia el nerăbdător atunci când unul dintre copii îl ruga să-l ducă undeva cu mașina sau cerea ajutor la teme pentru acasă, și ea se mângâia cu gândul că dacă așa era tatăl pe care l-a pierdut, poate că pierderea n-a fost chiar atât de mare, și acum ea strecoară printre dinți în spatele lui, același spate către care a pășit ca vrăjită în urmă cu douăzeci și trei de ani : „Se spune că înclinarea spre adicție e ereditară, Alma a văzut un tată care se droghează cu șah și acum ea se droghează

cu stupefiante“.

— Nu acum, sunt la mijlocul partidei, mormăie el.

Și ea continuă :

— Poate că dacă n-ai fi atât de cufundat în partidele tale de șah, Alma ar fi azi într-o situație mai bună, cu toate că ea știe că

Alma fusese singura care izbutise să-i cucerească atenția chiar și în mijlocul unei partide, singura care accepta să vină să vadă o mișcare strălucită pe care o făcuse și să se bucure de bucuria lui când învingea, și mai ales să-l consoleze dacă pierdea, o pierdere care, cu cât era mai lipsită de semnificație în lumea reală – fiindcă

de cele mai multe ori nici nu știa cine îi e adversar, iar punctele pe care le câștiga sau pierdea nu interesau pe nimeni –, cu atât îl ustura mai tare, întocmai ca pierderea asta care se petrece acum pe ecranul din fața ei, și ea nici măcar nu încearcă să-și ascundă

bucuria că el pierde.

— Nu începe acum o partidă nouă ca să te revanșezi, pornim la drum.

— Încotro ? mormăie el, se ridică și pășește cu pași greoi spre bucătărie, ca și cum abia s-ar fi trezit dintr-un somn adânc.

Și ea spune :

— La fiica noastră.

Și el cască :

— Nu ți se pare că exagerezi, Iris ? Tot ce vrea e să se distreze și ea un pic.

Și ea repetă batjocoritor expresia de pe vremuri :

— Să se distreze și ea un pic ? Pe ce lume trăiești ? Să-i seducă

pe prietenii cei mai buni ai fratelui ei, fără nici un discernământ, asta ți se pare ție normal ?

— Cine sunt eu să judec ce e normal, mormăie el. Acum știu cel puțin că nu e asexuată ca maică-sa.

66

Zeruya Shalev

Și ea se dă înapoi ca și cum i-ar fi tras o palmă, pășește în tăcere, stupefiată, spre dormitor. Asexuată ? De unde a apărut asta, așa, dintr-odată ? Nu-i stă în fire să vorbească în felul ăsta cu ea !

Știe că s-a simțit jignit pentru că a părăsit patul comun, și că în ultimii ani sexul nu o tulbură în mod deosebit, ca pe cele mai multe dintre prietenele ei de aceeași vârstă, dar s-o împroaște cu asemenea cuvinte ? S-ar zice că e mai tensionat decât e dispus să

recunoască, și ea se așază pe pat, îndată o să înghită încă un anal-

gezic și o să plece la Alma, fără să mai anunțe, o să plece singură

imediat, o să-i facă acolo o surpriză. Fata o să se supere, desigur, la apariția ei, dar o să fie silită să-i suporte prezența, și poate că

până la urmă o să reușească s-o urmărească fără ca fata s-o observe, dacă e

acolo o fereastră, și gândul la ce riscă să vadă acolo prin geam o înspăimântă.

O să vadă cum e viața sexuală a fiicei ei, părinții n-ar trebui să

vadă asemenea lucruri. Poate că, de fapt Miki, are dreptate. I se pare că, de dragul bunelor rânduiești, părinții trebuie să fie asexuați în ochii copiilor lor și copiii trebuie să fie asexuați în ochii părin-

ților lor, altminteri sunt copleșiți de stinghereală, dar toate astea sunt pentru moment chestiuni secundare, pentru că dacă Alma se comportă ciudat, ea trebuie s-o ajute, chiar împotriva voinței ei, și Iris se dezbracă și se oprește în fața dulapului. De obicei nu dă

mare atenție îmbrăcăminții, dar în seara asta e important pentru ea să arate bine, ca fiică-sii să nu-i fie rușine cu ea, așa că alege o fustă neagră strâmtă, de când a revenit durerea nu mănâncă mai nimic și fusta nu mai e strâmtă așa cum era, și totdeauna a arătat bine în bluza albă cu buline negre, dar când își dă în grabă cu ruj pe buze Miki intră în odaie, cu telefonul în mână și cu un zâmbet arogant pe buze.

— Mama s-a îmbrăcat de-acum în onoarea ta, scumpo, bârfește el ironic în receptor, de unde se aude un chicotit subțirel. Vrea să

pornim către tine, e îngrijorată din cauza ta.

Și ea o aude pe fiica lor spunând repede :

— Nu e nici un motiv de îngrijorare, tată, sunt perfect în regulă.

Azi sunt de serviciu, fac normă dublă, n-are nici un rost să veniți.

Sunt tot timpul pe fugă, n-o să am nici o clipă pentru voi, și tot eu închid localul, ai înțeles ?

Durere

67

Și el rânjește :

— Cu oarecare aproximație am înțeles că nu ți se pare urgent să ne vezi, continuă el conversația sub ochii ei, din care sar scânteii.

Am auzit că ieri au fost la tine prietenii lui Omer, cum a fost ?

— Nu-ntreba, se plânge ea. Sunt niște încuiați de n-au pereche, nu știu să bea, un gât de votcă și încep să-și pună labele pe orice mișcă, a trebuit să le fac vânt de acolo, spune ea, m-au făcut pur și simplu de râs cu gafele lor, și eu care mințisem pentru ei și i-am spus lui Boaz că au optsprezece ani ! Spune-i lui Omer să nu-mi mai trimită vreodată vreun prieten de-al lui.

Și Miki o ascultă cu satisfacție, zâmbetul i se lățește pe față :

— Cine e Boaz, patronul barului ? se asigură el.

Și ea ciripește :

— Da, e șeful meu, e mulțumit de mine, nici n-am cuvinte să-ți spun cât de mulțumit, săptămâna viitoare o să fiu deja șefă de tură.

— Și când vii pe-aici ? întreabă el. Poate vii la sfârșitul săptămânii ? De aproape o lună nu te-am mai văzut !

Și ea protestează :

— Dar, tată, la sfârșitul săptămânii sunt bacșișurile cele mai bune, e de-a dreptul păcat să pierd ture din astea. Știi ce ? Poate că

vin duminică, e în regulă ? E ziua cea mai slabă.

Și el spune :

— Sigur că da, scumpo, când îți pică ție bine, te pup.

Și-și țuguie buzele groase către aparat, care-i răspunde cu țocăituri :

— *Bye*, fetița mea, ai grijă de tine.

Și ea spune :

— *Bye*, tăticu’.

Și, în liniștea care se lasă, supărarea că i-a trădat planul secret se diluează într-o ușurare enormă la auzul glasului vesel și ferm al Almei și se împletește cu îndoiala liniștitoare despre vestea care-o învinovătea, cu conștiința faptului că, în ciuda partidelor lui de șah, el a reușit mai mult decât ea în relația cu fata, cu un sentiment atât de dureros de eșec, încât el acoperă pentru o clipă durerea din bazin, durerea care se răsfrânge în picior, cu nerozia vestimenta-

ției ei festive, de parcă s-ar fi pregătit pentru nunta fiică-sii, cu reve lația că în tot acest timp ea își dă iar și iar buzele cu ruj până

când ajung să fie acoperite cu un strat gros de substanță lipicioasă,

68

Zeruya Shalev

cu zâmbetul lui care licărește din spatele ei în oglindă, satisfăcut și la pândă, ca și cum i-ar fi oferit un dar și așteaptă strigăte de surpriză și de bucurie.

— Ce să facem, Miki, mormăie ea cu buzele țepene de atâta ruj, iar el, după cum îi e felul, răspunde scurt.

— Hai să ieșim un pic, să mâncăm undeva. De mult n-am mai mâncat în oraș, și uite, ești gata îmbrăcată.

Și ea renunță la toate pretextele, pentru că, deși are dureri, și deși nu îi e foame deloc, și deși mâine trebuie să se scoale devreme, și deși a jignit-o, ea

știe că e o clipă pe care nu-i e îngăduit s-o rateze.

— Numai nu orez cu fasole, rânjește el cu meniul în față. Ce e cel mai departe de orez cu fasole ? Întreabă el chelnerița care nu pricepe exact ce vrea el să spună, și Iris îl privește cu căldură, totuși e Miki al ei, care o iubește în felul lui, care-i iubește pe copiii lor, care i-a văzut născându-se, care dezamăgește, dar face și surprize plăcute, care a îngrijit-o cu devotament atunci când a fost rănită, care a susținut-o atunci când a hotărât să se prezinte la concurs și e atât de mândru de reușita ei, și lângă trupul lui mare ea are senzația profundă că e acasă, ca și cum ar fi o broască țestoasă iar el ar fi carapacea ei, și apropierea pe care ea o simte față de el se face tot mai intensă din clipă în clipă, într-atât, încât ea aproape că-i povestește că medicul acela cu barbă albă era probabil iubitul ei din tinerețe Eitan Rosenfeld, și că de atunci e preocupată numai și numai de el, cuvintele sunt de-acum pe buzele ei grele de ruj, dar ea le înghite cu supa de ardei rece și picantă. Ce rost are să povestescă

despre un ou care încă n-a ajuns în cuibar, fiindcă exact în clipa asta s-a închegat în inima ei hotărârea să nu se întoarcă la spital și să nu încerce să-l vadă din nou pe Eitan și să nu-i deschidă

poarta către viața ei. Lovitura pe care o suferise aparține vieții ei de dinainte, și chiar dacă o s-o strângă la piept sau o să cadă în ge -

nunchi la picioarele ei sau o să se arunce cu fața la pământ ca să-i ceară iertare și îndurare, el n-o să poată îndrepta ceea ce făptuise.

Bine a făcut maică-sa că l-a gonit din fața ei exact așa cum el a gonit-o din fața lui, și ea bine o să facă dacă n-o să îngăduie ve -

chii-noii dureri s-o ducă la el, căci de vindecat n-o s-o poată

vin deca, și s-o îmbolnăvească din nou n-o să-l lase ea, nu.

Capitolul al șaselea

În nici un caz nu, hotărăște ea din nou a doua zi, și în ziua următoare, în nici un caz n-o să încerce să-l vadă din nou, în nici un caz n-o să se prezinte la

consult. În loc să se ocupe de rămășițele tinereții ei o să se concentreze pe tinerețea fiică-sii, și poate asta a avut în cap, fără să-și dea seama, atunci când i-a ales numele¹, la acea tinerețe care ei i-a fost răpită și de aceea a vrut să-i ureze

fiicei ei o tinerețe veșnică, și stând în biroul ei și privind desenele elevilor expuse pe pereți, ea se gândește că nici copilărie n-a avut, din cauza morții tatălui ei, acea moarte care a prefăcut-o într-o singură noapte într-un om căruia îi revine o foarte mare răspundere și a azvârlit-o din pruncie de-a dreptul în maturitate. Poate de aceea se simte ea uneori atât de bătrână, pentru că încă de pe când avea patru ani e un om adult, și poate de aceea o însoțește în ultimul timp un plictis ușor de om bătrân, o supărare surdă. Dar toate acestea nu au acum nici o importanță, se scutură ea, azi o să iasă de la lucru devreme pentru că Alma a promis să vină în sfârșit, și cu toate că

o roade îndoiala, ea o să se comporte ca și cum vizita ar fi ceva sigur, și o să-i pregătească prăjitura de biscuiți care-i place ei, o să

pună strat după strat de cremă de vanilie și cremă de ciocolată și așa mai departe, într-o ritmicitate dulce. Cândva pregăteau împreună

prăjitura asta, în fiecare vineri, și nutrișoara fetiței se mânjea de cremă până la frunte, dar după ce s-a născut Omer asta a devenit un eveniment rar, rezervat mai ales pentru zilele de naștere.

Ce greu de crescut a fost Omer, îi contemplă cu nemulțumire zâmbetul atârnat pe perete în fața ei, într-o poză veche de familie.

S-ar fi zis că din clipa în care a venit pe lume hotărâse în sinea lui că nimic n-o să mai fie vreodată ca înainte, nici nopțile și nici 1. *Alma*, în ebraică, înseamnă domnișoară.

70

Zeruya Shalev

zilele, și chiar o mică ceremonie domestică precum pregătirea unei prăjituri se ciocnea de nenumărate piedici. Ori urla de furie pentru că nu era lăsat să ia parte și ascundea ingredientele prin toată casa, ori, dacă acceptau să-l cheme,

atunci se certa neîncetat, căuta să-și lărgească autoritatea, greșea dinadins cantitățile dacă nu i se satisfă-

ceau dorințele, transforma treaba într-un coșmar, până când Alma pleca din bucătărie în lacrimi. Își amintește cum a hotărât o dată

să-l păcălească și a chemat o bonă să-l ducă să se joace în parc, ca să poată pregăti împreună cu Alma prăjitura pentru a opta ei zi de naștere. Dar când puștiul s-a întors, n-a trecut mult și și-a luat o expresie de amant bănuitor și gelos, a descoperit imediat prăjitura în frigider, s-a folosit de o clipă de neatenție și a aruncat-o pe într-un acces de furie drept pe podea, iar zgomotul cu care se sfârâmase tava sub delicioasa cremă a înspăimântat-o, așa că și-a privit băie-

țelul cu spaimă și aproape cu admirație : uite că ești într-adevăr capa bil de orice, așa cum mă temeam, așa cum simțeam.

De când se născuse Omer, prietenele ei tot încercau s-o liniș-

tească : așa sunt băieții, te-ai obișnuit cu o fată, și încă una atât de liniștită. Băieții sunt niște sălbatici, Omer al tău e ca toți ceilalți, nu-i nici o problemă cu el, și ea bineînțeles se lăsa cu ușurință

ademenită de toate vorbele astea liniștitoare, dar de fiecare dată

era din nou confruntată cu realitatea. El e diferit, nu e ca toți ceilalți, e mai violent, e mai sălbatic, și în clipa aceea, în fața Almei care se văicărea cât o ținea gura, ea a înțeles că s-a terminat epoca în care se putea preface că nu vede și că trebuie, așadar, să se pregătească pentru ani grei și că prețul o să-l plătească, pe cât se pare, fata a cărei prăjitură de aniversare fusese distrusă acum cu premeditare.

Pentru că ea însăși, atunci când s-a dezmeticit destul, a știut să

țină piept provocării. Nu degeaba alesese educația, și dacă o să

reușească în înfruntarea cu puștiul ăsta al ei o să reușească și cu aceia care-i semănau, care erau risipiți prin tot orașul și îi făceau pe mulți părinți, pe mulți

profesori și pe multe educatoare de gră-

diniță să încerce un sentiment frustrant de neputință. Și a reușit destul de bine, după câțiva ani copilul a devenit mai înțelegător și mai disciplinat. Ani de efort consecvent care l-au transformat pe Omer dintr-un puști aproape imposibil într-un fel de fiu obișnuit,

Durere

71

un băiat ca toți băieții, chiar dacă nițel neastâmpărat și mai furtunos ca alții, dar în aniiăștia Alma a fost neglijată, și e limpede că

nici o prăjitură n-o s-o despăgubească azi pentru prăjitura din ziua aceea de naștere, fiindcă nici prăjitura a doua pe care i-a pregătit-o în aceeași noapte n-a putut s-o împace, și cu toate astea ea se grăbește acum la băcănie și-și procură ingredientele cu un soi de promisiune, plină de emoție, că de data asta întâlnirea o să

fie reușită.

Dar biscuiții pe care adineaori i-a cumpărat cu bucurie urmează

să fie uitați și să se fărâme în castron, pentru că zgomotul ascen-

sorului o surprinde prea devreme, în timp ce-i moaie în lapte și-i așază în formă, și ea se întoarce spre ascensor cu un zâmbet de bucurie și așteptare, dar tânăra care iese din ascensor e atât de deosebită de fiica ei, încât aproape că n-o recunoaște, fiindcă pen-

tru o clipă i se pare că a devenit băiat, atât de scurt și-a tuns părul, și nu s-a declarat mulțumită să scurteze pletele ei superbe, castanii, ci și-a mai și vopsit puținul păr rămas într-un negru ca pana cor-

bului, care subliniază trăsăturile pe care le-a moștenit de la mama lui Miki și împrumută feței ei o expresie cu totul nouă, iar schim-

barea o uluiește și trezește în ea o spaimă atât de mare, încât re nunță

cu totul la efortul stupid al pregătirii prăji turii și lasă bis cuiții să

se înece în baia de lapte, căreia o linguriță de cafea solubilă îi dă

o culoare de mocca fină.

— Alma ? Ce-i cu tine ? întreabă ea, își șterge mâinile lipicioase cu șervetul de bucătărie și se grăbește către fiică-sa, ca și cum ar sta să leșine și ar avea nevoie să fie sprijinită.

Și, bineînțeles, nu asta era întrebarea potrivită, pentru că fiică-sa, după cum era de așteptat, se apără pe un ton rece :

— Ba ce-i cu tine, mămico ? Te uiți la mine de parc-ai fi văzut o stafie !
M-am tuns și-atâta tot, ce mare lucru !

Și Iris, care simte imediat regretul fiică-sii că iar s-a ostenit degeaba să vină, încearcă s-o dreagă :

— Nu, nu e numai coafura, e culoarea, te schimbă cu totul, semeni deodată cu bunica Hanna.

Și o îmbrățișează, trupul fiică-sii e încordat, descărnat, de parcă

la subțirimea obișnuită s-ar fi adăugat o rigiditate nouă. Ce îi ascunde acest trup, ce se petrece cu el, cu trupul ăsta care în mitra ei a

72

Zeruya Shalev

înmugurit și din trupul ei a răsărit, iar acum se depărtează de ea cu atâta grabă, ca și cum s-ar teme că o să-i fie descoperit secretul.

— Hei, care-i treaba, soru-mea ? răsare în întâmpinarea ei Omer, ieșind din camera lui. Mișto tunsoare, de ce mi-o amintești deodată pe bunica Hanna ?

Dar lui fata îi răspunde râzând, cu toate că i-a distrus dinadins prăjitura pentru ziua de naștere în urmă cu treisprezece ani, îi explică vorbind încordată că la Tel Aviv toate fetele încearcă să fie frumoase, cele mai frumoase de pe lume, și ei tocmai că-i vine să

meargă împotriva curentului, să nu se străduiască să fie frumoasă, ba chiar să se străduiască să nu fie frumoasă, inversul inversului adică, pricepi ? adaugă un semn de întrebare subțirel.

Și el rânjește :

— Mișto, soru-mea, cel mai important e că-ți place ție.

— Firește că mie-mi place.

Își aruncă o privire în oglinda atârnată pe perete și-și ciufulește nițel părul, cu un zâmbet provocator care e totodată și de dezvi-

novățire, zâmbetul neliniștitor al bunicii Hanna, iar mama, care-i urmărește temătoare mișcările, știe ceea ce Omer nu știe, și nici soră-sa, că bunica lor Hanna, care a murit de o boală grea pe când erau ei copii, a fost mulți ani de zile o femeie bătută de soțul ei.

Să vedem ce-o să zică Miki, gândește ea, în timp ce copiii spo-

rovăiesc și râd, să vedem dacă și acum o să fie atât de liniștit și o să râdă de ea că-și face griji de pomană, fiindcă durerea maică-sii l-a însoțit, ascunsă și mereu tăgăduită, de-a lungul copi lăriei și al adolescenței, cu toate că ea a făcut tot ce se putea ca să-l apere de taică-său, care era mult mai în vârstă decât ea și îi purta o gelozie bolnăvicioasă și violentă. Abia atunci când Miki a devenit un băr-

bat adult și însurat au izbutit, împreună, s-o ajute să-l lase pe soțul ei, dar scurtă vreme după aceea s-a îmbolnăvit și, în loc să se bucure de viața cea nouă și liberă, s-a lăsat copleșită cu totul de boală, tratamente și suferințe, până când s-a prăpădit istovită, aproape cu un suspin de ușurare, în timp ce tatăl mai în vârstă continua să

trăiască lângă altă femeie, și fiindcă Miki rupsesse orice legătură cu el, nimeni nu știe dacă soarta celeilalte femei a fost mai bună decât a celei dintâi.

Durere

„Mi-l amintește pe tata“, recunoștea Miki uneori, cu un glas din care se înțelegea că-i e rușine văzând izbucnirile de furie ale lui Omer, „chestia asta s-ar zice c-a sărit peste o generație și a ajuns la el“, dar mai rău o să fie pentru el să simtă ce simte ea acum, că

fiica lor care revenise la ei din orașul cel mare pentru o scurtă vizită

aduce cu ea un suflu vechi și amenințător de înrobire.

— Hei, scumpo, exclamă el vesel atunci când ascensorul îl scuipe

direct în brațele ei. Micuța mea Alma !

Și Iris observă că și din îmbrățișarea lui ea se eliberează cu repeziciune, și se ferește și de privirea lui cu acea veselie silită pe care se străduiește s-o afișeze, și se grăbește spre placa de marmură

din bucătărie și apucă pachetul de biscuiți care încă n-au fost muiiați și-i ronțăie unul după altul.

— Nu-ți umple burta cu biscuiți, se grăbește Iris să spună, e o groază de mâncare, fiindcă i se pare că asta e ceea ce o mamă

obișnuită trebuie să spună într-o clipă ca asta, și adaugă, cu un zâmbet împăciuitor : tocmai pregăteam prăjitura care-ți place ție.

O mamă obișnuită într-o familie obișnuită, doi părinți și doi copii, fiindcă uite, și Omer înșfacă din mâna ei câțiva biscuiți și se tolănește pe canapeaua albastră și mare, iar Alma se așază lângă

el, și Miki își toarnă un pahar cu apă și li se alătură, și s-ar zice că

numai pe ea o așteaptă, să se așeze pe canapeaua înflorată în fața lor și să simtă un dram de mulțumire, un dram de mândrie pentru familia obișnuită pe care au reușit s-o întemeieze, cu toate că nu veneau din familii obișnuite, dar

ea nu izbutește să se lase cuprinsă

de bucuria întâlnirii. Înfățișarea fiică-sii o îndurerează atât de mult, încât nu e în stare să șadă în fața ei și să se prefacă veselă, și Iris murmură :

— Să fac numai salata.

Și le întoarce spatele.

— Totul e în regulă, Iris ? întreabă Miki, și-i explică Almei că

mamei i-a revenit durerea în regiunea bazinului, că durerea se răsfrânge și în picior, și în vremea din urmă ea suferă foarte tare.

Iar Iris spune :

— Totul e în regulă, perfect.

Nu-i pică bine să se adăpostească în umbra aceluia eveniment de pe urma căruia fiică-sa suferise la timpul său prea mult, și Iris

74

Zeruya Shalev

adună legume din frigider și le taie în felii groase, încearcă să se calmeze. Ce i s-a întâmplat copilei ? Și poate că a avut dreptate fata atunci când a întrebat „Ce-i cu tine ?“, fiindcă nimeni nu observă

nimic și toți par mulțumiți, și numai ea simte cum îi bate repede inima și i se strânge de teamă și nu e clar de ce.

Deci s-a tuns, a aruncat părul ei lung pe care-l îngrijise atâta în lada de gunoi a unei frizerii, la întâmplare, după cât e de negli-

jentă tunsoarea se poate chiar bănuși că și-a făcut-o cu mâna ei, și pe urmă a schimbat castaniul ei frumos cu un negru strălucitor, și nici asta nu-i o nenorocire, schimbarea a stricat un echilibru în fizionomia ei, și împreună cu hainele cu care alesese să se îmbrace, o bluză de tricot neagră și uzată și blugi

cenușii nu arată deloc atrăgător, nimeni n-o să-și întoarcă privirea după ea așa cum se întâmpla adesea în trecut, când purta rochițele ei scurte și pletele îi curgeau pe umeri. De ce panica asta ? Ani de zile a certat-o pe fiică-sa fiindcă dedica atât de mult timp înfățișării ei, acum ar fi trebuit poate să se bucure de schimbarea subită, dar nu pierderea vremelnică a frumuseții era ceea ce o sâcâia atât de tare, ci pierde-

rea unui anumit lucru în expresia feței, poate pierderea aerului de libertate ?

E greu de definit expresia unei fețe, și poate că asemănarea neașteptată cu bunica Hanna e ceea ce-o face să vadă umbra unor munți ca pe niște munți adevărați, fiindcă ce e comun între femeia care o ducea greu și care s-a măritat împotriva voinței ei cu un bărbat dominator și brutal și fata care trăiește singură în orașul cel mare și care are tot viitorul înaintea ei ? Și Iris răsuflă adânc, presară

sare în salată, stoarce o lămâie, budinca pusă la cuptor începe să

bolborosească.

— Veniți la masă, îi cheamă ea. Omer, unde e *mujaddara* ?¹

Nu-mi spune că ai dat-o gata.

— La noi se mănâncă o *mujaddara* super, spune Alma așezân-

du-se la locul ei obișnuit. O mănâcăm cu unt topit, unt din lapte de capră.

Și se străduiește să-i zâmbească.

1. Fel de mâncare mediteranean care conține linte și boabe de grâu, orez și ceapă prăjită.

Durere

— S-ar zice că ți-e bine acolo unde lucrezi.

Și fiică-sa încuviințează din cap.

— Chiar așa ! E ca acasă, toate chelnerițele îmi sunt prietene, și Boaz n-am cuvinte să vă spun cât e de mulțumit de mine, de săptămâna viitoare o să fiu șefă de tură.

Și numaidecât Alma se năpustește asupra mâncării și mestecă

lacom, cu apetit sănătos, aparent nu e nici un motiv de îngrijorare, dar felul în care a rostit numele lui Boaz răsună în urechile maică-sii și după ce fiică-sii i-au ieșit pe gură și alte cuvinte. I-a pronunțat numele cu un accent special, cu mândrie și cumva confidențial.

— Ce vârstă are Boaz ? întreabă ea, ca și cum ar încerca să-și aducă aminte, și fiică-sa se eschivează de la răspuns.

— Nu știi exact, trebuie să fie cam de vârsta voastră.

Și Iris întreabă cu simpatie demonstrativă, ca să nu trezească

în fiică-sa nici o suspiciune :

— Și e binevoitor ? Se poartă frumos cu voi ?

Și fiică-sa cade în cursă :

— E un om cu totul și cu totul deosebit, ține barul ca să se întrețină, dar ceea ce-l interesează, de fapt, mai mult decât orice e perfecționarea lăuntrică. Sunt acolo câteva fete pe care el pur și simplu le-a salvat.

— De la ce anume le-a salvat ? întreabă ea, în timp ce mâna cu care ține furculița începe să-i tremure.

Și fiică-sa care observă asta încearcă de-acum să se eschiveze de la răspuns :

— Așa vine vorba, știi, se simțeau așa, pierdute, se căutau pe ele însele, el le ajută să se descopere, să se perfecționeze lăuntric, să se echilibreze sufletește.

Și Iris se străduiește să-și liniștească glasul și mâna.

— Și pe tine te ajută, Alma ?

Și fiică-sa se înarmează imediat cu tonul ironic al maică-sii :

— Ce nevoie am eu de ajutor, după părerea ta ? Eu sunt o fetiță

de familie bună, am părinți care-mi poartă de grijă, n-am nevoie de nici un ajutor.

— Să nu-mi spui că ai înțeles asta *ad litteram* ! îl muștră ea pe Miki atunci când se întoarce de la Stația Centrală de Autobuze.

76

Zeruya Shalev

Fata refuzase categoric să doarmă acasă, cu toate că Iris avusese grijă să-și scoată toate lucrurile din camera ei și schimbase așter-

nutul și o rugase atât de mult să rămână.

— Poți să dormi cât de târziu, și când te trezești, eu mă întorc de la lucru și o să bem o cafea împreună, a încercat s-o ispitească, dar părea că încercarea asta i s-a părut Almei o ame nințare, fiindcă

fiică-sa a refuzat imediat, susținând că îi place să doarmă acasă, și a ieșit la iveală că locul pe care ea îl numește acasă nu mai e casa lor, și îi e mai comod să se întoarcă noaptea decât la amiază, când e cald și sunt ambuteiaje, și după o îmbrățișare în fugă a dispărut în ascensor alături de taică-său care se oferise s-o ducă la Stația Centrală și Iris a rămas înghețată în fața ușilor de oțel inoxidabil, așteptând ca Miki să se întoarcă, ca să-i poată repeta propoziția asta care

fusese de fapt o antifrază mușcătoare.

— De ce ajutor am eu nevoie, după părerea ta ? Eu sunt o fetiță

de familie bună, am părinți care-mi poartă de grijă, n-am nevoie de nici un ajutor !

— Eu am înțeles exact așa cum a intenționat ea, îi răspunde el uimit atunci când se întoarce, turnându-și un pahar cu apă de la frigider și așezându-se în fața ei la masa de pe care fuseseră strânse vasele. A văzut că ești îngrijorată și a vrut să te liniștească, despre ce ironie vorbești ? N-are părinți care-i poartă de grijă ? Nu vezi ce grijă îi porți ? Ascultă, Iris, a adăugat el pe un ton grav, mi-e teamă

că la tine s-a deranjat ceva în perceperea realității. Poate că din cauza excesului de analgezice, se știe că ele produc vedenii. Trebuie să ne ducem din nou la clinica de tratare a durerii și să începem un tratament serios. Poate să mergem direct la șeful clinicii, cu toate că pare cam psihopat.

— Psihopat ? se miră ea. De ce ?

E cuprinsă de o veselie stranie. Poate că are dreptate, poate că

ea are vedenii, poate că ea trebuie să-l vadă pe directorul clinicii, e limpede că trebuie să-l vadă din nou, doar nu poate să renunțe la prilejul ăsta, în pofida tuturor hotărârilor și a tuturor jurămin-

telor, și nici la ocazia de a-l bârfi cu Miki nu poate să renunțe, și ea întreabă din nou :

— De ce crezi că e psihopat ?

Durere

— N-ai observat că e bizar ? rânjește Miki. Pur și simplu a fugit din cabinet, nu s-a uitat la noi deloc. Se teme de propria lui umbră.

Și ea corectează :

— Sau de umbra noastră.

Pentru prima oară îi trece prin cap posibilitatea ca el s-o fi recunoscut și să fi fugit de ea, și acum e rândul lui să se mire :

— De ce să se teamă de umbra noastră ? întreabă el și numaidecât încearcă să răspundă : după toate probabilitățile, e pur și simplu mizantrop, dar am auzit că una peste alta e medic bun. E la noi la serviciu una pe care el chiar a ajutat-o.

— Serios ? Cine-i femeia ? întreabă ea, surprinsă de șuvoiul de informații care țâșnește deodată dintr-un izvor neașteptat.

Iar el se ridică în picioare și spune :

— Una nouă, care s-a angajat nu de mult, n-o cunoști, ea mi-a propus să te duc la el atunci când au reînceput durerile, dar eu n-am vrut să aștept atât de mult, și e și îngrozitor de scump.

— Vai, Miki, oftează ea, n-ai idee cât e de scump.

Și ea pășește în urma lui spre dormitor, după obiectele care reveniseră la locul lor, dopurile de urechi, crema de ochi, cămașa de noapte, cartea deschisă, în oglinda mică a dulăpiorului din baie i se zărește creștetul lângă urechea lui, o frunte înaltă și un păr lins, neîngrijit. Se spală conștiincios pe dinți unul lângă celălalt, dar atunci când e pe punctul să golească apa din gură în chiuvetă

o oprește o jenă ciudată, nouă. Îi e neplăcut ca el să vadă lichidul care curge din gura ei, a cărui culoare e trandafirie din cauză că-i sângerează gingiile și

al cărui aspect e respingător, și așteaptă ca el să i-o ia înainte, dar se pare că și el se simte jenat, continuă să

miște perișta în gură până când ea se răsuțește într-o parte și scuipă în closet, întrebându-se ce spune asta despre ei, despre inti-

mitatea lor, și exact în același moment se folosește și el de faptul că ea privește în altă parte ca să se descotorosească de lichidul din gura lui, îl înecă în chiuvetă cu un jet puternic de apă și, aproape împotriva voinței ei, ea își amintește de tânărul pe care-l iubise atât de mult, nici o barieră nu era între ei, nici când se trezeau dimineața și nici când se duceau la culcare, ea aștea în brațele lui, inspira aerul pe care-l expira el.

78

Zeruya Shalev

Eram copii, oftează ea, nu se poate compara, și își cercetează

nemulțumită părul care încărunțește, poate c-o să se repeadă mâine la coaforul din apropierea școlii și o să ceară acolo să i-l vopsească

în negrul părului fiică-sii, și poate că asemănarea artificială care o să apară deodată între ele o să aducă cu sine o apropiere târzie, când o s-o surprindă la intrarea în restaurant, pentru că n-are liniște, nu s-a lăsat convinsă.

— Cum de am binemeritat cinstea asta ? rânjește Miki atunci când ea se întinde alături de el în pat. M-am obișnuit de-acum să

dorm singur, ești sigură că între timp n-ai început să sforăi ?

Și ea se apropie de el, își pune capul pe pieptul lui neted a cărui atingere i-a plăcut întotdeauna, catifelat și puternic.

— Ia spune, lungește ea vorba în timp ce se gândește cum să

întrebe mai departe, ce-a mai povestit cucoana de la serviciul tău ?

Ce dureri avea ? Cum anume a ajutat-o ?

Și, spre surprinderea ei, el îi răspunde cu și mai mult entuziasm :

— Avea niște dureri infernale în josul spatelui, suferea îngro-

zitor, nu mai putea să facă nimic, și are o fetiță pe care o crește singură. Nimic n-a ajutat-o până n-a ajuns la el, i-a prescris niște injecții cu cortizon care pur și simplu au salvat-o.

— Ia uite, văd că ești la zi ! observă ea. Nu știam că te interesezi atât de îndeaproape de oamenii din jurul tău.

Și el se apără imediat :

— Nu mă interesez în mod special, dar când o femeie plânge lângă tine toată ziua nu poți să rămâi indiferent.

Și ea spune :

— Acum înțeleg cum ai ajuns la ideea de a merge la clinica asta, chiar mă miram.

Și imediat încearcă să îndrepte conversația înspre medic, nu spre bolnavă, ce-i pasă de bolnavă, dar se pare că lui Miki îi pasă, și de mult ce-i pasă, el se grăbește să atace :

— Ce se-ntâmplă cu tine în ultima vreme ? Nu se mai poate vorbi ! Orice îți trezește suspiciuni, inclusiv dimineața actu lui tero-

rist, chiar și sărmana femeie pe care am încercat s-o ajut.

— Cum anume ai încercat s-o ajuți ? întreabă ea.

Și el spune :

Durere

79

— Nimic deosebit, am dus-o o dată cu mașina la medicul ăsta când, de dureri, nu era în stare să conducă.

Și ea răspunde :

— Jos pălăria, Miki, nu știam că sunt măritată cu un om atât de săritor, atunci de ce când Omer te roagă să-l duci undeva cu mașina te enervezi întotdeauna ?

Dar ce sens are să se coboare până acolo, doar nu ăsta e esențialul, și ea încearcă iar :

— Ce-a mai povestit despre el ?

Și el mormăie :

— Nimic deosebit, e în tratament la el, și starea ei s-a îmbunătățit foarte mult.

Și Iris oftează :

— Splendid, mă bucur pentru ea.

Informația pe care nădăjduia s-o primească n-a primit-o și, în schimb, a primit o altă informație, aproape sâcâitoare, în orice caz s-ar zice că pe el îl sâcâie, fiindcă uite-l că se ridică mânios din pat.

— Mă duc la computer, bombăne el. Mi-a trecut oboseala.

— Ce se-ntâmplă cu tine, Miki ? Ai devenit sensibil ca o adolescentă, strigă ea după el. Probabil ai într-adevăr ceva de ascuns.

Dar el se năpustește de-acum la pionii lui, nu-i aude vorbele și poate că-i mai

bine așa, pentru că în vremea din urmă ceva s-a deranjat în dialogul nostru, gândește ea, ne folosim de cuvinte ca să ascundem, nu ca să dezvăluim. Am trădat cuvintele, și asta e poate mai grav decât să ne trădăm unul pe altul, am trădat cuvin-

tele, și ele ne pedepsesc.

Capitolul al șaptelea

— Negru-negru, îi spune ea coaforului, cel mai negru pe care îl ai, și cât timp vopseaua e absorbită în părul ei care s-a lungit în ultima vreme, ea se privește în oglindă așteptând, niciodată nu făcuse nebunii în privința părului, în general nu prea făcea nebunii, și în dimineața asta i se pare că tinerețea se furișează înspre ea, deodată, printr-o fisură misterioasă care s-a căscat fără voie, trezind un spirit de revoltă. N-o să se întoarcă azi la lucru, o să facă altceva.

Prea mulți ani a făcut ceea ce trebuia să facă, a venit momentul să

facă ceea ce vrea. Uite că vopseaua a fost spălată, și ea se privește plină de curiozitate, nu-i rău deloc, părul ajunge aproape până la umeri, pune în evidență prin culoarea lui închisă pielea albă și ochii verzi, și fiindcă în vremea din urmă a slăbit pomeții îi ies în relief, iar rochia albastră de în pe care o cumpărase cu câteva zile înainte de atacul terorist și n-o îmbrăcase niciodată cade pe ea cu naturalețe, și uite că e alta.

— Ia te uită, ai întinerit cu zece ani ! se miră coaforul.

Și ea zâmbește, într-adevăr nu se aștepta la o schimbare atât de mare, și, deși nu-i stă în caracter, se fotografiază și-i trimite poza Almei, iar fata – ca niciodată – răspunde imediat „Super !“.

„Ești liberă în orele următoare ?“, întreabă ea după ce momeala fu înghițită.

„Am o întâlnire la Tel Aviv, pot să vin la tine după

asta ?“ Dar, spre dezamăgirea ei, fiică-sa o respinge cu rezeziune :

„Nu, chiar deloc“, scrie ea. „Am o zi încărcată ! Fac tură dublă azi și

închiderea restaurantului cade tot pe mine.“

Ce-ai crezut, că-ți vopsești părul în culoarea ei și negrul cel nou o să șteargă tot ? Ai crezut că o cumperi ieftin ? Nu chiar atât de ieftin, ce-i drept, gândește ea în timp ce plătește, nici pentru mine, și desigur nici pentru ea. Câte ture a făcut ca să se urâțească

Durere

81

în felul ăsta, fiindcă pe ea însăși schimbarea o avantajează, pe când pe fiică-sa, deloc, atât sunt ele de diferite ca înfățișare și culori.

— Hei, Daphnuna, spune ea atunci când în spațiul gol al mașinii înfierbântate se aude glasul prietenei ei, extenuat și nerăbdător, dar trezindu-se imediat la viață :

— Iris, n-am observat că ești tu ! În sfârșit ! Cărui fapt datorez onoarea ?

— Ce-aveți toți cu onoarea asta, ricanează ea. Ce se mai aude ?

Cum a fost la Barcelona ?

Și Daphna oftează :

— Am apucat de-acum să uit, atât de mult e de lucru. Cum stai cu durerile ?

Și ea răspunde :

— Cu hapurile e suportabil. Ascultă, cred că am înțeles de ce am fost rănită.

Și Daphna spune :

— Ai fost rănită din cauza unui conflict vechi de cel puțin o sută de ani, hai să nu începem cu politica.

— Asta nu e politică, Daphna, spune ea. Am fost rănită pentru că Miki avea pe atunci o aventură. De asta n-a luat copiii dimineața.

Și Daphna țipă :

— Ce prostii ! Miki ? Nu se poate ! Cum de ți-a intrat asta în cap așa deodată ?

Și Iris spune :

— Pentru că mi se pare că și acum are una, și dacă are acum e semn că avea și atunci. Din ce să învățăm despre trecut, dacă nu din prezent ?

— Una peste alta a ajutat o femeie necăjită, ce vrei de la el ?

spune Daphna atunci când se întâlnesc la cafeneaua de lângă birou, cu fața ei expresivă acum agitată și răvășită. Ce se întâmplă cu tine ? De două săptămâni n-am stat de vorbă și s-a prăbușit cerul !

Nu-mi vine să cred că pentru o asemenea prostie am ieșit de la serviciu în ziua cea mai încărcată a anului !

— Și Alma are o zi încărcată, observă Iris.

Obişnuiesc să vorbească despre fetele lor, Shira a Daphnei și Alma ei, care de când erau la grădiniță sunt prietene apropiate, și

82

Zeruya Shalev

datorită lor se împrieteniseră și mamele. Lucrul cel mai important încă nu i l-a povestit și șovăie dacă să i-l povestească – și anume că l-a văzut pe Eitan : „Ții minte că ți-am povestit despre Eitan ?

Primul meu prieten ?“.

Uneori Daphna nu se abține și îi dezvăluie totul soțului ei, și ăstuia, cu gura lui mare, ar putea să-i scape ceva în prezența lui Miki, atunci când o să se întâlnească tuspătru. Nu, n-o să povestescă,

pentru că trebuie mai întâi să-i povestească lui Eitan, ăsta e doar un secret al lor, fiindcă iată, după aproape treizeci de ani de ruptură totală au un secret comun, de existența căruia chiar dacă el însuși, Eitan, încă nu e conștient, secretul totuși există și îi leagă pe unul de celălalt, și poate că el știe, poate că de asta a dispărut din încăpere cu atâta grabă. Poate că de atunci o așteaptă

să vină la el singură, citește lista pacienților programați, îi caută

printre ei numele, se uită din când în când pe coridor. Își amintește cum o aștepta uneori după ore și atunci când ieșea din clasa ei și-l vedea simțea o plăcere fără pereche, pășea către el emoționată ca o mireasă către mirele ei care o așteaptă sub baldachin. I se tăia dintr-odată respirația și simțea că n-o să se mai poată abține, de-a dreptul ca Iosif, „Scoateți afară pe toată lumea“, așa a strigat înainte de a se dezvălui fraților lui.

— Trebuie s-o iau din loc, îi spune ea prietenei, care cască gura uluită.

— Nu pot să cred, ce se întâmplă cu tine ? M-ai scos de la muncă

și acum trebuie s-o iei din loc ?

Și se ridică în picioare.

— Iartă-mă, Daphnuni, am uitat că am o întâlnire cu adevărat importantă, îmi pare nespus de rău, rămân datoare.

Și Daphna se uită cu disperare la farfuria uriașă cu salată care tocmai a sosit :

— Bine, o să le spun să mi-o pună la pachet, bombăne ea. Să

mor eu dacă te înțeleg. Îmi povestești că Miki te înșală, dar de ani de zile n-ai mai arătat atât de bine, poate că tocmai tu ai o aventură ?

Cu cine ai acum întâlnirea aceea importantă ?

Și Iris se apleacă spre ea și o sărută pe obraji :

— Cu trecutul, îi șoptește la ureche. Am o întâlnire cu trecutul.

Durere

— Ce trecut ? Ești cumva însărcinată ? Te duci la ecografie ?

Despre ce vorbești ?

Încearcă să-i apuce mâna, dar Iris râde :

— Nu, ce-ți veni, o să-ți povestesc pe urmă, trebuie să mă duc înainte să-mi pierd curajul.

Dar se pare că abia se adună curajul ei, ca și cum ar fi fost vrăjită în noaptea când a dormit singură în patul dublu, și Miki în odaia cealaltă, în patul Almei. Pentru prima oară după multă vreme au schimbat între ei paturile, pentru prima oară după multă vreme s-a gândit la el cu toată mintea, așa cum se gândește uneori la elevii ei cei dificili, cei enigmatici, se concentrează asupra câte unuia dintre ei și încearcă să înțeleagă care sunt mobilurile lui, cum se poate ajunge la el, așa s-a ocupat de Miki toată noaptea aceea lungă, dar, din clipa în care imaginea i s-a limpezit, imaginea asta a devenit încă un fapt al acestei lumi, și nici măcar un fapt care s-o atingă în mod deosebit, în legătură cu care trebuie să facă

ceva anume sau față de care trebuie să simtă ceva anume.

Nu, nu simte nimic în afară de nevoia urgentă să se întoarcă

în locul în care l-a descoperit pe Eitan, o nevoie urgentă pe care o ține atât de bine minte din tinerețea ei, și de aceea i se pare că pe Miki de fapt încă nici nu l-a întâlnit, că ziua aceea care i-a schimbat viața ține de o epocă anterioară, înainte să fi făcut cunoștință cu Miki, și de aceea viața lui și evenimentele din viața lui nu au nici o însemnătate pentru ea.

Dar atunci ce are însemnătate ? Sunetele care se revarsă asupra ei din difuzoare o înfășoară în învelișuri de electricitate care dau fiori, un violoncel și un pian se însoțesc pe un drum nepietruit, se imită unul pe celălalt, se așteaptă unul pe celălalt, imaginile pe care ea le vede în închipuirea ei în timp ce coboară muntele, un tânăr și o tânără, înaripați amândoi, urcă și coboară o

scară al cărei capăt e în ceruri, se întâlnesc pentru o scurtă clipă și se despart din nou, fiindcă le-au fost impuse direcții diferite de mișcare. El e viața și ea e moartea, el e moartea și ea e viața, cine e cel care i-a condamnat la veșnică despărțire ? Că doar viața și moartea se împletesc neconținut, și ea își amintește săptămânile acelea când a zăcut în patul adolescenței, cu ochii uscați, fără să simtă nici foame,

84

Zeruya Shalev

nici sete, fără nici o mișcare în odaia ei mititică, întune coasă. Se schimbau unghiurile sub care cădea lumina prin crăpă turi, și inten-

sitatea luminii, dar ei îi era totuna, fiindcă dacă n-o să-l mai vadă

pe Eitan ea nu mai vrea să vadă nimic, dacă n-o să poată vorbi cu Eitan, nu mai vrea să spună nimic, dacă n-o să-i mai audă glasul, nu mai vrea să audă nimic. Uneori i se părea că el o cheamă pe nume, că se întoarce la ea, dar acela nu mai era el, fiindcă Eitan cel care a fost în stare s-o părăsească în felul în care a părăsit-o nu mai e același om și în orice caz acela e pierdut pe veci, și de aceea ea zace culcată pe spate, se micșorează treptat, se lasă absorbită de saltea care e absorbită de pat care e absorbit de podea care e absor-

bită de pământ, ea nu trebuie să facă nimic și ăsta e principalul, o să ajungă și ea acolo mai devreme sau mai târziu, e nevoie numai de răbdare ca să dispară pe vecie.

Uneori în odaia ei pătrundeau trupuri străine și încercau s-o deranjeze, să-i strice planurile : doctorița de familie, consiliera școlii, profesoara ei, toate ședeau în fața patului și încercau s-o convingă, dar ea nu auzea nimic, pentru că acela nu era glasul lui Eitan, și pe urmă erau șușoteli în camera vecină, se vorbea despre o inter-

nare, dar maică-sa s-a opus categoric. Ține minte vag cât de speriați erau frații ei gemeni, și Ioav, cel mai sensibil dintre ei, se strecura până la patul ei din când în când, o implora să-și revină, dar ce-i păsa ei de rugămintele lui, ce avea ea cu revenirea la viață.

Renunțați la mine, voia ea să le spună, renunțați la mine așa cum eu am renunțat la voi, pare greu, dar e atât de ușor. Asta e exact înșelătoria cea mare datorită căreia supraviețuiește omenirea, minciuna menită să ascundă de oameni faptul că e mai ușor să

renunți la un lucru decât să te agăți de el, dar în clipa în care înțe-

legi asta, ca și cum ai mușca pe furiș din mărul pomului cunoaș-

terii, descoperi gustul îngrozitor al lipsei de sens și de-acolo nu mai există drum de întoarcere. Pentru că nu mai are sens să mănânci și nu mai are sens să bei, n-are sens să te speli și n-are sens să te îmbraci, și n-are sens să ieși din casă și n-are sens să te întorci, și n-are sens să muncești și n-are sens să înveți, n-are sens să te căsătorești și n-are sens să naști.

De fapt, până în ziua de azi nu știe exact cum s-a vindecat.

Probabil că în infuzia pe care doctorița familiei i-a introdus-o în

Durere

venă când ajunsese prea slabă ca să se mai opună au fost strecurate picături de elixir al vieții, care au reușit în cele din urmă s-o scoată

din abisurile durerii ei și să-i dea, fie și pe cale artificială, stropul necesar pentru însănătoșire, și, ca un prunc care învață să umble, a învățat din nou meșteșugurile vieții pe care le pierduse de-acum aproape cu totul și s-a întors, încet și precaut, la lume. Dar în lumea asta Eitan Rosenfeld nu mai exista, și de aceea n-a simțit că se întoarce undeva, ci că face cunoștință cu o lume nouă, o lume destul de searbădă, care o lăsa aproape indiferentă și în care doar impulsul elementar de a face ce are de făcut, adică simțul datoriei, o ajuta s-o ducă de pe o zi pe alta, iar apoi dorința de a-și face datoria foarte bine, pe urmă, încet-încet, s-a adăugat la astea un conținut nou, lumea s-a umplut treptat, dar acum, când se înghe-

suie din nou în locul acela minuscul de parcare care parcă ar fi așteptat-o de atunci, i se pare că asta n-a fost decât o iluzie.

Și de aceea ea traversează acum coridoarele strângând din dinți ca și cum ar fi șuvoaie înspumate, urcă munți de trepte, cu inima palpitând, cu pași repezi în ciuda durerii, ca să nu ajungă prea târziu, uitându-se din când în când la ceas ca și cum i-ar fi fost fixată o întâlnire. Acuși se face amiază, oare și el se uită acum la ceas, întrebându-se când o să sosească ea ? Cum a nimerit pe cori-

dorul ăsta ciudat, fierbinte, în fața munților împăduriți, un coridor care nu duce nicăieri, tocmai când se grăbește atât de tare, și ea trebuie să se întoarcă din drum nădușită, să-i întrebe pe tre cători.

Rândul trecut a condus-o Miki și drumul era mult mai scurt, și în naivitatea ei nici nu s-a mirat de faptul că el se orientează atât de bine, dar, uite, săgeata indică drept înainte, și ea merge drept înainte, îi indică să cotească, și ea cotește, iată, aici e, a ajuns la el, agitată, transpirată, gâfâind, s-ar zice că așa se ajunge la o întâlnire cu trecutul.

Dar ușa lui e închisă și lângă ușă s-a format o coadă lungă, mulți oameni îi

așteaptă ajutorul, cum o să învingă blocada durerii, în general cum o să ajungă înăuntru, doar nici unul dintre cei care așteaptă n-o să renunțe de dragul ei la locul lui mult dorit, iar programarea ei e departe, peste aproape două săptămâni. O secre-

tară cu față severă supraveghează ce se întâmplă, și ea șovăie în fața ușii închise, situația e mai complicată decât se aștepta, poate

86

Zeruya Shalev

să se înghesuie pentru o clipă când are să se deschidă ușa, numai cât să-i spună că e aici, adică de fapt că e ea, dar toți o să se repeadă

imediat cu gura, oamenii care suferă de dureri nu sunt deosebit de toleranți. Îi cercetează încordată pe primii care-și așteaptă rân-

dul, cea mai apropiată de ușă e o femeie frumoasă și plinuță, al cărei păr castaniu e creț și bogat, are privirea ațintită pe o tabletă și degetele îi plutesc pe deasupra, și Iris i se adresează în șoaptă, ca și cum ar încheia o alianță secretă împotriva celorlalți care așteaptă.

— Acum e rândul duminică ? întreabă ea. Ai fi de acord să mă

lași să intru pentru o clipă cu dumneata ? O să-i spun doar un cuvânt și o să ies, e o chestiune foarte importantă pentru mine, e în regulă

dacă facem așa ?

Femeia își încruntă sprâncenele în fața ei, se minunează de obrăznicie, dar îi răspunde cu o încuviințare scurtă din cap, supă-

rată, ca și cum ar fi furioasă pe ea însăși că nu e în stare să refuze, și pe interlocutoare că a știut să profite de lucrul ăsta.

— E în regulă, dacă e numai pentru o clipă, strecoară ea printre dinți, și privirea îi revine imediat la ecran.

Și Iris îi mulțumește călduros, se reazemă de perete și privește ușa și numele scris alături. Ce potriveală miraculoasă, cine ar fi crezut că asta ar fi fost vreodată posibil, c-o să se găsească într-o zi stând în fața unei uși lângă care e trecut numele lui Eitan. Când deodată certitudinea ei se zdruncină, fiindcă uneori doctorii se schimbă între ei și nu catadicsesc să-i înștiințeze pe cei de pe cori-

dor, i s-a întâmplat nu o dată, și i se adresează din nou femeii :

— Spune-mi, acum e doctorul Rosen în cabinet, nu-i așa ?

Și femeia, întreruptă din ocupațiile ei, se uită la tăblița de lângă

ușă și pe urmă la tableta ei, ca și cum acolo s-ar fi aflat răspunsul.

— Așa cred, răspunde femeia cu nepăsare, pentru ea e pesemne totuna.

Și Iris îi mulțumește din nou, aruncă o privire piezișă asupra ecranului și încremenește de uimire când recunoaște acolo cunos-

cuta tablă de șah cu pătrățele, o tablă veche după cum arăta, în culo-

rile brun-roșcat și alb-gălbui, care i-o amintea pe a lui taică-său.

Cum de nu s-a gândit la asta mai înainte ! Asta e precis femeia despre care a povestit ieri Miki, femeia de la serviciul lui, adică

poate amanta lui, cu toate că atunci când o privește asta pare lipsit

Durere

de orice temei, e prea tânără și prea frumoasă în rochia ei scurtă

în dungi, de ce l-ar vrea pe Miki ? Și cu toate astea nu mulți joacă

șah blitz așteptând să intre la medic, și nu e absurd să presupună

că Miki a molipsit-o de hobby-ul lui cel neobișnuit. De aceea a și răspuns favorabil la rugămintea ei, asta trebuie să fie, după toate aparențele, plata pentru că i l-a împrumutat pe soțul ei, și ea i se adresează din nou :

— Joci blitz ? Și soțul meu suferă de dependență la jocul ăsta !

spune ea ironic.

Și femeia îi aruncă o privire întunecată, care seamănă cu privi-

rea lui Miki atunci când ea îl deranjează în toiul unei partide.

— Nu acum, mormăie ea și continuă imediat să mute piesele cu degetele, buclele îi acoperă ecranul.

Și Iris o cercetează neliniștită, oare ea e pe gustul lui Miki ? De fapt, nu știe prea multe despre gustul lui în materie de femei. Oare se simte atras de femei slabe, de plinuțe, de scunde, de înalte, de femei care au pielea albă sau care sunt negricioase ? Când s-au cunoscut era subțirică și cu părul lung și în câțiva ani i s-a schimbat înfățișarea și nu părea că se simte mai puțin atras de ea. Înaintea ei avusese o prietenă cu totul diferită, o roșcovană vioaie, dur-

du lie. S-ar zice că înfățișarea nu e hotărâtoare, dar de ce nu s-ar simți atras de femeia asta, care are ochii căprui și părul casta niu, piele netedă și poartă în picioare sandale aurii și unghiile îi sunt date cu lac roșu strălucitor, dar peste o clipă totul o să fie uitat, pentru că o să se deschidă ușa, și o bătrânică scundă cu părul alb o să iasă de acolo, ținând în mână un teanc de formulare,

unul dintre ele o să cadă pe pragul cabinetului și Iris o să se aplece să

i-l ridice și când o să-și îndrepte spinarea o să-l vadă stând în fața ei, cu ochii ațintiți întrebător și cuta dintre ochi adâncindu-se treptat.

O să pășească încet către el, un pas sau poate doi, nesfârșit de lungi, pentru că nu știe să meargă, abia azi s-a dat jos din pat pentru prima oară și trebuie să învețe totul din nou, și o să-și întindă spre el brațele și o să-i cuprindă ceafa într-o îmbrățișare fremătândă, în ciuda faptului că ușa e deschisă, în ciuda faptului că femeia care stă în pragul cabinetului își așteaptă rândul, și, spre surprinderea ei, el o să-i răspundă, brațele lui o să-i cuprindă

88

Zeruya Shalev

spatele, și ea o să spună : „Tu ești, nu-i așa ?“, pentru că n-o să-i vadă fața, și el n-o să încuviințeze și n-o să nege, ci doar o să

șoptească : „Așteaptă-mă“, și o s-o conducă la ușă, și ea o să se așeze ca într-un vis pe scaunul de pe care s-a ridicat femeia care intră acum în cabinet, și trupul încă o să-i mai tremure înfiorat și încă o să mai simtă atingerea degetelor lui reci pe brațele ei, și ea o să-și încrucișeze mâinile și o să acopere cu ele atingerea lui.

Iar în orele care o să treacă asta o să se întâmple iar și iar, iar o să pășească spre el încet, cu brațele desfăcute, iar o să le întindă

spre ceafa lui, iar o să-l întrebe : „Tu ești, nu-i așa ?“, și numai sfârși-

tul o să fie altul din când în când, oare a spus „Așteaptă“, sau poate a spus „Nu mă aștepta“, oare a condus-o sau a gonit-o de-acolo, ca atunci, „M-am săturat de povara asta, vreau să trăiesc“. Șade nemișcată, femeia împreună cu care a intrat a ieșit de-acum, arun-

cându-i pe furiș o privire plină de curiozitate, după ea a intrat un bărbat înspăimântător de slab, încălțat cu pantofi sport strălucitori, deși e limpede că

îi e greu să umble, și cu atât mai mult să alerge, și uite că și el iese, cu formulare în mână, după el se grăbește în cabinet o femeie cam de vârsta ei, cu țeasta dezgolită, desigur o să

i-o amintească pe maică-sa, oare o s-o alunge din cabinet, oare o să-i spună și ei că el vrea să trăiască ?

Spre surprinderea ei, tocmai femeia asta zăbovește în cabinet mai mult decât cei dinainte, și atunci când iese încă mai stăruie pe fața ei un zâmbet palid, și după ea e dus în cabinet un bătrân însoțit de fiică-sa, o fiică nerăbdătoare, și în tot acest timp ea nu-și mișcă nici mâna, nici piciorul, nu-și deschide poșeta, deși telefonul ei mobil sună din când în când. Ea îl așteaptă, așa cum a cerut, și chiar dacă n-a cerut ea așteaptă, și poate nu pe el, ci trecutul, care în parte era și al lui, pentru că acum i se pare că nici o faptă pe care a făcut-o de atunci și nici o trăire pe care a trăit-o de atunci și nici un simțământ pe care l-a simțit de atunci nu au izbutit să

fie mai presus de trecutul acela.

Se pare că există vieți care înaintează, pas după pas, cărămidă

după cărămidă, ajung la o culme și se opresc acolo, și atunci când vine coborâșul, el e previzibil și firesc, dar există și o viață care coboară aproape din capul locului, fiindcă punctul ei cel mai înalt a fost timpuriu, ca viața ei, așa cum îi e limpede acum, și, de fapt,

Durere

și atunci a știut asta, și de aceea se pare că numai o legătură slabă

o leagă pe tânăra care a fost atunci de femeia care e acum, o legă-

tură slabă care nu-i permite să aibă o viață împlinită, fiindcă veriga centrală lipsește. Cum de-a crezut, în naivitatea ei, că o să con-

struiască schelăria unei vieți fără veriga asta, și veriga asta șade acum dincolo de ușa închisă, și de aceea ea își ațintește privirea asupra ușii și nu îndrăznește s-o mute de acolo ca să nu rateze nici o șansă de a-l vedea, fie și numai în trecut, de a-i auzi glasul.

Cât e de ciudat că nu iese din cabinet, oare îi e teamă de ea ?

Sperase să-l vadă când și când, să-i furișeze priviri tainice când trece pe coridor, chemat la o consultare urgentă așa cum fusese chemat pentru ea. Cum zăcea acolo culcată, despuiată în fața lui, oare a recunoscut-o și din cauza asta a fugit în grabă ? Oare s-a întors acasă în seara aceea și i-a povestit nevestii că s-a întâlnit cu iubita tinereții lui ? N-o să mă crezi când o să-ți spun pe cine am văzut astăzi la clinică, pe prima mea prietenă. Cea pe care am părăsit-o, abia dac-am recunoscut-o, atât de tare s-a schimbat.

Dar gândul la nevastă-sa nu-i face bine, și ea cercetează preocu-

pată coada care nu se scurtează, fiindcă mereu alții vin în locul celor care pleacă, lumea e plină de durere și toată durerea se adună

aici. Așa arată desigur un ciclu de viață în ochii Celui-de-Sus –

oameni care s-au uzat se duc și oameni proaspeți vin în locul lor, și e de-acum greu să-i deosebești pe unii de alții. Toți seamănă

între ei pentru că pe toți îi doare câte ceva, și uite că tocmai el, care i-a pricinuit o durere atât de mare la începutul vieții ei, pre-

tinde că poate să potolească durerile. Ce paradox ! Oare asta să fie calea pe care își răscumpără el răul făcut ? Nu-ți atingi scopul, are să-i spună, nu-l poți despăgubi decât în persoană pe cel lovit, nu există înlocuitori, nu există căi ocolitoare, fiindcă pentru păcate de soiul ăsta nici chiar Dumnezeu nu poate să ofere răscumpărare, și cu atât mai puțin niște muritori.

Dar, pe de altă parte, cum poate fi el învinovățit sau cum se poate aștepta din partea lui răscumpărare ? Doar nu era decât un copil, abia cu puțin mai în vârstă decât Omer al ei, un copil neglijat, pierdut, speriat. Nu e vina lui că ea a reacționat atât de grav, nu e vina lui nici că a fugit de ea așa cum se fuge de îngerul morții. A fost felul lui de a se confrunta cu moartea maică-sii, nebun de

90

Zeruya Shalev

durere, a fugit de doliu și l-a lăsat ca o garanție în mâinile ei.

Altminteri n-ar fi dispărut cu atâta cruzime, pentru atât de multă

vreme, oare într-adevăr a căutat-o ?

Uite că se așază lângă ea, cu un oftat, o femeie a cărei față e gălbejită de boală și care are capul legat cu o basma, dar pe bluza ei sunt imprimate inimioare surâzânde, cât de evidentă e aici dife-

rența uriașă dintre veșmintele oamenilor și cei care le poartă. Și ea purta în dimineața atacului terorist o bluză în dungii, ușoară, ca și cum ar fi fost în drum spre un picnic în sânul naturii, și într-ade-

văr a plutit ușoară prin aer ca și cum n-ar fi avut greutate, dar când a fost în cele din urmă azvârlită printre cadavre arzânde, cioburi de sticlă, schije, obiecte care zburaseră din genți, bluza ei veselă s-a umplut de sânge, și maică-sa a aruncat-o, deși o rugase lămurit s-o spele și s-o păstreze. Maică-sa avusese întotdeauna rezerve față de bluzele în dungii, care, după părerea ei, erau prea tinerești, și a profitat de ocazie ca să se descotorosească de cel puțin una dintre ele, dar și afecțiunea ei față de bluzele astea s-a domolit

după ce a fost rănită, până când le-a dat de pomană împreună cu cele mai multe dintre hainele ei, care nu i se mai potriveau ca mărime, la Căminul de femei victime ale violenței domestice, și acum își amintește de rochia în dungii pe care o purta femeia care juca șah și iarăși datele în aparență întâmplătoare se îmbină într-o imagine de ansamblu provocatoare, amenințătoare, a unor vieți para-

lele care se ciocnesc deodată, cu toate că nu urmau să se întâlnească

niciodată, dar acum viețile astea paralele o amenință mai puțin, pentru că nici întâlnirea pe care ea o așteaptă cu atâta dor nu urma să aibă loc, ba poate chiar dimpotrivă, despărțirea e ceea ce nu urma să aibă loc niciodată.

Până când o să aștepte ? I se pare că de când a venit au ieșit din cabinet cel puțin zece inși și știe de-acum în ce ritm se succed pacienții, fiecare stă înăuntru cam un sfert de ceas, uneori mai mult, așa încât într-o zi întreagă el vede câteva zeci de pacienți. Pe câți dintre ei o să reușească să îi ajute ? Și pentru cât timp ? Ea vede că nimeni nu iese din cabinetul lui cu mâna goală. Toți primesc formulare albe și toți arată un pic mai senini, s-ar zice că atunci când ies îi zâmbesc cu recunoștință, căci o fărâmă de zâmbet încă

mai stăruie pe fața lor atunci când se întorc pe coridor, la viața lor

Durere

91

de toate zilele. Oare și ea o să iasă de acolo zâmbind ? Oare și ei o să-i dea hârtii albe ?

Și ea zâmbește de-acum când își aduce aminte cum ședeau pe patul lui înconjurați de hârtii, când îl ajuta să învețe pentru exa-

mene. Cu toate că era mai mică decât el cu un an și învăța cu o clasă în urma lui, a reușit să-l învețe chiar și lucruri pe care ea încă

nu le învățase, cu o răbdare de care nu știa că e capabilă, atât de mult îl iubea, și lui îi era greu să asculte, gândurile lui se abăteau mereu de la învățătură, cine știe cum a reușit în studiile de medi-

cină, fiindcă bacalaureatul nu l-ar fi luat fără ea. Ei i-a fost dintot-

deauna ușor să învețe, pe când lui îi venea greu să se concentreze, la exa mene niciodată nu-i ajungea timpul, iar învățământul era pe atunci mult mai puțin tolerant decât e azi. Un tânăr care îngrijește singur o mamă bolnavă nu se bucură de o îngăduință deosebită

nici măcar din partea lui însuși. Cât era de frustrat atunci când iar și iar nu-i ajungea timpul să termine câte-o lucrare de examen, sau sărea peste întrebări, pierdea puncte din neglijență, și, mai rău de-atât, când uita răspunsurile pe care cu o seară mai înainte i le repetase de-a fir a păr, și ea ședea lângă el în patul plin de hârtii, încerca să-l liniștească, nu te simți vinovat, Eitan dragule, gândurile tale sunt în altă parte, sigur că ți-e greu să ții minte, ai circumstanțe atenuante.

El se întindea pe spate, își potrivea sub spinare perna, trupul lui cel lung și frumos era nervos și încordat, și ea îi explica iar și iar, îl învăța să rezolve ecuații și îi vorbea despre războaie mondiale și începuturile sionismului și despre puterea legislativă și puterea executivă, regulile de sintaxă și regulile de punctuație¹, un roman târziu al lui Agnon și poezia timpurie a lui Bialik, științe exacte nici unul dintre ei nu învăța. Își amintește ce ușurare se citea pe

fața lui când reușea să înțeleagă o anumită problemă, cât era de dulce, o săruta cu entuziasm, îi cânta răspunsul la ureche. Îi făcea atât de multă plăcere să-l învețe, și poate că asta a susținut-o atunci când în cele din urmă s-a trezit și a trebuit să-și aleagă o viață, amintirea plăcută a faptului că îl învățase pe un altul ceva, că reușise, 1. Rostirea corectă a vocalelor este notată în ebraică – dar nu în toate textele – prin puncte și liniuțe dispuse în dreptul consoanelor.

92

Zeruya Shalev

cu bucurie și cu dragoste, să-i transmită altuia cunoștințele ei, și așa a devenit la armată soldat-instructor, și așa s-a apucat după

serviciul militar să învețe pedagogie, spre dezamăgirea mamei, care sperase că o să studieze dreptul, în timp ce el, primul ei elev, încet și greu de cap, și-a încheiat cu succes, printr-o minune, stu-

diile de medicină fără ajutorul și fără știința ei.

Când ușa se deschide îl vede pe tânărul cu cârje cum iese șchio-

pătând ușor, aproape o jumătate de oră a stat înăuntru, și imediat o să intre următorul la rând, un bărbat pântecos care se năpustește nerăbdător de pe scaunul lui, dar se pare că pentru moment s-a stricat echilibrul cunoscut dintre cei care ies și cei care intră, fiindcă, uite, încă cineva iese din cabinet și închide ușa după el și nimeni nu intră în locul lui. Fără halat alb arată ca și cum ar fi propriul lui pacient, slab, puțin adus de spate, bărbos, fața îi e obosită, cămașa îi e mototolită, un pacient care iese cu mâna goală și cu inima grea din cabinetul medicului, fiindcă îi spune fără să zâm-

bească „Vino“.

Întotdeauna umbla mai repede decât ea cu pașii lui mari, și acum la fel, ea aproape că aleargă după el pe coridoare. S-a simțit o ființă aleasă atunci când i s-a adresat tocmai ei dintre toți cei aliniați pentru identificare care se

adunaseră lângă ușa lui, dar acum e speriată când el coboară pe trepte cu rezeziune, ca și cum ar fugi de ea, un etaj și încă un etaj, până când recunoaște sălile reci de operație, și acolo el își întoarce fața pentru prima oară

să se încredințeze că ea e într-adevăr în urma lui, face semn cu mâna spre una din sălile de așteptare.

E o încăpere fără fereastră și nimeni nu poate să-i vadă, nimeni nu poate să vadă cum se agață de gâtul ei, cum își încolățește brațele în jurul ei.

— Stânjenel, șoptește el, Stânjenel.

Mâinile lui îi mângâie părul, îi pipăie obrazul ca și cum ar fi orb, atingerea lui e străină și cunoscută, și închide și ea ochii, se lipește de trunchiul lui subțire, e el, și mâinile ei își amintesc, e ea, și trupul ei știe, ăștia sunt ei și astea sunt rămășițele iubirii lor, în afara spațiului și a timpului, iubirea asta a fost întotdeauna acolo, aproape că dintotdeauna.

Durere

Și atunci el o îndepărtează puțin și o așază pe un fotoliu tare și pune în fața ei un alt fotoliu în așa fel încât genunchii lor se ating, și ochii lui sunt ațintiți asupra ochilor ei, și el spune cu glas moale :

— M-ai găsit, Stânjel, mă simt ca un criminal care a fost prins.

— N-avea grijă, te eliberez imediat, se grăbește ea să spună, jignită, stingherită, fiindcă vorbele lui nu se potrivesc cu gesturile lui pline de emoție.

Și el spune :

— Nu mă elibera, sunt bucuros să fiu prins, sunt ani de zile de când vreau să-ți cer iertare.

Și ea se simte din nou jignită, fiindcă poate că numai de asta e el bucuros s-o vadă, ca să se poată întoarce la viața lui cu conștiința curată, și ea răspunde cu răceală :

— Te-am iertat demult, fiindcă nu erai decât un copil, erai un copil orfan.

Ochii ei cercetează fiecare rid și fiecare pată de pe fața lui, chiar și barba induce în eroare, fiindcă cele mai multe fire de păr sunt cărunte, și cu toate astea barba pare albă, și peste ochii lui tineri, deschiși la culoare, pleoapele sunt nițel căzute, și între ochi are un rid adânc, dar fruntea o are netedă. O clipă ea îl vede așa cum e el astăzi și în clipa următoare așa cum era atunci, oare și el o vede pe ea la fel, atunci când ochii lui îi cercetează fața și, dintr-un motiv oarecare ea nu simte nici o stinghereală, ca și cum pielea ei ar mai fi încă netedă și radiantă, așa cum era pe vremuri.

— Amândoi eram copii orfani, spune el, dar am o fiică de vârsta ta și dacă cineva i-ar face vreodată ce ți-am făcut eu ție l-aș omorî.

Și ea ricanează :

— De vârsta mea ? Acuș-acuș o să am patruzeci și cinci.

Și el spune :

— Desigur, de vârsta pe care o aveai atunci.

— Dar eu, spre marea mea părere de rău, n-aveam un tată care să te omoare, spune ea, de aceea încă mai trăiești. Cum o cheamă

pe fiica ta ?

Și el răspunde :

— Miriam, pronunță numele cu un suspin.

94

Zeruya Shalev

Și ea încuviințează din cap. Bineînțeles, doar nu există altă

posi bi litate decât s-o numească după numele maică-sii, Miriam Rosenfeld cea cu suflet nobil a devenit Miriam Rosen, o fată înaltă

și subțire, era de presupus, cu ochii de culoare deschisă.

— Îi seamănă ? întrebă ea, în șoaptă, nici ea nu știe de ce.

Și el spune :

— Mai puțin decât nădăjduiam. N-am făcut-o singur, precum se știe, are pielea mult mai albă decât o avea maică-mea, dar o oarecare asemănare există.

Și deodată ea simte un înec în gâtlee când se gândește la copila care trebuia să li se nască lor, fetița lor Miriam, cu părul negru și ochii albaștri-verzi, Albă-ca-Zăpada a lor. Oare de aceea e Alma atât de supărată pe ea, fiindcă de când s-a născut simte că nu e fiica pe care a sperat s-o aibă ?

— Să nu-ți pară rău, spune el. Și tu ai copii, nu-i așa ? Am văzut în dosar, măritată și cu doi copii.

Dar și ochii lui strălucesc umezi de tulburare și tristețe, și ea întreabă :

— M-ai recunoscut imediat ?

Și el răspunde :

— Bineînțeles ! Cum să nu ? O carnație ca a ta nu se uită ușor¹, citează el una din cărțile pe care i le predase pe atunci.

Și ea zâmbește recunoscătoare :

— Credeam că m-am schimbat cu totul.

Și el dă din cap iar și iar cu un surâs tineresc pe buze :

— Pentru mine ești aceeași, Stânjenel.

Degetele lui îi întăresc vorbele, mângâindu-i obrazul ca și cum niciodată n-ar fi încetat să-l mângâie.

— Cum se poate ? protestează ea fericită, dar și pentru ea înfă-

țișarea lui de acum se estompează și în jurul zâmbetului cunoscut se desenează fața adolescentului care a fost, adolescentul ei, și își simte trupul plin de iubire ca o fântână secată în care, în sfârșit, se revarsă ploi binecuvântate, o fântână crăpată care a fost dreasă, și acum ea se simte întreagă, și acum poate să cuprindă apa, acele 1. Citatul, celebru, e preluat din romanul *Shira* de Sh. I. Agnon (apărut postum în 1971).

Durere

multe ape care n-o să poată stinge iubirea, acele râuri care n-o vor duce cu ele curg acum înlăuntrul ei, fac uitată trecerea timpului, lipsesc ruptura. Rănile de iubire pot fi vindecate numai de către cel care le-a pricinuit, își aduce ea aminte de un proverb auzit cândva, cu degetele pe degetele lui care-i mângâie fața, își aduce deodată

aminte de tot felul de ziceri, totul se sfârșește cu bine, mai bine mai târziu decât niciodată, o zi după alta, noapte după noapte, am fost împreună, tot restul l-am uitat de mult.

— Trebuie să mă întorc la cabinet, spune el. Scoate telefonul mobil care-i vibrează în buzunar și se uită la el. Sunt așteptat.

Și când se ridică în picioare o trage către el, ea își înalță bărbia și buzele ei se lipesc de buzele lui tremurânde și i se taie răsuflarea, ca și cum n-ar fi fost sărutată încă niciodată, și nici chiar atingerea bărbii n-o simte, ci obrazul de adolescent pe care-l avea pe atunci, când buzele lui mai erau încă pline, și chiar și atunci se lipise de ele un miros de spital, dezinfectante și medicamente.

— Îți mulțumesc că m-ai iertat, Stânjenel, spune el răgușit, suflă cuvintele în urechea ei, ca și cum asta ar fi fost scopul întâlnirii.

Eu trebuie să mă duc.

Și se desparte de ea brusc și deschide ușa, și ea spune :

— Eitan, așteaptă o clipă.

Și el, ce-i drept, se oprește, dar un medic tânăr în uniformă

albastră cum se poartă în sala de operații îl oprește pe coridor, și ea stă la o parte și îl privește, fața i s-a schimbat, și acum are din nou o expresie aspră și distantă, și când el se eliberează ea spune :

— Eitan.

De fapt e gata să-i spună numele de dimineată și până seara, zile în șir, până o să se vadă din nou și se aude întrebând :

— Eitan, când ne vedem din nou ?

— Când vrei, spune el, ca și cum nimic n-ar fi mai simplu.

Și ea e uluită de schimbarea imposibil de imaginat, cum e cu puțință ca amintirea asta, capitolul ăsta care era în afara domeniului

lui accesibil, aproape interzis gândurilor, întunecat și înfricoșător și morbid, să se redeschidă deodată, scaldat în lumina soarelui, plin de prospețime și plăcut, ca un beci de tortură care s-a trans-

format în sanatoriu, și el scoate din buzunar o carte de vizită și i-o întinde :

96

Zeruya Shalev

— Sună-mă, spune.

Și a și dispărut din ochii ei, urcând scările, iar ea se întoarce pe unde au venit, prin coridorul ticsit de oameni, uite, asta e ușa pe care a deschis-o în fața ei, uite încăperea răcoroasă fără ferestre, uite cele două fotolii care se privesc tânjind unul pe celălalt și uite-o pe ea însăși, fremătând de emoție, cu mâinile pe buzele care au fost sărutate aici, pe obrazul care i-a fost mângâiat aici, și ea se așază în fotoliu și-și pune picioarele pe fotoliul din față, închide ochii. Obrazul tânărului care a fost se apropie de ea, gura îi e întredeschisă, gene dese îi umbresc ochii, obrazul lui e trandafiriu de la lumina soarelui ca obrajii unui prunc, dacă o să deschidă ochii o să vadă coroana dudului deasupra lor, ascunzându-i și apă rându-i.

Au coborât pe povârnișul abrupt de la casa lui Eitan la pârâul care curge sub copac, în ziua cea mai aurită a anului, în cele câteva zile care despărteau frigul iernii de caniculă. Înflorirea sfârșitului de iarnă era în toi, și aerul era

îmbibat de miere, și asta a fost poate singura zi în care și-au îngăduit să se poarte ca o pereche de îndră-

gostiți și nimic altceva, și asta a fost și, trebuie să recunoască, ziua cea mai fericită din viața ei, mai mult chiar decât ziua în care s-a măritat, mai mult chiar decât zilele în care i s-au născut copiii.

Stânca încălzită de soare care îi atingea spatele, tânărul ei cel fru-

mos mângâindu-i sânii, ducele trandafirii ale sfârcurilor lor, și ea e încolăcită în jurul lui printre terasele străvechi, cu certitudinea deplină că nimic n-o să-i despartă vreodată. Își amintește că a cules

frunze pentru viermii de mătase pe care frații ei îi creș teau într-o cutie veche de pantofi, că și-a muiat picioarele în pârâu, în timp ce el s-a băgat în apă cu totul. „Vino în apă“, a spus el, și ea a șovăit :

„Nu-i prea rece ?“.

Da, instalația de aer condiționat funcționează mai tare și ea se trezește, fiindcă n-au trecut numai treizeci de ani, ci și clipele numă-

rate ale întâlnirii lor care s-a încheiat adineaori, și ele țin de trecutul de care îi e atât de dor, pe care vrea să-l readucă la viață. Ce anume s-a spus și ce trebuie înțeles din ce s-a spus ? Ce știe ea despre el ?

De fapt, mai nimic, că are o față de vârsta ei de atunci, adică de șaptesprezece ani, că are nevoie ca ea să-l ierte, că pentru el ea nu s-a schimbat câtuși de puțin, și asta e aproape prea frumos ca să

fie adevărat, sau rău, de fapt, fiindcă prin spărtura care s-a căscat

Durere

viața ei se varsă ca niște zoaie, că nu vrea să se întoarcă acum acasă, că nu e nimic altceva ce-ar vrea să facă decât să-l vadă din nou, ca și cum n-ar fi trecut zeci de ani, și de aceea o să rămână în încăperea asta și o să-l aștepte, o să-l anunțe că ea încă mai e aici, în minuscula sală de așteptare cunoscută pe cât se pare numai de către inițiați. Pe ecranul albăstriu pe care îl observă pen tru prima oară o să se schimbe inițialele numelor celor operați, și poate o să

li se adauge și numele ei, I. I., care încă nu s-a trezit după operația care a durat aproape treizeci de ani, și acum se dove dește că totul a fost în zadar, în zadar s-au ostenit echipe întregi de chirurghi să-l dezhădăcineze din trupul ei, fiindcă uite că într-o clipă el s-a întors și a umplut golul acela pe care nimic n-a izbutit să-l umple, nici Miki, nici copiii, nici munca ei, un spațiu care a rămas pustiu, bolnav și dureros.

Privirile îi sunt ațintite asupra ecranului și-și întinde puțin picioa-

rele, fotoliile sunt tari, ce-i drept, dar ea se instalează confortabil, ca și cum s-ar pregăti pentru o așteptare îndelungată, urmărind informația puțină și decisivă care licărește pe ecran : inițiale, anul nașterii, sexul, durata operației. Uite M. D., născut în 1938, a fost dus de-acum la terapie intensivă, și el are exact vârsta tatălui ei, dacă ar mai trăi. Oare l-ar fi omorât pe Eitan, dacă ar fi trăit pe vremea aceea ? Oare ar fi fost ea omorâtă mai puțin, dacă ar fi avut un tată ?

Ce mult durează operația lui R. L., observă ea, o femeie cam de vârsta ei, e în sala de operații de la cinci dimineața, unde o fi așteptând familia ei ? Și ea se gândește la familia ei, care o aștepta într-una din încăperile astea în urmă cu zece ani, Miki și copiii și maică-sa care încă mai avea mintea limpede, în aparență, până au început să se arate simptomele bolii ei, exact în perioada aceea când trebuia să-l ajute pe Miki cu copiii, și ajutorul ei s-a dovedit a fi o povară, ba chiar un pericol, ca atunci când erau să fie călcați tustrei de mașini fiindcă s-a încăpățânat să traverseze pe roșu, când a încurcat sensurile

traficului pe o stradă cu sens unic, când le făcea iar și iar supă de pasăre, uitând că ei sunt vegetarieni, toate încercările lui Miki să se ajute cu ea au fost în zadar. O familie întemeiată pe picioare de pasăre erau ei atunci, când picioarele ei erau reasamblate ceasuri și zile întregi, săptămâni și luni de zile,

98

Zeruya Shalev

cu șuruburi și cuie ca și cum ar fi fost Pinocchio, o marionetă, și, de fapt, n-au redevenit niciodată familia de dinainte, fiindcă în fiecare dintre ei s-a gravat certitudinea categorică a fragilității și vulnerabilității lor și nu s-a mai șters de atunci.

În aparență erau uniți de grija pentru ea și de îngrijirea ei, dar în adânc ei s-au dezmembrat la fel ca bazinul ei, fiindcă într-o singură zi au devenit dintr-o familie tânără, naivă și încrezătoare, o familie adultă și plină de amărăciune, care nu are iluzii, care nu are ce aștepta, și toate astea ea le știe acum și în somn, le vede cu ochii închiși. Trebuie să fugă de aici, dar ea încă mai doarme, cum o să sară ca o căprioară în adâncul pădurii, cu pleoapele reci aco-

perindu-i ochii, cu brațele îmbrățișându-i coastele înghețate, insta-

lația de aer condiționat devine dintr-o clipă într-alta tot mai agresivă, ca și cum trupul ei încă viu ar fi fost depus la morgă.

Ca să înghețe timpul a adus-o în încăperea asta, ca să-i aducă

înapoi pe amândoi la anii aceia, fiindcă ce sens are să iubești din nou, între timp lumea s-a schimbat, s-au povestit pe lumea asta povești noi, s-au alcătuit pe lumea asta alcătuirii noi, oameni noi ca Omer și Alma ai ei, ca Miriam, fiica lui, oameni care se strecoară

între ei, fiindcă și atunci când a îmbrățișat-o a simțit prezențe străine. Miki al ei și nevasta lui, locuințele lor, împrumuturile lor ipotecare și prietenii lor comuni, tot ce au adunat de atunci, și ea încearcă să-și imagineze casa lui, dar nu izbutește, probabil locuiește într-o

casă spațioasă și îngrijită nu departe de aici, dar ea îl poate vedea numai în casa mamei lui, în locuința mititică de la parter într-o periferie a orașului, stând în fața ei la sfârșitul celor șapte zile de doliu, aducându-i la cunoștință hotărârea pe care o copsese în sinea lui. Oare plânsul care s-a ascuns ani de zile sub ochii ei uscați a izbucnit pe neașteptate ? Ea se scutură speriată, tremură

de frig, vârfurile degetelor îi sunt înghețate și gâtlejul o ustură, un val de plâns se apropie treptat de ea, împinge ușa sălii ei secrete de așteptare, se revarsă din guri căscate și, spre spaima ei, își dă

seama imediat că oaspeții ei nepoftiți nu mai sunt în așteptare, ci sunt în doliu, tocmai acum când nu mai au pe cine aștepta ei se adună aici și se înființează în fața ecranului.

— Mamă, întoarce-te, mamă, țipă ei.

Durere

Iar ea privește ecranul și vede că R. L. a dispărut de acolo, e ca și cum nici n-ar fi fost acolo, lăsând după ea un număr imens de oameni în doliu, derutați, care se adună acum în jurul ei, și ea se preface că așteaptă, îndreaptă o privire îngrijorată spre ecran, în timp ce ei își jelesc, uluiți, pierderea.

— Medicii de-aici sunt niște măcelari, urlă către ea un bărbat cam de vârsta ei, cu kipa neagră. Au omorât-o pe nevastă-mea, au ucis-o cu sânge rece. N-avea nimic, o operație simplă, ăștia distrug familii ! Acum îl operează pe soțul dumitale ? Scoate-l de acolo cât încă mai e în viață, locul ăsta e iadul !

Din clipa în care au văzut-o se înghesuie în jurul ei ca și cum i-ar fi stat în puteri să-i mântuie, îi istorisesc amănunt după amănunt

ca și cum ea ar mai putea încă să dreagă detaliul acela care a încurcat totul, îi aduc aminte de elevii ei care cer agitați ca ea să

le rezolve disputa și să-l găsească pe vinovat.

— I-am spus, mie-mi plac exact așa cum ești, ce nevoie ai de inelul ăsta în burtă ? se leagănă el ca și cum și-ar spune rugăciunile.

A vrut să slăbească, se îngrășase din cauza nașterilor și a vrut să slă-

bească, și acum copiii sunt orfani, Dumnezeu să se îndure de noi !

Izbucnește în hohote de plâns, și lângă el urlă o femeie greoaie cu un acoperământ negru de cap, probabil mama răposatei :

— Opt copii ! Ultima oară a născut gemeni ! Peste două luni împlinesc trei ani !

Și Iris îi ascultă uluită, oare așteaptă ca ea să adopte orfanii ?

Tatăl continuă bâlbâindu-se ușor și descrie ultimele ore înainte de operație și

deja nu-i mai e limpede dacă-i povestesc ei sau își povestesc unul altuia, cum au înțeles că au apărut complicații în timpul operației, că nimic n-o să mai fie așa cum a fost, cum au citit iar și iar din Psalmi. Scapă, Doamne, pe împăratul, și ascultă-ne când Te chemăm !1 Să-ți trimită ajutor din locașul Său cel Sfânt, și să te sprijine din Sion !2 Prezența lor dezmoțeste încăperea, și ea simte cum i se încălzește puțin trupul, și dorește să fugă de acolo, dar cum poate să-i părăsească la necaz. Din când în când i se 1. Psalmi 20 : 9.

2. Psalmi 20 : 2.

100

Zeruya Shalev

adresează un alt membru al familiei și adaugă câte un amănunt, ca și cum ea ar urma să consemneze evenimentul, dar atenția îi e concentrată mai cu seamă asupra soțului, al cărui nume, reiese acum, e Sion, și care țipă, urlă și protestează iar și iar :

— Un inel ! Un inel în burtă ! Ce sunt născocirile astea ? Cu inelul te-am binecuvântat atunci când ne-am căsătorit ! Să mori pentru un inel ? A vrut să slăbească, acum o să fii slabă, după ce-o să te mănânce viermii n-o să mai ai nici o greutate !

El se tânguie, și toți frații și toate surorile lui și frații răposatei și surorile ei și copiii mai mari plâng în hohote, până când îi cu -

prinde din nou mânia și se îndreaptă împotriva medicilor :

— Sunt niște ucigași, ei au ucis-o, ei distrug familii, scoate-l pe bărbatul dumitale repede, până n-a murit !

Ei o previn, și ea se agață de sfatul lor și parcă s-ar grăbi să le facă pe voie, mormăie cuvinte de consolare și îmbărbătare și iese în grabă din încăperea, și abia când urcă la suprafața pământului bagă de seamă că de-acum s-a înserat, oamenii s-au împuținat, chiar și coridorul de lângă cabinetul lui e pustiu, secretara nu mai e acolo, și când bate la ușa cabinetului ușa e încuiată.

Acum nimeni nu se mai află în clinică în afară de ea, ca și cum în timp ce ea dormea durerea ar fi părăsit lumea asta, numai de alături, de la serviciul de urgențe, aude un tumult înfricoșător.

Poate că acolo ar trebui să se ducă și nu la parcare, fiindcă i se pare că are febră, o doare în gât și îi clănțâne dinții, și trupul ei a transformat frigul pe care-l absorbise într-o căldură cumplită care o îngheață, urmată de o răceală cumplită care o înfierbântă, și ea pornește mașina și dă drumul la încălzire, privește ferestrele întu-

necate. O căldură neagră o învăluie, căldură de noapte de vară la capătul căreia nu e nici o dimineață, și ea scoate din poșetă telefonul mobil pus cu ore în urmă pe silențios, zeci de convorbiri la care n-a răspuns, mesaje scrise și orale, zeci de mailuri, adjuncta ei a căutat-o aproape din oră în oră, Rahela de la primărie a dat telefon iar și iar, și Arie de la Ministerul Educației, profesori și profesoare, mame și tați, inspectoarea, Daphna, Prashant în numele mamei ei, Miki în stilul lui laconic „Unde ești ?“, și Omer, care dorește să fie dus cu mașina acasă la Iotam și apoi întors de la casa lui Iotam, și

Durere

101

Miki iar întrebă „Totul în regulă ?“ și apoi se mulțumește cu un semn de întrebare, și ea nu reacționează, dacă o să înceapă să

răspundă n-o să se termine niciodată, nu să răspundă vrea ea, ci să dea ascultare rugămintilor care i-au fost adresate, așa că scoate din poșetă cartea de vizită pe care i-a dat-o el în urmă cu câteva ore și copiază cifrele în telefonul ei mobil, și, în loc să noteze numele lui la litera alef, care e inițiala prenumelui lui, sau la litera reish, care e inițiala numelui lui de familie, ea scrie : Durere.

Capitolul al optulea

Ce-ai crezut tu, că o să-ți răspundă la mijlocul cinei ? Că o să-i spună nevستی-sii „Iartă-mă, asta-i iubita mea de altădată“, și o să se ridice de la masă și o să discute tainic cu tine în balcon ca nimeni să n-audă ? C-o să-i spună fiicei lui, Miriam : „Asta-i o femeie care a fost cândva de vârsta ta, și am iubit-o până când am părăsit-o, dacă pe tine o să te părăsească cineva în felul ăsta o să-l omor“ ?

Și poate că, de fapt, are și copii mici, și le citește acum o poveste, îi adoarme, nici nu observă apelul care cere răspuns, și ea lasă un mesaj în doi peri, azvârle telefonul pe banchetă.

De ce ai așteptat atât de mult, ai ațipit în congelatorul de la morgă

ca și cum de ani de zile n-ai fi dormit, chiar dacă a fost tulburat să

te vadă, desigur s-a dezmeticit de atunci, a înțeles ce se află pe tal gerele cântarului, și a hotărât să rupă legătura cea veche-nouă

înainte ca ea să înceapă, pentru că dacă te-a părăsit la șaptesprezece ani, în culmea înfloririi tale, în culmea iubirii voastre, n-o să-i fie greu să te părăsească din nou la patruzeci și cinci de ani, când ești de-acum ofilită, în ciuda părului tău vopsit negru ca pana corbului, și ea oftează, trebuia să bată fierul cât era cald, să telefoneze imediat și să stabilească o întâlnire, sau să-i

țină calea pe coridor după ce-a ieșit ultimul pacient, dar fierul a înghețat, pare-se, în sala de aștep-

tare. Nu degeaba încă mai tremură de frig și simte înțepături în gâtleej, trebuie să se grăbească acasă, trebuie să se întindă în pat, Miki e îngrijorat din pricina ei, și chiar și Omer îi simte lipsa, a promis să-l pregătească în seara asta pentru examenul de limbă

ebraică, dar nu către ei își conduce, cu dinții clănțănind, mașina, ci către casa pe care a văzut-o în somn, către casa maică-sii. Simte că-i crește febra și capul i se clatină de-acum pe umeri, precum capul mamei lui bolnave, doar n-o s-o găsești acolo pe ea, și nici pe el n-o să-l găsești, mica locuință desigur a fost vândută sau

Durere

închiriată, nu acolo o să continue întâlnirea, numai despărțirea a rămas acolo, ca un leș care a ars până la capăt și încă mai fumează.

Zeci de ani n-a îndrăznit să se apropie de locul acela și acum con duce aproape cu ochii închiși, cu viteză, ca și cum cineva ar aștepta-o în locuința aceea neglijată, la parterul unei clădiri care arăta veche îndată după ce fusese construită. S-ar zice că mașina ține minte drumul pe care nu l-a cunoscut niciodată, și ea parchează

în fața stației de autobuz, acolo ședeau amândoi, îmbră țșați, după

nopti în care făcuseră dragoste în somn și dormiseră făcând dra-

goste, în drumul către școală sau către spital, sau când trebuia neapărat să se întoarcă la ea acasă s-o ajute pe maică-sa cu gemenii, și el de cele mai multe ori aștepta împreună cu ea, întotdeauna ținând-o de mână sau pe după umeri, trupurile lor tinere erau împletite unul cu celălalt fără nici un efort sau fără vreun gând.

Astăzi autobuzul vine mai des, uite că prin stația goală au trecut de-acum două, dar pe atunci venea rar, dacă rata un autobuz, pier-

dea așteptându-l pe următorul foarte mult timp, și uneori dimineața, când aștepta acolo fără el se întorcea pentru încă o dulce despărțire, se cuibărea în patul lui dacă încă mai dormea, și până ieșea de-acolo rata încă un autobuz, dar nu-i părea rău, căci câști gase încă niște timp cu el, tot de-aici a plecat și în dimineața aceea la sfârșitul

zilelor de doliu, când a gonit-o de la el, și tocmai atunci autobuzul a venit imediat, își aduce ea deodată aminte, când de-acum nu mai avea încotro să se ducă.

Un gard viu înalt și stufărișuri înconjoară parterul clădirii căreia anii tocmai că-i priiseră, îi împrumutaseră o înfățișare onorabilă, și ea pășește către intrarea principală, încearcă să găsească o trecere spre grădiniță, ca să

privească de acolo spre ferestrele locuinței. În afară de câțiva roșcovi și de un prun nu crescuse nimic în grădinița care era întotdeauna goală și neglijată. Numai în zilele doliului s-a umplut de viață, când grupuri-grupuri de musafiri ședeau acolo în bătaia vânticelului plăcut de seară de la începutul verii. Unii aprindeau lumânări, alții cântau la chitară, iar ea trecea printre ei, primea în locul lui condoleanțe, își oprea din ele zeciuală pentru ea.

Eitan aproape că nu se ridică de la locul lui, își amintește ea acum, dar ea umbla printre mesele rotunde pe care le luaseră cu împrumut de la vecini, stând de vorbă cu prieteni și cu rude, bucurându-se

104

Zeruya Shalev

în adâncul inimii ei de rolul care-i revenea. Din când în când venea la masa lui, ședea pe genunchii lui dacă nu era nici un scaun liber, îmbrățișându-i umerii. „Ce mult semănați“, spuneau pe atunci unii.

„Parca-ți fi frate și soră“, pentru că amândoi erau înalți și slabi, bruneți și cu ochii deschiși la culoare, doar nasul lui era nițel acvi-

lin, iar al ei era drept. Ea îl găsea mai frumos decât era ea, deși atunci când se uita la imaginea ei în oglinda atârnată pe coridor era aproape mulțumită de tânăra ca un firicel de iarbă, cu părul bogat și cu ochii strălucind ca ai unei mirese în ziua nunții. Da, acesta era miezul trebii, se îngrozește ea acum, asta a fost, pe cât se pare, păcatul original și pentru păcatul ăsta a fost pedepsită, pentru că

zilele acelea de doliu, în grădiniță, fuseseră pentru ea șapte zile de nuntă, pline de o fericire intensă, de o plăcere nemărginită, și acum o împrășcau de dincolo de gardul viu ca niște stropi de apă ale unei stropitoare îndreptate numai și numai asupra ei. Aproape că

îi aude acolo, cântând din gură și la instrumente, râzând și plân-

gând, bând și fumând, o zi după alta, o noapte după alta, am fost împreună, tot restul l-am uitat de mult.

Ce rost avea să se întoarcă acum la grădinița asta, să arunce priviri spre ferestrele locuinței în care, probabil, nu fusese ani de zile. N-are nici un rost și cu toate astea n-o să renunțe, e singurul capăt de fir pe care-l are în mână și o să tragă de el sau o să se lase trasă de el, pentru că o putere necunoscută o împinge printre tufele gardului viu, o ademenește să găsească o spărtură. O ramură

înțepătoare îi zgârie obrazul, dar ea e de-acum acolo, în mijlocul gardului, ca și cum ar fi fost carne din carnea ei, nu degeaba i se spune gard viu. Spre spaima ei, aude pași care se apropie de clădire, ai unui tată și ai copilului lui, probabil, care vorbește cu glas piți-

găiat, un glas care, pentru o clipă, i se pare cunoscut. Poate că e chiar un elev de-al ei, de ce să nu fie nenorocirea deplină, are câțiva elevi din cartierul ăsta, numai să n-o observe, zvonul despre o directoare care și-a ieșit din minți o să se răspândească într-o clipă.

— Tată, hoții poartă haine albe, așa-i ? pălăvrăgește copilul. Tată, e adevărat că hoții vin numai la parter ?

Și tatăl încuviințează distrat, zăbovește lângă intrare, scotocește în cutia de scrisori, niciodată n-o să poată explica prezența ei aici

Durere

105

printre tufe, dar iată că ei urcă la primul etaj, care e mai sigur, în timp ce copilul continuă să-și împărtășească temerile :

— Tată, e adevărat că hoții fac mult zgomot ?

Și abia acum îl aude taică-său pentru prima oară și, în loc să-l liniștească pe copil, el tocmai că se ostenește să fie exact :

— Nu, ce-ți veni, hoții se străduiesc să lucreze în liniște, ca să nu fie prinși.

— Nu-i adevărat, se revoltă băiatul, speriat. Tu nu te pricepi la hoți !Dar, spre norocul lui, ușa se închide de-acum în urma conver-

sației lor, exact când se aude plesnind o creangă care se rupe sub greutatea ei, și ea se scufundă surprinsă în adâncurile tufei, încerc-

când să-și croiască drum în afară, adică înăuntru, spre grădiniță. S-ar părea că e captivă aici pentru veșnicie, dar nu lasă din mână capătul de fir pe care-l ține, și își încordează picioarele prin încâlceala de crengi, vâslește cu brațele, împunge cu capul prin frunzișul des, ca un prunc care încearcă să străbată canalul nașterii. Simte că s-a zgâriat și pe celălalt obraz, părul i s-a prins în ghimpi, dar nu se poate opri și se apucă de crengi și le împinge înapoi, până când trupul îi e zvârlit înainte și trântit pe partea cealaltă a gardului.

Niciodată nu s-ar fi gândit că e atât de greu să străbați un gard viu, și acum nu știe cum o să reușească, dacă o să reușească să iasă

de aici, afară doar dacă prezența ei în grădiniță n-o să fie descoper-

rită și locatarii de la parter n-o să cheme poliția ca să o dea afară

de acolo, sau poate cei de la primul etaj, fiindcă aude de-acum strigătul

copilului înfricoșat :

— Tată, ai auzit zgomotul ăsta ? Aici sunt hoți !

Dar, spre norocul ei, tatăl copilului nu-l ascultă, ci doar îl zorește să-și termine odată porția de cereale în loc să vorbească prostii, și ea își îndreaptă prudent spinarea, se ține de zidurile clădirii și încearcă să-i dea ocol pe neauzite, ca să ajungă la fereastra mare a salonului.

Spre regretul ei, acolo e complet întuneric, ca și în grădiniță, azi e o noapte fără lună, și ea continuă spre fereastra dormitorului, acolo jaluzeaua e închisă pe jumătate și lumina e cețoasă, și numai un clipocit de apă care curge dovedește că locuința nu e goală, și

106

Zeruya Shalev

ea așteaptă, cu ochii ațintiți pe fereastră așa cum îi ținuse ațintiți pe ecran, toată ziua așteaptă, toată viața așteaptă. De fapt, ce caută

ea aici ? Tremură de frig, dar gura îi e fierbinte, obrajii îi sunt zgâriați și rochia ruptă, se ține de zăbrelele de la fereastră ca și cum și-ar fi ieșit din minți. Oare mai are el încă puterea de a o zgudui într-atât, încât acuși-acuși, la întoarcerea acasă, să se culce nemișcată în pat, ca atunci ? O criză de iubire la patruzeci și cinci de ani, cine ar crede.

Ce caută ea aici ? Locuința e desigur închiriată unei perechi de studenți sau unei familii tinere, cu toate că în grădiniță nu-s jucării sau alte obiecte care să arate prezența unor copii, și de fapt nu e acolo nici o mărturie pentru nici o prezență și nici pentru timpul care a trecut. Atât cât se vede în lumina palidă pare că nimic nu s-a adăugat și nici nu s-a scos între roșcovii oboșiți și prunul pe care îi ține minte foarte bine. În timpul zilelor de doliu hotărâseră

că o să înceapă să îngrijească grădinița, o să sădească flori și poate chiar legume, dar atunci el a părăsit-o și desigur și locul ăsta, care-i amintea de boala maică-sii. E de presupus c-a sădit flori și legume în altă grădiniță, acolo unde trăiește cu familia lui, cu Miriam, fiica lui, și mama fetei și poate cu

încă un copil sau doi, și, în ciuda faptului că îi mângâiase obraji și îi sărutase buzele, o să renunțe la ea, pentru că aceea a fost o iubire de tinerețe, și ce are iubirea aceea cu viața adultă, pentru că ei nu mai sunt cei care erau pe atunci.

A trecut o viață întreagă, toate opțiunile decisive sunt de-acum în urma lor, pentru că întâlnirile cu trecutul sunt sterpe, ca grădinița asta în care n-a înflorit nimic, pentru că oricum anii lor frumoși sunt deja în urma lor, și ce s-a făcut nu se mai poate desface, și ea o să se întoarcă acum la mașină și o să se ducă acasă așa cum a venit, în speranța că ramurile o să se îndure de ea, pentru că cei care stau acum în locuința asta n-au cunoscut-o pe femeia cu suflet nobil care a locuit aici cândva cu singurul ei fiu, și n-o să-i poată

pune viața într-o lumină nouă-veche, nici trecutul și nici viitorul ei, și ea face, încet-încet, ținându-se de roșcovi, cale întoarsă.

O clipă se sperie de lumina unei lanterne, dar e numai lumina care s-a aprins în dormitorul în dreptul căruia se află, și, spre uimirea ei, ea vede prin deschizăturile jaluzelei un bărbat cu barbă, care nu mai e tânăr, întorcându-și spre ea spatele slab, numai în

Durere

chiloți, și ea dă din cap neîncrezătoare, sau frisonul e ceea ce îi face capul să se miște dintr-o parte într-alta. Asta nu se poate, asta e de neconceput, dar s-ar părea că ăsta e el, că locuiește aici, în cele din urmă s-a întors aici. Unde e Miriam, fiica lui, unde e nevasta lui, nu par să mai fie și alți oameni în casă, oare o să se întoarcă

în curând ? Oare e de conceput că trăiește singur, o așteaptă numai pe ea ? Și ea îl urmărește în salonul unde a aprins lumina, uite-l că

deschide frigiderul și scoate o sticlă de bere, dacă o s-o vadă aici n-o să-și creadă ochilor, cum de s-a întors din propria ei voință

spre locul din care a fost izgonită.

Aproape că nu s-a schimbat de atunci locuința asta, cenușie și la fel de neîngrijită cum o ținea minte, nu se cunoaște pe ea deloc prezența unei femei. Oare într-adevăr el e singur, liber pentru ea, liber să continue doliul acela ? Îl vede îmbrăcându-se cu o cămașă

cenușie și cu pantaloni scurți de culoare deschisă, știe c-o să-și lase cămașa descheiată, că picături de apă din păr o să se prelingă, rotunde, pe țesătură. Îl vede îndreptându-se către salon și așe-

zându-se în fața unui computer de pe masa din bucătărie, scriind repede, cu profilul grav și nițel adus de spate. Oare o să fie bucuros s-o vadă sau o să se sperie ? Fiindcă la mesajul ei nu s-a ostenit să

răspundă. Poate c-a crezut că e vorba de o pacientă pisăloagă și nici măcar nu l-a ascultat, trebuie să încerce din nou, acum când e expus cu totul privirii ei. O să încerce din nou și o să afle adevărul imediat, pe loc, și îl vede ridicându-se alene de la locul lui, probabil își caută telefonul mobil, și pe urmă dispare în dormitor și ea îi aude glasul de două ori, și prin aparat și prin fereastră, purtat de vântul înserării.

— Alo ? întrebă el, și pentru că ea nu spune nimic, continuă : Tu ești, Iris ?

N-am știut dacă pot să-ți dau telefon la ora asta, poate ești cu familia, explică el – amintește de familie numai ca de o noțiune generală.

Și ea îi răspunde cu un mormăit surd :

— Nu sunt cu familia, Eitan, sunt cu tine, sunt aici în grădiniță.

— Ești în grădiniță ? se miră el, glasul lui îi zâmbește , nu se poate !

Și ea se lasă pe pământul uscat, dinții îi clănțane, știe că o să deschidă ușa care dă în salon, o să coboare pe treptele uzate, stricate,

108

Zeruya Shalev

patru sau cinci trepte, cu telefonul mobil în mână, și lumina lui albăstruie o s-o lumineze atunci când o să spună : „Iată-te“, și în loc să-i ia mâna și s-o conducă în casa lui dintotdeauna o să se lase pe pământ lângă ea.

— Ce faci aici, Stânjenel, nu-mi vine să cred că ești aici, șoptește el, îi cercetează fața la lumina telefonului. Pari bolnavă, declară el, punându-i mâna pe frunte. Ai febră, ai și zgârieturi pe față, ți-ai rupt rochia. De ce n-ai intrat pe ușă ? Și, de fapt, cum ai știut că

sunt aici ?

— N-am știut, murmură ea, nu știam cine locuiește aici.

Și el zâmbește :

— Întotdeauna ai avut o intuiție puternică, întotdeauna ai știut ce e de făcut și ce urmează să se-ntâmpie.

Și ea protestează :

— Zău că nu, fapt e că habar n-am avut că ai de gând să mă

părăsești.

— Nici eu n-am avut habar, spune el spre surprinderea ei, și numaidecât întreabă : Cum ai să te întorci acasă ? Ce ai să-i spui lui bărbatu-tău ?

Și ea șoptește :

— Am să spun că au dat peste mine niște hoți.

Și el rânjește :

— Da ? Și ce ți-au furat ?

Și ea spune :

— Totul, toată viața mea, le-am dat totul ca să-mi dea pace.

— Bine ai făcut, spune el. Crezi c-o să te creadă ?

Și ea spune :

— Sigur c-o să mă creadă, eu nu mint niciodată.

Și el râde :

— Fetița mea cea cuminte, ai fost și ai rămas o fetiță cuminte.

Încearcă să-i răcorească fruntea cu sticla de bere pe care o ține în mână. Când te-am văzut la prânz nu aveai febră, spune. Te-ai îmbol-

năvit din cauza mea ?

Și ea spune :

— Evident, acum ești obligat să mă vindeci.

Și el spune :

— O să fac tot ce pot.

Durere

109

Îi propune să bea din berea lui și ea bea cu sete, de pe părul lui ud de la duș cad picături pe fața ei în timp ce el se reazemă în cot și o privește, și ea e întinsă moale pe pământ la rădăcina pru-

nului.

Îi e mai comod pe pământul uscat decât în dormitorul ei, se simte bine pe pământ cu trupul lui cunoscut lângă al ei, pentru că

pământul ăsta e al ei, de parcă urmele pașilor de atunci ar mai fi încă întipărite acolo, ca urmele primului om care a pășit pe supra-

fața lunii, urme care au rămas acolo așa cum erau, pentru că, în lipsa vântului și a ploii, în lipsa schimbărilor din atmosferă, totul rămâne neschimbat, iar ea se întoarce acum pe luna ei, pământul de sub ea îi cuprinde șoldurile, și cerul e deasupra ei, și ea e între pământ și cer. Ea aparține acestui loc, acestui prun, ale cărui fructe au fost întotdeauna nițel necoapte sau puțin răskoapte, ca și cum ar fi fost bune o singură zi pe an, și cu toate astea le înghițea cu lăcomie, fierbinți de căldura soarelui, și dacă își încordează privirea vede printre ramuri fructe mici și întrebă :

— De atunci s-au făcut mai bune prunele ?

Iar el aruncă o privire nepăsătoare spre crengi :

— Nu tocmai, au gust de măslina, e probabil un altoi de prun cu măslina. Și, că veni vorba, nici eu nu m-am făcut mai bun, rân-

jește el.

Și ea se uită fermecată în ochii lui adânciți în orbite, umbriți de sprâncene negre și stufoase :

— Tu nu urma să te faci mai bun, șoptește ea, după mine erai minunat așa cum erai.

— Ciudat, nici o femeie după tine n-a gândit ca tine, recunoaște el.

Și ea zâmbește ironic :

— Vezi, trebuia să rămâi cu mine.

Și el oftează adânc :

— Vai, Stânjenel, crezi că eu nu știu ?

Și iată, acum se aude un țipăt din locuința de deasupra lor :

— Tată, sunt hoți în grădiniță ! Îi aud ! Aud voci !

— Destul cu năzdrăvăniile tale ! îl muștră taică-său. În fiecare noapte altă născocire, numai să nu dormi !

Și copilul izbucnește în plâns :

110

Zeruya Shalev

— Vreau să dorm la mama, la ea nu sunt hoți !

Și Eitan râde strâmb :

— Sărmanul micuț, e așa de fricos, mi-l amintește pe băiatul meu.

— Ai un copil mic ? se miră ea. Câți ani are ?

Și el spune :

— Nouă ani.

Și ea întreabă pe un ton deodată oficial, după cum cere între-
barea :

— De fapt, câți copii ai ?

Și el spune :

— Am doi copii și două neveste, și se grăbește să se corecteze : de la două neveste, adică, și nici una dintre ele nu trăiește cu mine.

Și ea oftează ușurată, ca și cum ar fi crezut într-adevăr că nu-i destul că nu e liber, mai e și însurat cu două femei, atât de minu-

nată e vestea cea nouă, și chiar dacă se trezește în ea o mică

îndoială cu privire la ceea ce pare să fie o biografie sentimentală

cu totul nereu șită, nu se poate opri asupra acestei biografii. Nu e momentul pentru anchete și pretenții, e momentul să se bucure de întâlnirea de necrezut la care nu se așteptase, pe care n-o sperase și pe care n-o prevăzuse, n-o prevăzuse și aparent n-o dorise, dar acum i se pare că de atunci numai pentru ea, pentru întâlnirea asta, a trăit, că tot ce a făcut între timp, studiile și căsătoria și copiii și munca ei, totul a fost numai ca să-și omoare timpul, ceva ce-a făcut fără să creadă în ce face, nimic altceva decât o învățătură de datină omenească.¹

— Vino, spune el, își îndreaptă spinarea și îi întinde mâna, vino, să intrăm în casă, hai să ne fie milă de vecinul de sus.

Și ea se ridică greoi, noaptea neagră îi întunecă privirea, și ea aproape că nu vede, dacă n-ar sprijini-o el ar cădea, dar el o con-

duce, aproape că o duce în brațe, ca un mire care își duce mireasa în casa pe care a pregătit-o pentru ea, așa o aduce el înapoi în casa din care a fost izgonită în urmă cu aproape treizeci de ani, și după

cum ea îi vede pe față doar fața lui cea de dinainte, tot așa se 1. „Când se apropie de Mine poporul acesta, Mă cinstește cu gura și cu buzele, dar inima lui este departe de Mine, și frica pe care o are de Mine nu este decât o învățătură de datină omenească“, Isaia 29 : 13.

Durere

111

deschide înaintea ei casa așa cum este ea acum și totodată așa cum era atunci, într-o imagine dublă, adâncită, și acum i se pare că asta e singura viziune care mai are vreun preț. Din prag privește micul salon, canapeaua a fost schimbată, dar cea nouă e pusă exact în locul în care era cea veche, atunci când a intrat în casa asta pentru prima oară și a văzut un spate îngust acoperit cu un pled și dea-

supra o coamă de păr negru pieptănat lins și îngrijit și Eitan a spus cu glas tandru :

— Mamă, fă cunoștință cu Iris.

Și atunci pledul s-a mișcat încet și cu efort și fața care era către perete s-a întors către ea, cercetând-o cu imenși ochi albaștri, uimi-

tor de tineri.

— Bun venit, Iris, a spus maică-sa cu voce caldă și delicată, s-a răsucit pe o parte și s-a rezemat în cot, susținându-și capul cu mâna și întinzându-i cealaltă mână. Îmi pare bine, eu sunt Miriam, iartă-mă că nu mă pot scula să te întâmpin, mă dor picioarele.

Și Iris i-a strâns cu emoție mâna întinsă, fiindcă în aceeași clipă

a îndrăgit-o din toată inima, și a spus :

— Nu trebuie să te ridici, o să mă bucur să-l ajut pe Eitan să te îngrijească.

— E de-ajuns că ai grijă de el, i-a zâmbit maică-sa, asta îmi ia o greutate de pe suflet, să știi că nu e singur.

Și atunci când a încercat să-și îndrepte nițel spinarea, părul ei bogat s-a desprins deodată, cu o mișcare bruscă, de pe cap și i-a lăsat craniul dezgolit,

umilit, și maică-sa a roșit jenată :

— Nu mă descurc cu peruca asta, a mormăit ea, a scuturat-o și a pus-o lângă pernă, și într-adevăr începând de-atunci n-a mai pus-o pe cap, și acum, când îi cad ochii pe imaginea ei în oglinda care a rămas pe coridor de atunci, își netezește uimită părul care a rămas lins și lucios și după ce s-a tăvălit prin praf.

— Îți amintești de peruca ei ? întreabă ea.

Și el înțelege imediat ce vrea ea să spună :

— Tocmai voiam să-ți spun că-i semeni, nu numai la păr, e de necrezut că ai ajuns să-i semeni atât de mult.

Și ea spune :

— A murit exact la vârsta mea de acum, ce să însemne asta ?

112

Zeruya Shalev

Și el îi mângâie părul cu mâna :

— Om trăi și om vedea, cine știe.

Și o clipă ea se cutremură ca și cum ar fi deslușit în vorbele lui o amenințare.

— Tremuri, spune el, ai febră mare, hai să ne ocupăm în sfârșit de tine. Nu știi cu ce să încep, vrei să stai întinsă ? îi arată cu mâna canapeaua. Poate vrei să faci un duș ?

Și ea răspunde :

— Și una, și alta.

Și el spune :

— Atunci să începem cu dușul.

O conduce cu gingășie în baia din care a ieșit adineaori.

— Ține-te de mână să nu cazi, arată barele de aluminiu de care se ținea maică-sa. Și cheamă-mă dacă ai nevoie de mine.

Și când intră și îi întinde un prosop ea e aproape goală, dar el se grăbește să iasă, în timp ce ea, surprinsă, nu simte nici o jenă, el n-o cercetează, nici vergeturile de pe pânțele și nici cicatricile rămase după operație și slăbiciunea tuturor mădu larelor ei, el vede în ea adolescența care a fost și, prin suprapunere peste imaginea asta, o vede pe maică-sa, spre bine și spre rău, om trăi și om vedea.

Și de aceea nu e surprinsă nici când el îi întinde un capot înflo-

rat decolorat, pe care ea îl ține minte vag, atunci când iese de la dușul rapid înfășurată într-un prosop, s-a grăbit atât de mult, pen-

tru că gândul că pierde timp prețios în tovărășia lui i-a pricinuit deodată o tristețe de nesuportat.

— Poate vrei să îmbraci asta deocamdată, propune el.

Și ea se înfășoară în capotul care, în chip surprinzător, miroase bine, ca și cum adineaori ar fi fost spălat pentru ea, se întinde pe canapea și bea ceaiul pe care i l-a pregătit, înghite comprimatul pe care i-l întinde, își încredințează mâinilor lui toate trebuințele.

Iată-l că taie un pepene verde în cuburi mici și i-l oferă, îi pune pe frunte un prosop răcoros, îi toarnă un pahar cu apă, și pare că

tot ce a făcut pentru el în acele zile se întoarce acum la ea în mod concentrat, îndată o să se așeze lângă ea și o să înceapă s-o pregă-

tească pentru examene.

— Ce te amuză, Stânjenel ? o întreabă el cu tandrețe.

Și ea spune :

Durere

113

— Mi-am adus aminte cum te pregăteam pentru bacalaureat, era greu, nu glumă. De fapt, cum ai reușit să termini medicina ?

Și el rânjește :

— Întotdeauna au fost fete care au crezut că merită efortul.

— Nici nu mi-am închipuit altfel, lasă ea să-i scape, vădit ne - mulțumită.

Și el spune :

— Adevărul e că după câțiva ani mi s-a limpezit creierul, după

armată am descoperit că, de fapt, îmi place să învăț. Nu mă judeca prea aspru, o roagă el, se întinde pe canapea lângă ea. Știu că eram un nătărău perfect, dar aveam circumstanțe atenuante, chiar tu spuneai.

— Sigur, zâmbește ea, nu te judec deloc, cu toate că nu știe dacă el vorbește despre greutățile pe care le întâmpina la învățătură

sau despre faptul că a părăsit-o.

Asta n-are acum nici o importanță pentru ea, în timp ce închide ochii, îl ține de mână, i se pare că de atâta căldură se topește carnea pe ea, se topește și se face totuna cu carnea lui, devin un singur aluat, n-o să mai poată fi despărțiți.

— Ce mi-ai dat, morfină ? ricanează ea. Cannabis medicinal ?

Parcă aș avea vedenii.

— Optalgin pur și simplu, râde el.

Și ea protestează :

— Optalgin am acasă, n-am nevoie de un specialist în tratarea durerii ca să primesc Optalgin. De ce ai ales să studiezi durerea ?

Și el spune :

— Cine nu crede în vindecări vine la mine, e o concepție despre lume cu totul diferită. Pentru cei mai mulți dintre medici boala e principalul, iar pentru noi e doar un subiect secundar. Noi nu încercăm să vindecăm, ci numai să micșorăm suferința. Ești ultima care ar trebui să întrebe asta, doar ai fost cu mine acolo.

— Era îngrozitoare suferința ei, spune ea.

În urechi îi răsună încă ecoul gemetele cumplite care se auzeau de dincolo de perdea în ziua în care a murit maică-sa. Pentru o clipă

i se pare că gemetele astea ies din propriul ei gâtlej, oare într-adevăr recunoaște el acum că e bolnavă și, iată, o s-o îngrijească le fel de devotat cum o îngrijise pe maică-sa, o să-i micșoreze suferința de

114

Zeruya Shalev

care e răspunzător ? E dispusă să primească și asta, numai să rămână

cu el aici până în ziua morții, numai să nu se mai întoarcă acasă.

Are nevoie de timp cu el. Atât de multe întrebări are să-i pună, fiindcă nu știe încă nimic, nu știe, de pildă, ce a făcut după ce a alungat-o, în ziua aceea și a doua zi, de fapt ar vrea să treacă îm -

preună cu el prin tot calendarul, zi cu zi și ceas de ceas, de atunci și până azi, chiar dacă asta o să ia aproape treizeci de ani, să recon-

stituie amănuntele mărunte și pe cele importante unul după altul, în ordinea în care s-au petrecut. Ce-a făcut la armată, și unde a învățat, și cu cine s-a însurat, și unde a locuit, și când s-a despărțit, și cu cine s-a însurat a doua oară, și unde îi locuiesc copiii și când îi vede, și dacă încă îi mai plac merele

acrișoare, dar o senzație de timp nelimitat suflă împrejurul ei laolaltă cu vânticelul nopții, n-are habar ce oră arată ceasul, timpul ei e altul, e pe alt tărâm, în partea interioară a globului pământesc, acolo se adună anii.

— Dormi ? întreabă el în șoaptă.

Și ea dă din cap că nu și, spre surprinderea ei, adaugă :

— Sunt fericită.

Și el îi mângâie brațele goale, degetele lui se plimbă pe sânii ei prin capot :

— Stânjenel, ce-i cu familia ta, ei nu te așteaptă ? Nu sunt îngrijorați ?

— N-au decât să fie îngrijorați, șoptește ea.

Dar el insistă :

— Trimite-le, cel puțin, un SMS, unde e telefonul tău ? Nu vreau să-ți fac încurcături.

Și îi pune telefonul în mână, nu-i decât zece și jumătate, des-

co peră ea, mai poate încă să rămână cu el, fiindcă nu pot să se despartă din nou, și-i trimite lui Miki un mesaj laconic : „Sunt la Tel Aviv, mă întorc târziu, nu-ți face griji“, și imediat el întreabă :

„Ce faci tu la Tel Aviv ?“, și ea se grăbește să trimită un mesaj Daphnei : „Sunt cu tine la Tel Aviv, e-n regulă ? Îți explic mâine“, și abia când Daphna confirmă îi scrie lui Miki : „Sunt cu Daphna, nu mă aștepta“.

Cu o pricepere uimitoare ea organizează totul ca și cum viața cu el ar fi un lanț neîntrerupt de minciuni, și doar nu l-a înșelat

Durere

niciodată, niciodată nu l-a mințit, întotdeauna s-a mirat de priete-

nele ei care aveau aventuri, ei personal asta i se părea o povară de prisos pentru trup și pentru suflet, și niciodată până acum nu dăduse peste vreun bărbat care să justifice din punctul ei de vedere o asemenea povară. Uneori câte-un tată al vreunuia dintre elevi zăbovea în biroul ei mai mult decât era necesar, la ședințele de la Ministerul Educației observa uneori priviri lipicioase, mai ales înainte să fie rănită, dar niciodată n-a dat curs acestor priviri, și nu numai din fidelitate față de Miki și față de familie, ci din cauza senzației și a certitudinii că toate astea n-o să-i potolească foamea.

Dar acum ea se află pe alt tărâm, acolo unde se pune capăt foametei celei mari, e în Egiptul ei, și de aceea o să-i mintă cu nerușinare și pe copii, fiindcă, pentru deplină siguranță, îi scrie și lui Omer

„Sunt la Tel Aviv, o să învățăm împreună mâine“, și el îi răspunde imediat cu un smiley și adaugă „Să te distrezi bine, mămicu“, de fapt ce-i treaba lui, ce-i treaba lui unde ești tu, dacă hainele lui sunt spălate și farfuria lui e plină?

Și în tot acest timp el se preumblă prin bucătărie, îi lasă un spațiu de intimitate cu toate că ea nu i l-a cerut, și în timp ea își țese minciunile el scoate din frigider încă o sticlă de bere și se așază din nou în fața computerului, iar ea îl privește, ca și cum ar mai fi dincolo de fereastră, încă în grădiniță, pe când el scrie cu repeziciune, o clipă pare că a uitat că ea mai e acolo, cu sprâncele încruntate deasupra ochilor, părul cărunt, de-acum uscat, pieptănat peste cap, buzele întunecate, strânse, și profilul sever, și ea închide ochii și ascultă țăcănitul clapelor.

— Ce scrii ? îl întreabă ea în cele din urmă.

Și abia atunci el se ridică de pe scaun și se apropie de ea, întin-

zându-și brațele tinerești în sus și apoi înspre spate.

— Răspund la întrebări ale pacienților, oftează el, nu se termină niciodată, în fiecare seară stau ceasuri întregi și scriu mailuri.

Și ea își întinde spre el brațele :

— Și eu am întrebări, șoptește ea, dar eu vreau răspunsurile pe gură.

Și el se întoarce și se întinde lângă ea pe canapea, a stins toate luminile, și numai ecranul computerului strălucește albăstriu, și

116

Zeruya Shalev

prin fereastră răzbat pale de vânt răcoros de seară de vară în munții Ierusalimului, încărcate cu miros de pruni.

— Pot să-ți răspund pe gură, dar fără vorbe ? întrebă el cu glas răgușit.

Și ea întreabă :

— Cum așa ?

Și el șoptește :

— Uite-așa.

Buzele lui sunt pe buzele ei și i se pare că el revarsă înlăuntrul ei, cu sărutul ăsta pătimăș și prelung, chintesența vieții pe care a trăit-o până acum, fără ea, încă mai singur decât ea, da, ea știe de-acum totul, nu mai are întrebări, poate doar cum de nu se teme să nu ia de la ea o faringită.

Pe sub halatul înflorit care înfășura trupul maică-sii, trupul ei e înfășurat acum în sărutările lui, pielea îi înmugurește, ea e ca un prun înflorit, ea e un gard viu, a trecut, printr-o metamorfoză

miraculoasă, în regnul vegetal, a devenit o plantă ale cărei trebuințe sunt

simple și care e înfiptă în pământ, fiindcă omul e ca un pom pe câmp. Ea își aduce deodată aminte cum îl medita pentru bacalau-

reat la cunoașterea Cărții Sfinte, și el nu izbutea să priceapă pro-

poziția asta, căci omul e ca un pom pe câmp.¹ Cât s-a ostenit să-i dea explicații limpezi cu privire la interpretările contradictorii ale propoziției ăsteia, oare se poate spune că omul e precum un pom de pe câmp ? În aparență, da, fiindcă și el se naște dintr-o sămânță

minusculă, și el crește și e retezat ca un pom, dar versetul de care e vorba din Deuteronom se ocupă de chestiuni de drept legate de război și vrea să exprime contrariul, oare pomul de pe câmp e ca omul care trebuie să sufere din cauza asediului ? Omul poate să

fugă și pomul nu poate, omul poate să atace și pomul nu poate, și de aceea nu e voie ca el să fie distrus.

Ședeau aici lângă masă și învățau, și, de atâta frustrare, el dădea cu piciorul în scaun, cu ochii în lacrimi. Totdeauna a plâns cu ușurință, mai ușor decât ea, doar în ziua în care a izgonit-o n-a plâns, dar acum n-o să poată s-o mai izgonească, fiindcă ea a prins 1. „...căci pomul de pe câmp este oare un om ca să fie nimicim prin împresurare de tine ?“, Deuteronom 20 :19.

Durere

rădăcini aici ca un prun, nicicând n-a aparținut locului mai mult, în nici una din casele în care a trăit n-a avut un sentiment atât de profund că e acasă. Iată c-o duce în brațe în dormitor și o dezbracă

de halat și nimic nu desparte pielea lui răcoroasă de pielea ei fier-

binte, e ca o întâlnire între două climate, două continente care s-au nimerit sub un singur nor de furtună, greu de vapori condensați, de încărcături de grindină care se ciocnesc una de alta, un nor încărcat de curent electric care se descarcă în izbucniri de lumină.

Fiindcă aceasta e întâlnirea din care se nasc fulgerul și tunetul care se rostogolesc prin cer ca vocea ei care repetă întruna „iubitul meu, iubitul meu“, nenumărate sunt vorbele pe care ar vrea să i le spună, și fiecare vorbă se dorește spusă de nenumărate ori, într-o singură

propoziție numai, a cărei lungime e cât viața ei, și iată că el îi răs-

punde dorințelor, spre surprinderea ei începe să-i vorbească deo-

dată la ureche, în timp ce mădularele li se împletesc, îi povestește despre primii ani de după despărțirea lor, vocea îi răgușește treptat și ea e grăbită să audă totul înainte ca el să-și piardă glasul, îi ascultă cu patimă șoaptele gâfâinde.

— Eram atât de singur, Stânjenel, îți dai seama ce înseamnă să

n-ai pe nimeni pe lume ? Am fost azvârlit de-a dreptul la armată, am vrut la o unitate de luptă, voiam să mor. La sfârșit de săptămână

mă duceam de fiecare dată la alt camarad, îi alegeam după cât de departe de Ierusalim locuiau. Pe cât posibil mai departe. Nu voiam să văd casa asta, și nici pe bunicul și bunica, care erau ei înșiși distruși. Cred că vreo trei ani n-am ajuns la Ierusalim.

— Și eu ? întreabă ea. Pe mine nu voiai să mă vezi ?

Dintr-odată povestea maică-sii devine încă una din vedeniile creierului ei paradit, oare să se bucure de asta sau să-i pară rău, iar el își pune capul cărunt pe sânii ei :

— Sigur că voiam, prostuțo, erai omul cel mai apropiat de mine, dar mă temeam de apropierea asta, fugeam de ea cât puteam mai departe, numai să nu simt nimic. Cine nu simte nu suferă. Asta a fost visul meu vreme de ani de zile, să anesteziez sentimentul, nu întâmplător mi-am făcut specializarea în anestezie. Mă culcam cu femei fără să simt nimic, m-am însurat fără să simt, abia când s-a născut Miriam am început să simt din nou.

118

Zeruya Shalev

— Și cum a fost când ai început din nou să simți ? întreabă ea, deodată lunile ei de suferință despre care el nu știe nimic i se par ușoare și neglijabile față de anii îndelungați pe care-i descrie el.

Poate că n-o să-i povestească nimic despre ele, mai ales dacă el nu întreabă. Și ce-ar putea să-i spună ? Zăceam nemișcată în pat, înghețată într-o singură poziție, zile în șir ? Nu mâncam și nu beam, nu vorbeam și nu auzeam ? Eram ca o plantă, căci omul e ca un pom pe câmp. De fapt, cum putea să fie supărată pe el, doar a fugit de ea din prea multă iubire, de prea multă durere, și el îi repetă

întrebarea :

— Cum a fost ? A fost superb și îngrozitor, și mai cu seamă asta mi-a distrus căsnicia.

— Chiar așa ? întreabă ea. De ce ?

Și el spune :

— Pentru că atunci am înțeles și că n-o iubesc pe maică-sa, și asta n-a fost o descoperire tocmai îmbucurătoare. Am părăsit casa destul de repede. Miriam

a avut numai de pierdut de pe urma faptului că am reînceput să simt.

— Sunt sigură că a avut și de câștigat, se trezește ea consolân-

du-l, exact ca atunci, în tinerețea lor, când se grăbea să ia asupra ei durerile lui.

Și el spune :

— Nu destul, spre regretul meu, cu toate câte le aveam de făcut și cu gărzile și cu o mamă ostilă era foarte greu să pun bazele unei legături trainice. Era prea mică atunci când ne-am despărțit. Și pe urmă am mai și plecat să studiez în străinătate și abia dacă am mai văzut-o.

Și Iris soarbe cu lăcomie belșugul uimitor de știri despre lucruri care nu-i trecuseră vreodată prin cap. Întotdeauna când se gândea la el și-l imagina, nu se știe de ce, într-o căsnicie fericită, cu o femeie mai de succes decât ea însăși, o femeie care nu poate fi părăsită, crescând alături de ea copii reușiți. Nu se gândise să-l facă să treacă printr-un divorț, și în tot acel timp el a fost, de fapt, singur, și acum el face dragoste cu ea și vorbește cu ea cu toată

ființa lui, uitase de-acum că așa e el, că așa sunt ei. Atât de mult s-a obișnuit cu atingerea fără divagații inutile a lui Miki, care

Durere

despărțea cuvântul de atingere, și aici între ei totul se amestecă

față în față cu trecutul lui și cu trecutul ei, pe care ea îl reconstituie în paralel, fiindcă Miriam, fiică-sa, s-a născut cu câte luni înaintea lui

Omer al ei, și de aici urmează că atunci când și-a părăsit nevasta ea era de-acum însărcinată pentru a doua oară, fiind destul de îndoită că, de fapt, cineva are nevoie de asta, o întrebare care s-a făcut și mai puternică după ce s-a născut Omer și a stors-o de toate puterile, dar s-a și atenuat, pentru că nu avea timp s-o aprofundeze, și, totodată, pentru că, fără voia ei, îi era recunoscătoare pruncului supărăcios și hiperactiv care nu înceta să facă tărăboi și să-i abată

gândul de la altele, și astfel, atunci când își reconstituie viața desfă-

șurată în paralel, e surprinsă să constate că a fost, pe cât se pare, mai fericită decât el, cel puțin în anii aceia, în pofida sentimentului surd de înfrângere care o însoțea, pentru că, de când se dezmeticise de pe urma crizei în care simțise profund apropierea sfârșitului, viața pe care o ducea era de cele mai multe ori satisfăcătoare, o viață de intensitate scăzută în simplitatea ei, și atunci când se părea că a uitat acele învățăminte a apărut acel terorist sinucigaș, un polițist palestinian din Betleem, care i-a amintit din nou cât e de aproape de ea neantul și că a fi e preferabil neantului, și acum toată

această desfășurare primește o semnificație nouă și o înfățișare nouă, fața dublă a adolescentului ei care devenise un bărbat trecut de prima tinerețe și, probabil, destul de dificil. Sprâncenele lui întu-

necate și groase, ochii lui frumoși, buzele care i se dezvăluie în toată splendoarea lor numai atunci când o sărută, și ea se miră din nou de viziunea asta dublă, strat peste strat, pesemne că așa ne vedem pe noi înșine, și pe cei care ne sunt apropiați, numai că ea nu-i văzuse obrazul pe când îi mijeja barba și părul îi încărunțește de-acum, nu l-a văzut ajungând la culmea înălțimii lui și statura lui scade de-acum, atât de multe au de

recuperat, aproape treizeci de ani le-au fost răpiți.

Fiindcă acum ei trebuie să aibă din nou douăzeci sau treizeci de ani, să se căsătorească și să nască pruncii vechii lor iubiri, profunde, o Miriam a amândurora, fiindcă sămânța lui inundă acum coridoa-

rele trupului ei și i se pare că nu e de conceput să nu-l aștepte acolo un uitat ovul tânăr, și el se leagănă deasupra ei parcă s-ar ruga, cu

120

Zeruya Shalev

barba lui și cu expresia de devoțiune de pe fața palidă arată ca un cantor care intonează cântecul de încheiere la ieșirea din Yom Kippur, o clipă înainte de semnarea verdictului : Deschide-ne o poartă când porțile se-nchid, pentru că ziua e pe sfârșite, ziua se sfârșește, soarele va răsări și va apune, se vor deschide porțile tale, Te rugăm, Te rugăm, pogoară asupra-ne, îndură-te de noi, iartă-ne, milostivește-te, miluiește-ne, biruie păcatul și greșeala. Și ea se alătură rugăciunii lui, trupul ei zvâcnește spre el cu zvâcniri de plăcere și binecuvântare : Rugăciunea ta a fost ascultată, rugăciunea mea a fost ascultată, a fost ascultată rugăciunea noastră.

Capitolul al nouălea

Chiar și atunci când deschide ochii dimineața ea se simte bine-

cuvântată, în ciuda durerii din gât și a febrei mari. Imaginile i se limpezesc în minte, încet și treptat. Desfășurarea mereu întreruptă

a vieții ei se lipește la loc într-un lanț colorat, așa cum era obiceiul din copilărie să se pregătească pentru Sărbătoarea Colibelor¹, și ea, care dorea atât de mult să aibă o colibă, decupa și lipea încă și încă

mai multe fâșii de hârtie, crezând că dacă lanțul oferit vecinilor o să fie mai lung, atunci și bunăvoința lor o să fie mai mare când o s-o primească în coliba lor, pentru că la ea acasă n-avea cine să

construiască o colibă. De aceea decupa și lipea, îmbrăca haine de sărbătoare,

dar pe drum către coliba vecinilor lanțul prea lung se încâlcea și se rupea între picioarele ei, și ea se întorcea acasă plân-

gând amarnic, și uite, și acum lipește o bucată de hârtie roșie lângă

una albastră, albastru lângă verde, fiecare fâșie de hârtie se ține de cealaltă și-și îmbină cu ea nuanțele, o schimbă cu totul, așa cum se schimbase ea alături de Eitan, și chiar gândul la el îi transformă

acum trăirea. Chiar și atunci când s-a despărțit de el lângă casa ei, noaptea trecută, a simțit că nimic n-a rămas așa cum fusese înainte.

El se temuse s-o lase să conducă singură și a mers cu mașina în urma ei, mângâind-o cu farurile mașinii lui, doi ochi strălucitori, 1. Sărbătoarea colibelor, a tabernacolelor (*Sucot*), e o sărbătoare evreiască

a cărei origine se află în Vechiul Testament. Sărbătoarea ține șapte zile – opt în diaspora – și are loc toamna târziu. Cuvântul *sucot* este pluralul lui *suca* (colibă sau tabernacol) – o construcție cu patru pereți acoperită cu frunze, înălțată în amintirea adăposturilor fragile în care poporul evreu a locuit de-a lungul celor patruzeci de ani de mers prin deșert, după eliberarea din robia egipteană. În cursul sărbătorii se mănâncă în interiorul acestei colibe, iar unii chiar dorm înăuntru.

122

Zeruya Shalev

revărsând asupra ei un calm agitat, pe când ea îl conducea spre casa ei, spre viața ei.

El a parcat lângă ea în parcare destinată locatarilor clădirii, a ajutat-o să se dea jos din mașină și a sprijinit-o atunci când a intrat în ascensorul care o să se deschidă curând în salonul apartamentu-

lui ei, și de acolo avea să pășească singură, cu pași prudenți, spre camera Almei, cuprinsă de un sentiment adânc de înstrăinare care o desparte de locuința asta și de locatarii ei. Ușa lui Miki e închisă

și spre bucuria ei n-o să fie nevoie să dea de el și nici să i se dezvăluie acum, când ea aparține altui bărbat și altui timp, Omer doarme și el, și ea o să se lase cu un oftat pe patul fiicei ei, i se pare că s-a întors dintr-o călătorie îndelungată, dar nu s-a întors la casa ei, ci la o stație de pe drum, un fel de casă de oaspeți, pentru că, e drept, călătoria e de lungă durată, abia a început.

Și acum ea ascultă cu ochii închiși zgomotele casei, pași care se grăbesc pe coridor, frigiderul care e deschis și închis la loc, ascensorul care urcă, ușile lui care se deschid și se închid, și numai când se înstăpânește liniștea iese din odaia ei cu prudență, ca un oaspete care preferă să nu se ciocnească de gazdele lui. Au ieșit pe câte se pare împreună, Miki la muncă și Omer la școală, și cu toate astea inspectează în jurul ei ca să nu fie luată pe nepre gândite, exa-

minează urmele dimineții lor. Ea însăși n-a lăsat ieri urme : toate obiectele care ar putea-o învinovăți le-a lăsat la înde mână, rochia și poșeta și bineînțeles telefonul ei mobil, și-a însușit în cursul unei singure nopți regulile de prudență convenite, și acum se grăbește să-și spele rochia, și propria ei piele, să-și inunde părul cu șampon și trupul cu săpun, să ascundă cu fard zgârieturile pe care i le-au făcut pe față crengile, să îmbrace o cămașă de noapte curată. Acum e gata să-i întâmpine, e gata și e încordată, pentru că cine are un secret trebuie să fie întotdeauna încordat și pregătit, chiar și în somn, dar cum poate săpunul să șteargă adevărul, ade vărul care e dincolo de o pată sau de alta, acum când toată ființa ei s-a schim-

bat, când sâmburele ei lăuntric înmugurește deodată cu putere, și asta fardul nu poate să ascundă, și ea se întoarce în pat, cu o ceașcă

de ceai fierbinte în mână și o felie de pâine cu miere, lipește iar și iar lanțul ei de hârtie.

Durere

Cum stătea în fața ei, cu ochii ațintiți întrebător asupra-i, cu ridul dintre ochi adâncindu-se treptat, iar ea a pășit spre el încet, până când i-a cuprins ceafa într-o îmbrățișare tremurândă și, spre surprinderea ei, el i-a răspuns, brațele lui i-au cuprins spatele, și ea a spus : „Tu ești, nu-i așa ?“, pentru că nu-i văzuse fața, și el a șoptit : „Așteaptă-mă“, și a condus-o înspre ușă, și ea într-adevăr l-a așteptat, ceasuri întregi l-a așteptat, până când a ieșit la ea, iar ea s-a grăbit după el până la sala de așteptare înghețată, acolo s-au recunoscut cu adevărat unul pe celălalt, așa cum s-a arătat Iosif fraților lui, și cum l-a găsit în casa maică-sii, și cum s-a lungit pe pământ lângă ea, sub prun. Cum a întâlnit din nou trupul lui cunoscut și scump, ca și cum nicicând n-ar fi fost îndepărtată de el, cum a mers după ea cu mașina până aici, farurile mașinii lui conducând-o ca doi ochi strălucitori, și toate astea s-au întâmplat într-o sigură zi, dacă într-adevăr s-au întâmplat, fiindcă e prea bine, prea ușor, contrazice tot ce-a învățat între timp despre viață, dar, iată, telefonul mobil îi face semn și ea citește avidă mesajul trimis chiar în clipa asta : „Ce mai faci, iubirea mea ?“, o întreabă

Durere, și ea mângâie cu ochii și cu degetele literele pe care i le-a trimis : „Sunt bolnavă și fericită“, scrie ea.

„Ești singură ?“, întreabă el. „Poți fi vizitată pentru o clipă ?“, și ea e atât de emoționată de această șansă încât răspunde imediat, cu toate cuvintele pe care le are la îndemână : „Firește, desigur, cum să nu, mai încape vorbă, vino“, fiindcă nu vrea ca el să simtă

vreo ezitare sau reținere din partea ei, tocmai pentru că ei îi e nițel teamă, dar da, e singură, îl așteaptă, de aproape treizeci de ani îl tot așteaptă, și Miki e la muncă, și Omer e la școală, probabilitatea să se întoarcă pe neașteptate mai târziu în cursul dimineții e redusă,

aproape cât a fost și probabilitatea ca ea să-l întâlnească din nou, și ea se grăbește să-și netezească părul cu placa pe care-o păstra pentru evenimente deosebite, se fardează grăbită, și în timp ce caută în dulap o rochie care s-o avantajeze mai mult decât cămașa de noapte cea veche, soneria sună și deșteaptă în ea un freamăt entuziast. El e aici, a sosit, și ea tușește înspre

interfon, „Eitan ? Îți trimit liftul“, dar acolo nu e nimeni, și soneria continuă să sune, o zăpăcește, până când înțelege că e soneria de la ușă, soneria de

124

Zeruya Shalev

care lumea se folosește atât de rar, și deschide ușa cu mâini tremu-

rânde, cade imediat în brațele lui, trupul îi e fierbinte de boală și inima îi bate de emoție.

— Ai urcat șase etaje pe jos ? întreabă ea, cu obrazul pe umărul lui. De ce n-ai luat liftul ?

Ca și cum n-ar fi fost între ei nimic mai important decât asta.

Și el spune :

— Niciodată nu mă folosesc de ascensoare, mișună de microbi.

Dar de microbi pe care îi crește ea în gură se pare că nu se teme, căci mâinile îi saltă bărbia spre el și buzele lui înghit buzele ei, numaidecât o să aspire tot trupul ei în gura lui flămândă, cu mâinile prin rochia subțire pe sânii ei, sânii care au alăptat doi copii care nu sunt copiii lui, dar pe care nici un bărbat nu-i atinsese înaintea lui. E din nou învăluită în brațele lui, e din nou a lui, un fitil aprins e între picioarele ei și trupul ei se topește în al lui, aceasta e dăruirea deplină pe care o ține minte de atunci, pe care după el n-a mai simțit-o niciodată, gâfâind între degetele lui, cu pielea cuprinsă de frisoane la atingerea lui, i se pare că de-acum nu mai stă pe picioarele ei, ci pe labele picioarelor lui, căci brațele lui o ridică în sus, în timp ce el o apleacă spre spate și-i mușcă

sânii calzi prin pânza rochiei, și plăcerea pe care o simte e atât de intensă că nu mai știe unde se află. Chiar dacă Miki o să intre în clipa asta ea n-o să se oprească, chiar dacă Omer o să iasă deodată

din odaia lui și o s-o privească uluit ea tot o să continue, n-o să

renunțe la plăcerea asta deplină, n-o să dea drumul trupului lui unit în întregime cu al ei, legat de al ei din tălpi și până în creștet.

Asta e forța de atracție a naturii, așa am fost creați, ca două par-

ticule ale unui câmp magnetic, ăsta e încă un fenomen terestru care nu poate fi împiedicat, unul dintre multele de acest fel, și sunt mai rele decât acesta, se aude ea justificându-se, gâfâind.

— Ce spui ? îi murmură el la ureche.

Iar ea șoptește :

— Nimic, am vedenii din cauza febrei, hai să stăm o clipă, îl conduce la canapea, și în clipa în care ei se așază, înainte să apuce să-și elibereze mâna din mâna lui ea recunoaște șuieratul cunoscut al ascensorului care se oprește la etajul lor și, sub privirea ei spe-

riată, ușa se deschide și o scui pă înăuntru pe Shula, menajera.

Durere

125

Întotdeauna are grijă să se îmbrace frumos atunci când vine la lucru, poartă pantofi cu toc și fuste mini, dar se schimbă imediat în șlapi și într-un halat vechi, și întotdeauna Iris îi face complimente pentru cum arată, și chiar și acum creierul ei uluit încearcă să

producă, potrivit obiceiului, o observație cu privire la bluza roșie :

— Cât de bine îți vine culoarea asta.

Și numai expresia de uluire și de cutremurare de pe fața menajerei care venea la ei de atâta vreme o trezește ca o găleată cu apă rece, și ea se ridică în picioare grăbită.

— Nu mă-ntreba, mă simt îngrozitor ! Ce noroc am avut că

me di cul meu tocmai trecea prin apropiere și a acceptat să mă

con troleze, acesta e doctorul Rosen, șeful Clinicii de tratare a durerii, bâiguie ea.

Și Shula înaintează către ei încă uluită, respectul față de profesia lui îi temperează puțin cutremurarea și îi oferă chiar o interpretare liniștitoare pentru priveliștea care trezește bănuiele, mai cu seamă

atunci când stimabilul medic se ridică și el și îi strânge cu multă

considerație mâna, și cu toate astea Iris știe că buzele îi sunt umflate și părul ciufulit, iar pe rochie are pete umede care o învinovățesc.

— Așadar, ce propui ? Să iau antibiotice ? întreabă ea pe un ton oficial, când Shula intră într-una din odăi ca să se schimbe.

Și el spune :

— Adevărul e că n-am idee ce ai, eu mă pricep numai la boli incurabile.

Și amândoi izbucnesc într-un râs pe care ea nu izbutește să-l oprească nici chiar atunci când Shula se întoarce în salon, îmbră-

cată cu halatul.

— Atunci să-ncep cu odaia Almei, ca să te poți întoarce în pat ?

întreabă ea.

Și Iris dă din cap cu entuziasm :

— Ți mulțumesc, Shulinka, alta ca tine nu mai e, strigă ea către spatele care se depărtează al Shulei.

— Sper că n-ai de gând s-o concediezi, ricanează el, ești la mâna ei acum, de mâine o să ceară mărire de salariu.

Iar ea protestează :

— Ce-ți veni, nu-i una din alea, nu mi-ar face rău pentru nimic în lume.

126

Zeruya Shalev

Și totuși are sentimentul unei realități noi și amenințătoare atunci când el își aruncă o privire spre ceas :

— Trebuie să mă întorc la clinică, spune el. Mi-ar părea rău să-ți fi făcut încurcături, Stânjenel, mai bine stabilești tu regulile, tu ai ce pierde, pe când eu n-am.

Și ea îl conduce până la ușă :

— N-am nimic de pierdut, în afară de tine.

Și cu toate astea se grăbește la Shula ca să încerce să afle cât de puternice

sunt bănuielile ei, se lasă să cadă pe pat în timp ce Shula plimbă aspiratorul primpjur :

— Ce noroc am avut, pălăvrăgește ea din nou. M-am simțit atât de rău și n-am avut putere să mă duc la policlinică, și deodată

mi-am adus aminte că doctorul Rosen a învățat cu mine la liceu și l-am sunat, și s-a nimerit ca el să fie în cartier.

Și Shula spune :

— A, ați învățat împreună la liceu ? Ce chestie !

Pentru o clipă s-ar zice că s-a liniștit în privința apropierii pe care nu se putea să nu o observe, dar fața ei exprimă totuși o nemulțumire evidentă, ca atunci când descoperă că Omer iar a lăsat un prosop ud pe covorul din odaia lui, și uite că își lipește căștile de urechi, e întotdeauna conectată la un post de radio și e bucuroasă să împărtășească știrile cui se află în casă.

— Ce chestie ! exclamă ea deodată. A zis acumă că-n ultimul deceniu procentul de adultere în Israel aproape că s-a dublat. E

interesant cum de știu ei asta, se miră ea cu voce tare, doar oamenii își țin adulterele la secret.

Și aspiratorul acoperă de-acum cu zgomotul lui tot ce se spune și tot ce nu se spune, iar Iris închide ochii. Nu încapă nici o îndoială

că a apărut o problemă, dar cu problema asta o să se confrunte mai târziu, când o să fie sănătoasă, pentru că problema asta e ca o matrioșka mică înlăuntrul unei probleme mai mari, și ca s-o rezolve trebuie să scormonească înlăuntrul problemei celei mari, și de aceea o s-aștepte, n-o să se gândească acum la vorba aruncată

în spațiul odăii curățate de praf, păcat că nu poate fi aspirată și vorba asta, adulter.

Oare într-adevăr e un adulter, dacă ea simte cu certitudine de -

plină că e vorba de un miracol ? Oare ăsta e un adulter, dacă ea

Durere

simte că niciodată n-a fost mai credincioasă față de sine însăși ?

Oare ei se află, deodată, ea și cu Miki, într-atât de opuși, în două

părți ale baricadei, încât credința ei față de sine însăși înseamnă

trădare față de el ? Și dacă-i într-adevăr așa, asta nu dovedește oare că asocierea lor a fost din capul locului o greșală ? Cât e de urât cuvântul trădare, cum poate fi numită în felul ăsta o întâlnire atât de frumoasă, atât de plină de bucurie. Asta e o bucurie, nu o tră-

dare, nu un adulter, protestează ea în tăcere, pentru că Shula nu mai e acolo, acum plimbă aspiratorul prin toată casa și răspândește acolo un cuvânt nou, un oaspete nepoftit, și când Miki o să se întoarcă acasă, o să simtă că a fost aici un străin, un invadator din trecut, și ce-o să facă ea atunci ?

„Mai bine stabilești tu regulile“, i-a spus Eitan când stătea lângă

ușă, înalt și puțin adus de spate, cu genele lui lungi și întunecate coborâte către ea, și asta e în aparență comod, dar e imposibil, pen-

tru că ea simte acum că niciodată n-o să-l poată refuza, nici odată

n-o să poată renunța nici măcar la o întâlnire scurtă și imprudentă

ca asta de azi, e prea însetată de el, îi e prea scump, nu există reguli, o să treacă peste orice, vrea ea să spună. Poate când o să fie iar sănătoasă o să izbutească să conducă legătura asta cu mână sigură, așa cum și-a condus până acum școala. Dar deocamdată se simte moale și fără formă, ca o băltoacă a cărei apă o să treacă prin orice făgaș, o să i se deschidă înainte. Îi e foarte sete, dar îi e greu să se ridice, și soarbe cu lăcomie din ceaiul care s-a răcit lângă patul ei, îndată o s-o cheme pe Shula și o s-o roage pe ea să-i aducă un pahar cu apă, și așa, ca din întâmplare, o să-i facă o aluzie să nu-i spună nimic lui Miki despre vizita medicului. Știi cât e de proble-

matic în cheștiile de bani, o să-l defăimeze ea în lipsă, e mai bine să nu știe că am plătit un medic particular în loc să mă duc la policlinică, dar înainte să-și pună în aplicare planul care i se pare ingenios, deși cam josnic, aștepte.

Când deschide ochii s-a lăsat de-acum seara, un întuneric albăstrui e întins ca o perdea peste fereastra ei deschisă, și aude semnalul ritmat al începutului buletinului de știri. Numai să nu transmită acolo știrea de care i-a spus Shula, despre procentul de adultere care s-a dublat în țară în vremea din urmă, o știre care riscă să-l facă pe Miki să se întrebe unde a fost ea, de fapt, noaptea

128

Zeruya Shalev

trecută. Nu mai departe de ieri îl bănuia, și uite că acum bănuiala trece asupra ei, și poate că de fapt amândoi înșală, poate că, de fapt, ei sunt cei care au făcut să se modifice dintr-odată și atât de drastic statistica, și ea încearcă fără succes să asculte știrile, dar

vocea prezentatoarei e bruiată de clinchetul zgomotos al unei linguri sau al unei furculițe într-o farfurie, un zgomot care se îmbină cu glasul crainicei, ca și cum prezentatoarea cea elegantă ar fi cinat la ei în salon.

Privind fereastra care se întunecă își amintește de zilele în care era imobilizată la pat, ascultând vocile familiei ei ca și când ele ar fi fost un scenariu radiofonic vechi despre viața de familie, din zilele îndepărtate în care glasurile erau mai accesibile decât ima-

ginile. Un scenariu radiofonic care n-o privește în mod special, așa simțea atunci, un scenariu care povestea despre un tată și cei doi copii ai lui care încearcă să-și continue rutina vieții cotidiene agă-

țându-se de viziunea întoarcerii mamei bolnave, o viziune de care ascultătorii erau înclinați să se îndoiască.

„Mâncarea pe care o faci tu e grețoasă, eu vreau mâncarea pe care o face mama“, îl auzea văicărindu-se pe Omer, și pe Miki certându-l : „Atunci nu mânca, nu ești obligat !“. Și imediat regreta și încerca să-l liniștească : „Cu toții vrem ca mama să se facă repede sănătoasă,

scumpule, dar deocamdată trebuie să fim un pic mai înțelegători“.

Tocmai Alma se arăta mai înțelegătoare, departe de ochii temă-

tori ai maică-sii mânca cu poftă din mâncărurile ciudate pregătite de Miki, căruia îi plăcea să amestece lucruri care nu merg împreună

și fierbea resturi de supă în aceeași oală cu paste proaspăt pregă-

tite și orez fiert mai demult, așa cel puțin se înțelegea din laudele care ajungeau la urechile ei din sufragerie. În fiecare seară asculta scena riul ăsta radiofonic, identificând schemele, analizând întâm-

plările, dar o indiferență nouă o despărțea de personajele scena-

riului, un paravan de insignifianță se înălța între ea și ele. Oare orice sistem de relații pare lipsit de interes când îl contemplăm de departe, după ce suntem eliminați din el ? se întreba ea câteodată, oare numai sentimentul profund, incontestabil, de apartenență, numai el ne face să ne lăsăm integrați, să ne îndrăgostim de un

Durere

prunc mititel, să ne dăruim unui partener ? Pentru că din momen-

tul în care o forță arbitrară retează deodată conexiunile, sensul se pierde în tot și toate.

După cină și după duș, Omer și Alma intrau în dormitor să-i spună mamei noapte bună, și ea încerca să se concentreze asupra poveștilor lor, și se străduia să le zâmbească chiar dacă suferea din pricina durerilor. Niciodată n-a lăcrimat în prezența lor, întotdea-

una se străduia se țină în frâu și să arate că se stăpânește ca să le facă lor viața mai ușoară, dar în adâncul inimii prefera ca nimeni să nu fie cu ea în lunile acelea grele, și cu atât mai puțin un copil.

La spital s-a simțit întotdeauna mai apărută, și după a treia și ultima operație pur și simplu i-a implorat să rămână acolo câteva zile în plus. Își amintește că l-au trimis pe psihiatrul spitalului să afle dacă

la ea acasă totul e în regulă, și ea, bineînțeles, nu i s-a destăinuit, ci a ținut-o una și bună : „Nu-i nici o problemă acasă, pur și simplu mi-e mai comod aici“.

„Le ascunzi prea multe, a spus el cu accentul lui anglo-saxon, arată-le că ți-e greu și dă-le ocazia să ajute“, iar ea a declarat cu trufie : „Asta contravine concepției mele de viață“, imitând fără voia ei accentul lui puternic. Nu-i de mirare că n-a îndrăznit să se apro-

pie din nou de patul ei.

Oare nici lui Miki nu i-a dat prilejul s-o ajute ? Aparent, s-a lăsat ajutată de el tot timpul, nu se putea ține pe picioare, era dependentă de el cu totul, după cum era dependentă de maică-sa tot timpul cât a durat acea criză, poate că de aceea se simțea ciudat de experimentată în a fi handicapată, poate că de aceea o deranja atât de mult prezența copiilor. Și el se străduia, bietul Miki, dar cafeaua pe care i-o pregătea era întotdeauna rece și mâncarea era ciudată, și

ciudat era el însuși, rece și ciudat, și uite că el deschide acum ușa, cu un castronaș de supă în mână, și lasă să pătrundă în cameră un mănunchi de raze de lumină dureroasă.

— Ești aici ? întreabă el zâmbind, în timp ce soarbe din supă.

S-ar zice că, fără să se poată ști de ce, e bine dispus, poate c-a reușit să învingă la șah un rival necunoscut.

— Shula e probabil îndrăgostită, a pus un kil de sare în supă, de fapt, cui îi trebuie supă pe căldura asta ? bombăne el, fără să

renunțe la zâmbetul puțin prostesc.

130

Zeruya Shalev

Și Iris îl cercetează cu ochii pe jumătate închiși, încă n-a între-

bat-o cum se simte, n-a observat că e bolnavă, îl preocupă numai gustul pe care-l simte în gură, convins că dacă asta-l preocupă pe el, atunci e de presupus că asta o s-o preocupe și pe ea, vorbește cu ea fără să știe dacă ea doarme sau e trează, oare de asta l-a ales pe el ? Pentru că de la început a avut ceva de ascuns și de aceea a preferat un bărbat a cărui capacitate de a-și descifra seamănul e atât de redusă ?

— Miki, nu mă simt bine, spune ea, deschide către el un ochi, în lumina care vine din coridor el arată ca o figură aproape abstractă, lipsită de amănunte.

— A revenit durerea aceea ? întreabă el, și ea se sperie pentru o clipă, dar întrebarea lui e inocentă.

— Nu, nu e durerea, probabil că am răcit la Tel Aviv, de la instalațiile de aer condiționat, am febră mare, și el mormăie :

— De fapt, ce-ai căutat acolo ?

Și ea încă n-a apucat să se pună de acord cu Daphna, și de aceea încearcă să se mulțumească cu un răspuns evaziv :

— Daphna m-a rugat să vin cu ea la o întâlnire, te rog, adu-mi puțină supă.

Planul i-a reușit până una-alta, pentru că el e bucuros să re -

aducă discuția la tema care-l preocupa din capul locului, și bombăne din nou :

— Ce-i veni cu supa pe căldura asta ?

Și ea spune :

— Probabil pentru că sunt bolnavă, îmi aduci ? N-am mâncat azi nimic.

Și el într-adevăr se îndreaptă spre bucătărie și ea oftează ușurată.

În aparență e bănuitor, dar e prea concentrat asupra lui însuși ca să dea curs bănuielilor lui, ca să tragă concluzii. E prea obositor, iar el e leneș. Îi e comod să se întoarcă la treburile lui, la șahul lui.

N-o să observe că dintr-odată telefonul mobil e lângă patul ei. Nici culoarea nouă a părului ei încă n-a observat-o, și nici zgârieturile de pe obraz. Nu e obișnuit s-o privească atent, dar pentru mai multă siguranță e preferabil să rămână în întuneric și de aceea, atunci când el se întoarce cu farfuria de supă, ea se grăbește să-l roage să nu aprindă lumina.

Durere

131

— De la lumină mă dor ochii, șoptește ea și numaidecât se surprinde pe sine cu o inițiativă nouă : Ia te uită, asta ce mai e, nu mai am glas.

S-ar zice că toate minciunile pe care i le-au vândut elevii ei de-a lungul anilor, și uneori și profesoarele lor, i s-au păstrat în memorie și îi stau la dispoziție acum când are nevoie de ele.

— Poți să te așezi la calculator, oricum mi-e greu să vorbesc, adaugă ea mărinimoasă.

Se folosește de termeni eleganți pentru un fenomen pe care-l numește de-obicei *șahul tău tâmpit*, și el stă șovăind între pat și ușă, surprins de învoirea primită, dar temându-se să nu dezamă-

gească, poate că e vorba doar de o încercare deliberată de a-l prinde cu o greșeală, care o să i se treacă la rubrica datorii și o să-i fie scoasă pe nas în viitor.

— Ce-ți veni, protestează el în cele din urmă cu gentilețe, n-o să mă duc să mă joc dacă tu nu te simți bine, o să stau aici cu tine.

Și ea oftează, toate certurile pe care le-au purtat de-a lungul anilor din cauza șahului lui i se par deodată atât de prostești. Ce voia de la el ? Oricum nu poate să-i dea ceea ce-i trebuie, chiar dacă n-o să

plece de lângă ea la dreapta ori la stânga, și pentru o clipă i se face milă de el, un asemenea golem, de fapt, și el îi e ca un fiu, fiul ei cel mare, cel stângaci, care atunci când o să crească n-o să plece din casă ca frații lui. Cum de-a putut să-l suspecteze că o înșală ? Daphna are dreptate, atât de puțin i s-ar potrivi una ca asta, el e inocent, el e corect, el n-are nici o vină, el pur și simplu nu-i ajunge, el pur și simplu nu e Eitan, și de aceea ea o să continue să aibă grijă de el ca de Omer, dar viața ei sentimentală o să și-o păstreze pentru ea, așa cum obișnuiesc mamele. Mama are tot dreptul să se îndră-

gostească, atâta timp cât nu-și neglijează copiii, și ea n-o să și-i neglijeze. Ea o să rămână cu ei aici, o să păstreze intact cadrul fami-

lial, dar când și când o să evadeze în taină către cealaltă viață a ei, lucrul ăsta nici măcar nu se poate numi viață dublă, pentru că nu e aici nimic dublu. Pentru că acolo e femeie și aici e mamă, și acestea sunt cele două părți care alcătuiesc întregul, și asta e soluția care se conturează în chip aproape firesc din tot cursul vieții ei.

Fiindcă dacă n-ar fi părăsit-o Eitan Rosenfeld în tinerețe, ar fi trăit cu el de atunci și până azi, și cu copiii care li s-ar fi născut,

132

Zeruya Shalev

și ar fi avut norocul unei vieți întregi, dar nu așa s-a întâmplat, și acum sunt pe lume trei oameni față de care ea are obligații, și ea o să onoreze obligațiile pe care și le-a luat, cu condiția ca ei să-i onoreze trebuințele, sentimentele, fidelitatea față de adolescența care a fost și față de femeia care a răsărit din acea adolescentă.

— De ce te uiți așa la mine ? întrebă el.

Și ea se scutură :

— Eu ? Cum „așa“ ?

Și el spune :

— Ca și cum m-ai vedea pentru prima oară, sau pentru ultima oară, spune tu.

Și ea izbucnește într-un acces de tuse jenată :

— O să mor din cauze gripei, Muki, așa că poate e într-adevăr pentru ultima oară, mereu e câte cineva care moare de gripă.

Ea încearcă să bagatelizeze spusele lui, să amortizeze înțepătura exactă a simțurilor lui.

— În general, oameni mai bătrâni, reacționează el cu o seriozitate ciudată.

Și ea se grăbește să spună :

— Și eu sunt de-acum destul de bătrână.

Cu cât o să se gândească mai mult la ea în asemenea termeni, cu atât o s-o bănuiască mai puțin și poate o s-o și dorească mai puțin. Oare de asta mai stă încă proptit acolo, în prag, sperând că

prezența ei pasivă în pat o să-i îngăduie să se apropie ? Gândul la atingerea lui trezește în ea senzația vagă a unei perversiuni, ca atingerea nelalocul ei a unui copil care s-a maturizat, și ea își pierde răbdarea și șoptește :

— Vreau să dorm.

Și el protestează :

— Dar încă n-ai mâncat supa pe care ți-am adus-o.

Și ea oftează :

— Am deodată grețuri, poate mai târziu.

Și, ca să nu lase nici o îndoială, strigă după el în timp ce el iese :

— Închide ușa, noapte bună.

Și încearcă să ascundă un zâmbet nestăpânit care se ivește pe fața ei ca un spasm de prunc.

Durere

Pentru că, de fapt, boala asta îi face plăcere, ce bine că instalația de aer condiționat a îmbolnăvit-o acolo la morgă. Boala asta îi îngăduie puțină odihnă, intimitate, libertate, tot ce-i trebuie unei femei care-și înșală bărbatul, pentru că, spre nemulțumirea ei, vorba aceea care i-a ieșit din gâtulej Shulei încă se mai preumblă prin casă, pe când ea se miră iar și iar de sine însăși, de câtă ingeniozitate și de cât spirit creator dă ea dovadă, cum se perfecționează de la o clipă la alta, ca și cum ar fi fost menită din fragedă pruncie să fie o soție care-și înșală bărbatul, o femeie cu secrete. Aș putea să

organizez un workshop pentru adulter, rânjește ea deodată, o să

îndrum bărbați și femei cum să producă adulterul perfect fără să

trezească bănuiele, o să încep, bineînțeles, cu părinții de la școală, și de la ei o să se răspândească zvonul și o să devin o conferențiară

solicitată. Își urmărește cu uimire progresele rapide, pentru că a doua zi dimi neața el apare din nou, și asta, ce-i drept, nu e ziua femeii de serviciu, dar ea a învățat din experiență și l-a băgat în camera ei și a încuiat ușa, și pe patul fiică-sii a cunoscut întâlnirea cea mai minunată dintre toate, trupul ei care se chircise în vremea din urmă scoate la iveală treptat, dinlăuntrul lui, trupul adolescen-

tei care a fost, și odată cu el sufletul acela, întreg, plin de dorință, i se părea că e sătulă și numaidecât dorul de el s-a deșteptat în ea din nou :

— Nu pleca, rămâi cu mine.

Dar timpul lui e măsurat, trebuie să se întoarcă la bolnavi, o să

se străduiască să vină a doua zi.

A doua zi nu reușește să vină când ea e singură acasă, și ea se răsucește dezamăgită în pat, pielea ei are nevoie urgentă de el, așa cum avem nevoie de o haină caldă într-o zi de iarnă, de o adiere

de vânt răcoroasă într-o zi de caniculă. Oare s-a săturat de-acum de ea ? N-o să reziste la una ca asta a doua oară. Dar în ziua urmă-

toare el apare devreme, câteva minute după ce Miki și Omer au ieșit. Miroase proaspăt și ochii îi strălucesc.

— Nu pot să trăiesc nici o zi fără tine, asta e curată dependență, șoptește el.

Iar ea recunoaște fericită :

— Nici eu, cu greu am rezistat ieri.

134

Zeruya Shalev

Și încuie ușa, îi dă jos de pe el hainele și le pune pe speteaza scaunului Almei, în fața mesei pe care Alma își făcea lecțiile, lângă

acvariul ei gol, fără pești. Îi mângâie trupul cu toate mădularele trupului ei, ce are trupul ăsta că o înfometează într-atât, e slab și sensibil și osos, o face să lăcrimeze de plăcere, să râdă de durere, e un trup care-i vorbește neconținut, el o cere toată, în întregime, cu tot sufletul și cu toată ființa ei, cu mușcăturile dulci ale pasiunii.

Pereții goi ai odăii îi privesc, au rămas doar contururile de dimen-

siuni diferite ale tablourilor atârdate pe perete pe măsură ce Alma se transforma dintr-o copilă într-o adolescentă, într-o femeie tânără : poze de familie, desene făcute de ea, postere cu vedetele serialelor ei preferate.

— Asta-mi amintește odaia ta, spune el, și tu aveai un pat care era prea mare pentru unul singur și prea mic pentru doi, spuneam că maică-ta trebuie să schimbe cu noi, fiindcă ea întotdeauna dor-

mea singură. Ce face ea, mai trăiește ? întreabă el.

Despre Alma nu întreabă nimic, cu toate că e găzduit în patul ei, și ea izbutește să anihileze toate gândurile îngrijorătoare în legătură

cu fiică-sa.

Nu atunci când el e aici, se avertizează singură, și nu când pleacă, pentru că atunci ea se gândește la el, reconstituie fiecare clipă și asta-i dublează plăcerea, miracolul întoarcerii lui în viața ei, și nu după-amiaza, când Miki se întoarce de la serviciu și ea se străduiește să fie cât mai drăguță cu el, și nu când Omer vine de la școală și se așază pe scaun în fața ei cu o farfurie plină și flecă rește cu ea. Spre deosebire de Alma, lui îi place să-i împărtășească multe lucruri care i se-ntâmplă și acum el se frământă cum să-i spună că are nevoie de nițel mai mult spațiu, și nu când ea răspunde fără chef la zecile de mailuri, se străduiește să retrimite cât mai multe dintre ele adjunctei ei, protejata ei cea tânără care încă mai e entuziastă

și recunoscătoare pentru orice expresie de încredere din partea directoarei, iar acum Eitan cercetează din ochi odaia și întrebă :

— Ești în carantină pentru că ești bolnavă ?

Și ea spune :

— Nu, pentru că el sforăie.

Și el râde ușurat, vădit bucuros de necazul celui care sforăie.

Până acum n-a pus prea multe întrebări, și ea n-a povestit prea

Durere

multe, nici chiar despre criza prin care a trecut după ce el a pără-

sit-o nu i-a povestit încă. E păcat să irosesc timp cu lucruri pe care eu le știu, gândește ea, e preferabil să aud de la el ceea ce nu știu, sau pur și simplu să fiu cu el, să-l cunosc din nou, fiindcă se pare că dragostea cea nouă-veche a luat-o înaintea cunoașterii, a adus-o înapoi dintr-odată la o trăire uitată, trăirea simțământului puternic care umple toate spațiile, care nu lasă nici un spațiu neumplut de acest simțământ.

În tinerețea lor lucrurile se petrecuseră, bineînțeles, invers, fiindcă mai întâi l-a cunoscut și apoi s-a îndrăgostit de el, și poate că nu l-a cunoscut cu adevărat, ci doar s-a obișnuit cu figura lui, cu toate că el era cu o clasă mai mare ca ea și aproape că nu existau relații sociale între cele două clase, până când el a ajuns în clasa a douăsprezecea și clasa lui a primit misiunea de a pregăti în anul acela ceremonia de Ziua Memoriei. Astăzi o înspăimântă să vadă

tineri în pragul recrutării declamând pasaje din Izkor¹ ca și cum și-ar antrena inimile pentru propria lor moarte, dar pe atunci asta i se părea de la sine înțeles, așa cum de la sine înțeles era participa-

rea ei la ceremonie. La școala ei erau câțiva părinți care-și pierdu-

seră copiii în războaiele țării, dar ea era singura orfană de război, și de aceea era în fiecare an invitată pe scenă ca să povestească

despre tatăl ei, o poveste care, prin forța lucrurilor, aproape că nu se schimba de la an la an, despre moartea lui eroică într-un tanc arzând pe malul Canalului Suez, și chiar cânta cu glasul ei frumos două cântece în amintirea lui, în fiecare an alte cântece. În anul acela, așa cum era lesne de prevăzut, fusese ales Eitan să prezinte ceremonia, fiindcă era înalt și cu ochi albaștri și fața lui avea o expresie gravă, așa că părea mai potrivit ca oricare altul, și așa s-a întâmplat că s-a aflat în preajma lui destul de mult în săptămânile de repetiții și de pregătiri, și cu toate că era înconjurat de fete

din clasa lui, el a preferat categoric apropierea ei.

Ea simțea că faptul că era orfană îl interesează și încă nu știa de ce, se străduia numai să dea răspunsuri amănunțite la întrebările pe care i le punea el, dacă amintirile pălesc cu timpul, dacă e supărată pe tatăl ei că a părăsit-o, sau pe țara care i l-a răpit, sau 1. Rugăciune pentru morți.

136

Zeruya Shalev

pe soldații egipteni care l-au omorât. Pentru el a încercat să adune toate amintirile pe care le avea despre tatăl ei, dintre care o parte nu erau măgulitoare ca, de pildă, teama lui îngrozitoare de gân daci, pe care i-o transmisese și ei, și cum o ridica în brațe ca s-o înde-

părteze de orice insectă, luând-o de acolo chiar și dacă era numai un gândac de bucătărie sau un păianjen mic, în pofida pro teste-

lor energice ale maică-sii. A menționat și prostul lui gust în mate-

rie de femei, un prost gust pe care îl dovedea faptul că o alesese pe maică-sa, ba chiar i-a dezvăluit că înclină să creadă că doar o sarcină nedorită putea să-i impună să-și lege viața de viața maică-sii, adică un copil neprevăzut, adică ea, și că, de fapt, tai că-său a ales să moară ca să scape de femeia asta care nu i se potrivea. „Din cauza ei nu și-a luat rămas bun de la mine“, i-a povestit, „ea n-a fost de acord să mă trezească atunci când a fost mobilizat la război, ca să nu se dea peste cap rutina familiei“, și mai cu seamă i-a povestit cum se schimbasesc viața lor subit după moartea lui, ca și cum s-ar fi mutat pe alt tărâm, sau s-ar fi întrupat în altă ființă și că pierderea cea mai îngrozitoare pentru ea a fost pierderea spe-

ranței, pentru că deodată nu mai avea ce să aștepte. Până atunci orele zilei se scurgeau în așteptarea întoarcerii lui seara, a pălă-

vrăgelilor lor, a șederii pe genunchii lui, îmbrățișată de brațele lui, privind lumea cu o privire de învingător, și pierderea așteptării i-a fost mai grea decât pierderea tatălui, căci taică-său o însoțise numai două sau

trei ceasuri pe zi, pe când așteptarea o însoțea cele mai multe ore ale zilei, și fără așteptarea asta ea a devenit o copilă

harnică și morocănoasă, o fetiță care-și ajută mama să crească

fără bucurie doi prunci de prisos, și toate dorințele ei erau negative, ca gemenii să nu se trezească noaptea, să nu fie bolnavi, ca mama să nu se supere.

Îi plăcea înclinarea gâtului lui atunci când o asculta vorbind și o privea cu o curiozitate cu care ea nu era obișnuită, îi plăceau întrebările lui, care erau mature și directe, și adâncul luminos al ochilor lui, și buzele lui pline, dar n-a îndrăznit deloc să spere că

i-a deșteptat interesul și a presupus că după ceremonie o să revină

la distanța care îi desparte dintotdeauna, dar, spre surprinderea ei, spre fericirea ei, nu s-a întâmplat așa, pentru că imediat ce s-a sfârșit ceremonia, după ce s-a intonat imnul țării, a întrebat-o ce

Durere

face seara, în ajunul Zilei Independenței, și i-a propus să vină cu el și câțiva prieteni la un pârau nu departe de casa lui, un izvor de care nu știe nimeni, sub un dud deosebit de frumos.

„Izvorul nostru încă mai există ?“, întreabă ea îndată după ce el a plecat, și el răspunde cu întârziere : „Acolo în *waadi* au clădit un cartier și izvorul l-au distrus. Am înțeles că acum încearcă să-l reconstituie, am să verific de sabbat, când ies cu bicicleta“, pentru că în zilele de sabbat, când copiii lui sunt la mamele lor, el se plimbă

cu bicicleta lui performantă, a aflat ea, și gândul de a se reîntoarce în locul acela în care a cunoscut fericirea deplină o tulbură, și ea scrie : „Așteaptă-mă, vreau să vin cu tine“, și el răspunde două ore mai târziu : „O s-aștept“.

Dar serile el e mai liber decât ea, și îi trimite mesaje lungi, un amestec de amintiri și de patimi cu planuri și acțiuni. „Mai că-mea te iubea atât de mult“, îi scrie el deodată, „înainte de a muri mi-a spus să mă însor cu tine. Ce prost am fost. Ce părere ai avea dacă

ne-am căsători pe mormântul ei ?“ Și ea îl aude pe Miki intrând în casă, îi trimite un mesaj grăbit de sub pătură : „Urma să ne căsă-

torim lângă izvor, ai uitat ?“.

„N-am uitat“, îi răspunde el, și adaugă că în noaptea asta nu e posibil, fiindcă fiul lui e la el și joacă „Scări și frânghii“¹. „Trebuie să-l văd“, îi scrie ea, și el se grăbește să-i trimită o poză. Iar își bagă

capul sub cuvertură, aruncă o privire în clandestinitate, ce mic e băiatul, i se strânge inima, are nouă ani, dar arată ca un copil de șase, o sclipire drăcească îi joacă în ochi, nu seamănă deloc cu taică-său. Despre maică-sa încă n-a auzit nimic, fiindcă dialogurile lor sunt împrăștiate, sar întruna de la una la alta, întrerupte neîn-

cetat de atingeri, de amintiri, de constrângeri. „Ce dulce e“, scrie ea imediat,

„aș vrea să fiu acum cu voi“, și el îi răspunde „Vino“, așa cum a spus acum câteva zile „Sună-mă“, și exact în clipa asta Miki își aruncă o privire pe ușă :

— Ce faci acolo sub cuvertură ?

Și ea iese imediat de acolo, roșie la față și excitată :

— Nimic. Mă deranjează lumina.

Și el spune :

1. Un joc asemănător cu „Nu te supăra, frate!“.

138

Zeruya Shalev

— Ce lumină, care lumină ? E complet întuneric aici !

Și numaidecât se plânge :

— De ce nu te duci la policlinică ? De o săptămână tot boleşti, ai făcut probabil complicații după gripă.

Și ea oftează :

— N-am putere să mă duc acolo, Muki, mă simt foarte slabă.

— Atunci să-ți chemăm un medic particular acasă, cât o să

coste o să coste, propune el generos, și ea de-acum își cere iertare în gând pentru că intenționase să-l ponegrească față de Shula. Sau poate a auzit de la Shula despre vizita unui medic și, de fapt, el o descoase ? E preferabil să închidă ochii, ca și cum ar dormi până

când teama o să se evapore, telefonul mobil îi vibrează în mână și ea ar vrea să se ascundă din nou sub pătură să vadă ce scrie, dar Miki mai e încă acolo, o privește îngrijorat. E o săptămână de când n-a văzut-o decât în patul care a devenit pentru ea ca o fortăreață, patul care nu-l invită, ci pune între ei o

barieră, pentru că acolo ea își ascunde de el trupul care are o taină și telefonul mobil care are și el un secret, și el e nemulțumit. Pe sub pleoapele lăsate vede cum îi cade falca și cum se îndepărtează :

— Pregătesc *shakshuka* 1, vrei și tu ? întreabă el din bucătărie.

Dar ea nu răspunde, cum de-i propune de mâncare atunci când ea se preface că doarme? Și telefonul mobil vibrează din nou, și ea nu se poate abține și-i aruncă o privire, și mâna începe să-i tremure atunci când citește „Pregătesc *shakshuka*, vrei și tu ?“.

Ce înseamnă asta ? E cuprinsă de panică. Oare putea Miki să

citească mesajul încă înainte să ajungă la ea ? El lucrează în high-

tech, poate că există un mod tainic de prins mesaje din aer, așa cum se prind fluturii în plasă ? Ce prostii, încearcă ea să se liniș-

tească, asta nu-i decât o coincidență, în multe case se pregătește acum *shakshuka* pentru cină, și totuși de astă dată ea nu se gră-

bește să răspundă. Sub pătură, inima bate puternic. Poate că de fapt nu e genul ei să fie o nevastă care-și înșală bărbatul. Poate că

nu-i stă în fire să mintă, să ascundă, să caute semnificații ascunse în orice cuvânt și în orice gest. E sâcâitor, asta complică viața, asta 1. Mâncare de origine tripolitană, făcută din ou fiert pe foc mic, cu roșii, ceapă și ardei.

Durere

degradează, și când o să se însănătoșească și o să se întoarcă la munca asta o s-o deranjeze din lucru. Poate ar trebui să se dea acum jos din pat, să se așeze la masă în fața lui și să-i spună tot cât timp el își mestecă *shakshuka*. El nu e vinovat, ea nu e vinovată, nimeni nu e vinovat. E dreptul ei să se îndrăgostească și e dreptul lui să știe. Și oamenii căsătoriți sunt oameni liberi. El o să fie liber să aleagă cum să-și continue viața și ea o să fie eliberată de min-

ciuni. Își îndreaptă de-acum încet spinarea în pat, picioarele sunt pe podea, și i se învârte capul :

— Miki ? spune ea pășind către el, îi vede de departe spinarea în fața ecranului în colțul în care e computerul lui, lângă el e o farfurie goală.

— Nu acum, spune el mecanic, sunt în mijlocul partidei.

Poate că e mai bine așa, se retrage ea, de mărturisit poate să

mărturisească oricând, și totul e încă atât de proaspăt, ea nu-l cunoaște pe Eitan deloc, nici pe ea însăși nu se mai cunoaște, într-o săptămână viața i s-a întors pe dos, e prea devreme pentru pași după care nu mai există cale de întoarcere, și cu toate astea se duce înapoi în pat cu sentimentul unei ratări.

„Aproape că i-am povestit lui Miki“, scrie ea, și el răspunde numaidecât „Păcat“, și ea se întreabă ce anume găsește el că e păcat, păcat că nu i-a povestit, sau păcat că era pe punctul să mărturisească

și să-și primejduiască din grabă căsnicia ? Ce deosebire imensă e între cele două posibilități. Poate ar face bine să-l întrebe ? Probabil că dacă n-a dat nici o explicație a presupus c-o să înțeleagă și singură, și dacă nu înțelege, probabil că nu-l cunoaște destul de bine, și de aceea e poate bine că n-a mărturisit nimic, dar un sen-

timent obscur o sâcâie, că această clipă n-o să se repete, și că ea riscă să regrete lucrul ăsta, că nu i-a conferit lui Miki, sie însăși, anilor lor împreună,

celor doi copii pe care i-au adus pe lume, onoarea asta fundamentală, dreptul de a ști.

Capitolul al zecelea

„Dragi părinți, dragostea are multe fațete – unele sunt tandre și altele sunt dure, sunt înfățișări care deschid și înfățișări care închid, care îngăduie și care interzic, care largesc și care limitează.

Ca părinți și educatori, noi alegem clipă de clipă ce ipostază să

scoatem la iveală, în funcție de condițiile de pe teren. Tocmai atunci când copiii cresc și domeniul independenței li se lărgeste treptat, noi punem de obicei în fața lor limite clare între afară și înăuntru –

cum să distingă între străin și cunoscut, între cel care te iubește și cel care ți-e dușman.

Dar când și unde se schimbă drastic aceste definiții și cum se transformă ele în capcane în care suntem prinși ? În societatea israe liană, realitatea ridică o problemă permanentă – cum să ne apropiem de străin și cum să ne comportăm față de el, față de cel diferit de noi, prozelitul care trăiește printre noi. Într-un oraș în care locuiesc împreună evrei și arabi, sefarzi și askenazi, religioși și laici, refugiați și străini, părinții care vor să-și apere copiii și să-i educe trebuie să discearnă din nou limitările și definițiile pe care le-au impus. Deci zia de a integra în școală copii de lucrători străini și alcătuirea unei programe pe temeuri multiculturale reprezintă

numai o parte din procesul mai amplu care se petrece în școală, și care se numește «celălalt sunt eu».

În cadrul programului, elevii noștri se vor întâlni în anul următor

cu tineri de vârsta lor din sectorul arab și vor petrece împreună

zile ale sărbătorilor evreiești și arabe, vor învăța despre tradiții comune și vor avea prilejul să se cunoască în mod nemijlocit unii pe alții. Dacă a rămas vreo speranță în acest loc, ea va răsări din această întâlnire.“

Istovită de scris, lasă laptopul lângă pat și închide ochii. Mâine o să continue, acum nu se poate concentra, și oricum nimeni nu

Durere

141

citește până la capăt comunicatele ei obositoare, gemând de bune intenții. Oricum sunt inutile. Puterea străzii e totdeauna mai mare, iar strada devine din ce în ce mai extremistă. E mai ușor să

urăști decât să iubești, deși ei înseși îi e în vremea din urmă atât de ușor să iubească. Ea înfăptuiește neînfricată, cu toată ființa ei, programul „celălalt sunt eu“. Celălalt e ea însăși și carnea ei, și ea însăși e celălalt, dușmanul care a devenit iubit, străinul care sălăș-

luiește înlăuntrul ei, iubirea ei are multe fațete și toate se îndreaptă către el.

Își aduce aminte cu uimire de anii îndelungați în care treburile școlii erau centrul universului ei, pentru că acum ele licăresc undeva la periferia vieții, esențialul e că nu se întâmplă nici o nenorocire.

Până una-alta, încearcă să stingă focurile fără să se clinească din pat, îndreaptă furtunurile de apă asupra diferitelor focare de incen-

diu. Se apropie sfârșitul anului și misiunea ei e dublă : trebuie încheiat anul ăsta și trebuie pregătit anul următor, o mulțime de profesoare sunt bolnave și nu se găsesc destui suplinitori, încă nu s-a încheiat lunga dezbateri asupra notelor finale, dezbateri care până acum câteva săptămâni i se părea centrală – după ce criteriile trebuie să

apreciem copilul, în ce măsură trebuie să integrăm în apreciere un factor personal. De ani de zile încearcă să transforme certificatele într-un document mai grăitor despre fiecare elev în parte, și acum se pare că e prea târziu, chestiunea n-o mai interesează, o să tre-

buiască să continue dezbateri fără ea, și trebuie intervievați profesori,

trebuie să se întâlnească cu unii părinți, se pare că adjuncta ei s-a trezit rapid pregătită pentru postul de directoare, justifică

încrederea pe care i-a acordat-o. E limpede că o să fie bucuroasă

s-o schimbe, și deocamdată ideea asta îi surâde mult mai mult decât să se dea jos din pat.

Cum o să iasă în lume, dacă încă nu s-a vindecat. I se pare că

viața ei e cusută din nou la un loc printr-o intervenție chirurgi-

cală complexă, pentru că zilele astea în care zace bolnavă în patul fiică-sii se leagă direct de zilele acelea când zăcea aproape nemiș-

cată în casa maică-sii și s-ar părea că toate rugăciunile ei de atunci s-au îndeplinit acum, că acel timp s-a alipit de acest timp, pe când anii dintre aceste timpuri au dispărut și nu mai sunt, de parcă i-au cusut capul de picioare și i-au lăsat organele dintre ele în afara

142

Zeruya Shalev

trupului ei celui nou. La mijloc sunt Miki și copiii și munca ei, la mijloc e tot ce a clădit în viața ei adultă ce i se pare acum insipidă, un surogat searbăd pentru gustul adevărat al vieții, pentru că acum când el s-a întors, îi e limpede că s-a întors la adolescența aceea, adolescența care se ruga pentru minunea asta noapte de noapte și dimineață de dimineață, în patul adolescenței ei în casa maică-sii :

vino și spune că ai greșit, vino și spune că despărțirea asta a luat sfârșit, că nu poți trăi fără mine după cum eu nu pot trăi fără tine.

Fiindcă noi suntem o pereche de la Facerea Lumii, ca nisipul și marea, ca fulgerul și tunetul, norul și ploaia, săgeata și arcul, ca glasul și ecoul. Ceasuri întregi asculta fără voia ei zgomotele casei și ale străzii, gemenii care se certau între ei și pe mama dojenindu-i, buletinul de știri care începea sau se încheia, vecini care vorbeau pe balcon, pași grăbiți pe stradă. Vino numai să vezi dacă mai trăiesc sau am murit, nu e cu puțință ca asta să-ți fie totuna, se ruga, repetând întruna silabele numelui lui, și uite că el a auzit-o în cele din urmă, uite că s-a întors la ea, vine când casa e goală, mama e la lucru

și gemenii sunt la școală, bate ușurel în ușă, și dintr-o dată ea se înalță pe un val de bucurie și de nădejde, toate durerile ei s-au spulberat, toate suferințele ei au fost uitate.

Astăzi stăm în salon, spune ea, îl trage către canapeaua cea mare, Omer nu s-a simțit bine de dimineață și poate să apară în orice clipă, azi bem cafea și stăm de vorbă ca niște vechi prieteni.

Și el îi zâmbește cu zâmbetul lui tineresc, care-i luminează fața :

— Nu pot să stau de vorbă cu tine fără să te ating, ăsta e un verdict prea aspru.

Și ea îl muștră cu prefăcută severitate :

— Ai rezistat aproape treizeci de ani fără să mă atingi.

— A fost într-adevăr foarte greu, spune el.

Și ea îl mângâie pe păr :

— Bietul de tine, mi se face de-a dreptul milă.

Și el se grăbește să protesteze :

— În felul meu ți-am fost credincios, fapt e că n-am rezistat cu nici una, ceea ce nu se poate spune despre tine.

Cu un gest larg, el arată cu mâna primprejur :

— Ai întemeiat o familie în neamul lui Israel.

Și ei i se pare că deslușește în glasul lui o ironie.

Durere

143

— Nu mi-ai lăsat prea mult de ales, scumpul meu, spune ea.

Nu uita că tu m-ai părăsit.

Și el oftează :

— Crede-mă că nu uit nici o clipă, am fost un idiot.

Și numaidecât o trage spre el :

— Dar tu mă ierți, nu-i așa ? O să te sărut până când o să mă

ierți.Și ea șade de-acum pe genunchii lui, halatul de casă scurt îi dezvăluie coapsele :

— N-o să te iert ca să nu încetezi să mă săruți.

Oare chiar a spus aceste cuvinte sau numai le-a gândit ? Grani-

țele sunt estompate, și, oricum, ce importanță are, nimic nu are nici o importanță, nici vârsta, nici situația familială, se poartă ca niște adolescenți fără nici o grijă și răspundere, ca Omer și prietena lui roșcovană, și când își aduce aminte de Omer ea totuși se des-

prinde de el, se grăbește la bucătărie și se întoarce cu două cești de cafea și cu un castron cu struguri. Încă nu te-am văzut mâncând, încă nu te-am văzut dormind, mai arată-mi din tine, dar iarăși cineva sună de la dispensar și el trebuie să plece, iar mâine e vineri și poimâine e sabat, o să treacă multe ore până când o să-l vadă

din nou.

— Haide, fă-te o dată sănătoasă, spune el. O să putem să

stăm la mine. Ne-am jucat destul de-a doctorul și pacienta, hai să

avansăm.

Și ea întreabă :

— Să avansăm – încotro ?

Și el oftează :

— O întrebare bună, Stânjenel !

— Ai la întrebarea asta și un răspuns bun ? întreabă ea.

Și el stă în fața ei, rezemat de ușă, o privește atent, ridul dintre ochi i se adâncește.

— În general, în această viață a noastră nu ni se dă o a doua șansă, spune el liniștit, dar nouă ni s-a dat. De astă dată e rândul tău, Stânjenel. Eu am ales greșit rândul trecut, acum alege tu.

Și el își sărută vârful degetului și îl pune pe buzele ei, ca și cum ea ar fi o mezuză, și imediat deschide ușa și iese, și ea stă în fața ușii care abia s-a închis, și e uluită și tulburată într-atât de mesajul

144

Zeruya Shalev

explicit, încât nu observă ascensorul care oprește în salon și stri-

gătul vesel al lui Omer în spatele ei :

— Ei, mămicu', ce-ai văzut acolo ? O stafie ?

Și ea se întoarce către el încet, îl privește cu ochi arzători pe copilul ei care a devenit bărbat tânăr. Purgatoriul pe care l-au tra versat împreună, el și cu ea, i se proiectează în fața ochilor, și acum ei urmează să se despartă, oare o s-o ierte ? Oare o să ia partea lui taică-său cel părăsit și o s-o pedepsească ? Oare dimineața asta o să rămână în memoria lui ca dimineața în care viața lui s-a schimbat ?

— Ce se-ntâmplă cu tine ? Ai văzut un hoț ? Un violator ? ricanează el.

Dar, spre bucuria ei, nu așteaptă răspuns, cât e de limitat interesul lor pentru un altul la vârsta asta, vârsta de care mulți dintre cei de același sex cu el nu se dezbară niciodată.

— M-ai molipsit de gripa ta, bodogănește el, mă simt îngrozitor.

Și ea se grăbește să spună :

— Vino, culcă-te, ia-ți temperatura, îți fac un ceai, se liniștește ea imediat atunci când reintră amândoi în rolurile lor tradiționale.

Buzele ei adineaori sărutate ating ușor fruntea băiatului, fiindcă acum el e băiatul ei, și nu Eitan, n-are voie să încurce tim-

purile, cu toate că totul e atât de zăpăcitor, și ea îi aduce un ceai cu lămâie, îi face un griș cu lapte cum îi place lui. Oare o să-și amintească în viitor, când o să fie atât de supărat pe ea, cât i-a fost de devotată ? Și doar i-a fost greu să-l crească, cu izbucnirile lui dese de furie și reacțiile extreme, cu agresivitatea și vorbirea febrilă, și permanenta provocare, și puținul ajutor din partea lui Miki, care se retrăgea iar și iar din fața fiului.

Ea a făcut aproape imposibilul, cu perseverență și cu răbdare, ajutată de profesioniști și de toată știința și experiența pe care le adunase, ca să dezvolte în el capacitatea de a se stăpâni, capacitatea de a avea milă și respect față de celălalt. N-a cedat în fața lui, nu și-a cedat sie înseși, și într-adevăr a reușit peste așteptări, într-atât încât și acum, în toiul adolescenței, e prietenos și relativ comod, nu se pierde și nu se arată slab, și ea de-acum dorește să pledeze în favoarea ei însăși în auzul tânărului care abia a ațipit, și ea șade

Durere

pe marginea patului lui, privește obrazul roșu de febră, gura lui cărnosă întredeschisă, coama lui, țeapănă de gel, dată pe spate.

Pe perete, în spatele lui, e o poză a copilului care a fost, râzând cu dinți lipsă, fluturând în mână o cupă de învingător la un joc de baschet dintr-o tabără de vară. Cât de mult s-a schimbat de atunci și cât mai urmează să se schimbe încă, căci ea încearcă să-l vadă

acum așa cum o să fie când o să fie matur, aluzia vagă dintre sprâncenele frumoase o să devină un rid, părul subțire de pe obrajii lui o să se tot îngroașe, și peste câteva zeci de ani, când ea de-acum n-o să mai fie aici, o să încărunească la fel ca barba lui Eitan. Cum o s-o țină minte ? Oare o să se transforme în femeia care i-a distrus familia, care i-a sfărâmat tinerețea ? E drept că de-acum nu mai e copil și, oricum, în câțiva ani o să părăsească această casă și o să

meargă pe drumul lui, dar casa pe care o s-o părăsească cum o să

arate ? Asta depinde numai de ea, de hotărârea ei, dacă o să meargă

pe drumul lui lăsând în urmă o temelie trainică, bine rânduită, sau niște vestigii de familie, și i se pare acum că această problemă

așteaptă o soluție care se află între ea și el, și nu între ea și Miki, ca și cum ea ar trebui să aleagă între doi tineri și între două viito-

ruri, între viitorul cunoscut, previzibil pentru ea în casa asta, și un viitor nou, tulburător, care răscolește măruntaiele, și ea mângâie mâna fierbinte a fiului ei, el împrăștie căldură în jur ca un cuptor uriaș, o înfierbântă și pe ea, se spune că febra e sănătoasă, febra distruge microbii, dar tocmai în timpul bolii ei au prosperat micro-

bii trădării.

Își amintește cât de tare se temea de microbi atunci când era copil, niciodată

n-a acceptat să bea apă dintr-o sticlă din care băuse ea, și dacă ea atingea fără să vrea pe unul dintre prietenii lui el turba, dominator și gelos : „Niciodată n-o să mă mai atingi“, urla el, amestecând o teamă cu alta. Cum o să reacționeze ? E adevărat că s-a domolit mult în ultimii ani, dar o asemenea criză riscă să

redeștepte în el toți diavolii, mai cu seamă acum, când armata așteaptă cu nerăbdare, îi amenință și pe el, și pe ea. Și cum o să

reacționeze fiică-sa ? E limpede c-o să se așeze fără nici o ezitare de partea tatălui ei, o să-i întoarcă un umăr rece, oricum umerii ei sunt reci, își aduce ea aminte de atingerea ei dură în timpul

146

Zeruya Shalev

ultimei vizite, oricum e supărată pe ea, din capul locului e supă-

rată pe ea. Și Miki însuși, cum o s-arate viața lui ? Desigur, n-o să

rămână singur, dar o să rămână jignit pentru totdeauna, n-o s-o ierte nici odată, și ea clatină din cap, încearcă să se scuture de greutatea viitorului, de mărimea prețului care se cere plătit. Ce te grăbești, ce s-a întâmplat la urma urmei ? Nu e momentul de luat hotărâri ! Nu-l cunoști, din punctul tău de vedere e complet străin.

Doar nu mai e adolescentul care a fost, și nici pe adolescentul care a fost nu l-ai cunoscut cu adevărat, fapt e că te-a surprins atunci când a dat o lovitură de topor iubirii voastre, fără nici un alt gând, fără nici o șovăială, o lovitură de topor pe grumazul tău, cum ai să poți crede din nou în el ?

Sudoarea îi picură pe trup și se ridică furioasă de pe patul fiului ei. „A doua șansă“, a spus el cu o privire vagă, dar ea e din nou cea care o să aibă de plătit prețul, exact ca atunci. „Am trăit fără

să simt“, a povestit el, și acum la fel, dacă o să se sature de ea din nou el n-o să simtă nimic și n-o să piardă nimic, dar ea are să

lovească în oamenii care-i sunt cei mai dragi. „Acum e rândul tău“, a spus el, ca și cum ar juca „scări și frânghii“, acum e rândul tău, sau o să apară în calea ta o scară care o să te înalțe sus-sus sau o frânghie care o să te tragă în jos.

„Pentru tine e simplu“, mormăie ea furioasă, „tu n-ai ce pierde, cum îndrăznești să prezinți asta ca pe ceva atât de ușor“, și face rapid un duș, puterile îi revin, dar odată cu ele și mânia și temerile, și ea scoate așternutul de pe pat, spală toate semnele de boală.

M-am vindecat, decide ea, m-am vindecat de tine. Am o familie, am o școală de condus, frumos că ai binevoit să vii, dar pentru mine e prea târziu. Cu mișcări bruște ea pune înapoi în frigider castronul cu struguri și ceștile de cafea atinse de microbii trădării, le spală cu detergent iar și iar, și apoi le pune în mașina de spălat vase și dă drumul mașinii, cu toate că e aproape goală.

Zumzetul aparatelor electrice de-obicei o liniștește, dar nu acum, pe când stă lângă fereastra bucătăriei, încercând să-și arunce privirea printre clădiri, să descopere urme de deșert. Spre părerea ei de rău, Marea Moartă rămâne la vecini, iar lor le rămâne priveliș-

tea dinspre apus a orașului, o priveliște cu totul lipsită de persona-

litate. Își amintește că Alma a susținut-o în lupta ei împotriva lui

Durere

Miki pentru priveliște, și ei i-a făcut plăcere sprijinul ăsta neobișnuit și a intensificat lupta numai ca să și-o apropie pe Alma. „Ce sens are să trăiești la Ierusalim dacă pe fereastră nu se vede nimic caracteristic Ierusalimului ? Atunci e preferabil să locuiești la Tel Aviv“, îi țineau ele discursuri atunci când se tot gândeau ce locuință

să cumpere, dar diferența de preț era mare, și Miki dorea ascensor, și alianța ei cu Alma s-a topit cu totul după ce ea a fost rănită, la puțină vreme după ce s-au mutat în locuința lor cea nouă, și până

în ziua de azi nu înțelege de ce s-a înstrăinat de ea fiică-sa în zilele acelea grele, ca și cum asta ar fi fost alegerea ei să lipsească de acasă, să fie imobilizată în pat, și de atunci Alma s-a depărtat tot mai mult de ea, și în cele din urmă chiar s-a mutat la Tel Aviv, și nu numai din cauza că n-avea vedere spre Marea Moartă, iar acolo și-a tăiat părul ei superb și ceea ce i-a rămas a vopsit în negru, și un ce străin și morbid s-a înstăpânit pe fața ei ca și cum ar fi putrezit pe dinăuntru, și trezește acum în ea din nou împun-

sături de spaimă când își amintește, teamă și mânie pe fiica ei care nu i-a iertat că a fost rănită într-un atentat terorist, amestecate cu supărare pe sine însăși că n-a lămurit tema asta niciodată, și n-a luptat pentru fiica ei, ci a lăsat-o să se depărteze, toate amestecate cu ostilitate față de Eitan, care s-a întors deodată și a făcut-o să

uite de grija pentru fiică-sa, iar acum vrea s-o facă să-și uite toate îndatoririle și s-o transforme în iubita lui care n-are în viață nimic altceva decât pe el.

Spre surprinderea ei, mânia îi crește treptat și ea se întoarce la computer și recitește mailurile pe care le-a citit numai în diagonală

în ultima săptămână, pentru că n-a fost preocupată decât de el. Ce obrăznicie, i se pare că dacă el e liber atunci și ea e liberă, că dacă

pentru el e ușor, atunci și pentru ea e ușor. „Ai întemeiat o familie în neamul lui Israel“, a spus el ironic, indicând cu mâna salonul bur ghez, dar familia pe care o întemeiase nu e temă pentru ironii și nu urmează să se destrame numai pentru că dumnealui îi convine acum s-o aducă în viața lui pentru o scurtă perioadă de încercare și după un timp s-o azvârle din nou, după cum a făcut, pe câte se pare, celor două neveste, iar ea în naivitatea ei nici măcar n-a întrebat, n-a cercetat și n-a cerut lămuriri, crezând prostește că n-a făcut decât s-o aștepte pe ea și că numai din acest motiv căsniciile

148

Zeruya Shalev

lui au eșuat amândouă, în timp ce adevăratele motive sunt fără nici o îndoială mult mai puțin măgulitoare, și pentru el și pentru ea.

Înșelată, înșelată, înșelată, se aude pe sine mormăind, n-o să se lase ispitită din nou, o să-i scrie acum, hai să ne oprim înainte să

fie prea târziu. Mi-a părut bine să te văd și-ți urez o viață fără

durere. Da, așa o să-i scrie și așa o să se încheie nebunia asta, și ea pășește energic spre telefonul mobil să scrie cuvintele care se cer scrise, dar acolo o așteaptă deja un mesaj de la el, cum se poate că el încă îi mai simte gândurile, ca atunci, atât de profundă era apropierea dintre ei.

„Nu-i nici o grabă, iubita mea“, scrie el, „sunt gata să te aștept încă treizeci de ani“, și ea azvârle telefonul mobil pe covor, exact așa cum făcea Omer în crizele lui de furie, măcar dacă s-ar sparge telefonul, măcar dacă s-ar sparge și să nu mai poată obține niciodată numărul lui, dar imediat îngenunchează și-l culege de pe jos, convingându-se cu un oftat de ușurare că totul funcționează.

Nu-i nici o grabă, iubita mea, citește ea iar și iar, învață pe dinafară cuvintele înainte să le șteargă, sunt gata să te aștept încă

treizeci de ani, nu-i nici o grabă, iubita mea, îi e greu să șteargă

mesajul, dar n-are încotro, trebuie să fie prudentă pentru ca să

poată, atunci când o să vină momentul, să ia hotărârea corectă, dar există oare o hotărâre corectă ?

Capitolul al unsprezecelea

— Acum totul e limpede ! declară Daphna cu un zâmbet acrișor.

În sfârșit înțeleg de ce mi-ai dispărut în vremea din urmă. Să te întâlnești cu iubirea tinereții tale ! Aproape că te invidiez.

Și Iris ricanează :

— Și eu sunt invidioasă pe mine însămi, e o nebunie, nu e numai întâlnirea cu el, e o întâlnire cu tinerețea însăși, cu iubirea însăși, timpul a înghețat deodată, nu există pe lume nimic ase-

mănător !

I se pare că ar putea continua cu descrierea până în zori, ar fi în stare să-i povestească prietenei ei fiecare amănunt. Fiindcă până

acum și-a povestit numai sieși, desfășurând iar și iar miracolul în fața ochi lor. Se așteptase ca Daphna s-o asculte emoționată, întot-

deauna o îndemnase să se abată de la rutina ei truditore. „Trăiești ca o furnică“, o boscorodea câteodată, dar în seara asta Daphna pare îngrijorată, nu-i împărtășește entuziasmul.

— Ce s-a întâmplat, Daphnuna, iar te-ai certat cu Ghidi ?

întreabă Iris.

Iar prietena ei studiază cu atenție meniul :

— Zău că nu, cine mai are puteri pentru certurile astea, spune ea. Ce ai chef să mănânci ? Iubirea din tinerețe e fără seamăn, adaugă ea, fără să mai aștepte răspunsul. Adevărul e că l-am căutat nu demult pe Facebook pe primul meu prieten, dar nu mai apare, s-a evaporat cu desăvârșire.

Ochii îi sunt pironiți pe meniu, ca și cum acolo l-ar putea găsi.

— Lasă odată meniul, oricum n-o să comanzi decât salată, o roagă Iris.

Și Daphna se întoarce în sfârșit spre ea :

— Mi-e o foame de lup, scumpo, nu toți trăiesc din dragoste ca tine, ai devenit anorexică ! îi zâmbește ea. Eu mănânc ce mănânci

150

Zeruya Shalev

și tu, spune ea, poate mă molipsesc de norocul tău. Mai povestește, cum arată ? S-a schimbat mult ? Cum v-ați întâlnit ? E însurat ? Ați făcut de-acum dragoste ?

Dar deasupra zâmbetului, ochii înguști ai Daphnei se feresc de privirea ei, și, în ciuda belșugului de întrebări, Iris simte că amica ei nu e dispusă să asculte nimic.

— Nu chiar, se aude mințind chiar și în fața celei mai bune prietene, pentru mai multă siguranță, deodată se simte vulnerabilă

în fața ei.

Și Daphna protestează imediat :

— Nu chiar ? Ce aștepti ? Să împlinești optzeci de ani ? Haide, culcă-te odată cu el și trezește-te și mergi mai departe. Viața merge înainte, nu înapoi !

Și Iris dă din cap :

— Ajunge, Daphna, las-o încurcată, nu înțeleg de ce era atât de urgent pentru tine să ne întâlnim, dacă n-ai pic de răbdare. Ce s-a-ntâmplat ? Unde ți-e capul ? S-a-ntâmplat ceva la lucru ?

— Adevărul e că am vrut să aflu unde e capul tău, lasă Daphna să-i scape, nu dai telefon când ești căutată, nu răspunzi la mesaje, cine ar fi crezut că ai un

amant !

Și Iris se grăbește s-o corecteze :

— N-am nici un amant, Daphna, Eitan nu e un amant, e iubirea vieții mele, înțelegi ? E omul cel mai apropiat pe care l-am avut vreodată. Era să mor atunci când m-a părăsit. Iar acum totul se trezește din nou, înțelegi ?

— Înțeleg mai cu seamă că ți-ai pierdut capul, conchide Daphna cu voce scăzută. Eitan e iubirea adolescenței tale, dar asta încă nu-l face iubirea vieții tale. Ai trăit cea mai mare parte a vieții fără el !

Nimic din ce ai realizat cu tine însăși de la vârsta de șaptespre zece ani nu e legat de el. Nu mai ești copila care ai fost. Ești în pragul menopauzei, scumpo.

— Ce vrei să spui ? mormăie Iris stânjenită. Mi-e greu să te urmăresc. Hai să comandăm odată ceva de mâncare.

Dincolo de ferestrele deschise se vede zidul luminat în lumină

aurie, ce frumos e locul ăsta nou pe care l-a recomandat Daphna, care e întotdeauna la zi, oare o să poată cândva să stea aici cu el, fără să se ascundă ?

Durere

151

— Eu spun să-ți faci de cap cât poțtești, dar să nu faci prostii, își apropie fața de ea, o șuviță de păr blond joacă pe fruntea ei înaltă. Consumă-ți aventura, dar consumă-ți-o cu cap, fără să

rănești pe nimeni, fără să faci revoluții prea mari.

— Te-am înțeles, bombăne Iris, în seara asta fiecare vorbă a prietenei ei o revoltă. Dar, de fapt, de ce ? E clar că trebuie așteptat, dar dacă o să simt peste câteva luni că e într-adevăr iubirea vieții mele, atunci o să fiu obligată să fac revoluție. Singură ai spus, nu trebuie așteptat până la optzeci de ani.

— Nu cred că e bine, Iris, nu e deloc momentul potrivit.

Clatină energic din cap. Și Iris o întrerupe :

— Tu ai făcut asta cu o fetiță de patru ani, ceea ce e cu mult mai greu. Copiii mei sunt de-acum mari, fiecare își trăiește viața.

Multe perechi se despart în faza asta, când se termină cu creșutul copiilor.

— Creșutul copiilor nu se termină niciodată, spune Daphna.

Shira încă îmi mai dă telefon de douăzeci de ori pe zi, familia o să fie întotdeauna importantă pentru ei. Când Omer o să fie la armată o să aibă nevoie să simtă în spate o casă stabilă, și Alma și ea mai are încă nevoie de asta. Poate chiar mai mult decât știi tu.

— Ce vrei să spui ?

Se încordează exact când se apropie de ele chelnerița, să le vor-

bească despre noile feluri speciale din meniu. I se pare că Daphna o reține intenționat, cu tot felul de întrebări fără rost, numai ca să

nu continue propoziția care încă mai răsună în aer – poate chiar mai mult

decât știi tu, poate chiar mai mult decât știi tu.

— Ce știi tu și eu nu știu ? aproape că strigă, în clipa în care chel nerița se îndepărtează.

Iar Daphna o domolește :

— Liniștește-te, nu multe, numai că s-a depărtat de Shira în ultima vreme, stabilește întâlniri și le contramandază, chestii dintr-astea. Shira e nițel îngrijorată.

— Și cu mine face tot așa, îi scapă lui Iris cu mânie. De când s-a mutat la Tel Aviv situația s-a înrăutățit cu mult. Și abia dacă

mai dă pe acasă. Vezi tu, nu are deloc nevoie de mine, și nici de familie. I-am dat ce am putut, nu vrea să primească de la mine

152

Zeruya Shalev

nimic, iar Omer e adâncit în treburile lui, abia dac-o să simtă în cazul în care eu am să plec de-acasă. Adevărul e că și Miki abia dac-o să simtă.

— Ți se pare, ricanează ea. O familie înseamnă mai mult decât mărunțișurile astea, Miki, Alma, Omer și situația lor în momentul de față. Întregul e mai mare decât suma părților. Când eram tânără

nu înțelegeam asta, dar acum mi-e limpede. Iar alternativa îmi e și ea mai limpede acum. Cât timp o să reziste surescitarea asta ?

Maximum un an. Și atunci nu-ți rămâne decât să îmbătrânești cu el, cu toate complicațiile familiei lui și ale familiei tale, și sentimen-

tul de vinovăție și dezamăgirea. Nu ți se potrivește, e patetic, e ca femeile în vârstă care se îmbracă în haine de adolescentă.

— Cum poți să fii atât de categorică ? se revoltă ea din nou.

Sunt multe iubiri târzii care reușesc, sunt nenumărați bărbați și nenumărate femei care destramă familii pentru mai puțin decât am eu. În general, îți dai seama ce dragoste e asta ? E dragostea cea mai profundă care există, e o legătură care a murit și care a renăs-

cut. Închipuie-ți că te întâlnești deodată cu un om despre care erai sigură că a murit, căruia i-ai purtat doliu ani de zile, îți dai seama ce miracol e ăsta ?

În timp ce povestește s-ar zice că realizează și ea măreția întâm-

plării de care a avut parte, devine agitată și începe să gâfâie, îi e teamă deodată că până acum nu și-a dat seama suficient de asta și a ratat deja ceva din această întâmplare, pentru că tocmai firescul legăturii i-a făcut pe amândoi să i se adapteze cu repeziciune, pen-

tru că i se pare firesc să stea de vorbă cu Eitan, firesc să facă dra-

goste cu Eitan, și firescul ăsta transformă și miracolul în ceva aproape cotidian, și ea se întreabă dacă s-ar fi petrecut miracolul pe care și l-a dorit neîncetat toată copilăria ei, și tatăl ei s-ar fi întors deodată la ea, oare și la asta s-ar fi adaptat prea repede ? Dar pentru întoarcerea tatei nu ar fi avut nimic de plătit, pe când pentru întoarcerea lui Eitan o să trebuiască să plătească, și de aceea fața prietenei ei se întunecă, și Daphna își încruntă sprâncenele nemul-

țumită ascultându-i vorbele pline de emoție.

— Eu nu cred în miracole, declară ea, și nici în mari iubiri nu mai cred. E limpede că trebuie să fie o legătură semnificativă, dar la urma urmei e vorba de multă osteneală. În sensul ăsta, Miki și

Durere

153

se potrivește perfect. E în el ceva solid, ceva liniștitor. N-aș renunța la un asemenea bărbat cu atâta ușurință.

— Liniștitor, că bine zici, lasă Iris să-i scape cu sarcasm, hotărâtă

să-l ponegrească. Nici măcar un gândac nu e dispus să lichideze de dragul meu, și asta când eu aproape leșin. Ar trebui să vezi cu câtă gingășie încercă să-i arunce pe fereastră, și ceea ce e după

părerea ta solid e după părerea mea apatic.

— N-are sens să discuți cu o femeie îndrăgostită, răspunde Daphna. Și, în general, ce știi tu despre miracolul tău pe două

picioare ? E, de pildă, un luptător vajnic cu gândacii ? Dă-mi fapte, nu impresii. E însurat ? Are copii ? Cât e de serioasă povestea din punctul lui de vedere ?

Și când Iris încercă să fie exactă în privința faptelor, Daphna clatină sceptic din cap :

— E comod în aparență, că el e liber, dar nu e în mod necesar semn bun. Ceva aici mi se pare prea simplu, dar poate că greșesc, e numai o intuiție. Ce-i cu comanda aia ?

— Chelnerița noastră abia acum a ajuns la bucătărie, cu toate anchetele tale n-ai lăsat-o să plece, îi amintește Iris. Ia spune, nu ți se pare deznădăjduitor că orice lucru bun ne trezește imediat suspiciuni ? Nu e ca și cum am fi pierdut cu totul speranța că viața poate să fie fericită ?

Dar prietena ei e ocupată cu căutarea telefonului care țârâie în poșeta ei uriașă și n-are răgaz să-i asculte cugetările :

— Hei, Shiruleană, zâmbește ea telefonului mobil pe care l-a pescuit în cele din urmă. Ce se întâmplă, ți-a răspuns ? Nu, sub nici un motiv nu-i scrie din

nou, e limpede că ți-a primit mesajul, n-a fost nici o defecțiune pe rețea. Trebuie neapărat să te stăpânești !

Ascultă o clipă. Încearcă să întrerupă monologul furtunos carac-

teristic fiică-sii. Eu stau aici cu Iris, poate că vrei să vorbești cu ea ? întreabă ea cu o intonație ciudată, și Iris o privește surprinsă, ce se întâmplă aici, ce îi ascund astea două, întinde mâna să ia telefonul, dar convorbirea s-a terminat, Shira a scurtat-o de data asta, pe cât se pare, deși nu-i stă în obicei.

— Ce se întâmplă aici ?

Un țipăt încordat îi scapă din gâtlej și ea își pune palma peste gură.

154

Zeruya Shalev

— Despre ce urmează Shira să discute cu mine ?

Și Daphna oftează :

— De asta era important pentru mine să ne întâlnim, Iris, ți-am spus că Shira e îngrijorată. Ieri s-a dus la bar și Alma pur și simplu a gonit-o de acolo, pretinzând că șefului ei nu-i place când vin în vizită prietene. Shira spune că Alma arăta ciudat, dar o știi pe Shira, întotdeauna exagerează.

— Ce-mi spui tu e, de fapt, că n-am voie să mă gândesc la mine însămi nici măcar o clipă ? se aude Iris șoptind agresiv. Că dacă fie și numai pentru o singură clipă am uitat că sunt mamă risc să

plătesc scump pentru asta ? Ce ar trebui să fac acum ? Să trimit un detectiv particular s-o urmărească ? Să renunț de dragul ei la șansa pe care o am să iubesc și să fiu iubită, singura șansă pe care am avut-o vreodată ?

— O, Iris, ți-ai pierdut complet echilibrul. De unde, așa deodată, patosul ăsta ?

Daphna o privește cu îndoială :

— Nimeni nu-ți cere să renunți la dragoste și nici să trimiți un detectiv particular, doar să deschizi ochii. E ca la tine la școală, trebuie să ai grijă de toți tot timpul. Ești bună la chestia asta, n-ai primit anul trecut premiul educației ?

Și Iris oftează :

— M-am săturat de educație, numai dragostea mă interesează acum.

— Atunci du-te și fă dragoste, bombăne Daphna. De fapt, de ce-ți irosești cu mine o noapte ? Du-te, până dimineața îți servesc eu drept alibi.

Și Iris spune :

— Și pe tine te iubesc, Daphnuna. Și afară de asta, el e cu copiii lui în seara asta.

Și Daphna clatină din cap :

— Vezi ? Nu-i simplu ! Pentru asta vrei să lovești în copiii tăi ?

Ca să faci acum *shakshuka* pentru copii care nu sunt ai tăi ?

— Ce-aveți toți cu *shakshuka* în ultima vreme ? oftează Iris. Nu înțelegi, sunt atât de îndrăgostită de el că aș fi dispusă chiar să le schimb scutecele dacă ar fi nevoie.

Durere

155

Și Daphna spune :

— Splendid, în curând o să trebuiască să-i schimbi și lui scu-

tecele, nu ? Câți ani buni puteți să mai aveți ? Nu mai e tânăr, iar când bărbații îmbătrânesc e ceva de groază.

— S-ar putea crede că Miki nu îmbătrânește, protestează ea. Ți s-a-ntâmpat în vremea din urmă să-i vezi burta ? Și nici Ghidi al tău nu mai e exact eternul adolescent.

Și Daphna râde :

— Nici vorbă, dar cu ei suntem obișnuite, nu vezi deosebirea ?

Și Iris spune :

— Eu văd mai cu seamă miracolul care mi s-a-ntâmpat mie.

N-o să pot renunța la el.

— Nu că nu te-aș înțelege.

Daphna o lasă ceva mai moale.

— Așa eram și eu îndrăgostită cândva de Ghidi, și după o lună

am luat-o pe Shira și am plecat de-acasă. Tocmai din cauza asta sunt mai lucidă, pentru că la urma urmei nu sunt sigură că toată

suferința asta a meritat. Dragostea nebună se termină repede, e o lege a naturii. Așa că dacă îți poți permite cu ușurință, atunci de ce nu ? Fain ! Dar să înnebunești din cauza asta și să-ți lași soț și copii ? În nici un caz.

— Cu tot respectul pentru experiența ta cu Ghidi, mai sunt și alte posibilități,

mormăie Iris.

Dintotdeauna a crezut că prietena ei a greșit alegându-l pe băr-

batul ăsta cu gură mare și dominator, și în adâncul inimii a sperat că o să se despartă, ceea ce după câte-o ceartă furtunoasă hotărau să facă aproape în fiecare lună, dar după scurtă vreme se împăcau și nici unul dintre ei nu izbutea să-și amintească de ce s-au certat de data asta. Cea care a plătit greu a fost Shira, care tot umbla între casa lor și casa tatălui ei, care se recăsătorise și el între timp, și în fiecare dintre case fata găsea un părinte vitreg căruia prezența ei nu-i făcea o plăcere deosebită, și poate de aceea ea nu izbutește până

în ziua de azi să se rupă de maică-sa, și iată că Shira sună din nou :

— Mi-a scris !

Glasul ei jubilând se aude perfect, cu toate că difuzorul e stins :

— A propus să ne întâlnim mâine seară, ce să-i răspund ?

156

Zeruya Shalev

— Scrie-i că mâine nu poți, o instruiește Daphna pe un ton aspru.

Și fiică-sa protestează :

— Dar eu pot ! Sunt liberă mâine seară !

Și maică-sa o ceartă nerăbdătoare :

— Bineînțeles că poți, și bineînțeles că o să mai ai încă multe seri libere dacă o să continui să te arăți atât de nerăbdătoare !

Dar Shira se revoltă :

— Fixez întâlnirea pe mâine, își sfidează ea mama. O să se simtă

jignit dacă o să refuz și n-o să mai încerce.

— Fă ce vrei ! dă din umeri maică-sa. Numai să nu-mi plângi pe urmă când și ăsta o să fugă de tine.

Și Iris face un semn cu mâna nerăbdătoare și ia telefonul de la prietena ei, care nu se opune.

— Shirală, iartă-mă că mă amestec, spune ea repede, fă ce simți și nu-i mai cere sfaturi maică-tii.

Și Shira e numaidecât gata să se agațe și de ea :

— Atunci să-i dau întâlnire mâine ? întreabă ea plină de speranță.

Și Iris spune :

— Bineînțeles ! Dacă îl iubești cu adevărat, nu trebuie să te joci cu el, și dacă nu e vorba de un simțământ adevărat nici un joc n-o să fie de vreun folos. Și acum vreau să aud de la tine tot adevărul despre ieri. Ce a fost acolo la barul unde lucrează Alma ?

— Păi asta-i, că n-a fost nimic, dă Shira din colț în colț. Dar se aud lucruri urâte despre barul ăsta. De aia m-am dus acolo, dar ea pur și simplu m-a gonit.

Și Iris întreabă cu glas tăios :

— Ce zvonuri, mai exact ? Trebuie neapărat să-mi spui tot ce știi.

Și, speriată, Shira lasă să-i scape :

— Poate că nu-s decât prostii, dar se spune că Boaz ăsta pune stăpânire pe fetele care lucrează la el, așa ca un fel de guru. Le îndepărtează de familiile lor. Așa ca un fel de sectă, știi ?

Telefonul mobil îi cade din mână când aude cuvântul exact și Daphna se

apleacă să-l ridice și să-și continue convorbirea cu fiică-sa, care se căiește de-acum că i-a transmis informația asta alarmantă.

Durere

— E bine c-ai povestit, o încurajează ea. Alma are părinți și ei trebuie să știe, asta trebuie să facă o prietenă bună, nu să rămână

într-o fidelitate oarbă, ci să se comporte cu judecată, și îți recomand să te comporți cu judecată și în legătură cu mâine seară, nu se lasă ea.

Și Iris aude cuvintele lor de despărțire ca printr-o ceață, imagini răsar în fața ochilor ei, se leagă una de alta. Cele două fete învață

balet într-o sală plină până la refuz, Shira e mai înaltă decât Alma cu un cap, e puțin stângace, are pielea albă, Alma e subțirică și smeadă, nici una din ele nu se mișcă tocmai elegant, în curând amândouă o să abandoneze cursul, dar, în veșnicia asta de după

cuvintele înfricoșătoare, ele dansează într-una, în trupul lor bazinul încă nu s-a rotunjit, încă nu le-au crescut sânii, își zâmbesc una alteia în timp ce se străduiesc să facă exact ce li se cere, și pentru o clipă i se pare că poate să înghețe priveliștea asta, ea și cu Daphna stau una lângă cealaltă, Omer încă un prunc în brațele ei și Daphna e gravidă, iar Shira încă nu e o adolescentă nevrotică și Alma încă

n-a fost înregimentată într-o sectă. O sectă ! E cuprinsă iar de spaimă, ce înseamnă asta exact ? Oare el e cel care i-a poruncit să-și tundă

părul, să și-l vopsească în negru, să-i ademenească pe prietenii lui Omer, ce îi mai poruncește încă să facă ? Greața o sufocă și-și strânge buzele, mâinile Daphnei îi cuprind umerii :

— Nu e sfârșitul lumii, Iris scumpo ! îi șoptește cuvinte liniș-

titoare. Shira precis că exagerează un pic, și dacă într-adevăr Alma are probleme, tu ai s-o scoți din povestea asta.

— Cum o s-o scot ? se sufocă Iris, gâfâie greu. Alma nu e Shira, care povestește tot ce i se întâmplă și face ce i se spune, Alma e o nucă tare !

N-am cu ea nici o comunicare, n-am nici o influență

asu pra ei ! Nici Miki n-are, chiar dacă el e sigur că se înțelege perfect. Nu știu ce să fac cu informația asta, cum s-o verific, de unde să-ncep.

— În noaptea asta te duci pur și simplu la culcare, să dormi, nu ești în starea în care se poate face ceva, spune Daphna. Dar mâine trebuie neapărat să vorbești cu Miki și trebuie să puneți amândoi la punct o tactică, oricare. Există specialiști în domeniul ăsta, dar eu mă bizui mai ales pe tine. Cel mai important e să n-o

158

Zeruya Shalev

atacați și să nu faceți nimic care s-o îndepărteze și mai mult. Trebuie încercat cu binișorul.

— Da, o să mergem la ea, mormăie Iris. De mult tot vreau să

merg acolo să văd cum trăiește. O să mergem la barul acela al ei mâine după serviciu, să-l vedem pe Boaz ăsta și mai ales să ne vadă el pe noi, să vadă că Alma nu-i un copil de pe drumuri pe conștiința căruia se poate face stăpân, că e fată ai cărei părinți o supraveghează, o fată care are familie, o casă, cum spunea Eitan, o casă în neamul lui Israel.

Capitolul al doisprezecelea

— Eu nu plec așa, dintr-odată, din pricina unui zvon isteric, strecoară el furios printre dinți și-i întoarce spatele. Ce-i cu tine ?

Medicamentele astea te-au scos cu totul din minți !

I se pare că dacă o s-o înjosească pe ea o să se reducă și zvonul pe care i-l servește în dimineața asta, că dacă o s-o combată pe ea o să nimicească și noutățile alarmante.

Ea l-a trezit cu povestea Shirei, după ce s-a răsucit în așternut toată noaptea, fiecare mișcare îi producea dureri și o împungea, ca și cum pe saltea ar fi fost presărat pietriș. Uite o poveste de dimi-

neață numai bună pentru tine, cine e cel bun și cine e cel rău în povestea asta, o poveste de spus la trezitul din somn despre o fată

la ananghie, dar ce greu e să-l trezești, își amintește ea furioasă :

„Fiică-ta e într-un mare bucluc și tu dormi, fiică-ta a căzut în plasa unui guru suspect și tu dormi, ce spune asta despre tine ?“. Și el tot mai e în pat, totdeauna i-a fost greu să se scoale dimineața, se lupta iar și iar cu deșteptătorul, și, cine știe, poate că toată viața lui a eșuat din pricina dificultății ăsteia, de aceea n-a avansat destul la serviciu, cu toate că fusese student eminent la informatică, de aceea n-a ajuns la funcții de conducere. I se pare, acum când stă mânioasă

în fața spatelui lui nemișcat, că doar într-o singură dimineață din viața lui s-a sculat devreme, ca să provoace fără să-și dea seama rănirea ei.

Cum de era deja îmbrăcat atunci când s-a trezit ea, ca și cum nici nu s-ar fi dezbrăcat în ajun, ca și cum n-ar fi dormit acasă în noaptea aceea, stătea în fața ei cu sacoul de culoarea muștarului.

De fapt, de ce purta sacou în dimineața aceea, doar nu suntem în Europa, unde se întâmplă să plouă în timpul verii, suntem într-o țară însorită tot timpul, uscată, în orașul lor doar noaptea e uneori

160

Zeruya Shalev

nevoie de sacou. Poate că se întorsese acasă în zori și rămăsese îmbrăcat ?

— Unde e sacoul ăla ? întreabă ea deodată. De ani de zile nu l-am mai văzut.

Și, spre surprinderea ei, el înțelege imediat și răspunde imediat :

— De mult nu mă mai încăpea, i l-am dat Shulei pentru băr-

batu-său.

Și ea îl lasă și se duce în bucătărie să mai facă o cafea, cât e de greu să izolezi un anumit moment din viață, momentul ăsta, de pildă, fiindcă de orice moment se alipește alt moment. O supărare se adună cu altă supărare, o grijă cu alta, în lumina străvezie a dimineții evenimentele se leagă într-un lanț spinos și neîndurător, se prind unul de altul. El purta sacoul de culoarea muștarului, se grăbea la serviciu din cauza unei defecțiuni în sistem, Omer încă

nu era gata, sărea în pijama pe patul dublu, ea a propus să ia copiii în locul lui și l-a lăsat să-și vadă de treburi, Omer s-a ascuns în toaletă și Alma a vrut o coadă de cal falsă și de aceea au ieșit din casă cu o mică întârziere, și ea a ajuns unde nu trebuia când nu tre buia și a fost grav rănită, de pe urma rănirii ei Alma nu și-a revenit niciodată și a ajuns la rândul ei într-un loc în care nu trebuia să ajungă, dar evenimentele se pot înlănțui și în altă succe-

siune, care să le dea altă semnificație.

S-a măritat cu flăcăul voinic care se atașase de ea din sentimen-

tul adânc al existenței unui element comun în destinele lor și din recunoștință, dar se simțea prea rănită ca să se îndrăgostească și de aceea niciodată nu i-a dat nici o șansă, mai rău decât atât, nici n-a intenționat vreodată să-i dea vreo șansă. Nu e de mirare că a încercat să găsească dragoste în altă parte, în alt timp, din nefericire

tocmai în momentul în care umblau pe străzile orașului lor oameni care își transformau trupul în bombe bipede și încercau să ia cu ei în moarte cât mai mulți muritori, printre care și pe ea însăși.

Alma, care în dimineața aceea a dorit mai cu seamă o coadă de cal falsă, n-a plătit prețul conflictului plin de cruzime și vechi de o sută de ani, ci prețul faptului că maică-sa fusese părăsită crud de Eitan Rosenfeld, căci pe fiica lui Eitan Rosenfeld dorea maică-sa s-o nască, și de aceea, la fel ca tatăl ei, nici ea n-a avut parte de

Durere

161

șansa cuvenită, și de aceea s-a depărtat de ea, de aceea n-a reușit să se păzească, dar se poate construi și altă succesiune a faptelor, una al cărei început e în moartea tatălui ei, și chiar mai înainte de asta, în împerecherea părinților ei urmată de o sarcină neprevă-

zută și o moarte neprevăzută, care au făcut ca ea să crească alături de o mamă care se lupta cu greutate materiale și se înrăise, insen-

sibilă la nevoile ei sufletești, ceea ce a întârziat coacerea ei însăși ca mamă a fetei ei mai mari, ceea ce a dus-o pe fata ei mai mare în brațele acelui bărbat, cum a spus Shira, așa, ca un fel de guru ?

Ceva ca o sectă ?

Fereastra deschisă trimite spre ea o adiere de vânt încărcat de praf și ea se grăbește s-o închidă, acum ea trebuie să acționeze, nu să analizeze. În spatele ei se aud pașii lui Miki care-și toarnă cafea și se așază în fața ei în chiloți boxer cadrilați, cu pieptul lui lat și greu, cu pânțele lui negricios care se revarsă, într-adevăr s-a îngrășat în vremea din urmă, sau s-a obișnuit ea de-acum cu trupul slab al lui Eitan, și carnea lui Miki îi deșteaptă uimire și repulsie, ca și cum ar observa-o pentru prima oară.

— Să plecăm la fată după lucru, spune ea din nou, trebuie să

fim mai prezenți în viața ei.

— Eu nu particip la drama asta, se încăpățânează el, își trece palma peste capul ras, aplecat puțin înainte, ca și cum ar împunge cu coarnele. Shira e o fată isterică, îi place să exagereze și tu știi asta, eu nu pornesc la drum așa deodată din cauza unui zvon fără

temei. Ce-i cu tine ? Nu-ți stă în fire să reacționezi în felul ăsta.

Ce-ți veni cu secta ? Ce-ți veni cu guru ? Eu vorbesc cu Alma în fiecare zi și ce spune ea pare în perfectă regulă !

— Ce ți-e așa de greu să vii la Tel Aviv ? își aude glasul scrâșnind de mânie. Nu e nici o oră de drum ! Sunt oameni care fac drumul ăsta în fiecare zi !

Și doar știu amândoi că de obiecția asta se leagă o altă obiecție, față de o propunere de serviciu excelentă, cu leafă mult mai mare, o propunere pe care a respins-o acum câțiva ani numai pentru că

implica drumuri la Tel Aviv și prin urmare și sculat devreme dimi-

neața, și el se apără imediat :

— Nu-i nici o problemă să fac drumul la Tel Aviv, e o chestiune de principiu ! Eu mă bizui pe ea, și tu nu, eu cred în ea, și tu nu !

162

Zeruya Shalev

— Destul cu întrecerea asta ridicolă ! găfâie ea în fața lui. Știi ce, eu nu te cred ! Pur și simplu, ți-e mai comod să negi ca să nu trebuiască să te confrunți cu problema ! Preferi să joci șah cu oameni cu care n-ai să te întâlnești niciodată în viața ta decât să te ocupi de problema fiicei tale. Când spui că te bizui pe ea spui, de fapt, că puțin îți pasă, că vrei să fii lăsat în pace. Poate că asta e adevărat, dar cel puțin nu face pe grozavul cu mine !

— Cum îndrăznești să vorbești așa cu mine ? se înfierbântă el.

Puțin îmi pasă ? Care dintre noi a preferat să-și dedice viața unor copii care nu sunt ai ei, tu sau eu ? Fiindcă ai mai multă răbdare pentru fiecare copil de la școală decât pentru copiii tăi !

Și ea tremură de furie.

— Mă învinuiești pe mine că îmi pasă de munca mea ? Nu ești decât un șovinist burtoș ! Niciodată n-ai fi vorbit așa unui bărbat. Poate că mă invidiezi că eu am reușit în munca mea mai mult decât tine ?

— Nici gând, șuieră el, eu nu sunt competitiv ca tine ! Am reușit suficient, nu sunt obligat să fiu cel mai bun ca să fiu satisfăcut, eu nu mă uit tot timpul

înapoi să văd dacă nu mă întrece cineva.

Și ea soarbe din cafea, gustul cafelei e amar ca aceste cuvinte, e ca și cum s-ar vedea prin ochii lui, ca și cum ar vedea toată canti-

tatea de murdărie care s-a adunat în anii de trai în comun. Numai o pojghiță subțire desparte rutina vieții cotidiene de mor manele de gunoi, gândește ea. Poate că despre asta o să scrie în următorul cuvânt al directoarei ? Ni se pare că la noi în casă e curat, fiindcă

aruncăm în fiecare zi sacul de gunoi la ghenă, ni se pare că trupul nostru e curat fiindcă facem în fiecare zi duș, dar gunoa iele cu adevărat primejdioase se adună sub piele și pe acelea n-avem cum le îndepărta, pentru că și atunci când le azvârlim afară, așa cum face el acum, ele nu dispar, ci se dublează, fiindcă acum o să fie și înăuntrul ei, pentru că fiecare om e un mic univers în care se adună

gunoi, și chiar și atunci când facem duș și ne dăm cu deodorant, și când ne îmbrăcăm frumos și ieșim la restaurant sau la teatru sau la operă, și chiar și când conversăm cu politețe, și chiar și atunci când facem dragoste, e vorba de două grămezi de gunoi, și cu prima ocazie asta iese la iveală, ca acum, când el refuză să-i dea

Durere

163

pace și, în timp ce-și încheie peste burtă nasturii de la cămașa deschisă la culoare, spune :

— N-am nici o problemă cu succesul tău, păcat numai că el vine pe socoteala copiilor.

Și ea țipă, trânteste ceașca pe masă :

— Și cum anume vine asta pe socoteala copiilor ?

Și el spune :

— Țsta e un fapt ! Fapt e că tu cunoști orice copil de la școală mai bine decât o cunoști pe fiica ta.

E aproape comic că dincolo de fereastră ea vede camionul de gunoi oprind lângă clădirea lor, ca o ambulanță care vine să culeagă

un om care și-a ieșit din fire, și, deodată, Iris nu mai știe ce să

răspundă, poate că are dreptate, măcar dac-ar avea dreptate, și atunci întrebă cu glas slab :

— Așadar, nu vii cu mine ?

Și, spre surprinderea ei, i se răspunde imediat :

— Vin cu tine.

Dar cuvintele nu vin din gura lui, ci din gura lui Omer, care stă la capătul coridorului și se uită la ei tulburat.

— Vin cu tine, mămicu', spune el din nou și spune, accentuând primul cuvânt, dezvăluind în soarele necruțator al dimineții firele de păianjen

aproape transparente printre care se mișcă ei, și Miki, după cum era de așteptat, bombăne imediat :

— Bineînțeles, tu întotdeauna o să ții partea maică-tii.

Iar Omer răspunde imediat :

— Ce legătură are asta cu mama ? Întâmplător, și eu am avut impresia că Alma e la pământ.

Și ea e constrânsă să spună :

— Asta e ce ai tu să-i spui, în loc să-l lauzi că are grijă de soră-sa ?

— Îmi pare rău, Omer, mormăie Miki, intrând grăbit în ascensor. După mine călătoria asta e pur și simplu de prisos, detest lucrurile de prisos.

Și ea lasă să-i scape :

— Tu însuși ești de prisos.

Dar ușile ascensorului îi acoperă cuvintele.

— Îmi pare rău, Omer, oftează ea.

164

Zeruya Shalev

Se așază epuizată pe canapea, o ustură ochii.

— Îmi pare nespus de rău că ai auzit toate astea.

Și el răspunde :

— Nu s-a întâmplat nici o nenorocire, sunt de-acum băiat mare.

Și cu un glas candid care nu se potrivește cu statura lui înaltă, declară solemn : Viața cu prietena mea o să fie altfel, mămicu', și, cu toate că ei nu-i place cuvântul „prietena“, ea îi zâmbește : Îți doresc din toată inima, cu toate că noi, de fapt, nu suntem cei mai răi, nu știi cum de-am ajuns în dimineața asta să ne bălăcărăm în felul ăsta, de-obicei nu ajungem atât de departe.

— Am o problemă cu tata, spune el, așezându-se pe canapea în fața ei, atât de frumușel în blugii lui scurți și maioul verde care scoate în evidență culoare verde-căprui a ochilor lui.

Și ea oftează :

— Știu, Omer puiule, sper că atunci când o să mai crești relația dintre voi o să se îmbunătățească.

Și el protestează :

— Ce legătură are cu vârsta ? Asta se leagă de caracter ! El are o problemă cu mine.

Și ea se grăbește să nege :

— Ce-ți veni, n-are nici o problemă cu tine, te iubește foarte mult, problema lui e cu mine, dacă e să vorbim despre asta.

— Atunci ce legătură are asta cu mine ? întreabă el, atât de naiv.

Asta o mișcă profund, și ea spune :

— Într-adevăr, n-ar trebui să aibă nici o legătură, dar în familie lucrurile se amestecă. Toți avem calități și defecte, Omer puiule, sper ca în viitor să te lase să-i vezi mai bine calitățile.

— De fapt, de ce te-ai măritat cu el ? bombăne el. Ai fost vreodată cu adevărat îndrăgostită de el ?

Și ea încearcă să-și strâmbă buzele într-un surâs :

— Dragostea are foarte multe înfățișări.

Ceasul de perete de deasupra capului lui îi amintește cât e de târziu, dar îi e greu să se ridice de pe canapea, îi e greu să întrerupă

convorbirea, câte dialoguri de la suflet la suflet o să mai aibă ? Oare ea îi va fi dat să le reconstituie toată viața ei ? Iarăși vede literele numelui lui adâncindu-se în placa de piatră, cu cât Omer crește, cu atât nălucirea asta se agravează.

Durere

165

— E târziu de-acum, declară ea. Ce să-ți pun în sandviș ?

În timp ce-i face omleta se gândește cât de tare greșește de astă

dată Daphna cu sfaturile ei ipocrite, s-a făcut deodată doamnă

rabin, rabineasă, cum se spune azi. Ce rost are să păzești atât de tare familia ? Poate că sunt familii care trebuie păzite cu ochii în patru, de dragul cărora trebuie să faci sacrificii, dar familia pe care a clădit-o împreună cu Miki nu se numără din nefericire printre ele. Oricum, niciodată n-au fost stricți cu mesele de sabat și de sărbători, n-au făcut prea multe excursii în familie, puținele cere-

monii pe care au reușit să le organizeze s-au fărâmat atunci când ea a fost rănită și niciodată nu s-a ostenit să le reintroducă în viața lor, pentru că atunci când s-a întors la viață era de-acum atât de ocupată. Oare el are dreptate, oare într-adevăr ea își cunoaște elevii mai bine decât pe propria fiică, carne din carnea ei ? Chiar dacă

are dreptate, cine știe dacă de vină e munca. Și Daphna muncește din greu în biroul ei de arhitectură și asta niciodată n-a împiedicat-o pe Shira să fie legată de maică-sa. Dar toate astea sunt acum lipsite de importanță, timpul lor a trecut, ca al sandvișului de ieri pe care-l scoate din servieta lui Omer, și-l pune acolo pe cel proaspăt, cald și bine mirositor. Tot ce i-a spus el ei e lipsit de importanță și tot ce i-a spus ea lui în dimineața asta, și în toate diminețile pe care le-au petrecut împreună, e lipsit de importanță, chiar și dimineața aceea în care stătea în fața ei treaz și îmbrăcat cu sacoul de culoarea muștarului. Ea nu privește înapoi, ci înainte, la marginea deșertului care, pentru o clipă rară, se zărește printre clădiri dincolo de fereas-

tra bucătăriei, și cu privirea asta care încearcă să vadă în depărtări pare că familia ei, care a existat cam un sfert de veac, și-a epuizat resursele și nu mai are nici o justificare să continue.

Cu ce repeziciune ia amiaza locul dimineții, și cât de multă

muncă o mai așteaptă. Nu se termină bine o ședință că începe alta, nu se termină bine o întâlnire și începe alta. Bilețelele galbene se înmulțesc pe biroul ei ca ciupercile după ploaie, și analgezicele se înmulțesc în stomacul ei, dizolvate în cafea tare. Vede că Miki a căutat-o și Omer a lăsat un mesaj, Iotam își serbează diseară ziua de naștere, spre regretul lui nu poate s-o însoțească. Oricum, nu avea de gând să-l ia cu ea, s-a bucurat numai de propunerea lui, și înainte să apuce să răspundă intră profesoara cea tânără care a

166

Zeruya Shalev

venit la un interviu de angajare, într-o rochie albastră lungă și cu ochi albaștri, îi place imediat.

— Am fost primită la studii la Londra și am anunțat de-acum la serviciu că plec, dar pe neașteptate am întâlnit iubirea vieții mele și am hotărât să rămân în țară, povestește ea cu sinceritate. Acum am dragoste, dar n-am slujbă.

Și Iris se aude spunând :

— Ai toată viața înaintea ta, cum poți ști că e iubirea vieții tale ?

Și tânăra femeie îi aruncă o flacăra albastră din ochii ei frumoși :

— Pur și simplu știu, când se întâmplă un asemenea lucru știm, altminteri n-aș fi fost dispusă să plătesc un asemenea preț.

Și Iris o ascultă îngrijorată, sper că n-o să suferi nici o decepție, că n-o să fii părăsită, că n-o să-ți spună peste un an că îi aduci aminte de o nenorocire, că n-o să-ți spună peste douăzeci și cinci de ani că ți-ai neglijat copiii, că n-o să te privească niciodată cu ochi plini de ură, și hotărăște imediat s-o angajeze ca suplinitoare încă înainte de sfârșitul anului școlar, ca să micșoreze puțin prețul pe care fata urmează să-l plătească pentru dragoste, și care e prețul pe care urmează să-l plătească ea însăși ?

Privește obosită bilețelele care se adună pe biroul ei, la orele astea fierbinți de amiază prețul pare neglijabil. Chiar dacă Alma are acum nevoie de ei doi, asta nu-i obligă să rămână împreună.

Sunt și perechi despărțite care au grijă de copiii lor. Copiii au crescut doar, și odată cu ei și frustrările, supărările, ranchiunile, conturile nelichidate, decepțiile. Numai dragostea n-a crescut, și de aceea, chiar dacă nu s-a chircit de tot, locul ei în sistemul de relații reciproce s-a redus. Dacă cel puțin am ști să iubim în măsura în care știm să fim supărați, să facem bine în măsura în care știm să ne certăm, să mângâiem și să ne mângâiem în măsura în care știm să chinuim și să ne chinuim. S-ar zice că pe măsură ce trec anii capacitatea de a răni se perfecționează, pe când capacitatea de a da plăcere degenerază. Oare asta depinde de vârsta noastră sau de vechimea relației ? Și poate că, la urma urmei, e vorba de înzes-

trările relației, de calitatea și de capacitățile ei, iar ei, ea și cu Miki, s-ar zice că au epuizat cu desăvârșire afinitatea dintre ei, și n-au lăsat în urmă posibilități ascunse care nu s-au transformat din potențial în realitate, și, chiar dacă ea simte uneori că nu i-a dat

Durere

niciodată o șansă reală, atunci desigur n-o să poată face asta acum, după ce l-a întâlnit pe Eitan, când, după ce a pășit pe un continent pierdut al plăcerii noi-vechi pe care niciodată n-o s-o găsească, s-a cufundat într-un ocean care n-o să sece niciodată.

Și atunci când se gândește la el îi vine greu să se concentreze la muncă, îi vine greu să satisfacă toate cerințele de pe bilețelele galbene, și de aceea o să încerce să evite asta pe cât o să-i stea în puteri. O s-o aștepte după-amiază, așa a stabilit într-un mesaj scurt, o să treacă pe la el în drum spre Tel Aviv, de când s-a făcut sănătoasă

nu l-a văzut, și seara asta o să fie și ea scurtă, și se uită la ceas, au mai rămas patru ore și cât e de greu să aștepte, cu cât se apropie de sfârșit ziua parcă și-ar încetini pașii, ca și cum ar fi obosit să

tot alerge. Săptămâna asta încearcă să îmbine toate componentele vieții ei, să le îndeplinească între ele, ea nu-și poate dedica viața iubirii. Și-a neglijat școala și acum trebuie să-i adune pe toți din nou în jurul ei, să iradieze acea siguranță de sine pe care știa s-o iradieze, acea certitudine obligatorie, certitudinea că ei se află acolo unde trebuie și fac ceea ce trebuie. Când e singură în birou gându-

rile ei rătăcesc, dar când cineva intră la ea reușește să se adune, și de aceea e bucuroasă când bate iarăși cineva la ușă și intră o femeie cam de vârsta ei, cu fața mohorâtă.

— Ai un moment liber pentru mine ? întreabă ea, și Iris e surprinsă.

— În ce problemă ? V-am fixat o întâlnire ?

Și musafira spune :

— Nu, am venit numai ca să-mi fac o impresie și am hotărât să arunc o

privire să văd dacă sunteți liberă. Ne-am înscris la școala asta, dar eu n-am cugetul împăcat, mă tem că aveți aici o organizare care e prea strictă pentru copilul meu.

— Ați fost astă-iarnă la întâlnirea cu părinții ? întreabă Iris.

I se pare că au trecut multe anotimpuri de când a ținut o cuvân-

tare în fața câtorva zeci de părinți, a povestit pe larg și chiar cu mândrie despre drumul școlii și despre principiile după care se conduce această școală. Astăzi îi e greu să se simtă mândră. Pe copiii din școala ei ea poate că-i cunoaște, dar pe propria ei fiică

nu, cu copiii străini poate că a reușit, dar cu propria ei fiică nu, și ascultă descrierile apăsătoare legate de tulburări ale capacității de

168

Zeruya Shalev

concentrare, tulburări de comportament, tulburări care se manifestă prin tendința spre răzvrătire.

— Pe de-o parte, știu că are nevoie de un cadru ferm, pe de altă parte, mi-e teamă că un cadru prea strict doar o să-i agraveze frustrările, pur și simplu nu știu ce să fac, probabil că în calitate de mamă sunt un eșec.

— Nu ești singura din camera asta, se aude Iris spunând și imediat râde ca și cum ar fi făcut o glumă. Avem multă experiență

cu asemenea copii, și în cele mai multe cazuri reușim.

I-o amintește pe mama îngrijorată a lui Sasha, elevul cel mai dificil pe care l-a avut vreodată. A susținut-o neîncetat, oare o să-i poată da tot atât de mult timp și mamei ăsteia ?

— Poate ai face bine să-mi aduci caracterizările copilului, pro-

pune ea. Am să le citesc și o să-ți spun cu sinceritate dacă suntem potriviți pentru el.

Niciodată nu făcuse o propunere generoasă ca asta, dar dispe-

rarea vizitatoarei nepoftite o mișcă, și atunci când aceasta iese plină

de recunoștință, încăperea se umple de figurile cunoscute ale mem-

brilor comisiei de integrare, consiliera pedagogică și psihologa, diri-

ginta și părinții, și încearcă să fie ca în toate zilele, sigură de ea, încrezătoare în instituția pe care a clădit-o, dar îngrijorarea ei devine tot mai intensă, și ea ar vrea de-acum să-i îndepărteze pe părinții derutați și să dezbată cu profesioniștii cazul fiicei ei.

Ar putea la sfârșitul ședinței să ceară sfatul psiho logei cu cea mai multă experiență, dar nu e indicat, ea e totuși directoarea. Nu e bine ca de eșecul ei personal să se audă între zidurile astea, și se pare că doar două situații sunt posibile pentru ea acum, să vor-

bească numai și numai despre Alma, sau – dimpo trivă – să nu fie mama Almei, adică să fie cu el, în vârstă de șapte sprezece ani, înainte ca Alma să se fi născut, dar deocamdată doar calea de mijloc e deschisă înaintea ei, și ea se preface că îi ascultă atent pe cei care vorbesc de jur împrejurul mesei. Ce tânără e perechea asta de părinți, mama arată ca o adolescentă, ea însăși a fost o mamă

tânără, doar câțiva ani au trecut între despărțirea ei de Eitan și naș-

terea Almei, mai puțini decât cei care au trecut între rănirea ei în actul terorist și ziua de azi, e clar că încă nu se dezmeticise, e lim-

pede că nu se maturizase. Era atât de grăbită nevoia să întemeieze

Durere

o familie, să-și dovedească sie însăși că viața ei e o reușită în pofida a tot și a toate, să aparțină unei familii în care e un tată, dar pe cât se pare un tată nu e destul, e nevoie și de o mamă.

— Sigur c-a avut o mamă, se aude pe sine însăși contrazicându-și cu voce tare propriile gânduri, spre uimirea tuturor celor de față, și imediat se scutură, jenată : Iertați-mă, am fost pentru o clipă în altă parte, își consolidează grăbită rămășițele de autoritate. Să-i dăm patru ore de integrare și să încercăm să obținem o ajutoare permanentă, decide ea. Poate că asta e mai mult decât are nevoie copilul, dar ea trebuie să-i despăgubească pe părinți pentru lipsa ei de atenție, și imediat intră alt cuplu de părinți și începe să se dezbată cazul unei fete ale cărei greutăți sunt cu totul diferite, și numai gravitatea problemei e asemănătoare, și ea aruncă pe furiș o privire la ceas. Peste o oră o să fie în mașină, departe de aici, pe drum spre Eitan, și i se pare că dacă n-ar fi fost promi siunea de a-l vedea pe Eitan n-ar fi putut rezista la toate astea, și parcă nu mai reușește să înțeleagă cum a putut să trăiască atât de mulți ani fără să aștepte mereu să-l vadă, afară doar dacă așteptarea asta nu a fost acolo dintotdeauna, ascunsă privirii, dar încă pățanată, amă-

gind-o de pe o zi pe alta, de la un an la altul.

În sfârșit e în drum spre el, se oprește la un magazin de pe șosea, șovăie ce să cumpere. Cum poate un om să-ți fie atât de cunoscut și atât de străin, ce preferă – vin sau bere, roșu sau alb, dulce sau sărat, legume sau fructe, brânză sau carne, ceai sau cafea ?

Știe atât de puțin despre el, chiar și despre fiica ei Alma știe mai mult, și de aceea e mai bine, se pare, să aleagă după preferințele ei, brânză telemea, pâine și măslina, roșii cherry, nuci, vin roșu.

Ce au luat cu ei atunci când s-au plimbat prin acel *waadi* înflorit către izvor, în singura zi de primăvară când încă nu era prea cald și nici prea frig, și aerul era plin de mireasmă de miere ? Pe atunci adolescenții încă nu obișnuiau să bea alcool, nici măcar dacă erau pe cale să devină orfani. Ține minte vag un

pachet de prăjiturile simple și încearcă să găsească niște prăjiturile asemă nătoare pe rafturile încărcate, dar ce rost are, brațele îi sunt de-acum pline, provizii prea multe pentru întâlnirea scurtă care îi așteaptă, fiindcă

în curând trebuie să-și continue drumul spre Alma.

170

Zeruya Shalev

Data trecută era bolnavă și înspăimântată, a pătruns în casa asta ca un hoț, pe când acum se întoarce pe intrarea principală, mâinile îi mângâie fără voie gardul viu, degetul apasă pe sonerie.

Ușa a fost fără îndoială schimbată, dar numele pe care el îl purta în tinerețe e și-acum gravat pe ea, și alături numele pe care și l-a luat la maturitate, și el se grăbește să deschidă, în pantaloni scurți cenușii și cu un t-shirt uzat, îmbinând și în înfățișarea lui exteri-

oară tinerețea și maturitatea, căci iarăși o surprinde trupul lui tânăr care e parcă independent de fața lui care s-a maturizat, dar atunci când îi zâmbește anii i se șterg și de pe față.

— Stânjenel, îi spune el tandru, mi se pare că au trecut alți treizeci de ani de când nu ne-am văzut. Ce-ai adus ? Nu te bizui pe mine, și pe bună dreptate, rânjește el. N-am apucat să pregătesc nimic, m-am gândit c-o să comandăm ceva, sau c-o să ieșim să mân căm în oraș. A, am uitat, nu ai voie să ieși în lume cu mine. Spune-i

lui bărbatu-tău că eu am fost înaintea lui, pălăvrăgește el amuzat.

Cât timp ai pentru mine ? Până la miezul nopții, să zicem ? N-am avut niciodată de-a face cu o femeie măritată, mă simt ca un amant.

Și ea desface pungile în bucătărioară, cum să-i spună că planul s-a schimbat, că în seara asta ea trebuie să plece la Alma. Nu vrea să-i povestească despre Alma, nu vrea să împovăreze cu necazul ăsta legătura lor încă tânără, oricum când e cu el nu e deloc mamă, fiindcă mamele nu au asemenea simțăminte, ca exclusivitatea asta categorică, egoistă, acaparatoare a iubirii lor.

Pentru prima oară îi trece prin minte cât de străin îi e de fapt sentimentul trăit absolut. Zeci de ani a viețuit fără el, mișcându-se între teama de suferință și caracterul capricios al bucuriei. Pentru prima oară îi trece prin minte că poate așa simte acum fiica ei, că

poate asta e ceea ce îi lipsise Almei. Oare și ea are față de acel Boaz simțământul absolut care o face să-l asculte orbește ? Se înspăi-

mântă de gândul ăsta, dar lui n-o să-i povestească, în ciuda faptului că el o întreabă din nou ce o indispuce, și ea se gândește din nou la copila care nu li s-a născut lor, oare pentru fetița aceea ar fi fost o mamă mai bună datorită iubirii întregi pe care ar fi simțit-o față

de tatăl acelei fete ? Uneori e așa, dar alteori e chiar invers, când legătura prea strânsă dintre părinți îi lasă pe copii pe dinafară.

Durere

Atât de multe situații a cunoscut în anii ăștia, de când e răspun-

zătoare pentru sute de copii și le cunoaște familiile. Uneori copiii primesc tocmai rămășițe din dragostea neîmpărtășită a părinților, dacă din asta ies în câștig sau în pierdere e greu de stabilit, dar Alma a pierdut cu siguranță, nu numai pentru că maică-sa nu l-a iubit din toată inima și cu toată ființa pe tatăl ei, ci și pentru că

încă nu se restabilise după criză atunci când a născut-o, fiindcă încă

mai purta doliu după viața pe care o pierduse, și de aici urmează

că el e vinovat de toate astea, și de aceea ea are voie să-i povestească, ba chiar să fie supărată pe el, dar cum se poate supăra pe el când e atât de fermecător, deschide sticla de vin pe care a adus-o ea și îi toarnă într-un pahar înalt :

— În sănătatea ta, frumoasa mea, spune el. Mi-a fost dor de tine, fiecare zi în care nu te văd îmi frânge inima.

— În sănătatea ta, spune ea, îi soarbe însetată cuvintele cum nu se află mai frumoase, ce și-a dorit toată viața dacă nu exact cuvintele astea, bea însetată și vinul sângieriu, obrazii i se înfierbântă și o cuprinde un val de căldură, îi amintește de vârsta ei, de situația ei.

Oare cuvintele astea au sosit prea târziu, ca niște vise care se împlinesc în împrejurări nepotrivite și se transformă din bine cu-

vântare în blestem ? Ce să facă ea cu aceste cuvinte în momentul în care telefonul mobil sună și numele lui Miki licăre pe ecran ?

N-o să răspundă, e dreptul ei să facă abstracție de existența lui după

ce a jignit-o atât de tare de dimineață, și o să facă abstracție și de vârsta ei, oricum alături de Eitan anii se șterg, chiar și durerea se șterge dintr-odată, cu

toate că sunt de-acum câteva ceasuri de când n-a luat nici o pastilă, chiar și grija pentru fiică-sa se topește atunci când el e alături de ea, poate că într-adevăr Shira a exagerat, ce-i veni cu secta, ce-i veni cu guru, de ce să creadă zvonuri care n-au nici un temei.

— Te caută soțul tău ? întreabă el, punând pe plită o oală mare cu apă, și spune liniștit : lasă-l, Stânjenel.

Și ea îl privește atent, emoționată :

— Ce-ai spus ?

Și el se apropie de ea entuziast ca un adolescent, cu picioarele lui lungi și frumoase și cu ochii strălucitori :

172

Zeruya Shalev

— Ascultă, în zilele astea în care nu ne-am întâlnit m-am gândit la asta tot timpul. Ni s-a întâmplat un lucru mare, Stânjenel, îți dai seama ? Înțelegeți tu, de fapt, ce ni s-a întâmplat, în ciuda tuturor probabilităților, aproape în ultima clipă ?

Și ea îi zâmbește, sigur că realizez, vrea ea să spună, numai la asta mă gândesc tot timpul, în loc să mă gândesc cum s-o ajut pe fiica mea care s-a încurcat cu un fel de guru și a intrat, așa, puțin, ca într-un fel de sectă.

— Ni s-a oferit o a doua șansă, spune el, adică ultima șansă, n-avem voie s-o ratăm.

Degetele lui îi mângâie obrazul, buza de sus îi tremură :

— Întoarce-te le mine, Stânjenel, nu ne-am reîntâlnit de pomană

după atâția ani, dragostea noastră nu s-a sfârșit niciodată, despăr-

țirea aceea a fost o greșeală îngrozitoare. Am crezut că aleg viața, dar asta a fost pentru mine o sinucidere.

— Asta a fost, probabil, o îmbinare deosebit de periculoasă de sinucidere cu asasinat, spune ea, pentru că și eu era să mor.

Și îl așază alături de ea pe canapea și-i povestește pentru prima oară ceea ce nu avusese de gând să-i povestească niciodată, ceea ce n-a povestit niciodată nimănui, și chiar cu puținii martori ai întâmplării a refuzat să vorbească despre asta, și ea nu povestește despre sine însăși, ci despre adolescența de șaptesprezece ani care nu s-a dat jos din pat săptămâni întregi, care nu vorbea, nu mânca și nu bea, care nu reacționa la nimic din ce-o înconjura, al cărei trup era înghețat și înțepenit într-o singură poziție.

— Au vrut să mă interneze, dar maică-mea n-a fost de acord, spune ea. I-au făcut pe plac numai fiindcă era soră medicală și au lăsat-o să-mi pună perfuzii acasă.

Și el o ascultă cu ochii plecați, mâhnit și copleșit de rușine, acoperindu-și gura cu mâna.

— N-am știut, mormăie el, nu m-am gândit.

Iar ea aproape că-l ceartă :

— Atunci ce-ai crezut ? De fapt, te-ai gândit și la mine ?

Și el spune :

— Nu destul, și asta, probabil, de tare ce mă simțeam vinovat, acum înțeleg de ce m-a gonit maică-ta, adaugă el.

Durere

173

Și ea șoptește :

— Nu-i adevărat, asta nu s-a întâmplat !

Și el spune :

— A țipat la mine ca o nebună, ținea în mână un pahar cu ceai și l-a azvârlit în mine, și paharul s-a spart.

— Când a fost asta ? întrebă ea. Cum de nu mi-ai povestit până acum ?

Și el spune :

— Mi-a fost rușine, a fost una din clipele cele mai îngrozitoare din viața mea. Nu știu ce-a fost în capul meu. Asta a fost puțin înainte să mă însor, am trecut prin apropiere și am hotărât să

încerc. M-am gândit că poate mai locuiești acolo, dar mi-a deschis ea ușa și, în clipa în care m-a recunoscut, a început să țipe ca o nebună.

Și Iris își amintește vag de o după amiază fierbinte când o adu-

sese pe micuța Alma la maică-sa și a găsit-o curățind furioasă casa scărilor. „S-a spart aici un pahar, fiți atente la cioburi“, le-a certat ea, ca și cum ele ar fi fost de vină, și Iris s-a grăbit să ridice fetița în brațe și a întrebat fără interes real : „Cum s-a întâmplat ?“ și maică-sa a strecurat printre dinți o plângere împotriva vecinilor, și Iris a băgat-o pe Alma în salon și a plecat imediat fiindcă se grăbea la o ședință : „La șase vine Miki s-o ia“, a mormăit ea gră bită, călcând fără să știe pe cioburile dorinței ei care fusese cât pe ce să

se împlinescă.

— Ce să facem cu toate astea ? mormăie el, se reazemă cu coa-

tele de genunchi, cu spatele gârbovit, ca un om care se află în fața unor ruine, iar ea, ca dintr-o veche obișnuință, își trece degetele peste spinarea lui, în jos și în sus, de-a lungul vertebrelor proe mi-

nente, îi simte respirațiile grele. Pentru o clipă i se pare că imediat o să izbucnească în plâns, la fel cum a plâns lângă mormântul mamei lui, după ce a spus kadiș, picioarele nu-l țineau și a căzut în genunchi și a rămas așa gârbovit în fața mormanului de țărână :

„Vino înapoi la mine, întoarce-te la mine“, striga el și ea a îngenun-

cheat lângă el, mângâindu-i spinarea, exact ca acum, și deodată îi strânge gâtulejul o jale sfâșietoare, sufocantă, îi e greu să respire, fiindcă i se pare că, de fapt, amândoi sunt de-acum în pământ, și

174

Zeruya Shalev

chiar dacă au izbutit să sape un tunel îngust și întunecos între mormintele lor, și acolo să-și împletească degetele de țărână, asta nu-i decât aparența unei întâlniri, și ea îl pipăie speriată :

— Ești adevărat, ești viu ?

— După câte știu eu, oftează el, numai un om viu poate să simtă

o asemenea durere.

Și ea se lipește de el, își lasă capul pe umărul lui, căldura trupu-

lui o liniștește puțin, mirosul lui, respirația lui, aburii care se înalță

din oala care a dat în clocot. Șed unul lângă celălalt pe mar ginea canapelei, cu spinarea gârbovită ca supraviețuitorii unei urgii care știu însă că în curând prigonitorii lor o să se întoarcă, până când el își îndreaptă spinarea și se ridică în picioare, adaugă apă în oala care a dat în clocot, mai toarnă vin în paharul

ei.

— Hai să facem dragoste, spune el, avem treizeci de ani de recuperat. Știi tu de câtă dragoste e vorba ?

Se cunoaște pe chipul lui că încearcă să pară vesel, să șteargă

trecutul supărător, dar ce ne rămâne dacă ne lipsim de trecutul ăsta, gândește ea, doar din cauza lui și datorită lui suntem aici, și cu toate acestea se străduiește să se conformeze dorințelor lui, ca să nu-i spună din nou : „Îmi amintești anul acela îngrozitor, îmi amintești de boala ei“, și ea soarbe din vin, se face că nu vede cum întinerește el deodată și chiar se bucură de întinerirea asta rapidă, se lasă să

cadă sub el pe canapea, apa din oală clocotește pe când el o sărută, o mașină de jucărie țopăie deodată pe covor și el apucă telecomanda din spatele lui Iris, ce n-are glas capătă viață, ce e viu amuțește, ea își întoarce pielea pe dos, pentru că simte apropierea lui pe fața inte-

rioară a pielii ei, nu pe cea obișnuită, care e de-acum aspră, și de aceea fiecare atingere a lui de trupul ei e puternică și pătrunzătoare și aproape dureroasă. Desigur așa simte un prunc abia născut când e atins pentru prima oară, oare și el simte ca ea ? I se pare că ochii lui lăcrimează, totdeauna a plâns cu ușurință, și încă mai ține minte cât de jenat a fost atunci când i-a povestit în lacrimi despre boala maică-sii, și cât de mult s-a înduioșat ea, cum s-a deschis inima ei pustie de orfană cu vechime, ca să cuprindă durerea lui de viitor orfan, și acum îi ea trage spre sine fața și îi sărută ochii umezi.

— Iubitul meu, șoptește ea, cu degetele în rădăcinile părului lui, cu degetele lui pe rădăcinile trupului ei, dăruindu-i plăcerea

Durere

175

deplină, densă, lipicioasă, fiindcă un strat de clei cald o lipește de el, când cleiul ăsta o să se răcească și o să se închege ea o să înțe leagă

că n-ar putea să se rupă de el nici dacă ar vrea, și ea doar nu vrea, nu există nimic de dragul căruia să merite să-și desprindă brațul de brațul lui, pântecel ei de pântecel lui, coapsa ei de coapsa lui.

— Trebuie să adaug apă în oală, șoptește el, altfel acuși se arde.

Dar nu se desprinde de trupul ei, și ea șoptește :

— N-are decât să se ardă.

Își aduce aminte de un haiku pe care l-a auzit cândva de la Miki, despre un poet care a plecat să se însingureze și la întoarcere și-a găsit casa arsă. „În loc să jelească, el a scris : Adăpostul a ars, nimic nu-mi mai ascunde fața lunii.“

— Ce frumusețe, spune el. Să-ți numește casa adăpost e tare frumos, și se potrivește foarte bine cu casa asta anume.

Și-și repetă cuvintele cu voce tare și arată luna plină care stră-

lucește în fereastră în fața lor, un imens ou portocaliu, ca oul unui animal gigantic care a dispărut de pe fața pământului.

— Lumea e plină de miracole, spune ea.

Și el dă din cap că are dreptate :

— Da, miracole și dezastre.

Și la lumina lunii strălucitoare el arată cu degetul cicatricile de pe pântecel ei, de-a lungul coapselor ei.

— Îmi pare atât de rău că n-am știut, spune el. Dacă aș fi știut aș fi venit să te

îngrijesc, te-aș fi internat în secția mea, când exact s-a întâmplat asta ?

Deși iese la iveală că tocmai atunci era în Statele Unite, el continuă să deplângă posibilitatea ratată :

— N-aș fi lăsat nici un medic să te atingă fără să-l supraveghez, spune el. Te-aș fi anesteziat eu însumi înainte de operație, aș fi fost acolo tot timpul operației și te-aș fi sărutat pe dinăuntru. Am pier-

dut zece ani, spune el.

Și ea se gândește la acești zece ani, la școala ei, opera vieții ei.

Oare ar fi putut să realizeze tot ceea ce a realizat dacă el ar fi fost alături de ea ? Oare s-ar fi putut să nu fie înghițită cu totul de dragostea lui ?

— Am fi apucat să facem împreună un copil, continuă el, ca și cum s-ar fi desfășurat cu jalea.

176

Zeruya Shalev

Și ea îl întrerupe :

— Nu cred, acolo înăuntru totul a fost traumatizat.

Și el spune :

— Aș fi îndreptat asta, am făcut la viața mea și lucruri mai complicate, crede-mă.

Și ea spune :

— Te cred, te iubesc.

Zi după zi, ceas după ceas, eșec după eșec, ce e de făcut cu toate astea, mâinile ei îi mângâie obrazul, se opresc în barba căruntă și cârlionțată.

— Când ți-ai lăsat barbă ? întreabă ea.

Și el spune :

— Sunt mulți ani de-atunci, de fapt, dintotdeauna, doar sunt în doliu, ai uitat ?

Și ea spune :

— Dar eu nu te țin minte cu barbă.

Și el spune :

— Fiindcă pe-atunci abia îmi mijeja barba, dar când a crescut am lăsat-o să crească, în primii ani din cauza doliului și pe urmă

din obișnuință.

— Credeam că voiai să fugi de doliu, nu se abține ea. Așa mi-ai spus, acum iese la iveală că până la urmă n-ai fugit decât de mine.

Și el o imploră :

— Ajunge, te rog frumos, hai să nu ne întoarcem la asta, eram în doliu și după mama și după tine, nu puteam despărți una de alta.

Și ea spune :

— Doliul după mine s-a încheiat, poți să-ți dai jos barba ? Vreau atât de mult să te văd așa cum erai.

— Ești sigură că doliul după tine s-a încheiat ? întreabă el.

Pentru că eu mă tem că el abia începe din nou.

Și ea șoptește :

— Da, sunt sigură.

Se uită o clipă împrejur, ca și când ar vrea să se asigure că nu e nici un martor la promisiunea ei, și el îi urmărește privirea :

— Oala ! își amintește el, se grăbește gol pușcă la bucatărie și umple oala cu apă și când revine în salon poartă chiloți negri, se

Durere

uită la sine însuși concentrat în oglinda care e pe coridor, în mână

îi lucește un aparat de ras și un castronaș cu spumă. Haide, îi spune el, sunt în mâinile tale.

— Haide odată, o operație pe cord deschis se face mai repede, râde el atunci când ea zăbovește, mânuiește cu delicatețe aparatul de ras pe obrazul lui, se teme să nu rănească pielea albă care se dezvăluie privirilor lor. Bolnavii mei o să se sperie, sunt palid ca un strigoi, spune el.

Aburii care se înalță din oală răspândesc un miros de ars și acoperă întruna oglinda de pe coridor, amândoi se văd ca prin ceață, ca o nălucire în rama de lemn vopsită în albastru.

— Te miști tot timpul, îl ceartă ea, uitasem cât ești de neastâmpărat.

Și el râde :

— Fiindcă mă gâdili, excesul de prudență e primejdios, poate mă lași pe mine să termin treaba asta ?

Și ea spune :

— Ce-ți veni, uită-te numai la mine o clipă fără să te miști, când te-au făcut așa înalt ? Nu te țin minte atât de înalt.

Și el spune :

— Regret, m-am dezvoltat târziu în toate privințele, iar tu te-ai făcut mai frumoasă.

— Chiar așa ? protestează ea încântată. Asta e de neconceput !

Și el spune :

— Categorie, fața ta a prins viață, erai atât de fină și de slabă

și de palidă, ca o idee. Acum ești mult mai feminină. Haide, lasă-mă

să termin eu treaba asta.

Și îi ia aparatul de ras din mână și din două mișcări rapide își dezvăluie pomeții înalți pe care-i ținea minte și ei i se taie respirația în fața obrazului care s-a reconstituit cu o înfiorătoare exactitate.

— Abia acum cred cu adevărat că ești tu, se alintă ea. Până

acum m-am prefăcut numai. Uite, aproape că nu te-ai schimbat.

Pielea feței lui e fină și netedă, și, în afară de obrajii nițel des-

cărnați și ridurile de sub bărbie, el e adolescentul ei, și în fața lui ochii ei întotdeauna uscați încep să lăcrimeze în timp ce ea clatină

din cap iar și iar, își mușcă buzele cu uimire. Fața care a rășărit

178

Zeruya Shalev

dinăuntrul feței lui trezește un dor dureros în ea, ca pozele unor morți dragi care ies deodată la iveală, după mulți ani, aruncând o lumină neprețuită asupra unui trecut uitat.

Iată, ea îi vede fața la școala lor, intrând în recreație în clasa ei, zâmbind jenat, iată-i capul culcat pe pernă în patul ei, genele lui dese îi umbresc pleoapele în somn, iată-i fața care iradiază către ea în ziua aceea de aur, în fisura îngustă care e după ger și înainte de zăpușeală. Atingerea stâncii calde de spatele ei, coroana dudului aruncând umbră asupra ei, frumosul ei adolescent îi mângâie sânii, cu gura nițel întredeschisă, ochii lui luminoși strălucesc, obrajii lui nițel trandafirii de la soare sunt ca obrajii unui prunc și ea e înco-

lăcită în jurul lui cu siguranță deplină că în veci nimic n-o să-i despartă.

— Cine-i ăsta ? Nu-l cunosc ! se cercetează el suspicios, își pipăie obrazul, își strâmbă buzele. Ce mi-ai făcut ? Mă simt de parcă mi-a fost schimbată identitatea, ricanează el. Copiii o să aibă un șoc !

Sunt complet despuiat.

Și-și acoperă fața cu mâinile și fuge de acolo, umple pentru a treia oară oala cu apă, scoate roșii din frigider și le taie în cuburi mici, o lasă singură în fața oglinzii. Se pare că și de pe fața ei a fost dat jos în vremea din urmă un înveliș, de când l-a reîntâlnit arată altfel, toți îi spun asta, ochii i s-au făcut mai mari pe o față

care a slăbit. „Cum de n-am observat că ai ochi atât de frumoși“, se minunează la școală profesoare care de zece ani încoace o văd zi de zi, și poate că expresia e cea care s-a schimbat, cum a zis el ?

„Fața ta a prins viață.“ Și ea se grăbește să-și îndrepte privirea spre el, să nu piardă nici o clipă.

Cât de repede trece timpul lângă el, e deja opt, din locuința de deasupra aude semnalul buletinului de știri, copilul îngrijorat e azi, probabil, la maică-sa și tatăl e liber să se uite liniștit la eveni-

mentele deprimante ale zilei, infinit mai neliniștitoare decât niște hoți în grădină. O să plece cam peste un ceas, nu-l poate lăsa așa când el pregătește cina pentru amândoi, încă nici nu i-a spus că

n-are prea mult timp.

— Ce pot să fac eu, Eitan dragule ? întreabă ea.

Și el spune liniștit, în timp ce taie căței de usturoi :

— Să-ți lași soțul.

Durere

Și ea se grăbește să spună :

— Voiam să zic ce să pregătesc pentru cină, nu era o întrebare existențială. Disprețul din vocea lui când spune „soțul“ o jignește puțin, și ea se uită pieziș la telefonul ei mobil, pentru o clipă se teme că într-un chip misterios Miki îi aude, poate chiar îi vede, rotund și tăcut ca luna, lumea e plină de dezastre și de miracole.

— Pune masa în grădiniță, propune el.

Și ea coboară pe scările șubrede, afară e o masă rotundă de lemn care se clatină, acoperită de frunze uscate, și ea strânge cu mâna frunzele, se întoarce în bucătărie și găsește cu ușurință o cârpă, o față de masă, farfurii, tacâmuri, doar a cunoscut casa asta ca pe propria ei casă, chiar recunoaște o parte din veselă.

— De fapt, de când locuiești tu aici ? întrebă ea. Aici ai locuit cu nevestele tale ?

În ciuda curiozității ei, încă nu îndrăznise să-l împovăreze cu întrebări despre viața lui adultă, s-a concentrat asupra trecutului lor, s-a temut să urmărească parcursul vieții lui din clipa în care acesta s-a despărțit de al vieții ei, s-a temut ca treizeci de ani pe care i-au trăit separat să nu fie mai tari decât anul lor în comun.

Și el răspunde imediat :

— Tu ești femeia mea, n-am avut alte neveste.

— Chiar așa, ricanează ea. Doar că te-ai însurat de două ori și ai făcut doi copii.

Iar el pregătește usturoiul și roșiile, strecoară pasteles și le adaugă

în tigaie.

— Fapt e că n-am rămas cu nici una dintre ele, pe când tu ești aici, spune el.

Și ea se grăbește să protesteze :

— Faptul ăsta permite tot felul de interpretări, și în sens pozitiv și în sens negativ.

— Femeile totdeauna interpretează în sens negativ, răspunde el, îi întinde castronul cu spaghetti în sos, aduce cu el pe tavă sticla de vin, o farfurioară cu măslinae negre și un castronaș cu iaurt, iar când în sfârșit se așază se apropie de ei un zgomot de pași ușori, și ea tresare o clipă, poate că e Miki, poate c-a urmărit-o până aici și s-a ascuns în gardul viu, dar imediat se dezvăluie ochilor ei un pisiu slăbănog, a cărui expresie de îngrijorare e aproape amuzantă.

180

Zeruya Shalev

— Vino, Gulliver, terenul îți aparține, îi spune Eitan. Itamar nu-i aici, stai liniștit.

Și se ridică, punând mâncare pentru pisici într-o străchioară de sub scară.

— Itamar îl cam chinuie, spune el. Întotdeauna după ce doarme băiatul la mine, pisiul e speriat.

Și ea întreabă ezitând :

— Cine e mama lui Itamar ?

Și el spune :

— Din păcate, nu tu, ții minte ce siguri eram că ești însărcinată după ce am făcut baie împreună la tine acasă ?

— Sigur, a fost de groază, spune ea. Imediat după asta am început cu pilula.

Și el oftează :

— Am fi putut avea un copil de douăzeci și șapte de ani.

Și ea se grăbește să-l corecteze :

— O fată, nu un băiat.

Și el râde :

— Cum poți fi atât de sigură ?

Și ea spune :

— Fiindcă trebuia neapărat să fie o fată și i-am fi spus Miriam.

— Asta am făcut deja, spune el sec, ștergându-și gura cu un șervețel. În absența bărbii, buzele i se dezvăluiseră în întregime, înroșite de sos, de părea, cu fața lui albă, fardat.

Și ea spune :

— Dar nu cu mine.

Vina de a-și fi trădat fiica o face deodată să sufere, trădare nu mai puțin plină de cruzime decât trădarea lui față de ea, și ea se grăbește să întrebe :

— Deci cine e mama lui Miriam ?

Și, spre surprinderea ei, de astă dată el nu se ferește să răspundă :

— O cheamă Susan, e ginecologă.

Și ea se înfioară pentru o clipă, deci el s-a însurat într-adevăr cu o doctoriță, și el într-adevăr a căutat-o, fragmente exacte de informație sunt amestecate cu informații eronate, așa îi povestise maică-sa, însurat cu o doctoriță și tată a trei copii reușiți.

Durere

181

— Ați studiat medicina împreună ? întreabă ea. Te-a ajutat să înveți pentru examene ?

Și el rânjește :

— Bineînțeles, fără ea n-aș fi reușit niciodată.

S-ar părea că tema îl plictisește, dar ea nu-l slăbește, pentru că, în ciuda temerilor ei, vrea să știe tot, unde s-au căsătorit și unde au locuit, și despre ce vorbeau, și cum făceau dragoste, și ce fel de partener i-a fost și ce fel de tată e, și vrea să vadă poze, toate pozele pe care le are, și poate că greșește din nou, după cum greșise atunci când nu făcuse deosebire între ea și el, pentru că vrea să fie cu el sub baldachin și să fie cu el în același pat și s-o vadă pe fata lui ieșind din pântecul altei femei. Dacă așa a fost să fie, cel puțin să

fie acolo, lângă el, dar pe de altă parte nu vrea să povestească nimic, nici despre căsnicia ei și nici despre copiii ei, și mai ales nu despre Alma ei, care s-a născut mititică și frumoasă coză, dar ea a privit-o dezamăgită fiindcă nu era pruncul pe care-l văzuse în ima ginație, cu membre lungi, cu ochi albaștri și părul negru, fiindcă nu era Miriam a lor.

— Ce vrei să știi ? întreabă el. Ți-am povestit, nu ?

Și ea aruncă o privire pe ceas, copila aceea de atunci a intrat, pe cât se pare, într-o încurcătură, și ea trebuie să o salveze, să-și răscumpere prima privire pe care i-a aruncat-o, o privire de înștrăi-

nare și dezamăgire, dar cum să-i spună că trebuie să plece, și cum o să izbutească să-și miște picioarele de aici, când îi face atâta plă-

cere să stea față în față cu el în grădinița părginită, care-i apar ține nu mai puțin decât propria ei casă, pentru că în grădinița asta, învelită în rășină de copaci, s-a păstrat în întregime o urmă a ado-

lescentei care a fost.

El îi umple întruna farfuria, paharul, cum o să poată conduce mașina, luna care pâlise și se chircise e atârnată în copac dea supra lor ca o prună galbenă, lumea e plină de miracole și dezastre, și acum ea e cufundată în latura miraculoasă a lumii, și nu-i de mi -

rare că o să-i vină greu să se ridice și să se strămute de aici în partea de dezastre a lumii, dar n-are încotro, și, clătinându-se ușor, se ridică și se apropie de el, ținându-se de masa șubredă.

— Unde vrei să te duci ? întreabă el și o așază pe genunchii lui.

E de necrezut cât de tare ai ajuns să semeni cu maică-mea.

182

Zeruya Shalev

Și ea spune :

— E numai părul care amintește de peruca ei.

Dar el dă din cap :

— Mai sunt și ochii, e și ceva în umblet, asta mă uimește, nu pricep ce mi se întâmplă, în ce timp trăiesc.

Și el o prinde cu putere de păr ca și cum ar încerca să-i dea jos peruca, îi acoperă buzele cu buzele lui până când ei i se taie răsu-

flarea, îi descheie nasturii bluzei și-și ascunde capul între sânii ei.

— Iubitul meu, murmură ea. Trebuie să plec.

Și el șoptește :

— Nu pleca, rămâi cu mine.

Și când ea se uită din nou la ceas e de-acum trecut de miezul nopții, și trupul ei e plin de dragostea lui, de rășina tinereții lor, de frunze uscate care se sfărâmă, de promisiuni și jurăminte, de doruri a căror vârstă e vârsta copiilor care nu li s-au născut, și ea se desparte de el cu inima zbuciumată, nici ea nu mai ține minte cine e și în ce timp trăiește, de unde vine și încotro se duce, dacă

urmează să dea seama de faptele ei, și în fața cui.

Când mașina urcă la deal o năpădesc grijile ca niște tâlhari de drumul mare, și ea încearcă să se liniștească un pic. Mâine o să se ducă la Alma, o zi încolo, încoace nu înseamnă mare lucru, iar acasă Miki desigur că doarme de-acum, convins că ea a plecat la Tel Aviv. Puțin probabil că o așteaptă după ce a refuzat s-o înso-

țească, iar Omer a anunțat că o să doarmă la Iotam, așa că nimeni n-o s-o vadă când intră, buzele ei sărutate și trupul ei iubit care răspândește miresme de intimitate, și ea intră în casă în vârful picioarelor. O să facă duș dimineața, e mai bine să nu facă zgomote de prisos, o să se spele pe dinți în grabă la chiuveta din bucătărie și o se grăbească să se închidă în camera Almei fără să aprindă

lumina, dar, după ce se dezbracă fără zgomot, dă speriată în pat peste un trup străin sub cuvertură, și scoate un țipăt înspăimântat.

Oare Miki o urmărește acolo, chircit de gelozie, căci ăsta nu e trupul lui cel mare, și ea sare din pat gâfâind, deschide încetisor jaluzeaua și, la lumina lunii pline care o urmărise până aici o recu-

noaște pe Alma, cu gura nițel deschisă, cu o expresie de uimire și dezgust zugrăvită pe față, ca și cum o scenă deosebit de neliniștitoare s-ar ascunde sub pleoapele ei.

Durere

Cu inima bătând își cercetează alibiul care se destramă sub ochii ei, un alibi slăbuț, neclar, fragil. Ce o să-i spună lui Miki ? De ce nu i-a zis că Alma e acasă și că n-are rost să plece la ea ? S-ar fi zis că îi întinsese dinadins o cursă și acum ea trebuie să-l înșele la rândul ei, când n-are date suficiente. Când a venit Alma ? Până la ce oră a fost la lucru ? Ar putea, eventual, să spună că s-a dus la ea și n-a găsit-o la restaurant, dar trebuie s-o trezească ca să nu fie prinsă cu minciuna.

— Alma ? Ce bine c-ai venit ! Când ai sosit ? șoptește ea, ca și cum n-ar vedea că fiică-sa doarme.

Și, spre surprinderea ei, fata răspunde la bucuria ei silită și-i mormăie din somn :

— Mama ! Te-am așteptat, unde ai fost ?

Și ei îi scapă :

— La lucru, când ai sosit ? De ce nu m-ai anunțat că ești acasă ?

Dar Alma se răsucește deja pe o parte și-i întoarce o spinare îngustă, pierdută în tricoul imens a lui Miki, și Iris închide fără

zgomot jaluzeaua, pășește în vârful picioarelor spre camera lui Omer ca să doarmă în patul lui, numai să nu se trezească Miki, nu poate să apară așa în fața lui, când pielea îi acoperită de un strat de iubire și creierul ei e vid de minciuni.

Cum e cu putință ? Doar a anunțat că doarme la Iotam, dar el e în patul lui, căldura trupului îi adie dinspre pat și el sforăie ușurel, prezența lui e limpede și e palpabilă chiar și în somn, și ea e res-

pinsă de acolo, se clatină până la canapea. Toate așternuturile și păturile sunt depozitate în dormitor, dar în dormitor n-o să intre sub nici un motiv, și nu-i rămâne decât să se întindă îmbrăcată pe canapea, fără pătură,

cu toate că răcoarea nopții o face să tremure.

Ce-ar fi să se ridice și să ia două prosoape folosite să se acopere cu ele, deși ele sunt nițel umede și reci, cineva a făcut nu demult duș, casa îi face aluzii misterioase, locatarii ei o pedepsesc inconștient, își schimbă planurile fără s-o înștiințeze, transmit informații false, o exilează pe canapea. Sub prosopul ud o trec toți fiorii, de ce nu s-a dus Omer la ziua de naștere ? Oare din cauza sosirii Almei ?

A venit oare din proprie inițiativă sau Miki a chemat-o ca să-i poto-

lească ei temerile, adică doar ca să-i dovedească faptul că avu sese drept tate ? Poate că într-adevăr are dreptate, poate că într-adevăr o

184

Zeruya Shalev

cunoaște mai bine decât ea. Ce dulceață rară era în vocea ei când i-a spus : „Mamă ! Te-am așteptat“.

Poate că într-adevăr Shira a exagerat. Mâine o să stea de vorbă

cu Alma și o să încerce să înțeleagă despre ce e vorba. Doar e atât de tânără, și la vârsta asta lucrurile se schimbă repede. Poate că

încă de mâine dimineată o să se poată lepăda de grijă și de fapt, chicotește ea sub prosopul umed ca o adolescentă îndrăgostită, o să poată continua să pășească netulburată pe calea miraculoasă

care se întinde sub picioarele ei, spre lumea în care anii se șterg, în care se poate merge îndărăt printre calupuri mișcătoare de timp, în care ea poate să pășească iar și iar în acel *waadi* înmiresmat, printre nori de miere, în singura zi a primăverii când nu e prea cald și nu e nici frig de-a binelea.

Capitolul al treisprezecelea O să se scoale prima și o să facă duș la dușul copiilor și o să

intre perfect trează și plină de energie în dormitor ca să se îmbrace și să se

fardeze. Când e eficientă trezește mai puține bănuieli, mai ales dacă el încă nu e pe deplin treaz. Poate că, atunci când o să

se dea jos din pat la rîndul lui, o să uite chiar întâmplările din noaptea trecută, absența ei îndelungată, ridicolă, sub pretextul că

a plecat la Tel Aviv s-o urmărească pe Alma, în timp ce Alma tocmai sosise la Ierusalim, nu încapă îndoială că e vorba de o acțiune de urmărire cu totul nereușită. O să se organizeze cu repe-

ziciune, o să iasă din odaie exact când deșteptătorul lui o să sune, trezindu-l pentru o nouă zi. Pentru ce, de fapt ? Știe atât de puțin despre programul lui zilnic, despre relațiile lui cu superiorii și cu subalternii, despre sarcinile care îi sunt încredințate. Oare câtor femei care au necazuri mari le oferă el acum ajutorul, le duce la și le aduce de la tot soiul de medici, câte jocuri de șah izbutește el să fure pe ascuns, cu cine stă de vorbă, și dacă o s-o bănuiască, cui o să-i împărtășească bănuielile lui ? Nevoile lui sociale sunt reduse, întotdeauna au fost reduse, și de când prietenul lui apropiat din copilărie a plecat din țară aproape că nu mai are prieteni.

Îi pregătește repede un sandviș lui Omer, aruncă o privire în odaia Almei. În odaie e încă întuneric și se pare că fiică-sa doarme adânc. O să-i trimită un mesaj ca s-o sune atunci când se trezește, o să contramandeze chiar o ședință ca să se întâlnească cu ea.

„Mamă ! Te-am așteptat“, a spus ea, cuvinte atât de rare, poate c-a vrut să-i împărtășească lucruri care i s-au întâmplat ? Bineînțeles c-o să asculte cu dragoste, fără s-o judece și fără s-o critice, o s-o asigure că toți facem greșeli la începutul vieții, fiecare greșeală e o lecție importantă.

186

Zeruya Shalev

Uite că Miki vine spre ea clătînându-se greoi de parc-ar fi lunatic, îi zâmbește, spre surprinderea ei, în drumul lui spre ceainic și nu întrebă nimic, dar poate că ăsta nu e exact un zâmbet, ci un moțait din cap politicos, ca între cunoștințe, ca și cum ar fi dat peste una

dintre vecine lângă pubele, și Iris se grăbește să spună :

— Trebuie să fug, trezește-l pe Omer, e în regulă ? Sandvișul lui e în servietă, vorbim mai târziu.

Și e de-acum în ascensor, în mașină, prinsă între vehiculele aflate în trafic, în sus și în jos, la dreapta și la stânga, cel mai important lucru e să nu fie în raza lui vizuală.

Bine c-a ieșit din casă atât de devreme, o să apuce să se pregă-

tească pentru ședința de încheiere a anului școlar cu inspectoarea, și de fapt nici nu e chiar atât de devreme, uite, primii copii încep să sosească, unii dintre ei coboară din mașini în mers, parte vin pe jos, cu ghiozdanul greu în spate, cei mici însoțiți de părinți. Ea nu i-a însoțit pe Alma și pe Omer la școală în dimineața aceea, nu era nevoie de asta. S-au dat jos împreună din mașină, au trecut împreună de poarta școlii, și acolo s-au despărțit, fiecare la clasa lui. Dacă i-ar fi însoțit, autobuzul ar fi explodat fără ea, dar ce con-

cluzie se poate trage, ce învățăminte se pot desprinde din greșeala asta ? Cât e de goală de sens propoziția că din greșeli se învață.

Uite, Eitan a greșit atunci când a părăsit-o și viața amândurora a avut enorm de suferit. Chiar și copiii lor, care-și datorează viața acestei greșeli, au avut de suferit. Cu inima înfricoșată ea își aduce aminte povestea din Talmud despre bărbatul care și-a încălcat fâgă duiala de a se însura cu o fată întâlnită pe drum, s-a însurat cu altă femeie și și-a pierdut copiii în tot felul de morți străni până când s-a întors la fata pe care o părăsise. Întotdeauna când preda povestea asta se gândea la Eitan, dar în legendă fata aceea conti nuase să-l aștepte, deși a fost silită să se poarte ca și cum și-ar fi ieșit din minți ca să nu fie măritată cu altul, pe când ea a înte-

meiat o familie și de aceea și copiii ei sunt în primejdie, nu numai copiii lui.

De aceea trebuie să-i scrie un mesaj urgent fiică-sii înainte să

se dea jos din mașină și înainte ca toți să se repeadă asupra ei din toate

părțile, fetița mea, o să scrie, sună-mă când te trezești și am să
vin imediat, trebuie să stăm de vorbă, dar degetele ei care scotocesc

Durere

prin poșetă nu descoperă acolo telefonul mobil, și ea răstoarnă

furioasă conținutul poșetei pe locul de lângă ea, atât de multe obiecte necesare și de prisos se împrăștie din poșeta ei, comprimate analgezice, gumă de mestecat, nuci braziliene, liste de cumpărături, ochelarii de soare pe care i-a căutat două săptămâni, un ruj deschis, pixuri și creioane, și bilețele galbene, și cremă de mâini și cremă

de protecție, și formulare mototolite, dar telefonul ei mobil, care e vital, plin de mesaje, telefonul care acuză, a rămas, pe cât se pare, pe blatul de marmură din bucătărie, și de aceea nu poate să trimită

nici un mesaj Almei, și, mai rău decât atât, de aceea e acum desco-

perită în ochii lui Miki, care cu un singur clic poate să afle unde a fost noaptea trecută, și chiar fără nici un clic, o privire întâm-

plătoare pe ecran riscă să dea peste un mesaj nou care a apărut între timp, câteva cuvinte de iubire repezi de dimineață, un mesaj pe care chiar dacă nu ții morțiș să scotocești nu se poate să nu-l observi.

În fereastra ei închisă bate una din profesoare, vârfurile dege-

telor ei dansează într-un portocaliu lucitor, dar Iris îi face semn c-o să vorbească mai târziu. O durere ascuțită i se înfige între tâmples, ce greșeală fatală, atât de tare s-a grăbit să fugă dinaintea lui și uite că i-a dezvăluit secretul. Trebuie să se întoarcă acasă să-și recupereze telefonul mobil, dar atunci o să întârzie la ședință. Asta-i mai lipsea, în vremea din urmă inspectoarea îi arată prea mult interes. Sub pretext că duce grija sănătății directoarei, dumneaei e cu ochii pe înrăutățirea activității. Nu e departe ziua în care o să

recomandă să fie concediată, și oricum e prea târziu și n-are sens să se grăbească acasă, cu siguranță că Miki e deja în drum spre serviciul lui, fie c-a văzut telefonul ei, fie că nu, și ea se apleacă și caută între scaune, poate că l-a

pus pe scaun și a căzut de acolo, scotocește chiar pe sub covorașe, între timp încearcă să reconstituie ce mesaje din partea lui Durere au rămas în telefonul ei mobil.

De-obicei ea le șterge când e în ascensor, înainte să intre în casă, doar pe ultimul a uitat să-l șteargă, dar pentru Miki asta va fi cate goric suficient, doar n-are nevoie de o cercetare științifică a istoriei iubirii lor.

Și dacă, printr-o minune, telefonul ei mobil a scăpat de privirile lui Miki, el poate să se dezvăluie privirilor lui Omer, sau ale Almei, își aduce ea aminte îngrozită, chiar în clipa când iar se aude un

188

Zeruya Shalev

ciocănit în fereastra mașinii, și ea își îndreaptă spinarea și iarăși face semne rotunde cu mâna, adică dați-mi pace, nu acum, mai încolo, dar, spre surprinderea ei, în fereastră apare o mână mare care ține aparatul cunoscut, și ea deschide fereastra, încearcă să-și ascundă starea de agitație.

— Asta cauți ? întreabă el, și pe fața lui e zâmbetul de azi dimi-

neață, străin și politicoș, înghețat de-a latul feței lui smede, probabil i-a urmărit amuzat căutările.

— Mi-am închipuit că o să-ți fie greu fără el, spune Miki și dispare imediat în mașina lui, care e parcată alături de a ei.

De fapt, de când e el acolo ? N-a observat când a venit, după

cum n-a observat acum când a plecat, n-a apucat să mormăie un cuvânt de mulțumire, i-a înșfăcat cu lăcomie aparatul din mână și controlează imediat dacă a apărut vreun mesaj nou din partea lui Durere, dacă se vede din mesaje că au fost descoperite.

„Când vii ? Te aștept, vino odată, iubita mea, sunt acasă“, citește ea ultimul mesaj care spune totul cui dorește să știe, dar nu-i spune ei dacă l-a văzut un ochi străin. Spre norocul ei, nu a sosit nici un mesaj nou din partea lui Durere

de când s-au despărțit noaptea, decât doar dacă n-a fost șters de furie, și asta cel puțin ea poate să

lămurească. „Bună dimineața, iubitul meu“, scrie ea grăbită, „mi-ai scris în dimineața asta ?“ și, spre bucuria ei, el reacționează imediat, dar nu răspunde la întrebare, „De ce întrebi ?“ și ea scrie tensionată :

„Da sau nu ?“. Și la mesajul ăsta el nu mai răspunde, poate că tocmai a intrat la el un pacient, dar poate că e felul lui de a protesta față

de circumstanțele care-i cer să-și ascundă dragostea pentru ea, care-i transformă mesajele din sursă de fericire supremă într-o amenințare primejdioasă pentru liniștea ei, și ea își pune capul pe volan, ce situație oribilă, acești doi bărbați îi ascund o informație capitală, fiecare din alte motive, și ea trebuie să intre acum în ședință fără să știe cu ce o să trebuiască să se confrunte când o să

iasă de-acolo, fiindcă, uite, se aude de-acum clopoțelul, și ea iese greoi din mașină, dă peste șuvoaiile de elevi care se scurg către clase. Ea pierde totul, încă o clipă și pierde tot, pe toți elevii ăștia pe care-i cunoștea atât de bine, locul ăsta pe care l-a clădit cu mâinile ei, pe Miki, pe Alma, încă n-a apucat să-i trimită un mesaj și, uite, inspectoarea e de-acum în fața ei. O să-i scrie Almei îndată

Durere

după ședință, Almei îi place să doarmă, așa cum îi place și tatălui ei, și desigur o să se trezească abia la amiază.

„Bună dimineața, fetița mea, sună-mă când te trezești și vin imediat“, scrie ea când se întoarce în birou, căzând pe scaun epui-

zată, și de data asta iarăși i se răspunde cu repeziciune, dar nu cu vorbele pe care și le-ar fi dorit. „Sunt deja la Stația Centrală de autobuze“, scrie fiică-sa, „bye, deocamdată“. Și ea oftează, ce ghi-

nion, iarăși îmi scapă fata, iarăși îmi scapă informația, dar ea n-o să se dea bătută cu ușurință, doar i-a spus limpede astă-noapte

„Te-am așteptat“, și se grăbește să-i dea telefon :

— Alma ? Așteaptă-mă în Stația Centrală, vin la tine acolo, propune ea. Bem împreună o cafea și pe urmă pleci.

Dar fata răspunde :

— Mă grăbesc, urc în autobuz.

Și ea întreabă :

— De fapt, când ai ajuns la Ierusalim ? Îmi pare atât de rău că te-am ratat, de ce nu m-ai anunțat că vii ?

— Nici eu nu știam, răspunde ea, m-a luat cineva cu mașina, m-am pomenit deodată la Ierusalim.

Și Iris o ascultă neliniștită :

— Cum vine asta, nu știai încotro mergi ? o interoghează ea cu o voce

tăioasă, care bineînțeles închide conversația numaidecât.

— N-are importanță, mi-e greu să-ți explic, mormăie fata. O

să vin săptămâna viitoare.

Dar Iris nu se lasă :

— Pentru mine e important, cine te-a luat cu mașina ? Te sui într-o mașină fără să știi încotro ?

Și fiică-sa spune :

— Nu te aud, mamă, e un zgomot îngrozitor în autobuz, *bye*,

deocamdată.

Cu ce l-a răsplătit ea pe cel care a luat-o cu mașina, are oare asta vreo legătură cu secta ? Poate că Shira n-a exagerat, dimpo trivă, a îndulcit lucrurile ? Imaginile cele mai greu de suportat se adună

acum în ea, sex pe bancheta din spate a unui automobil, bărbați străini, stupefiante, violență, ce se face cu ele, cu imaginile cele mai greu de îndurat ? Să se grăbească oare la mașină și să taie drumul autobuzului Almei înainte ca el să iasă din stație, să-l amenințe pe

190

Zeruya Shalev

șofer ? Dă-mi-o pe fetița mea sau vă distrug pe toți, așa o să-i spună.

O să fie un gen nou de act terorist, un act terorist matern, așa o să fie definit în reportaje, fiindcă i se pare că acum e în stare de orice, ani de zile i-a fost greu să vadă autobuze, dar astăzi asta e cea mai puțin însemnată dintre problemele de care se lovește. O să

pună stăpânire pe autobuz, o să ia ostatici, până când nu te întorci cu mine acasă nu eliberez pe nici unul dintre ei, asta o să-i spună

fiică-sii, sau poate numai ea însăși, Iris, o să aibă de suferit, un act terorist sinucigaș cu totul particular, întoarce-te acasă sau mă arunc sub autobuzul ăsta al tău, care te duce la dezastrul vieții tale.

— Totul e în ordine ? o întreabă secretara, care intră în birou cu un teanc de formulare la semnat, și ea clatină din cap.

— Azi nimic nu e în regulă.

Și Ophra spune :

— Numai azi ? Se pare că de multă vreme. Pot să te ajut cu ceva, Iris ? Tu ai aici grijă de toți, dar nu lași pe nimeni să te ajute.

— Nimeni nu poate să mă ajute, spune ea pe un ton rece, și repetă cu uimire, ca și cum abia acum ar realiza acest fapt trist: nimeni nu mă poate ajuta.

Și Ophra o privește cu părere de rău :

— Atunci hai, fă doar un ultim efort să închei anul, încă puțin și suntem în vacanță.

Și ea oftează :

— Ce vacanță ? ! Doar știi câtor profesori mai trebuie să le iau interviu, câte cursuri de perfecționare mai trebuie să organizez, ca să nu vorbim de renovările din sălile de clasă pentru a-ntâia.

Și Ophra spune :

— Astea-s fleacuri pentru tine.

Și are, bineînțeles, dreptate, e gata să renoveze toată clădirea, să-i înlocuiască pe toți profesorii, numai să nu se gândească la fiica asta a ei care, cu un fel de ușurătate grațioasă, dă viață coșmarurilor maică-sii.

În cancelarie dă peste profesoara cea tânără care fusese angajată

zilele trecute, care nu-i cu mult mai în vârstă decât Alma, dar s-ar părea că le

desparte un abis, una are și slujbă și dragoste, cealaltă

e implicată într-o afacere dubioasă, la care cu cât se gândește mai mult, cu atât se îngrozește mai tare.

Durere

191

„M-am pomenit la Ierusalim“, spunea Alma. „M-am pomenit la Ierusalim“, și Iris se așază în fața tinerei profesoare cuprinsă de un impuls irezistibil s-o cunoască mai bine, să audă lucruri despre familia ei și despre maică-sa în special, poate c-o să iasă la iveală

că aici e rădăcina deosebirii, dar ce să întrebe, oare maică-ta a fost părăsită în adolescența ei și a reacționat la asta cu o criză extremă ?

Oare maică-ta s-a măritat cu taică-tău fără pasiune, fără bucurie, făptuind ceva ce nu este decât o învățătură de datină omenească, ca un lucru care se face fără să crezi în el, numai fiindcă așa e obiceiul ? Oare a fost cuprinsă de jale când te-a privit pentru prima oară, înțelegând că nu ești fetița pe care a visat-o, fiindcă nu ești fata bărbatului pe care l-a iubit ?

Și se mai poate continua și se mai pot întreba multe și mărunte, dar ce rost are, fiindcă fie că ea e vinovată de tot și de toate, fie că

n-are nici o vină, ea oricum trebuie să facă tot posibilul ca s-o sal-

veze pe fiica ei din pocinogul ăsta, și cu toate astea nu izbutește să se stăpânească și o abordează pe tânăra profesoară cu un zâm-

bet silit :

— Ce se mai aude ? Cum stai cu dragostea ?

Și Yaara răspunde cu un zâmbet larg, jenat și totodată încrezător :

— E un vis, pur și simplu un vis.

— Bate-n lemn !

Iris se grăbește să bată cu degetele în masa de lângă ea.

— Sunt atât de bucuroasă pentru tine.

Și imediat întreabă :

— Ai avut acasă un exemplu de felul ăsta ? Părinții tăi se iubesc și ei atât de mult ?

Și, spre dezamăgirea ei, tânăra dă cu entuziasm din cap că da, ochii îi lucesc :

— Părinții mei sunt ceva cu totul excepțional, după treizeci de ani încă se mai țin de mână !

Și Iris încasează știrea cu un moțait mohorât din cap, dar, spre bucuria ei, o altă profesoară intervine în conversație :

— Asta nu înseamnă nimic, părinții mei s-au despărțit pe când eram doar un copil, și eu totuși am o căsnicie reușită.

Iar profesorul de științele naturii contribuie cu o informație opusă, despre părinți care sunt ca o pereche de porumbei, iar fiica

192

Zeruya Shalev

lor a divorțat deja de două ori, dar Iris se agață tocmai de infor-

mația cea mai deprimantă : „După treizeci de ani încă se mai țin de mână !“.

Oare Alma i-a văzut vreodată ținându-se de mână ? Nu prea des, nu e stilul lor. Foarte curând au devenit ironici și au încetat să mai fie romantici, dar n-au funcționat rău ca părinți, ca familie.

Cu siguranță că asta n-a fost chiar atât de grav, nu legătura dintre ei, ci legătura dintre ele, acolo e rădăcina eșecului, e un fiasco numai al ei, că n-a reușit să-i inspire fiicei ei siguranță deplină în dragostea ei de mamă, și Iris se întoarce învinsă în birou, lăsând în urma ei o conversație care continuă.

Trebuie să stea de vorbă cu Miki, chiar dacă a văzut ce a văzut asta nu mai

are acum nici o importanță, ei o să fie întotdeauna părinții Almei și ceea ce e între ei e secundar pentru moment, și Iris citește din nou mesajul pe care poate că Miki l-a văzut : „Când vii, te aștept, vino odată, iubita mea, sunt acasă“, bietul Miki, e îngrozit să găsești un asemenea mesaj în telefonul mobil al ne -

vesti-tii, ce dezamăgire, ce amăgire, și cu toate astea el nu părea zguduit, părea aproape solemn, amuzat, cu mâna lui lată în fereas-

tra mașinii ei ținând telefonul mobil, cu fața lui lată liniștită, neclintită, oare și el are o aventură, după cum bănuise nu demult, și descoperirea asta l-a eliberat de vină ? Trebuie să-l sune și să stea de vorbă cu el despre Alma, dar degetul îi șovăie pe ecran, și ea scrie numele barului, care nu se știe de ce se numește Balaam, Bar-restaurant Balaam.

Citește tensionată informația care o conduce la numele întreg, Boaz Graber ?, cum de n-a făcut asta până acum, și pe de altă parte ce sens are, fiindcă nici motorul de căutare cel mai perfecționat nu știe să-i povestească nimic despre fiică-sa, și nu știe să arate nici măcar o fotografie a aceluia Boaz și nu face nici o legătură între el și vreo sectă, și nici între el și Alma, dar informație înspăi-

mântătoare despre secte are din belșug motorul acela de căutare, și s-ar zice că o lasă să țese legăturile singură, și ea citește îngro-

zită despre numărul uriaș de victime ale sectelor față de puțină-

tatea dezbaterii publice despre aceste victime, despre importanța decisivă ca acestea să fie descoperite până nu e prea târziu, și, pe

Durere

193

de altă parte, despre marea dificultate de a le desco peri, enumeră cu spaimă simptomele care ajută la identificarea lor, schimbare în vestimentație și în tiparele de comportament, înde părtare de familie și de prieteni. O cuprinde greața și i se întorc mațele pe dos :

„Alma, nu“, mormăie ea, „Alma, nu“, ca și cum fiica ei ar fi pe acoperișul unei clădiri înalte, piciorul îi e de-acum în aer, și ea își aduce aminte de tensiunea pe care o aducea hrănirea fetei, și atunci și-o imagina așa, într-o stare permanentă de pri mejdie, de care trebuia neapărat salvată. „Azi am terminat mai devreme, vrei să

ne întâlnim ?“ Cuvintele lui Eitan acoperă înfor mațiile amenințătoare și ea se repede asupra lor ca și cum ar fi dat de o pradă :

„Sigur, unde ?“.

E bine că a propus locul ăsta, în afara orașului, într-un sat ară-

besc în Rosh ha-Ghiva, acolo e absolut imposibil să dea peste cunoș-

tințe. N-a fost aici niciodată, se uită la calmele priveliști sătești, la găinile care scurmă în pământ, la două vaci slabe care umblă pe câmpul uscat. Bineînțele că asta nu e decât o iluzie, sub orice aco periș se pot ascunde nenorociri, la oraș sau la țară, în palat sau în cort, viața simplă nu oferă nici o garanție, și, cu toate astea, aerul curat cu miros de fân o liniștește puțin, și ea se așază în gră-

diniță la masa cea mai depărtată, aproape în afara restaurantului, de acolo privește povârnișul muntelui, să-i vadă mașina argintie grăbindu-se către ea. Ce viziune minunată, e de necrezut, razele soarelui se adună pe acoperișul mașinii și, pentru o clipă, pare că

mașina e cuprinsă de flăcări, „Părinte ! Părinte ! Carul lui Israel și călărima lui !“¹, și ea se ridică de la locul ei în întâmpinarea lui, fiecare întâlnire a lor o uluiește din nou, atât de mulți ani au trecut peste ea fără el și era de-acum aproape să ajungă la capătul vieții fără să-l vadă din nou. Mulți oameni de vârsta ei se îmbolnăvesc și mor, și chiar în dimineața aceea, cu zece ani în urmă, dar moar-

tea a fost mai aproape de ea decât viața, și, cu toate astea dacă nu ar fi fost nenorocirea aceea nu s-ar fi întâlnit din nou, și gândul ăsta e de nesuportat, nu mai puțin decât gândul la nenorocirea însăși, când portiera mașinii se deschide și el iese de acolo înalt și 1. Împărați 2, 2 : 12.

194

Zeruya Shalev

non șalant, și ei îi vine greu să creadă că e el, Eitan al ei, care s-a întors la ea, că durerea care i-a despărțit e ceea ce i-a făcut să se reîntâl nească și asta nu ca să se despartă din nou.

Fața lui palidă, fără barbă, i se pare uimitor de frumoasă, încon-

jurată de păr sur încă des, și soarele care apune îl privește în ochi și luminează inelele albastre hipnotizante din jurul pupilelor, și ea îl îmbrățișează cu o îmbrățișare lungă, aproape că se atâră de trupul lui subțire. Doar nu e aici nimeni, doar proprietarul locului, care e ocupat la bucătărie și care n-o cunoaște, dar pe Eitan pe cât se pare îl cunoaște foarte bine, fiindcă, uite, se grăbește către ei, flu turându-și brațele cu emoție și aproape că le desface îmbră-

țișarea.

— Doctore ! strigă el. Bine ai venit, începusem să-mi fac griji pentru tine, de mult n-ai mai fost pe-aici.

Și Eitan îl bate cu simpatie pe umăr :

— Știi cum e, n-am timp nici să răsuflu. Ce se aude pe la voi ?

Ce mai face maică-ta ?

— Mama lui Musa e o veche pacientă de-a mea, îi explică el lui Iris.

Și Musa adaugă :

— Dânsul a salvat-o, suferea îngrozitor, plângea de durere. E

numai meritul lui dacă acum mama e pe picioare, ba chiar are grijă

de nepoți.

Și îi conduce imediat la masă și începe să se agite în jur, răsu-

cește către ei ventilatorul, aduce o carafă cu apă rece cu mentă și lămâie, trei pahare cu *arak* 1, unul dintre ele îi e destinat lui însuși, fiindcă numaidecât se așază lângă ei.

— Orit o să regrete că nu te-a văzut, azi lucrează până târziu, spune el.

Și Eitan întreabă :

— Cum îi merge ? Cum vă merge ?

Și Musa oftează :

— Ce să-ți spun, nu e simplu să fim împreună, știi doar foarte bine.

1. Băutură alcoolică pe bază de anason, îndrăgită în Iordania, Liban, Egipt și Israel.

Durere

— Musa a făcut greșeala vieții lui și s-a însurat cu o evreică, îi explică Eitan cu un zâmbet larg. În loc să-și ia o fată simplă din sat, s-a încurcat cu o orășeancă sigură de părerile ei, care se ceartă

cu el pentru orice.

Și Musa râde și se grăbește să bea în sănătatea nevastă-sii :

— Sunt nebun după ea, dar ea mă înnebunește, când o să găsiți o doctorie pentru boala asta ?

Le ascultă concentrată conversația, de când se reîntâlniseră erau mereu singuri, numai ei doi în oaza din deșertul întoarcerii în trecut, deși, de fapt, nici atunci, în tinerețea lor, nu se prea întâl-

neau cu prieteni, atât erau de ocupați cu boala maică-sii, și acum îi făcea plăcere să-l vadă purtând o conversație ușoară, îi făcea plăcere să fie perechea acestui bărbat, în locul ăsta care oricum e aproape utopic, un sat arăbesc superb și prietenos în munții Ieru-

salimului, sub acoperișul unei perechi mixte care transformă în realitate fantezia cea mai entuziasmantă de pe aceste meleaguri, fantezia coexistenței.

Băutura face să i se învârtă capul și ea se uită cu admirație la fața lui ascuțită, dacă ei reușesc și noi o să reușim, își făgăduiește sieși, doar nu ni s-a acordat o a doua șansă ca să dăm greș din nou. Poate că asta o să-i convină și lui Miki, poate că totul o să fie uimitor de simplu, după cum s-au căsătorit fără pasiune așa o să

se și despartă, și ea o să transforme iubirea primei ei tinereți în iubirea zilelor care i-au mai rămas de trăit, și, pe câte se pare, i-a scăpat fără voie din gât un chicotit fericit, căci cei doi bărbați își întrerup conversația și o privesc amândoi.

— Ce te amuză așa, Stânjenel ? întrebă Eitan cu tandrețe și-și pune mâna pe

coapsa ei, și ea îi îmbrățișează umerii și-și lasă capul amețit pe adâncitura gâtului lui, buzele tânjind să-l sărute în văzul gazdei lor, în văzul soarelui care se desparte încetișor de lume. Uite, s-a nimerit în drumul ei un martor, și ea trebuie neapărat să-i aducă

dovada că e adevărat, că din zorii tinereții ei ea e hărăzită acestui bărbat. Degetele îi alunecă pe obraz, vrea să locuiască împreună în satul ăsta, în casa singuratică din vârful muntelui, să crească vaci și capre, să nu iasă din sat niciodată, și iarăși chicotește, trage în piept mirosul lui cunoscut și iubit, miros de săpun și de medi ca mente, mirosul condiției lui de orfan. Spre părerea ei de rău, martorul ei

196

Zeruya Shalev

se grăbește să plece de la masa lor, ca și cum ar fugi ca să nu le mai vadă atingerile, dar se întoarce imediat cu farfurii pline ochi, acoperă masa cu un belșug de feluri de mâncare cu care Eitan pare să fie obișnuit și care îi plac. Cât de foame îi e, dar în afară de un castron de orez galben totul e cu carne și ea se dă nițel înapoi.

— Mănâncă, mănâncă, o îndeamnă Musa, în timp ce Eitan se repede asupra mâncărilor.

Și ea îi explică, aproape cerându-și iertare :

— Eu sunt vegetariană.

Și Eitan, surprins, lasă din mână furculița :

— N-am știut ! Pe vremuri nu erai vegetariană !

E aproape indignat.

— Ce ne facem cu ea ? i se adresează el, dezamăgit, lui Musa.

Dar Musa se grăbește să-l liniștească :

— Nu-i nici o problemă. Îi pregătesc imediat o mâncare de legume.

Din nou regretă că el pleacă de la masa lor, îi urmărește spinarea îndepărtându-se, îmbrăcat într-o cămașă albă și plin de bună voință, și abia atunci întoarce privirea către Eitan care mestecă încântat din friptura trandafirie, din kebabul zemos, din bucățile de pui, fălcile i se mișcă repede, un nor de sânge ars se înalță dinspre masa lor și o face pe Iris să simtă cum i se urcă un val de greață în gâtlej.

— De când ești vegetariană ? întreabă el.

Și ea răspunde :

— De mai bine de douăzeci de ani. Când m-am măritat cu Miki am hotărât că noi nu ne atingem de animale moarte.

Nu-i e ușor să recunoască existența omului alături de care tră-

iește de atâția ani, care-i împărtășește concepția despre lume și obiceiurile în materie de alimentație, și Eitan dă din cap contrariat :

— Iei B12, sper, adăugă el.

Și ea spune :

— Sigur, când mi-aduc aminte, bucuroasă să reducă tema asta, atât de importantă pentru ea și pentru Miki și pentru copiii lor, la o minoră chestiune practică.

Sunt perechi care au de învins deosebiri mai mari decât astea, își face ea curaj, și cu toate astea îi vine greu să-l vadă mestecând

Durere

cu plăcere ca și cum ceea ce era în farfuria lui n-ar fi fost un animal înzestrat cu conștiință, și ca și cum niciodată nu s-ar fi gândit la asta și nu și-ar fi făcut scrupule.

— N-am crezut că ești atât de puțin evoluat, observă ea în cele din urmă, fiindcă nu izbutește să se abțină. Astea sunt animale ca mine și ca tine ! Cum poți să le mănânci ?

Și el se trage înapoi ca lovit de ceva :

— Atunci întoarce-te la soțul tău, dacă asta te deranjează atât de mult, strecoară el printre dinți, pe când fălcile i se mișcă necon-

tenit, iar atunci când soarbe din *arak* cavitatea gurii i se vede nea-

gră și goală.

— Încă nu l-am părăsit, spune ea.

Și el își apropie de ea fața :

— Bineînțeles că l-ai părăsit, stabilește el categoric, altminteri n-ai fi aici.

Ochii lui, care s-au întunecat odată cu apusul soarelui, se înfig în ochii ei.

— Te întorci la mine, zâmbește el, îndeasă o bucată de carne în gură și o mestecă sfidător, și apoi îi ridică bărbia și-i apasă buzele până când gura ei se deschide în întâmpinarea gurii lui, se umple de un gust uitat și respingător de carne friptă și, spre spaima ei, ea

simte cum o pastă de carne mestecată îi e îndesată în gură, încearcă

să scape de strânsoarea buzelor lui și nu izbutește, și nici să împingă

îmbucătura înapoi în gura lui nu izbutește, i se întorc mațele pe dos și plămâni i se golesc de aer până când puterea ei de împotrivire slăbește și ea

înghite îmbucătura cu o senzație de înfrângere usturătoare, și abia atunci el își slăbește strânsoarea.

— Ești nebun, îl ceartă ea, gâfâind, și știe că sună ca o profesoară bătrână, dintre cele care au întotdeauna dreptate. Ce vrea să-nsemne asta ?

Și, spre surprinderea ei, el îi rânjește în față :

— Ai devenit încuiată, ți-ai pierdut simțul umorului ? Toți vegetarienii sunt așa de nesărați, sau numai tu ?

Și ea se ridică furioasă de la masă și se grăbește la toaletă, își umple gura cu apă și săpun și scuiță iar și iar. Nu, asta n-o amuză, chiar deloc, dar n-o amuză nici să-și aducă aminte cum o hrănea pe Alma cea mică, aproape în același fel, îndesându-i în guriță

198

Zeruya Shalev

îmbucături de hrană pasată, cu rugăminți, cu amenințări, cu ade-

meneli, chiar și atunci când simțea repulsia fetiței ea continua, cum a fost în stare, cum e el în stare. Îi răsună în urechi un zgomot de mașină care demarează și pentru o clipă ea speră că e el, că atunci când o să se întoarcă la masa de la care s-a ridicat el n-o să mai fie acolo, oare într-adevăr asta speră ? Cineva trebuie să dispară, el, sau ea, sau Miki, sau Alma, sau animalele toate, dar atunci când iese îl vede așteptând-o în ușă.

— Iartă-mă, Stânjenel, mă prostesc cu tine ca un băiețandru îndrăgostit, spune el, încolăcindu-și brațele în jurul ei, restaurantul s-a mai umplut între timp, și ea cercetează rapid fețele oamenilor, speră că nu cunoaște pe nimeni și, mai ales, că nimeni n-o cunoaște pe ea. Cu privirea în pământ, se desprinde din îmbrățișarea lui și se duce la masa lor de afară, sub o copertină cu viță de vie, toate farfuriile au fost strânse și numai

legumele ei coapte o așteaptă, lângă orezul galben și rece, dar gustul de săpun i-a rămas încă în gură și ea nu vrea să mai guste nimic.

— Se pare că sunt gelos, trage el concluzia, pe un ton glumeț.

Și ea se miră :

— Tu ? Nu te țin minte gelos.

Și el spune :

— Nici eu nu țin minte să fi fost vegetariană, adică măritată.

Și ea zâmbește : cum te poți supăra pe el, cât timp poate să aleagă, preferă să nu fie supărată pe el.

— Asta-mi amintește cum o sileam pe fetița mea să mănânce, spune ea, era probabil îngrozitor pentru ea, dar nu puteam altfel, mi-era teamă c-o să moară.

— C-o să moară ? se miră el. Exagerezi ! Nici un copil nu moare de foame în asemenea împrejurări.

Iar ea oftează :

— Am făcut o greșeală îngrozitoare, credeam c-o salvez. Nici-

odată nu cerea de mâncare, niciodată nu-i era foame, nu creștea, nu știam ce să fac.

Și el râde :

— Poate că ea pur și simplu voia să mănânce carne, dacă i-ai fi dat carne ar fi înfulecat-o.

Și ea dă din cap :

Durere

199

— Nu-i amuzant deloc, Eitan.

Iarăși vorbește ca o profesoară, și el spune :

— Poate, dar nici tragic nu e, presupunând că acum n-o mai silești să mănânce.

— Acum altcineva o silește să facă altele, spune ea, cuprinsă de o nevoie urgentă să-i împărtășească povestea. Mă îngrijorează teri bil, Eitan, cred c-a intrat într-un mare bucluc.

Și el întreabă :

— Câți ani are ? și încă mai e nițel amuzat. Mi se pare ciudat că ai copii, admite el. Încă nu m-am obișnuit cu ideea, pe vremuri n-aveai copii.

Și ea spune :

— Douăzeci și unu.

Și exact în momentul acela telefonul lui mobil vibrează pe masă, și el spune :

— Scuză-mă, e de la spital.

Tonul lui se schimbă și el devine numaidecât serios, ca și cum încă ar mai fi vorba de maică-sa bolnavă.

— Atunci măriți doza, spune el, vin imediat s-o văd.

Oare din cauza asta povestea Almei nu-l îngrijorează, fiindcă e obișnuit cu vești proaste, sau fiindcă nu e fiica lui ?

— Trebuie s-o iau din loc, Stânjenel, spune el. Când te mai văd ?

Și ea dă din umeri :

— Mâine sunt ocupată până târziu.

Și el spune :

— Poimâine sunt copiii la mine.

Și ea ar vrea să spună : „Hai să ne vedem azi, hai să ne vedem acum, nu sunt o copilă de șaptesprezece ani amorezată, sunt o mamă a cărei fiică are probleme, asta sunt eu“, dar el se ridică deja sprinten de la locul lui.

— Apropo, la sfârșitul lunii plec la un congres la Roma, vrei să vii cu mine ?

— Cum să vin cu tine ? murmură ea.

Și el spune :

— Dac-o să vrei, asta o se-ntâmplesc. Am suferit de-ajuns, nu ?

A venit momentul să ne bucurăm de viață. Și se apleacă și o sărută pe frunte, îi ciufulește nițel părul :

200

Zeruya Shalev

— Regret, Stânjenel, te-am prevenit că azi o să fie program scurt, nu ? Trebuie să mă întorc la spital.

— Nu m-ai prevenit, dar e în regulă, spune ea, pentru prima oară de când l-a reîntâlnit simte că în viața ei el nu e decât o parte, niciodată n-o să găsească o soluție care să le împacă definitiv pe toate. E în regulă, chiar dacă rămâneai aici încă zece ceasuri n-ai fi putut să propui o soluție la problema care mă

chinuie acum, dar și asta e în regulă, fiindcă nici nu era de presupus că ai să propui, a fost o eroare să mă aștept la așa ceva. Și ea soarbe distrată din *arakul* care între timp s-a încălzit, și abia când paharul se goleşte înțelege că o vreme n-o să poată conduce, nici acasă și nici la fiică-sa, și nu numai de teama legii, ci pentru că i se învârte capul și o doare, și ea își flutură mâna către Musa, care sosește imediat.

— E totul în ordine ? întreabă el. Vrei o cafea neagră ? Ceai cu mentă ? Ceva dulce ca desert ? Așa e doctorul, întotdeauna dispare în mijlocul mesei, o consolează el.

I se pare că Musa o privește cu milă, și se întreabă ce altceva mai știe el ce ea nu știe, oare Eitan aduce adesea femeii aici ? Dar nu asta o preocupă acum, și ea arată cu mâna scaunul liber.

— Poate șezi o clipă cu mine, îl roagă ea. Ai o fată, Musa ?

— Trei fete, răspunde el. De ce întrebi ?

Și ea se trezește continuând conversația abia întreruptă :

— Fata mea are douăzeci și unu de ani, spune ea. Cred că sunt niște complicații în viața ei, e chelneriță la un bar din Tel Aviv, s-a depărtat de noi și s-a depărtat și de prietenele ei, și-a schimbat înfățișarea, cred că patronul ei a pus cu totul stăpânire pe ea. Poate că nu e chiar o sectă în înțelesul obișnuit al termenului, dar e ceva înfricoșător.

Tot ce voise să-i povestească lui Eitan ea îi povestește lui, până

când se lasă întunericul și prin casele satului se aprind luminile, până când păsările își adună puii la cuib cu țipete ascuțite, și el o ascultă în liniște, își aprinde o țigară, fața lui tânără și plăcută e întoarsă asupra feței ei.

— O să-ți fac îndată o cafea neagră și tare, spune el în cele din urmă. Cu mult zahăr, să-ți dea puteri, trebuie să te duci să vezi ce se întâmplă cu ea, dar nu singură, trebuie să te duci împreună cu tatăl ei.

Durere

201

Și ea spune :

— N-o să vrea, ți-am spus, de câteva zile îl tot rog, dar el preferă să închidă ochii.

Și Musa spune :

— O să vină, dacă o să vrei cu adevărat, o să vină.

O chelneriță mărunțică, de vârsta Almei, se apropie de ei și el comandă pentru ea o salată cu multă lămâie.

— Trebuie să aduni puteri, spune el. Să ajungi acolo puternică.

Și ea mănâncă ascultătoare, spre surprinderea ei cu cât mănâncă

mai mult îi e mai foame, și cere deja să-i aducă din nou orezul galben și legumele coapte, prezența lui o liniștește și îi vine greu să se despartă de el, mai cere o cafea, întunericul dimprejurul ei e dens și cald, la fel cum e cafeaua pe care i-a pregătit-o. Muntenii nu sunt obișnuiți cu asemenea nopți, de întuneric fierbinte, dar noaptea în care ea și maică-sa au fost anunțate de moartea tatălui ei era exact la fel. Își amintește că din cauza căldurii n-a putut să

adoarmă, și de aceea a auzit bătaia în ușă, țipetele maică-sii, a auzit condiția de orfan dând buzna în mica locuință ca o ceată de rău-

făcători venită să înceapă un pogrom.

Oare fără să-și dea seama i-a transmis fiică-sii condiția asta de orfan ? Își aruncă privirea spre apus, niște ultimi tăciuni de lumină

mai licăresc încă acolo, în șesul de dincolo de munți, și acolo e Alma ei, și ea trebuie să se grăbească înainte ca lumina ei să se stingă, și

exact atunci când scoate din poșetă telefonul ei mobil ca să-l sune pe Miki el i-o ia înainte :

— Ce-i cu tine, mai ești încă la lucru ? întreabă el.

Și ea nu vrea să mintă într-o noapte ca asta :

— Am avut o întâlnire în afara orașului, spune ea. Mă doare capul, nu pot să conduc acasă, și nici nu vreau să conduc acasă, vreau să mergem la Alma la Tel Aviv. A venit momentul, Miki.

Ia-mă din intersecție.

El nu se grăbește să răspundă, și ea îi aude respirația grea și întreabă :

— M-ai auzit ?

Și el spune :

— Am auzit, mă gândesc.

Și ea spune :

202

Zeruya Shalev

— N-ai la ce să te gândești, Miki, m-am gândit eu pentru amândoi.

— Nu-mi place că ești atât de dominantă, bodogănește el.

Și ea se grăbește să răspundă :

— Nici mie nu-mi place că ție nu-ți place exact asta.

Și el oftează :

— OK, n-am putere să mă cert cu tine, dă-mi o jumătate de oră.

Vocea îi e ostilă și rece, e mai comod pentru el să fie supărat pe ea decât să fie îngrijorat din pricina fiică-sii, cât e de stupid să

speri ca, dacă un bărbat te dezamăgește, altul să-ți facă surprize plăcute, cât e de stupid în general să sper.

Capitolul al paisprezecelea Oare ciorovăiala asta e veșnică sau o să se isprăvească odată și odată ? Se pare că mama și tata o să se certe până la ultima suflare cine e vinovat, cine a fost părinte mai bun, cine a avut dreptate și cine a greșit. Atât de mulți părinți ca ăștia a întâlnit de-a lungul anilor, doar puțini sunt mai presus de conflictul ăsta, și ei, pe cât se pare, nu fac parte dintre aceștia. O culege din intersecție într-o tăcere ostilă, oare e furios pe faptul în sine al călătoriei, sau locul de întâlnire îi trezește suspiciuni, sau poate a citit mesajul dimi-

neața și de-acum nu mai bănuiește, ci știe sigur ? Preferă să se concentreze acum asupra misiunii și să nu se gândească la asta, ci la ceea ce o să-i spună fiicei lor, dacă o să fie acolo, sau proprietă-

rului restaurantului, dacă o să dea peste el. O să i se adreseze direct sau o să se mulțumească cu tatonări, poate că e preferabil ca în faza asta a lucrurilor să nu spună nimic, să se concentreze pe ce le văd ochii ? Măcar dac-ar putea să stea pur și simplu de vorbă cu Miki, așa cum a stat de vorbă cu Musa, să se sfătuiască cu el sincer, să pregătească împreună calea de urmat. Cum e posibil să fie mai ușor de vorbit cu un străin, fiindcă e limpede că lui Orit, nevastei lui Musa, i-ar fi mai ușor să se sfătuiască în anumite îm pre jurări cu Miki decât cu soțul ei, și acesta e fără îndoială paradoxul cel mai frecvent și mai revoltător al vieții în doi, că ne apropiem ca să ne depărtăm. Și-atunci ce rost are ?

Atât de multe dureri și sensibilități, răni și cicatrici creează

intimitatea, încât orice temă devine prea gingașă pentru o discuție obiectivă, serioasă, dar nici să i se plângă acum n-are sens, și ea desigur e ultima care are dreptul să se plângă, în noua ei situație de nevestă care-și înșală soțul. Chiar dacă el încă nu știe, ea știe, și telefonul ei mobil știe, fiindcă, uite, sună, o caută Durere, și ea bine-

înțeleș nu răspunde, dar și atunci când face să amuțească țârâitul

204

Zeruya Shalev

telefonului se aude vibrația care acuză, tocmai pentru că ea nu răspunde, tocmai pentru că cel care o caută n-o slăbește, trimite un mesaj, care și el face spațiul închis al mașinii să vibreze. Mesajele lui o fac să trăiască din nou, dar azi el i-a vârat în gură un animal mort și ea se cutremură.

— Ți-e frig ? Să dau mai încet aerul condiționat ? întrebă Miki.

Și ea se grăbește să spună :

— Da, puțin.

Și, nu se știe de ce, el mărește în același timp volumul muzicii.

„Tata se întoarce la originile lui“, îi plăcea lui Omer să-l tachi-

neze din cauza pasiunii lui recente pentru muzica irakiană, pe când ea însăși îndrăgea cumva discurile noi pe care începuse să le aducă

acasă, dar niciodată nu le asculta cu atenție. Ba chiar, nu demult, el a spus că regretă că, atunci când s-au căsătorit, și-a schimbat numele din Mualem în Ilem, și ea s-a grăbit să-i aducă aminte că

asta nu fusese inițiativa ei, cu toate că ea o susținuse, și că pentru el asta a fost mai cu seamă un mod de a se rupe de tatăl lui, și i-a spus că, în ceea ce o privește, el poate să-și reia numele de Mualem, dar el a susținut că e prea târziu, și iar a simțit că el o învinovățește pe ea, și acum la fel, el încearcă s-o sfideze trimițându-i sunetele originii lui, muzica evreilor din Babilon, după cum obișnuia el s-o numească, și ea, bineînțeleș, n-o să-l roage să reducă nițel volumul, cu toate că i se pare că acuș-acuș corzile vocale ale femeii care cântă într-o arabă molatică o să plesnească, nu e limpede dacă

femeia cântă ori zbiară, oricum, ea refuză să se liniștească, deși vioara încearcă s-o consoleze pe cât îi stă în puteri. S-ar zice că e cuprinsă de o

durere înspăimântătoare, se află pe culmea muntelui durerii și jelește, încearcă să-i atragă către ea, spre locul unde ochii se deschid pentru totdeauna, și Iris ar vrea să-i spună : „Suntem acolo, suntem deja acolo, nu ești singură“, dar cântăreața le răs-

punde cu un țipăt răgușit : „N-ați ajuns încă nici la jumătatea dru-

mului, habar n-aveți ce vă așteaptă“, și Iris iar se cutremură, își îndreaptă privirea spre șesurile de dincolo de fereastră, turnurile lucitoare ale Tel Avivului clipesc deja în întâmpinarea lor cu mii de ochi scânteietori, făcând să pălească stelele de pe cer cu lumina lor, ce aproape e, de fapt, Tel Avivul, mai ales seara, după ce traficul se domolește.

Durere

205

Au fost ani în care vizitau adesea Tel Avivul, și tocmai de când fiica lor s-a mutat acolo parcă orașul ăsta s-a depărtat de orașul lor de baștină, așa cum fiica lor s-a depărtat de ei, dar uite că de-acum își caută drumul prin străzile zgomotoase, luminate. Câteva tinere frumoase coz traversează strada cu repeziciune, îmbrăcate cu rochii mini de culoare deschisă, cu pantalonași scurtissimi și maiouri, orașul pare deschis, plin de viață, lipsit cu totul de griji, doar n-o se oprească în loc din cauza unei tinere care a venit dintr-un alt oraș și care a dat aici de belea. Sunt destule alte tinere de care să

se bucure, și sunt și tineri atrăgători care umplu străzile, cum se face că Alma le-a preferat un bărbat între două vârste, proprietarul unui bar de mâna a doua în sudul orașului, cum se face că tocmai într-un loc plin de viață și libertate fiica lor s-a băgat la stăpân ?

Și poate că într-adevăr nu-i vorba decât de zvonuri neînțe-

meiate, fiindcă uite-i că trec cu mașina prin fața locului cu pricina,

„Ați ajuns la destinație“, anunță GPS-ul și destinația lor arată cu totul respectabil, destul de luminată, ferestrele ei mari dau înspre stradă și nu încearcă să ascundă nimic, Miki găsește cu ușurință

uimitoare un loc în parcare vecină și abia când muzica încetează

și instalația de aer condiționat amuțește, farurile mașinii se sting și motorul se oprește, el deschide gura și întrebă :

— Așadar, ce vrei să faci exact, care e planul ?

— Nu am nici un plan, spune ea. Am ieșit să petrecem o seară

în Tel Aviv. Am suferit destul, a venit momentul să ne bucurăm de viață, nu ?

Și el zâmbește cu amărăciune :

— Chiar c-a venit momentul, dar de ce tocmai la barul Almei ?

Și ea deschide portiera :

— Te rog frumos, Miki, lasă deoparte pentru o clipă onoarea ta șifonată și ajută-mă, bine ? Bine ar fi dacă eu m-aș înșela și dacă

tu ai avea dreptate, dar trebuie să verificăm lucrul ăsta.

— Și cum anume o să verifici lucrul ăsta ? bombăne el. O să

intri și o s-o-ntrebi ? Sau o să-l întrebi pe el ? O să-i convoci pentru explicații în biroul directoarei ? Zău așa, Iris, credeam că ești mai sofisticată.

Și ea spune :

206

Zeruya Shalev

— Ești dispus, în mod excepțional, să fii de partea mea și nu împotriva mea ? Ești dispus să încetezi să te iei la întrecere cu mine ?

N-am ce răspuns să-ți dau, pur și simplu o să intrăm și o să vedem ce se-ntâmplă, ok ?

— Parc-aș avea de ales, strecoară el printre dinți. Te cunosc, n-ai să renunți niciodată până n-ai să te convingi că am dreptate.

Și ea îl ia de braț și, pe trotuarul de vizavi, își încetinește pașii în momentul în care se apropie încet de local, pas cu pas, ca și cum ar fi călcat pe un teren minat. Dintr-o vitrină de alături îi privește un manechin gol, sânii de plastic sunt proeminenți și pro-

vocatori, un clește de rufe rătăcit sare ca o lăcustă printre picioarele lor și ea își îndreaptă privirea către o femeie bătrână care pune rufe la uscat sub fereastră, aplecându-se peste frânghii. Uite, acum atârnă un halat înflorat vechi, care seamănă de minune cu halatul care îi înfășura nu de mult trupul, un felinar de stradă aruncă o lumină galbenă

asupra rufelor, care se mișcă ușor în vântul care vine dinspre mare ca și cum ar fi de-acum sleit de puteri.

Cele mai multe dintre jaluzele prin dreptul cărora trec sunt închise, dar din locuințele neîngrijite de deasupra răsună zgomote

tele unui amestec uman respingător și consolator în același timp, o ceartă surdă, gemete de plăcere, plânsul unui bebeluș. Uite niște graffitti în arabă de-a lungul unui zid, dar, deși crede în limbă ca punte culturală, ea încă n-a apucat să învețe araba, și deasupra ei flutură tocmai un drapel al Israelului, nițel zdrențuit, nițel rupt, s-ar zice că a rămas acolo de la Ziua Independenței, mai degrabă

din neglijență decât din mândrie, lăsând soarele de vară să-l deco-

lo reze, și uite, s-au oprit în fața ferestrelor late ale barului Balaam, arena misterioasă a vieții fiicei lor.

O femeie cam la șaiszeci de ani, cu părul vopsit în roșu, stă lângă

fereastră, cu un laptop deschis pe masă, în spatele ei sunt două

perechi de tineri. De departe se mai pot vedea câteva personaje rezemate de bar, și uite o chelneriță care trece printre mese și ține în mână o tavă, dar nu e Alma, are părul blond și trupul plinuț.

Poate că tura Almei încă n-a început ? Și unde e patronul restau-

rantului ? Ce puțin se poate vedea din afară, și poate nici înăuntru nu se vede mai mult, și ea îl trage pe Miki de braț și împreună

traversează strada spre ușa de sticlă care se deschide în fața lor.

Durere

207

— Serviciul nu e cine știe ce aici, observă Miki, fiindcă nimeni nu se apropie de masa lor. Am s-o sun pe Alma să vină să ne ia comanda.

Și ea spune :

— Foarte amuzant.

Nici măcar n-a observat că a trecut ceva timp, fiindcă cercetează atent amănunt cu amănunt, constrânsă să admită că locul îi place.

Decorațiunile interioare sunt intime și nu din cale-afară de dichisite, muzica nu e prea tare, canapeaua albastră și mare din colț

chiar amintește de canapeaua lor din salon, iar chelnerița care, în sfârșit, se apropie de ei cu meniurile e drăguță și amabilă.

— Să vă spun care sunt felurile noastre speciale ? Întreabă ea, și imediat enumeră felurile, cu intonația cunoscută a chelnerilor.

S-o întrebe despre Alma ? E mai bine să aștepte deocamdată, să

spună cine sunt numai dacă n-au încotro, și ea îi face semn lui Miki să tacă, dar el oricum e ocupat cu meniul, nu ca ea care a mâncat nu demult pe săturate la alt restaurant, așa că, de fapt, nu-i e foame deloc.

— Am auzit că aveți o *mujaddara* bună de tot, spune el, dar, spre bucuria ei, nu dezvăluie sursa informației.

Și chelnerița confirmă :

— Totul la noi e bun.

Atunci când zâmbește dinții îi ies în afară un pic, iar părul ei, care de departe

pare strâns, e de fapt tuns scurt, ca părul Almei, și fata poartă un tricou negru și pantaloni gri, asta e oare uniforma localului ? E oare uniforma sectei ?

— Îmi pare rău că a durat până am ajuns la dumneavoastră, adaugă ea deodată, cu toate că ei nu s-au plâns. Azi suntem în formație incompletă.

Și Iris întrebă tensionată :

— De ce ? Ce s-a-ntâmplat ?

Și chelnerița răspunde :

— Pur și simplu câteva chelnerițe sunt bolnave, dar ne descurcăm.

— Hai să anulăm comanda și să mergem la locuința Almei, spune Miki atunci când chelnerița se depărtează. N-avem ce căuta aici dacă e bolnavă, o sun și văd ce se întâmplă cu ea.

Dar ea se grăbește să-l oprească :

208

Zeruya Shalev

— Așteaptă, nu da telefon.

Vocea îi scapă din gât atât de puternic și strident, încât cei care stau la masa vecină îi aruncă o privire de o clipă, Miki o privește la fel, ca și cum și-ar fi ieșit din minți, și apoi se cufundă imediat, ostentativ, în telefonul lui mobil și face abstracție de prezența ei.

Mai bine de douăzeci de ani și încă nu i-a dezlegat enigma feței, gândește ea în timp ce-l cercetează nemulțumită, o față cu protu-

beranțe mari, proeminente, cu ochi negri mari, cu un nas lung, și buze groase, o față care, totuși, lasă cumva o impresie de finețe, și ea încearcă să se concentreze asupra feței lui, să înțeleagă o dată

pentru totdeauna cum se întâmplă lucrul ăsta, dar exact în clipa asta se

deschide ușa și intră un bărbat nu prea tânăr, scund, în pantaloni albi și cu un tricou negru colant, și ea știe numaidecât că el e patronul, din cauza unei anumite tensiuni pe care o identifică

pe fața chelneriței lor, poate chiar spaimă, și după el intră o familie zgomotoasă care îl ascunde pe patron de privirea ei, o pereche de părinți și o pereche de copii mari, un băiat și o fată, ca un fel de oglindire a speranțelor ei neîmplinite, fiindcă e limpede că ăștia patru se bucură să petreacă împreună. Se așază la o masă învecinată

și Iris îi aude cum râd, tachinându-se unul pe altul, tatăl îl bate pe fiu-său pe umăr, iar fata își șoptește secrete cu maică-sa și amân-

două râd, și pe Iris iarăși o sufocă un sentiment de eșec. În loc să-i împărtășească secrete, ei fiică-sa îi ascunde secrete înfricoșătoare, în loc să iasă în patru la o masă de familie, ei își spionează fata și se pare că și în privința asta eșuează, fiindcă fiică-sa nu e acolo, și nu se știe unde e, și dacă e bolnavă, atunci cine o îngrijește, și, pe cât se pare, nu e nimic neliniștitor în locul ăsta în afară de absența ei, poate că într-adevăr e vorba de zvonuri fără temei, și ea îl caută

din ochi pe omul în pantaloni albi, tocmai a ieșit din bucătărie și fața lui e puțin congestionată, părul lui grizonant e tuns scurt și ochii îi sunt întunecați, pătrunzători, și când chelnerița trece prin fața lui el o prinde pentru o clipă de braț și îi spune ceva, de departe e greu de deslușit dacă mișcarea lui a fost brutală, dar atunci când ea ajunge în dreptul lor cu felurile pe care le-au comandat fața ei e vizibil răvășită, și mâinile îi tremură puțin atunci când pune pe masa lor farfuriile cu supă și salata de andive și pâinea albă și caldă.

Durere

209

— E totul în regulă ? întrebă ea, așa cum întrebă mereu chelnerii.

Și Iris îi răspunde printr-o întrebare :

— La tine e totul în regulă ?

Dar ea se depărtează și se întoarce imediat cu meniuri pentru familia care șade alături, care cunoaște probabil foarte bine localul, cu toate felurile lui speciale, și comenzile sunt notate cu repezi-

ciune, iar Iris îi șoptește lui Miki :

— L-ai văzut ? El e ! El e Boaz acela despre care vorbește Alma.

Dar Miki e concentrat pe supa de mazăre :

— Trebuie neapărat să guști, se topește el de plăcere. N-am mâncat de când sunt eu o supă ca asta, acum înțeleg de ce Alma abia dacă vine pe-acasă.

Și ea îl privește cu deznădejde, dar e silită să fie de acord cu el cel puțin în privința mâncării, bucătarul de dincolo de ușa închisă

își știe meseria, de mult n-a mâncat delicatose ca astea. Asta ar trebui s-o liniștească ?

Uite că patronul se apropie de masa vecină ducând o tavă, o ajută pe singura chelneriță să nu prăbușească sub povara misiunii ei, schimbă vorbe și zâmbete cu mesenii.

— Arăți splendid, Boaz, îi face un compliment bărbatul rotofei.

Cum reușești să-ți păstrezi silueta, măcar de-aș putea și eu.

Iris nu aude răspunsul lui Boaz, care vorbește încet, lent, dar faptul în sine că e un personaj de seamă în lumea asta, un personaj pe care oamenii îl cunosc

pe nume și i se adresează cu problemele lor, o liniștește puțin, și uite, vine felul principal, fasole mung și o polenta deosebit de gustoasă și un *risotto* cu sparanghel care pro-

voacă un zâmbet larg pe fața lui Miki, și Miki mănâncă în timp ce-și lipește privirea de telefonul mobil, exact ca acasă. Nu încapă îndoială că domnește o atmosferă domestică în localul ăsta, ea e deja gata să se întindă pe canapeaua din colț și să moțăie un pic, dar e prea devreme ca să se liniștească, prea devreme ca să plece, și, pe cât se pare, prea târziu ca s-o aștepte pe Alma, și de aceea n-are încotro și trebuie să întrebe de ea, altminteri o să plece de aici cu burta plină dar fără nici o informație, și de aceea, atunci când chelnerița apare din nou ca să verifice dacă totul e în ordine și să ofere meniul de desert, Iris o oprește :

210

Zeruya Shalev

— Spune-mi, Alma nu lucrează în seara asta ?

Și, cu toate că nu se recomandă ca fiind mama Almei, întrebarea ei trezește neliniște pe fața chelneriței și ea lasă să-i scape cu repe-

ziciune :

— Alma ? Acuma nu-i aici.

— E limpede că nu-i aici, răspunde Iris. Dar încă mai lucrează aici, nu-i așa ? Când e următoarea ei tură ?

Și chelnerița strecoară printre dinți :

— Nu am voie să transmit informații.

Și dispare fără să lămurească ce vor ca desert, și Miki își desprinde în sfârșit privirea de pe telefonul lui mobil și ea vede că

pentru prima oară e și el neliniștit, și amândoi o urmăresc încordați pe chelnerița care se depărtează de ei.

— S-a dus să-i raporteze patronului că am întrebat de Alma, șoptește Iris.

N-o să rateze o ocazie de a fi avut dreptate, deși ar fi fost atât de bucuroasă să fi greșit, și într-adevăr foarte curând sosesc la masa lor două păhărele de votcă.

— Băuturile sunt din partea casei, spune chelnerița cu un zâmbet înghețat, apoi se depărtează.

Și Iris o caută cu privirea pe gazda lor, uite-l că șade la bar și ține în mână un păhărel identic, și el își ridică păhărelul înspre ea cu un zâmbet și apoi soarbe din el, și ea nu-i întoarce zâmbetul.

Se aștepta să fie ostil, dar amabilitatea lui n-o liniștește, și desigur nici modul ostentativ în care îi ignoră chelnerița, nu se apropie de ei, deși Iris îi face semn să vină.

— Ce vrei de la ea ? întreabă Miki.

Și ea răspunde nerăbdătoare, în timp ce face semne cu mâna ridicată :

— A venit momentul desertului, nu vrei ceva dulce ?

— Așteaptă, nu bea, îl avertizează ea atunci când el își apropie paharul de buze.

Și el bombăne :

— De ce ? E cu otravă ?

Și întrebarea asta aduce un zâmbet larg pe fața lui Boaz care se apropie de ei cu paharul în mână, cu tricoul negru, strâmt, lipit de un spate musculos și încordat, se apleacă înspre ei și întreabă :

Durere

211

— Cu ce vă pot fi de folos ?

Vorbirea lui e lentă, și privirea îi e și ea lentă, nu ezită să zăbo-

vească pe fețele lor, cu privirea ațintită, ca și cum n-ar avea nimic de ascuns, în timp ce ei tocmai că au ce ascunde, spioni care au pătruns prin înșelătorie, care s-au deghizat în clienți nevinovați și, fără să le aștepte răspunsul, el trage un scaun și se așază în capul mesei lor de două persoane, la distanță egală de amândoi.

— Unde e Alma ? E în regulă ? se grăbește Iris să întrebe, nu se ostenește să se recomande.

Iar el zâmbește calm, dezvăluie dinți albi regulați :

— Alma e în perfectă regulă, răspunde el, dar mi se pare că

dumneata nu ești în perfectă regulă. De ce ești atât de încordată ?

întreabă el, accentuează fiecare silabă, își ațintește privirea asupra buzelor ei în așteptarea răspunsului.

— De ce ? Fiindcă îmi fac griji pentru fata mea ! răspunde ea repede, știind de-acum că s-ar putea să regrete că a ratat o des-

chidere mai calmă a conversației, că l-a atacat imediat, în loc să

încerce să se împrietenească.

Și el își saltă paharul :

— În sănătatea Almei, spune el și bea dintr-o sorbitură, și ime-

diat îi invită : Beți, beți, e o votcă excelentă, zâmbește el cu simpatie către Miki, care se grăbește să-și golească paharul. E foarte greu de trăit așa, când

ești fără încetare îngrijorat, îi reproșează el lui Iris, arătând paharul ei plin :
Uită-te ce crispată ești. Dumneata o să fii, desigur, de acord cu mine, i se
adresează el lui Miki, pe buzele căruia sclicește deja o fărâmbă de zâmbet
revoltat.

Iris îi privește pe amândoi cu mânie :

— Nu sunt îngrijorată fără încetare, sunt îngrijorată acum pen-

tru fata mea, de când a început să lucreze aici s-a schimbat. Vreau să înțeleg
ce se întâmplă cu ea, ce legătură ai dumneata cu ea, ce înseamnă munca în
restaurantul dumitale.

— Nu e bine pentru dumneata să vii aici atât de plină de suspi-

ciuni, asta îți crispează mușchii sufletului, mută el iarăși conversația asupra
ei, își ațintește iarăși privirea asupra ei, apropierea lui fizică

îi face rău ca apropierea unui jivine. Uite, vii cu soțul dumitale într-un loc în
care n-ai mai fost, mănânci bine, bei, și nu poți să

te bucuri de asta ! Ești atât de plină de bănuieli ! Plescăie din limbă

212

Zeruya Shalev

ca și cum, într-adevăr, ar fi fost sincer preocupat de plăcerea ei : Uite cum
reacționezi față de mine, prima oară când mă întâlnești.

Cu ce ți-am greșit ?

— Mușchii sufletului meu nu sunt tema conversației noastre, îi taie ea vorba.
Am pus o întrebare simplă. Ce se întâmplă cu Alma ? Unde e ea acum, de
exemplu ? Credeam că lucrează aici în seara asta, am venit s-o vedem.

Și el răspunde imediat :

— Alma lucrează acum, dar nu aici.

Accentuează fiecare silabă ca și cum ea ar fi surdă sau înapoiată mintal.

— Alma face o muncă foarte importantă, o muncă de perfecționare lăuntrică, sufletească, n-aveți de ce să fiți îngrijorați pentru Alma, vă asigur. Dacă s-a schimbat, asta e numai spre bine. Deocam dată

nu puteți înțelege despre ce e vorba, încă n-aveți mijloacele necesare să înțelegeți, dar ea are nevoie de asta, dați-i această posibilitate.

Și își îndreaptă privirea fixă către fiecare din ei, ca și cum ar verifica impresia pe care o fac cuvintele lui, apoi își întinde mâna și scoate o scobitoare din suportul care e în colțul mesei și începe să se scobească cu ea între dinții lui frumoși.

— Perfecționare sufletească ? îi repetă ea cuvintele și se îngrozește. Ce înseamnă asta ? Unde e ea acum ? Vreau să știu unde e fiica mea !

Și el zâmbește, cu scobitoarea între dinți :

— Spune-mi, Iris, te cheamă Iris, nu-i așa ? Floarea al cărei nume ți s-a dat e fiica soarelui sau a seminței din care a răsărit ?

Alma e fiica voastră sau a cosmosului ? Ați crescut-o, ați educat-o, ați muncit pentru ea, i-ați dat tot ce aveți, dar acum nu mai aveți destul, n-aveți ce-i trebuie ei. Acum a venit momentul s-o eliberați, acum e rândul ei să muncească pentru sine însăși.

— Dumneata nu poți să ne spui cum să ne purtăm cu fiica noastră, se dezmeticește Miki în sfârșit, cu fața buhăită și cenușie și arătând bolnav.

Și Boaz se grăbește să spună :

— Ferească Dumnezeu, ăsta e doar un sfat, și nu ți-e adresat dumitale, ci soției dumitale. Dumneata îți vezi fiica, știu, dumneata nu intri în panică de ce vezi, dar soția dumitale nu vede. Nu e ușor de trăit cu cineva care nu vede.

Apropo, unde ai studiat ?

Durere

213

— La Universitatea Ebraică, răspunde Miki zăpăcit.

Și Boaz spune :

— Nu, vreau să spun, unde ai dobândit știința dumitale profundă ?

Și până când Miki se decide dacă să respingă complimentul sau să-l accepte încântat, ea intervine în conversația lor :

— Asta n-o să-ți fie de folos, să bagi zâzanie între noi. Ce în -
seamnă perfecționare lăuntrică ? Ce ascunzi ?

— Eu te-aș întreba pe dumneata ce ascunzi, Iris, spune el, dar eu, de fapt, nu
țin să știu. Uite-te la dumneata, aproape că te pră-

bușești, de ce nu te sprijini de mine ?

Îi atinge brațul cu o mână gingașă și surprinzător de mică :

— Fiica dumitale se antrenează, face o muncă foarte importantă, trebuie să se
elibereze de condiționări anterioare, de lucruri care s-au acumulat, de felurite
constrângeri. Dă-i drumul, elibereaz-o, ea nu e proprietatea dumitale !

Vocea lui e energică și tandră, și s-ar părea că el crede pe deplin că are
dreptate în tot ce spune, nu se eschivează și nu dezminte, ci e mândru de ceea
ce face. Asta trebuie să îngrijoreze sau să liniș-

tească ? Exact așa încearcă ea să-și învețe profesoarele să se adreseze
elevilor, cu o energie delicată, tandră. L-ar angaja să lucreze la
școala ei ? Un miros de after-shave sau de parfum bărbătesc vine dinspre
obrajii lui netezi, și Boaz își trece mâna peste păr cu satis-

facție, de mult n-a mai întâlnit Iris un bărbat atât de îngrijit, asta trebuie să o
îngrijoreze sau să o liniștească ?

— Nu e nici proprietatea dumitale, strecoară ea printre dinți.

Și nu sunt sigură că dumneata ții minte lucrul ăsta. Nu sunt sigură

nici că tot ce se întâmplă aici e legal. O să sun imediat la poliție ca să controleze localul ăsta.

Și el zâmbește, ca și cum ar fi auzit o glumă bună :

— O să suni la poliție fiindcă fiica dumitale s-a tuns ? spune el batjocoritor. Fiindcă nu vine în fiecare zi acasă ? Pot să te scutesc de o convorbire, uite aici lângă dumneavoastră șade comandantul secției de poliție cu soția, e client permanent aici. Vrei să vorbești cu el ? Pofim, apropie-te.

Și se ridică suplu de la locul lui, scuturându-și o fărâmitură

invizibilă de pe pantalonii albi.

214

Zeruya Shalev

— M-am cam săturat de convorbirea asta, spune el uitându-se la ei posomorât, ca și cum i-ar învinui de ceva grav. Știți ce ? Poate ar fi bine să stați de vorbă cu Noa. Vino încoace, Noa, îi face semn chelneriței, vino și explică-le părinților Almei ce facem noi aici, să

nu fie atât de îngrijorați. Eu, spre părerea mea de rău, n-am reușit, mă predau.

Și se depărtează de ei într-adevăr cu mâinile ridicate, dar ime-

diat îl bate pe umăr prietenos pe bărbatul rotofei. Se pare că se simte perfect confortabil în micul lui regat, și Iris îl privește înfri-

coșată, de când e n-a întâlnit un asemenea om, și simte că însăși existența lui pe lume anulează existența ei, pune sub semnul între-

bării universul ei în asemenea măsură, încât un tremur de nestăpânit o cuprinde, și îi apucă mâna lui Miki și, spre bucuria ei, el răspunde și își

împletește degetele cu ale ei, și așa îi găsește chelnerița care se așază pe locul rămas liber, dar spre deosebire de Boaz Graber, care se lăfăia pe scaun, cu spatele rezemat de spetează, ea șade neliniștită pe margine, iar ochii îi fug în toate părțile.

— E super că vă țineți de mână ! se entuziasmează ea. Nu i-am văzut niciodată pe părinții mei ținându-se de mână.

Și lui Iris nu-i vine ușor să primească acest compliment :

— Nici nouă nu ni se întâmplă prea des, îi răcorește ea entuziasmul. Hai, explică-ne ce se întâmplă, ce fel de perfecționare lăun trică faceți voi aici ?

— E greu de explicat cuiva dinafară, zâmbește ea cu un zâmbet speriat, iepuresc, rapid, și locul tonului aproape mecanic îl ia un ton agitat. Sunt deja de doi ani aici și abia acum încep să înțeleg !

Alma a venit abia acum patru luni. E și greu să-ți dai seama din procesul prin care trece un om ce se petrece cu altul. Noa nu e Alma ! Alma își are procesul ei ! De ce credeți voi că Noa e Alma ?

scoate ea deodată o exclamație stranie.

— Sigur că tu nu ești Alma, se grăbește Iris să spună. Cel puțin în fața fetei ăsteia se simte confortabil, ca și cum ar încerca să

liniștească o elevă speriată, pe când față de siguranța nonșalantă a lui Boaz devenise ea însăși o elevă speriată, agresivă. A fost oare prea agresivă ? O aparență de încredere ar fi priit mai mult con-

versației ? Oricum, e prea târziu, și, uite, acum e în toiul unei alte

Durere

215

conversații, nu mai puțin importante, și i se adresează Noei cu un zâmbet cald : firește, fiecare proces e altfel, dar de vreme ce tu ai vechime aici, o să ne bucurăm să auzim despre experiența ta, ce s-a întâmplat cu tine de când ai ajuns.

— E foarte greu de explicat. La început totul parcă se destramă, spune ea, și buzele îi sunt umede, iar ochii nițel apoși se îndreaptă

când către unul, când către celălalt. Întâlnești un asemenea om și înțelegi că ai trăit în minciună. Nu că dumneavoastră ați fi într-un fel mincinoși cum ar veni, nu e vorba de dumneavoastră, dum-

neavoastră sunteți părinții ei, dar dumneavoastră n-o cunoașteți și aici ea a întâlnit un om care are capacitatea de a-și dea seama de tot ce-o deranjează în ea însăși și de a o ajuta să se elibereze de asta. Când abia venisem aici, el a scos la lumină tot ce mă deranja în mine însămi, a fost un șoc pentru mine.

— Ce, de exemplu ? întrerupe Iris monologul confuz, gâfâit.

Și Noa răspunde repede :

— Eu, de pildă, am știut dintotdeauna că sunt un om rău ! de -

clară ea aproape cu mândrie. Așa m-am născut, nu e vina mea, m-am născut un om rău care nu e în stare să dea. Pe mine asta mă deranjează. Pe nimeni altcineva, pe mine ! Nu sunt capabilă să

iubesc, nu sunt în stare să simt milă, nu sunt un om generos, și nimeni nu era dispus să-mi spună lucrul ăsta ! Toți îmi înfigeau cuțite în spate. Îmi spuneau : Ești bună, ești ok, dar nimeni nu m-a ajutat. Până când l-am întâlnit pe Boaz nimeni n-a îndrăznit să

vină și să-mi spună „Noa, ești un om rău ! Ești un suflet rău, trebuie să te eliberezi !“.

— Cum să te eliberezi ? întreabă Iris, uluită, încercând să-și ascundă teama, dar și orice urmă de bănuială în glas.

Și Noa oftează de parcă n-ar fi fost înțeleasă cum trebuie :

— Asta e exact perfecționarea lăuntrică, perfecționarea sufle-

tească ! strigă ea. Boaz ne învață să ne eliberăm, tot ce-a învățat el în viață ne învață și pe noi. Tot ce-a adunat, piatră cu piatră, ne dăruiește nouă, am venit să caut de lucru și am găsit un dascăl, declamă ea, un învățător adevărat, asta nu se poate explica !

— Înțeleg, spune Iris cu delicatețe, sunt convinsă că faci o treabă excelentă. Dar ce perfecționare face mai exact Alma ? Și Alma e un om rău ?

216

Zeruya Shalev

Și Noa clatină din cap :

— Nu, Alma e altfel ! Alma e un suflet gingaș ! Dar nu e des-

chisă, trebuie să se deschidă ! E prea închisă, nu știe să se elibereze.

Are un ego puternic, adaugă ea cu pasiune, îmbujorându-se. Tre-

buie să învețe să renunțe la el, la ego, cum ar veni, să se debaraseze de el. Alma își cioplește drumul către sine prin perfecționarea lăuntrică pe care o face ! E ca și cum te-ai naște din nou !

— Cioplește ? întreabă Iris.

Și Noa spune :

— Da, cioplește ! Fiindcă s-a transformat într-o piatră, exact ca mine. Până când am ajuns aici au trecut douăzeci și doi de ani care m-au prefăcut în piatră. Acum ea trebuie să sculpteze în piatră și să facă din piatra asta ceva frumos. E greu prin ce trece ea, dar asta e calea ! adaugă ea agitată, cu gura

deschisă, cu falca nițel căzută.

— E foarte interesant ce povestești, spune Iris pe un ton gân-

ditor, și adaugă ca din întâmplare : De ce sunteți în seara asta în formație incompletă ? Unde e Alma acum, e bolnavă ?

Și Noa clatină din cap cu hotărâre :

— Nu e bolnavă, e în regulă, n-are importanță unde e acum, important e că-și face munca, se eliberează de condiționări.

— Ce condiționări ?

Iris încearcă să-și ambaleză întrebarea într-un zâmbet liniștitor, dar s-ar părea că buzele i-au împietrit, și ea e, pe câte se pare, cioplită în piatră, și mai bine ar fi fost să nu întrebe, fiindcă Noa e deja în picioare :

— Trebuie să mă întorc la clienți, spune ea și le face o ciudată

plecă ciune de despărțire. Tot felul de condiționări, viața noastră e plină de condiționări, de pildă, că trebuie să strângem, să fim ata-

șați de câte ceva sau cineva. Că trebuie să primim salariu pentru munca noastră, că trebuie să cunoști pe cineva înainte de a te culca cu el.

Și imediat revine la tonul profesional, puțin robotizat, când le întoarce spatele și se apleacă spre familia de la masa vecină, pro-

pune deserturi, și Miki, care a ascultat convorbirea cu capul plecat, își ridică spre ea fața într-o mișcare lentă, și ea vede că e agitat și zguduit, are ochii roșii, colțurile gurii sunt lăsate în jos, și el stre-

coară cu glas răgușit :

Durere

217

— Vreau să plecăm de-aici.

— Și eu, șoptește ea, aproape râde schimonosit când își dă

seama cât de puternice sunt în ei condiționările astea, fiindcă fapt e că, din toată succesiunea asta manipulativă de lozinci răsuflăte, tocmai ultima informație, oferită ca desert, este decisivă pentru amândoi.

Și ei îi vine să-i spună ca un fel de glumă tristă că au de înfăp-

tuit, pe cât se pare, o perfecționare sufletească intensă, dar înfă-

țișarea lui o sperie nu mai puțin decât informația care s-a adunat, mâna lui se desparte de mâna ei și se ține de piept :

— Nu mă simt bine, șoptește el. Simt o apăsare în piept.

— Vai, Miki, se sperie ea. O să chem o ambulanță.

Dar el refuză :

— Nu exagera. Hai să mergem acasă.

Scoate din portofel câteva bancnote și le pune pe masă, apoi se ridică greoi, fără să aștepte nota, sprijinindu-se de ea în mers. Spre marea lor ușurare, dacă mai pot simți o ușurare, nu se întâlnesc cu patronul, rămas pe cât se pare la bucătărie, numai Noa le con-

duce pașii cu o privire îngrijorată, dar vederea bancno telor rămase pe masă o liniștește, și ea le flutură mâna de la revedere în vreme ce ușa se închide în spatele pașilor lor învinși.

— Ar fi poate bine să mergem direct la camera de urgențe? Ce simți exact ? Te doare și mâna ? Încearcă ea să se lămurească, în timp ce el se ține de un stâlp de electricitate din apropiere, și gâfâie :

— Mă apasă ceva în piept, mi-e greu să respir, vreau acasă, vai, Iris, geme el. Niciodată de când sunt nu m-am simțit atât de umilit.

Și ea îl ține de mijloc și îl duce la mașină, îl așază pe scaunul din față și înclină spătarul, și atunci când se așază lângă el la volan o mână bate în fereastra ei, și ea vede, cuprinsă de spaimă, niște bancnote și, fără să-și dea seama, în loc să deschidă fereastra des-

chide ușa, în fața pantalonilor albi care strălucesc în întuneric.

— Sunteți oaspeții mei, spune el, nu iau bani de la voi.

Și imediat dispare, în timp ce bancnotele zboară peste coapsele ei. De când sunt nu m-am simțit atât de umilită.

Capitolul al cincisprezecelea Printr-o răsturnare deformată a actului iubirii, doliul în doi nu e nici el menit vorbelor, descoperă ea pe drumul lor de întoarcere acasă, ci numai gemetelor, mugetelor, vaietelor sufletului înspăi-

mântat care se luptă cu știrile dureroase. Nu degeaba seamănă

noaptea asta cu noaptea în care i s-a adus vestea morții tatălui ei, fiindcă e o noapte de nenorociri, o noapte blestemată, prefacă-se în întuneric ziua aceea, să nu se îngrijească Dumnezeu de ea din cer, și să nu mai strălucească lumina peste ea !1, deoarece chiar dacă

nu li s-a dat vestea morții fiicei lor, ci doar căderea ei în prizonierat, cine știe dacă și cum o s-o poată salva, și cât de lovită și rănită o să fie când o să iasă de acolo. Vânturi negre învăluie mașina care urcă din câmpie spre munte, vânturi de rușine și de mânie, de furie și de distrugere. Cu greu își găsește drumul prin bezna nopții pier-

derii unui copil, o noapte a cărei lună încă n-a lucit, care ia în râs lumina slabă a farurilor, și ea conduce cu ochii larg deschiși, cu capul aproape atingând parbrizul.

Când și când claxonul unei mașini de lângă ea o avertizează că

s-a abătut de la banda ei și ea se reechilibrează speriată, măcar de-ar putea

Miki s-o schimbe la volan, dar starea lui e mai gravă

decât a ei, fiindcă ea era de-acum pregătită pentru știrea asta pe când pe el l-a izbit ca un meteorit și de aceea zace gemând pe scaunul lui, gâfâind greoi, cu o mână pe piept și cu cealaltă pe mânerul portierei.

— Iris, îmi vine să vomit, se alarmează el deodată, oprește o clipă la marginea drumului.

Și ea oftează : cum o să ajungă la marginea drumului când tra-

ficul e atât de intens, s-ar zice că în noaptea asta toți fug din Tel 1. Iov 3 : 4.

Durere

219

Aviv, și în dreapta și în stânga ei gonesc mașini, și atunci când reușește în cele din urmă – marginile drumului sunt aici deosebit de înguste și e periculos, dar de ce să nu dea peste ei o mașină, pentru o clipă ea chiar speră, oprind istovită la marginea drumului, că o izbitură puternică o să-i elibereze de existența asta umilitoare care s-a înstăpânit deodată peste ei, sau poate că dintotdeauna era acolo, dar abia acum și-au dat seama.

Abia acum observă cât sunt de aproape de locul unde o așteaptă

mașina ei, locul din care a cules-o cu câteva ceasuri mai înainte, când încă mai spera că greșește, că exagerează. Parcă au trecut ani de atunci, cât de tare au îmbătrânit amândoi, și ea îl sprijină de când iese din mașină până când se ține de un copac, o roagă să se depărteze, nu poate să sufere să vomite, ea știe, dar trupul lui respinge violent mâncărurile cu care se răsfăța atât de tare. Un miros acrișor urcă dinspre tufe odată cu hârâielile gâtle jului său răgușit, e absorbit de miresmele nopții, se îmbină cu par fumul smo-

chinilor, cu mirosul paielor uscate, al gazelor pe care le scot mași-

nile trăgând din greu în sus pe munte, cu un fum de la un foc de tabără, undeva departe. Înăuntrul gâtlejului ei se cațără și urcă un abur de carne friptă și de sânge ars, care-i întoarce mațele pe dos.

I se pare deodată că limba care i se plimbă prin gură aproape nestăpânită se transformă în coada păroasă a animalului pe care l-a înghițit fără voia ei, și ea cade în genunchi amețită și lasă să i se reverse din gât pasta care i s-a adunat în stomac, uite că și noi ne eliberăm de condiționări, nu trebuie să acumulăm, nu tre buie să ne atașăm.

Ca doi păgâni îngenunchează ei la marginea șoselei, sub cerul negru, își oferă borătura ca o ofrandă adusă zeilor locului, implo-

rându-i deznădăjduiți să facă o minune. Miki se simte, pare-se, oleacă mai

bine, fiindcă, uite, se apropie de ea cu pași mai ușori, ea îi aude pașii pe pământul stâncos, sfărâmând crengi uscate, dar nu-și poate ține capul drept, atât e de greu și de dureros, probabil că

și el e din piatră, cioplit în stâncă, statuia îndărătnică a unei mame.

Împietrită de durere, se lasă la pământ lângă vomă, ca și cum aceea ar fi fost singurul ei avut. Convulsii dureroase o cuprind din labele picioarelor și până în creștet. Într-o noapte întocmai ca asta a fost concepută Alma, știe cu certitudine deplină, fiindcă Miki

220

Zeruya Shalev

era într-o concentrare și ea, care voia atât de mult să rămână însă-

cinată, s-a bucurat să descopere că singura lui zi de permisie e ziua ei fertilă, și n-a neliniștit-o atunci amintirea nopții în care rămăsese orfană, dimpotrivă, chiar a sperat să îndulcească amintirea aceea blestemată cu o făptură mică de tot care începe să-și croiască dru-

mul în lume, să îndulcească lumea, cel puțin lumea lor, numai că

acum gustul lumii e îngrozitor de amar în gura ei, ca și cum ar fi fost otrăvită, și acum își dă sufletul între tufișuri. Ce rapide sunt mașinile care șuieră în urechile ei, lumea e plină de mișcare și ea e nemișcată, cum să se cioplească piatra pe sine însăși.

— Vino, Iris, spune el.

Vocea îi e surdă și depărtată, parcă ar veni din măruntaiele pământului.

— Vino, nu putem sta aici toată noaptea.

Și ea încearcă să se sprijine de mâna lui întinsă, se clatină pe genunchii care parcă scârțâie. Dinspre amândoi vine o duhoare ca de cadavre care putrezesc uitate la drumul mare, cara vana și-a urmat drumul fără ei, nici măcar timp să-i înmormânteze n-a avut.

Cu aproape douăzeci și doi de ani în urmă au stat culcați, goi, pe patul din prima lor locuință, două săptămâni nu se întâlneau, și dorurile care se amestecaseră cu dorința ei pătimasă de a naște au creat o aparență de îndrăgostire. Spălați și bine miroșitori, supli și emoționați, au încercat în noaptea aceea, în ceasul ales, în momen-

tul potrivit, să-și combine prin trupurile lor aurul iubirii în aliajul unic al amândurora și acum ei se împleticesc în drum spre mașină, greoi și duhnind, țepeni și disperați.

— Mâine spăl mașina, mormăie Miki, așezându-se pe locul de lângă șofer.

Și ea răsuțește și tot răsuțește cuvintele astea până când intră în casă.

— Mâine spăl mașina, îi repetă ea iar și iar cuvintele, râzând nebunește, i se pare că nu există o veste mai bună decât asta, că nu există speranță mai mare decât asta, că nu există vorbe de consolare mai profunde decât astea.

Chiar și dormind o să râdă, dacă o să ațipească până la urmă, patul Almei o respinge ca și cum ar fi fost infectat de microbii unei boli periculoase, ciumă și bube și moartea întâilor născuți, fiica ei

Durere

221

e bolnavă și n-are leac. Încă în dimineața asta era culcată aici, între așternuturile astea, „m-am pomenit la Ierusalim“, spunea, cine a atins-o pe drum. Greața i se întoarce în gât când își închipuie bărbatul în pantaloni albi culcat în pat în fața ei și alături de el Noa și Alma care îi ling trupul din tălpi și până în creștet, miorlăie ca niște pisici, și ea fuge în patul dublu, Miki a ieșit de-acum de la duș și zace cu ochii închiși, în noaptea asta îi preferă sforăitul glasurilor care vin dinlăuntrul ei.

— Ce-o să faci mâine, Muki ? îl întreabă ea.

Și el răspunde ascultător :

— O să spăl mașina.

Și iar izbucnește din gura ei râsul nebunesc, chiar și sub duș, chiar și între cearceafuri, când e înfășurată în prosop, n-a avut putere nici măcar să se șteargă și nici să tragă pe ea o cămașă de noapte, el o să spele mașina, o să spele mașina pe dinafară și pe dinăuntru, și totul o se rezolve. Poate că și pe Alma o s-o spele cu furtunul pe dinafară și pe dinăuntru, așa cum se spală morții așa o s-o spele, și pe urmă o să-i astupe porii cu ceară, de fapt ea a și murit, nu s-a născut pentru a doua oară, ci a devenit un cadavru viu, râsul îi piere, și ea se zvârcolește între cearceafurile umede, dinții îi clănțâne, se apropie cu prudență de trupul greoi de lângă ea.

„E un Leviatan în pat !“, strigau copiii jubilând, prefăcându-se speriați în timp ce chipurile o luau la fugă, dar acum Leviatanul răspândește o căldură plăcută și ea se lipește de el, găsește adăpost la umbra somnului lui. Unde ești tu acum, fetiță care fugea de Leviatan, ce animal ai găsit în patul tău în noaptea asta ? Din depărtare se întorc la ea diminețile acelea de iarnă din zilele de sabbat, copiii țopăie în pijamale în jurul patului lor, în casă e cald și un miros de ciulent vegetarian se răspândește prin odăi, de-obicei asta nu se termina cu bine, fiindcă Omer exagera cu năzbâtiile, dar la început încă mai era plăcută căldura trupurilor mititele, trândăvitul de dimineață când nu trebuie să te grăbești nicăieri, firescul unei vieți de familie, cum spunea Eitan,

„întemeierea unei familii în neamul lui Israel“, și ea nu vrea să se gândească la el acum și nu vrea să citească mesajele pe care i le-a lăsat. Nu se poate consola cu el și nici nu poate să-l dorească, nu-l poate vedea și nici să renunțe la el, fiindcă dintre toate identitățile pe care le-a

222

Zeruya Shalev

acumulat în viața ei, în acea condiționare de prisos, e prezentă

acum doar o singură identitate. E mama Almei, și această identitate a ei nu-i pică bine, așa a simțit azi cu toată puterea, atunci când a încercat să-i povestească lui Eitan despre ea, și nici ei nu-i pică

bine să fie mama Almei alături de el, ci numai alături de tatăl Almei, fiindcă în acele dimineți de sabat când Alma țopăia jubilând în jurul patului, cu obrazii îmbujorați de emoție și cu părul castaniu acoperindu-i fața, el era lângă ea, și ea încearcă acum în imaginație să depărteze părul de pe fața ei și nu izbutește, vrea s-o vadă din nou, ochii de cărbune strălucitori, nasul cârn și buzele pline, dar, atunci când în cele din urmă reușește, ochilor ei li se dezvăluie o față vidă, fără trăsături, și ea lasă să-i scape un țipăt, pesemne a ațipit o clipă și a aterizat în plin coșmar, și ea aleargă repede în salon, e un Leviatan în pat !

Scoate unul după altul albume vechi, prăfuite, din rafturile cu cărți de deasupra canapelei – pe atunci încă se mai ostenea lumea să dezvolpeze pozele și nu le descărca direct în computer – și până

în zori își privește fiica, din ziua în care s-a născut și până s-a făcut mare, caută sămânța dezastrului. Dintotdeauna a fost învăluită

într-o taină, și acum, privind înapoi în timp, taina asta pare fatală, dar faptele trebuie cercetate așa cum sunt ele, dezgolate de veșmân-

tul arzând pe care l-a cusut pentru ele viitorul, și ea mângâie cu milă

și cu spaimă fețele care se întristează sub ochii ei, le acoperă de sărutări.

N-avea grijă, fetița mea, sărmana de tine. Nu ești sin gură, o să te salvez, o să te salvez, chiar dacă asta o să se întâmple împo-

triva voinței tale, i se pare că poate să acționeze mână în mână cu toate fetițele care o privesc din fotografii, s-o învingă pe fetița mare care a crescut din ele.

Dar cum s-o salveze ? S-o încuie în casă, sau, poate, o s-o ia într-o excursie la Paris sau la Berlin ? Cum o să-i despartă ? Dacă

ea îl iubește într-adevăr și cu toată inima, așa cum l-a iubit ea pe Eitan în tinerețe, așa cum îl iubește până în ziua de azi, mai exact îl iubește din nou, cum o să-i despartă ? Ce-o să-i poată oferi fiicei ei care să semene ca intensitate cu trăirea pe care ea o încearcă

alături de el, la pierderea totală a trupului și a sufletului într-o enti-

tate mai cuprinzătoare, mai profundă decât amândouă ? O pră jitură

Durere

de biscuiți ? O convorbire de la suflet la suflet cu mama ? Cum pă-

rături la mal ? Toate fleacurile astea care o bucurau în copilărie n-o s-o mai bucure azi, și chiar și atunci bucuria ei era fragilă. Își aduce amine de ziua în care Alma a împlinit șase ani, de mica petrecere-surpriză pe care i-au pus-o la cale acasă, numai pentru ea, pentru rudele apropiate, bunica și unchii care încă mai erau amândoi burlaci. Camera de zi era plină de baloane și cadourile se adunaseră pe canapea într-un morman ispititor și tortul era ornat cu lumânările și podoabe, și chiar și Omer cel mic era zâm-

bitor și liniștit, dar atunci când a intrat ea, Miki o adusesse de la cercul de balet direct la petrecerea-surpriză, când s-a aprins lumina și toți s-au năpustit asupra ei cu cântece și urări, ea stătea fără un zâmbet la intrarea în camera de zi, cu costumul trandafiriu de balet pe ea și pantofii de dans în picioare, și i se cunoștea pe față că,

în ciuda dorinței ei, nu e în stare să se bucure, fiindcă greșise exercițiul pe care i-l dăduse profesoara, și nu reușea să treacă peste dezamăgire și să facă loc în sufletul ei pentru sărbătorirea zilei de naștere, și Iris își amintește perfect cum a început să înțeleagă cu durere cât e de limitată capacitatea ei de a-i dărui fiicei sale bucurie.

Fiindcă până atunci părea că dacă o să fie de acord să-i cumpere fie și numai o înghețată pe băț sau niște gumă de mestecat, că dacă

o s-o ducă fie și numai la un film sau în parcul de distracții, Alma o să fie foarte bucuroasă și întru totul satisfăcută, așa cum numai copiii mici sunt în stare să fie, și, uite, se dovedește că douăzeci de baloane și cinci cadouri și un tort cu lumânările și rude iubi-

toare nu sunt în stare să ștergă dezamăgirea ei față de sine însăși.

Fetița s-a așezat lăcrimând pe scaunul împodobit anume pentru sărbătorită, întristată și de dezamăgirea pe care o pricinuieste tuturor oaspeților, și se cunoștea pe față ei că toată reuniunea asta e cu totul de prisos

pentru ea și aproape că-i dublează supărarea, și asta se întâmpla atât de devreme, prea devreme, iar Iris în sinea ei aproape că s-a supărat pe ea, noi ne dăm atâta osteneală aici pentru tine și tu nici măcar nu binevoiești să surâzi, și chiar și acum supărarea licăre pentru o clipă, după tot ce ai primit de la noi te lași impresionată de un șarlatan filfizon care îți toarnă o colecție de prostii cum n-am auzit în viața mea și ești dispusă să te dai pe

224

Zeruya Shalev

mâna lui, să-i încredințezi viața ta, dar numaidecât supărarea se preface în milă și îngrijorare, fiindcă dimensiunile căderii dovedesc numai dimensiunile suferinței, nu e momentul pentru supărări, ci pentru fapte. Știe că sunt specialiști în domeniul ăsta, dar preferă

să încerce mai întâi cu forțe proprii, o să facă totul ca s-o apropie de ea, să-i câștige încrederea, fără s-o judece și fără s-o critice, și atunci, încet-încet, o să strecoare în ea semințele îndoielii. Asta o să ceară timp și poate că o să eșueze, dar o să dedice acestei încer-

cări tot timpul pe care-l are la dispoziție, cu tot sufletul și cu toată

ființa ei, și, în ziua cea nouă care începe sub ochii ei, fierbinte și orbitoare de-acum, chiar de la începutul ei, din zori, ca un prunc care se naște adult, ea înțelege că viața ei s-a schimbat, că nu numai fiica ei și-a pierdut libertatea, ci și ea însăși, fiindcă fiică-sa s-a îmbolnăvit de o boală cumplită, fără leac, și până când o să se vindece e subjugată acestei boli, dar, spre deosebire de părinții care nu se dezlipesc de copiii lor bolnavi, îi însoțesc la tratamente și au grijă să nu le lipsească nimic, ea trebuie să facă lucrul ăsta cu șire-

tenie, prin înșelăciune, pe la spatele fetei și împotriva voinței ei.

Ciudat, tocmai sub lumina crudă care inundă salonul ochii ei se închid, dar un țârâit insistent o trezește. Cine-l caută pe Miki la cinci dimineața, e din nou o defecțiune a întregului sistem ? Și ea pășește cu ochii aproape închiși după sunet, unde și-a lăsat telefonul mobil și ce secrete o să se dezvăluie din el ?

Nu mai departe decât ieri adevărul ei a rămas la vedere acasă, oare în dimineața asta e rândul adevărului lui ? Și ea apucă să extragă telefonul din buzunarul pantalonilor lui agățați de ușa dormitorului exact în clipa în care soneria încetează, numele care apare pe micul ecran sperie și liniștește în același timp.

— Miki, te caută Alma, îl zgâlțâie Iris de umăr.

Și el deschide ochii stinși, întinde mâna după telefon :

— Alo ? mugește, adormit.

Și ea spune :

— A închis, sun-o tu.

Și el își îndreaptă greoi spinarea, se reazemă de perete :

— Nu știu ce să-i spun, vorbește tu.

Un miros amar răbufnește din gâttelejul lui spre ea.

Durere

225

— Dar te-a căutat pe tine, nu pe mine, protestează ea, exact în clipa în care telefonul ei mobil țârâie pe masa din salon.

Și ea se grăbește să răspundă.

— Alma ? lasă să-i scape cu respirația tăiată, înainte să veri fice numele. Alma, tu ești ?

Și în tăcerea care se lasă se aude o voce bărbătească, gravă :

— Stânjenel, sunt îngrijorat din cauza ta, nu m-ai sunat înapoi.

Ești în regulă ?

Și ea îl aude pe Miki apropiindu-se de ea și ciulind urechile, ca să urmărească dialogul ei cu fata lor.

— Pune telefonul pe *speaker*, cere el.

Și ea întrerupe convorbirea, nu i-a trecut prin cap că ar putea fi Eitan, niciodată nu i-a dat telefon la asemenea ore, și n-are înco-

tro decât s-o sune pe Alma ca să nu trezească bănuieli și simte o mare ușurare atunci când fiică-sa răspunde, așa încât îi zice vesel :

— Hei, Alma, s-a întrerupt legătura.

Ca și cum ar fi fost în toiul unei convorbiri pline de căldură.

— Despre ce vorbești ? se repede la ea fiică-sa. L-am sunat pe tata, nu pe tine ! Ce trebuia să însemne vizita asta ? Cu ce drept mă

urmăriți ? De ce nu m-ați anunțat că veniți ?

Și distanțarea din glasul ei e atât de puternică, încât lui Iris îi vine greu să-și

găsească vorbele.

— Nu-ți suntem dușmani, Alma. Noi te iubim și suntem îngrijorați din cauza ta, mormăie ea.

Dar cuvintele astea, care doar cu o clipă mai înainte au fost șoptite în urechile ei, o fac pe fiică-sa să întrerupă convorbirea pe care n-o dorise, exact așa cum făcuse ea însăși, și Iris se lasă dispe-

rată pe canapea.

— Încearcă tu, îi spune ea lui Miki care se așază lângă ea, lăsând să cadă pe masă telefonul lui mobil. Pe tine te-a căutat mai înainte.

— Nu știu ce să-i spun, mărturisește el din nou, înciudat.

Dar Iris se încăpățânează :

— O să vorbească ea, nu-ți face griji, important e să fie o legă tură.

Și el oftează, dar în cele din urmă o ascultă :

— Hei, scumpo, spune el, ești ok ? Despre ce urmărire vorbești ?

Am venit să te vizităm, eram siguri c-o să fii acolo, între timp am

226

Zeruya Shalev

auzit câte ceva despre local, despre perfecționarea lăuntrică pentru care te străduiești, a făcut mare impresie asupra noastră, povestește el pe un ton convingător, și Iris îl ascultă uimită, surprinsă de capacitatea lui de a se preface. De fapt, niciodată n-a avut prilejul s-o descopere, oare și față de ea se preface cu atâta talent ? Știe el oare că ea ascunde față de el un secret, și nu-i spune ? Miki cel greoi, cel puțin stângaci, cel scump la vorbă, poartă cu ușurință

convorbirea pe care ea însăși, cu toată experiența ei în materie de educație, n-a izbutit s-o poarte, și la urmă chiar reușește s-o con-

vingă pe fiica lor să vină într-una din zilele următoare să le povestea

mai mult despre importanta perfecționare lăuntrică pentru care trudește atât.

— Jos pălăria, spune ea, însoțindu-și cuvintele cu o fluturare a unei pălării imaginare. Toată cinstea, Muki, mi-a făcut o impresie extraordinară.

Dar el nu lasă complimentul să-l amețească :

— Vocea ei nu sună bine, Iris. I-au făcut o spălare pe creier clasa-ntâi ! oftează el și se întinde pe canapeaua cea mare, își pune mâinile încrucișate pe piept : mi-e greu să respir, azi nu mă duc la serviciu.

Și ea îi răspunde :

— Bineînțeles că nu, hai să mergem la camera de gardă, chestia asta trebuie controlată.

Și el mormăie :

— Lasă, o să fie ok, mai târziu o să mă duc la policlinică.

Zace în chiloți pe canapea, în tăcere, ca un Leviatan rănit, gâfâie greoi, pielea îi e netedă și smeadă, coapsele lipite una de alta și gleznelor încrucișate arată ca o aripă uriașă de pește, pleoapele îi tremură peste ochii închiși, nu-l vede pe Omer răsărind din odaia lui cu acreala caracteristică de dimineață, cu coama vâlvoi în creș-

tetul capului.

— Ce-i cu tata ? întrebă el supărat.

Și ea spune :

— Ne-am întors ieri foarte târziu, e îngrozitor de obosit.

Și Omer îi aruncă pieziș o privire bănuitoare :

— Și tu arăți terminată. Familia asta se destramă, este ? stabilește el fără să aștepte răspuns. Pregătește-mi azi două sandvișuri,

Durere

bine ? Și dă-mi și niște bani, după-masă am examen la pregătire cetă țenească.

Și ea spune :

— Uf, așa e, am uitat cu totul.

— În general m-ai cam uitat în vremea din urmă, mămicu', spune el privind-o de sus în jos.

Când s-a înălțat atât de mult ? Îl pierde, iar se înfige panica în măruntaiele ei, îl pierde și în curând el o să plece la armată, și ea apucă un cuțit bine ascuțit și taie în două chiflele încă înghețate.

— Regret, băiete, sunt asemenea momente în viață.

Și el răspunde :

— E în regulă, mămicu', n-o iau personal, spune-mi numai dacă

ai nevoie de vreun ajutor din partea mea.

Și imediat îi întoarce spatele lui cel frumos și se duce în odaia lui să se îmbrace, și ea îl conduce cu privirea, cum a înflorit așa, și nu numai în înălțime, cum a devenit minunea asta de bărbat tânăr ?

Asta i-a reușit, cu el a reușit, tocmai în dimineața asta îi arată

că poate să simtă și mândrie, nu numai eșec. A reușit, și în curând o să trebuiască să se despartă, o să-l ia la armată. Oare din cauza asta i s-a dedicat mai mult decât Almei ? Asta e ceea ce le face țara asta mamelor, ajung să-și crească băieții în umbra senti mentului că n-au la dispoziție decât prea puțin timp, sau poate numai ea are sentimentul ăsta, ea, pe care războiul a lipsit-o de tată, și Iris bate ouăle furioasă, ce legătură are una cu alta ? El pur și simplu a fost un

asemenea copil, unul care cere mobilizare specială, asta n-are nici o legătură cu țara, n-are nici o legătură cu armata, ea clatină

iar și iar din cap în fața lichidului galben care se încheagă și bolbo-

rosește în tigaie. I-a dăruit mai mult pentru că a cerut mai mult, oare el a cerut mai mult fiindcă ea i-a creat posibilitatea să ceară

mai mult ? Oare statul cere mai mult fiindcă cetățenii lui îi creează

posibilitatea să ceară mai mult ? Succes la examenul de pregătire cetățenească pe care o să-l dai, băiete, eu la examenul meu cu tine am reușit peste așteptări. Și Iris bagă omleta fierbinte în chifla înghețată, o ambaleză în grabă și o pune pe masă. Efor turile au dat roade și roadele astea o să le înfulece cu poftă Armata de apărare a Israelului, care a înfulecat și cadavrul ars al tatălui ei, dar de ce să anticipăm evenimentele, n-a primit încă nici prima

228

Zeruya Shalev

convocare. Un miros de ars se răspândește prin casă în timp ce ea se îmbracă în grabă, aburii se adună într-un nor deasupra tigăii și Omer o muștră pe un ton binevoitor :

— Unde ți-e capul, mămicu', n-ai stins plita !

Îi face plăcere s-o vadă așa, să se vadă pe sine puternic și necesar în fața ei, prea mulți ani a fost ea atotputernică. Și ea spune :

— Ce noroc am avut, Omer, ne-ai salvat.

Și el rânjește :

— Mai ales pe tata l-am salvat, noi plecăm imediat.

Și amândoi îl privesc pe Miki care zace nemișcat, doar pleoa-

pele încă îi mai tremură, și ea se apropie de el, își pune mâna pe fruntea lui :

— Cum te simți, Muki ?

Și el mormăie :

— Ceva mai bine și, spre surprinderea ei, adaugă : dar n-am să reușesc să spăl mașina azi, Iris, sunt dezolat că trebuie să te dezamăgesc.

— O să supraviețuiesc acestei dezamăgiri, mormăie ea, cu condiția să te duci la policlinică.

Dacă n-ar fi fost ultima zi a anului școlar ar fi rămas cu el, dar azi trebuie să încheie o sumedenie de treburi, în ciuda grijii, în ciuda oboselii. Din oră în oră dă telefon să se asigure că el e în regulă, îi cere întruna secretarei cafea neagră și tare. O tristețe de sfârșit de etapă o însoțește și n-o slăbește, ceva s-a pierdut înainte de vreme, în plină înflorire. Cu inima amară ascultă flecărelile profesoarelor, bucuroase că începe vacanța de vară, și în plină pre-

gătire a călătoriilor în străinătate, cu familia. Și ei i s-a propus o călă-

torie ispititoare, a fost invitată să i se alăture iubitului ei la congresul de la Roma, oare chiar pot să existe pe lume zile mai fericite ? Dar în viața ei nu e acum loc pentru fericire, în orice caz nu pentru o fericire ca asta. Nu vă bucurați atâta de timpul care trece, ar vrea ea să le spună viitorilor absolvenți care vin grupuri-gru puri să își ia rămas-bun de la ea, solemni și emoționați, și privește cu teamă

copiii pe care-i însoțește din clasa întâi. Ar fi bine dacă s-ar putea îngheța vârsta asta a lor, când mai au încă pielea netedă, înainte de acneea juvenilă și de tuleie, înainte de serviciul militar. Ce vă

așteaptă, dragele mele, le îmbrățișează ea pe fetele de doisprezece

Durere

ani care pornesc pe o cale nouă, măcar de-ați putea să rămâneți copii. Și Alma a avut cândva doisprezece ani și purta uniformă și se întorcea acasă la prânz și povestea cum a fost la școală, și chiar dacă nu povestea, tot nu ascundea taine îngrozitoare.

Când biroul ei se golește pentru o clipă, închide ușa și-și pune capul pe masă, încercând să-și amintească vara aceea în care Alma era de vârsta lor și termina clasa a șasea, și nu izbutește să-și amin-

tească nimic. S-ar spune că i s-a șters din memorie tot anul acela al Almei, poate că niciodată n-a existat acolo, în memorie, fiindcă

a pierdut-o din cauza rănilor, își aduce ea aminte, a ope rați lor, internărilor, a refacerii, oare atunci s-a depărtat de ea pen tru tot-

deauna ?

— Iris, te caută cineva.

Ophra deschide delicat ușa și Iris răspunde furioasă :

— Spune că sunt ocupată.

Dar Ophra, care întotdeauna veghează asupra ei cu zel și cu fanatism, spune cu glas misterios :

— Pare ceva important.

Și Iris bombăne :

— Totul pare important, dar nimic nu e cu adevărat important.

Și-și înalță capul și-l vede stând, jenat, dar dezinvolt, în pragul biroului, un bărbat slab al cărui păr încărunțește, dar sub sprân-

cenele groase ard ochi de adolescent, un bărbat îmbrăcat cu blugi tociți și într-un tricou uzat, rămas parcă din vremea aceea. În prima clipă nu-l recunoaște, fiindcă el nu aparține de locul ăsta și de acest timp, și nu-i aparține ei, și durerea care a însoțit-o toată ziua se intensifică până la insuportabil, și ea mormăie :

— Eitan, tu ești ? Cum m-ai găsit ?

Și se apropie de el și-și petrece brațele pe după ceafa lui și-și pune capul pe umărul lui sub privirea solemnă a secretarei vete-

rane, care se grăbește să iasă și să închidă ușa, și s-ar zice că e mai puțin curioasă să descifreze semnificația evenimentului decât e mândră să se încredințeze că n-a greșit când a apreciat importanța acestei întâlniri.

— Eitan, fata mea e bolnavă, spune ea, lipită de el strâns, ca și cum numaidecât o să iasă la o bătălie din care n-o să se mai în -

toarcă, sigur nu la el.

230

Zeruya Shalev

Și el îi mângâie părul :

— Am fost îngrijorat din cauza ta, am înțeles că s-a întâmplat ceva, îi șoptește el la ureche. Ce are ? Pot să ajut cu ceva ?

Și ea spune :

— Nu e ceva ce ține de trup, e ceva ce ține de suflet. E sub influența cuiva, trebuie neapărat s-o salvez.

Buzele lui sunt fierbinți pe fruntea ei, pe părul ei, creierul parcă

e-n friguri, cât l-a așteptat, oare e prea târziu pentru ei doi ?

— Iubita mea, șoptește el, Stânjenel, nu renunța la mine.

Și ea oftează :

— Vai, Eitan, nici dac-aș vrea n-aș putea.

Atât de mult îl iubește în clipa asta, pe fața lui e o expresie de jale și de uluire ca în zilele în care venea la ea de lângă patul maică-sii, și pe când îl privește o arde o văpaie de regret, și e atât de obosită, și asta e ultima zi a anului școlar, și ei îi vine să doarmă

de-a-n picioarele, cu capul pe umărul lui și cu mâinile pe ceafa lui. Cât de mult îi plăcea să ațipească în brațele lui, nimic nu-i despărțea, aerul pe care el îl expira ea îl inspira.

— N-am apucat să dormim împreună, șoptește ea. Vreau să dorm cu tine și să nu mă mai trezesc.

Își amintește de tigaia uitată dimineața pe foc, să ardem atât de intens, încât să ne facem una, nimeni n-o să știe că am fost doi, o zi după alta, o noapte după alta, am fost împreună.

— Vii la mine diseară ? șoptește el. Sau mâine ? Până la urmă nu vin copiii.

Și ea spune :

— Doamne, dac-aș putea, dar trebuie să mă ocup de Alma, ea locuiește la Tel Aviv, deși nu știe în ce fel de fapt o să se ocupe de Alma în seara asta, sau mâine seară.

Și el oftează :

— OK, înțeleg, să-mi spui dacă pot să fiu de vreun ajutor.

Și îi sărută fruntea și îi desprinde capul de pe umărul lui.

— Trebuie să mă întorc la cabinet, vorbește cu mine când poți.

Și ea se reazemă clătinându-se de biroul ei, niciodată n-a fost încăperea asta atât de goală ca în momentul în care a ieșit el pe ușă, palid și trist, adolescentul ei bătrân care a întârziat să se în -

toarcă, și ea se prăbușește pe birou, bilețele galbene i se lipesc de

Durere

231

păr, nu renunț, Eitan, trebuie numai să mă concentrez acum asupra Almei, știe el oare cum o cheamă, am să mă ocup de ea și am să

mă întorc, așteaptă-mă. Ar vrea să alerge după el, să-i facă promi-

siuni, să-l convingă, să dispară înăuntrul lui, dar picioarele ei sunt împietrite de oboseală și de părere de rău, și într-o clipă Ophra ridică bariera și toți vizitatorii care s-au adunat iar în pragul birou-

lui intră în dezordine, și ea îi privește zăpăcită, se desparte, îmbră-

țișează, urează, atât de mulți oameni a îmbrățișat azi, dar brațele ei încă îi mai cuprind trupul iubit, aproape de treizeci de ani îi cuprind trupul iubit.

— Ce căuta aici doctorul Rosen ? Sper că n-a venit să-l înscrie la noi pe fiu-său, spune consiliera care intră, încărcată de dosare, exact în clipa în care încăperea se golește din nou.

Și Iris e surprinsă :

— Îl cunoști ? Cum de-l cunoști ?

Daniela spune :

— A îngrijit-o pe maică-mea pe vremuri, când a auzit cu ce mă ocup a povestit un pic despre fiul lui, chiar atunci fusese exma-

triculat. Băiatul pare să fie extrem de dezechilibrat. Dinadins nu i-am recomandat să-l aducă la noi, nu mi-a plăcut ce-a povestit.

Nu-l accepta, Iris, fii bună, avem destule necazuri și fără el.

— N-ai idee câte, strecoară ea printre dinți, dar bineînțeles că

nu renunță la informație. Ce te-a speriat așa de tare ? întrebă ea, cu anii a

învățat să se bizuie pe diagnosticul Danielei.

Și Daniela răspunde :

— Impresia mea a fost că băiatul e pierdut, și că n-ai cu cine vorbi. Maică-sa încă se mai caută pe sine, taică-său se străduiește, dar nu știe ce înseamnă să fii tată, cunoști genul, e foarte ocupat, se simte vinovat, îi cumpără daruri în loc să-l țină în frâu, ceva nu funcționează deloc acolo.

— Ți-a povestit multe, observă Iris, înghițind cu neplăcere informația deloc măgulitoare.

Și Daniela își dă ochii peste cap :

— Asta e karma mea, lumea abia apucă să mă vadă și începe să ciripească ! Așteptasem o jumătate de an să mă primească, mi se părea că e Dumnezeu, și atunci am aflat că și Dumnezeu are necazuri.

232

Zeruya Shalev

— Pe maică-ta a ajutat-o ? întreabă Iris.

Și Daniela începe să povestească :

— Când am ajuns la el nu prea mai era mult de ajutat, dar da, i-a ușurat situația. E un medic bun, e și un om bun, cred, dar e nițel pierdut, parc-ar fi pe altă lume ! Îmi amintesc că mi-a spus poveștile apăsătoare despre fiu-său cu un fel de surâs, ca și cum n-ar înțelege ce povestește. Sunt în el discordanțe. Încă nu s-a maturizat cu adevărat.

— Ia uite ce diagnostic i-ai pus, spune Iris.

Și Daniela zâmbește :

— Da, m-a interesat, s-a întâmplat să-l văd des în perioada aceea, mai ales când maică-mea a fost internată. Îi era foarte devo-

tat, a venit și la înmormântarea ei.

— Chiar așa ? se miră Iris.

Și Daniela dă din cap, mândră, că da :

— Ți-am spus, e un om bun. În general, medicii specialiști în tratarea durerii sunt altfel, sunt mai umani.

Dar nu de prezența lui la înmormântare se miră Iris, ci de faptul că ar fi putut, de fapt, să-l întâlnească acolo, în urmă cu un an și jumătate, fiindcă și ea a fost acolo, înghesuindu-se sub o singură

umbrelă cu câteva dintre profesoare, cu cizmele muiate în noroi, dacă și-ar fi ridicat privirea l-ar fi văzut, și atunci poate că ar fi avut mai mult timp. Cu un an și jumătate în urmă era mai mult loc pentru iubire în viața ei, fiindcă Alma încă era în regulă, o fată-soldat disciplinată la o unitate de contra-informații de luptă, la un post de observație de la graniță, și în afară de osteneala permanentă a spălatului și călcatului uniformei la fiecare sfârșit de săptămână nu-i preocupa prea mult. Oare au trecut cu vederea sem-

nele pericolului ? Copilul lor care provoca neliniște era de-obicei Omer, și ei au acceptat ca de la sine înțeles faptul că Alma era nițel rezervată, închisă. Viața ei sentimentală părea săracă : era un flăcău rus, uriaș, care apărea la ea din când în când până când a dispărut, și după el a apărut un altul, care-i semăna. Miki scrâșnea din dinți când se închideau în cameră, dar nici unul dintre ei n-a rezistat, nici unul n-a rămas nici măcar până dimineața. Ei socoteau că

Alma încă nu e coaptă, că e un mugur care încă nu s-a desfăcut, nu putea să le treacă prin minte că mugurul ăsta o să fie cules

Durere

înainte să se desfacă, așa cum spunea Noa : „Alma nu-i deschisă, Alma trebuie să se deschidă“, și ea clatină din cap, cum de s-a întâmplat una ca asta, cum de ni s-a întâmplat nouă una ca asta.

— Despre ce vorbești ? se miră Daniela, în timp ce aranjează clasoarele pe rafturile de pe perete.

Și Iris tresare :

— Iartă-mă, nu eram aici.

Și Daniela spune :

— E clar că nu erai aici, dar unde erai ? Când ai să înveți să ceri ajutor ? Încă nu te-ai săturat de educația ta nemțească ?

— Sigur că m-am săturat, spune Iris, și asta nici măcar nu e educație nemțească în versiunea originală a educației nemțești, e pur și simplu o imitație poloneză ieftină, dar ție zău că nu-ți fac nici o trebuință necazurile mele, crede-mă.

Și Daniela zâmbește :

— Ce e rău în necazurile altora ? Nimic nu te întărește ca necazurile celorlalți. O să-ți iei nițel concediu, sper. În țară sau în străinătate ?

Și Iris spune :

— În țară. Vreau să fiu câteva zile la fiică-mea, la Tel Aviv.

— Splendid, uitasem că Alma s-a mutat la Tel Aviv ! exclamă

Daniela cu un entuziasm exagerat. Ce mai face mica prințesă ?

N-am mai văzut-o demult.

Și Iris se strâmbă auzind expresia stridentă :

— Nu-ți seamănă, Daniela. De când am început să-i numim prinți și prințese ei sunt siguri că li se cuvine totul, și noi la fel.

Și Daniela spune :

— Ai dreptate, dar Alma a fost întotdeauna atât de princiară, cu pielea ei smeadă și părul ei lung, ca o mică împărăteasă din Seba.

— Acuma s-a tuns scurt, o pune la curent Iris pe un ton uscat.

Și și-a vopsit părul în negru, și ăsta nu-i decât un simptom.

Și Daniela își strânge servieta nemulțumită :

— Uf, când sunt mici vrem să crească odată, și când sunt mari înțelegem că e cu mult mai greu. Te rog, sună-mă dacă ai nevoie de ajutor, e-n regulă ? Și nu-l primi pe fiul lui Rosen, chiar dacă o să-ți promită cannabis medicinal până în ultima zi a vieții tale. *Bye*, deocamdată.

234

Zeruya Shalev

Îi trimite o bezea, și după Daniela micul birou e din nou inun-

dat de atâtea cuvinte de despărțire, și cuvinte de mulțumire, și urări, încât uită să-l sune pe Miki, și când o sună el ea uită că azi el nu e la muncă, și e surprinsă când el îi spune :

— Ar fi bine să vii încoace, Iris, fiică-ta e aici.

Dacă el spune „fiică-ta“ asta înseamnă că întâlnirea lor nu se desfășoară prea bine, fiindcă de-obicei el înclină să-l numească așa,

„fiu-tău“, pe Omer, gândește ea în drum spre casă, după ce se încheie în grabă ultima serie de despărțiri, dar nu-i trece prin cap în ce măsură, și abia când se deschid ușile ascensorului o izbesc în urechi strigătele, și îl vede pe Miki întins pe canapea, cu un pled pe el, cu o mână se ține de piept și cu cealaltă își acoperă fața, și fiica ei, fiica lui, stă în picioare de partea cealaltă a mesei din salon și țipă la el ceva, care, probabil, se tot repetă, dacă abia acum o clipă a intrat și aude deja aceeași propoziție, iar și iar :

— Ați distrus totul ! Mi-ați distrus viața ! Cum ați putut să-mi faceți una ca asta ? Sunteți mulțumiți acum, după ce mi-ați distrus viața ?

I se face milă de Miki și vrea să se pună între ei, dar imediat se răzgândește și se apropie de Alma :

— Alma, nu înțeleg, explică-mi cum ți-am distrus viața.

Și fiică-sa i se adresează cu glas răgușit, cum e cu putință ca o față atât de mică să cuprindă atât de multă ură.

— Tu ! Mai și-ntrebi ! urlă Alma. Tu care ești așa de nesuferită, cu suspiciunile tale ! Cum îndrăznești să vii într-un loc care e al meu și să începi să mă spionezi, să-l jignești pe cel dintâi om din viața mea care mă înțelege, să-l ameninți c-o să chemi poliția ? Ce ți-ai închipuit ? La mine te-ai gândit, sau ca de-obicei te-ai gândit numai la tine ?

Și se lasă istovită pe canapeaua ce mică, înflorată :

— Mi-ați distrus viața, cu părinți ca voi e preferabil să fii orfană !

Ce știi tu despre condiția de orfan, ar vrea ea să spună, cum îndrăznești să vorbești în felul ăsta cu noi, dar nu e momentul pentru reacții previzibile. Trebuie s-o surprindă, nu să declame lucruri care se înțeleg de la sine. Spatele ei îngust e aplecat și tre-

mură, fața îi e ascunsă în palme, a uitat cât e de mică fiică-sa și, pentru o clipă, e surprinsă că e atât de scundă, și se așază lângă

Durere

ea pe canapea, e îmbrăcată cu aceleași haine închise la culoare, de câtă vreme le poartă fără să se schimbe, dinspre Alma vine un miros de sudoare și de țigări, ba chiar și o duhoare discretă de urină.

— Alma, spune ea, încercând să pună o mână prudentă pe spatele ei, regret din suflet dacă vizita noastră a produs daune. Am sperat să te văd, să-ți fac o surpriză.

Dar fiică-sa își îndreaptă spinarea și-i scutură mâna de pe spate :

— O surpriză ? urlă ea. O surpriză cum mi-ai făcut de ziua mea când am împlinit șase ani ? Încă n-ai priceput că detest surprizele ?

— Pesemne că n-am priceput, mormăie Iris, un miros dezgus-

tător îi vine în nas, ce neglijență, și doar întotdeauna a fost atât de curată și de îngrijită, cu bluzițele ei până la buric și cu pantaloni scurți, cu agrafe de păr și cu parfumuri ei.

— Explică-mi cum și în ce fel ți-am distrus viața, îi cere Iris, știind că o așteaptă încă un atac.

Și într-adevăr fiică-sa țipă numaidecât :

— Ce nu-i clar ? Crezi că Boaz are nevoie de ședința asta cu părinții ? Aici nu e școală ! Acum îmi spune : Ce-mi trebuie să mă

ocup de o fetiță ? Întoarce-te la maică-ta și la taică-tău, care știu ce e bine pentru tine, până la urmă o să ajungi ca ei, o să te simți fain de tot ! Mi-a anulat toate turele de săptămâna asta !

— Zău că nu înțeleg reacția lui, spune Iris. Doar nu e vina ta c-am venit ! Nu-ți face griji, o să-ți completăm salariul.

Dar acum își dă seama cât e de greu să spui lucrul potrivit, fiindcă fiică-sa iar

sare în picioare și o privește de sus în jos cu ochi scânteietori :

— Crezi că aici e vorba de bani ? Îi scapă ei cu dispreț. Ești chiar mai materialistă decât credeam !

— Ce înseamnă asta, nu lucrezi acolo ? Nu-ți plătește leafă ? se agață Iris de niște rămășițe de aparență, de certitudinile liniștitoare ale lumii celei vechi.

Și fiică-sa suflă către ea :

— Crezi că el trebuie să-mi plătească ? Eu ar trebui să-i plătesc lui pentru tot ce mă învață ! Încerc să-mi plătesc datoria muncind !

Dar acum, când nu am ture de făcut, n-o să am nici lecții !

— Ce lecții ? întrebă ea, uluită.

236

Zeruya Shalev

Și Alma îi repetă întrebarea :

— Ce lecții ? Mă învață ! E profesorul meu !

Iris întrebă :

— Ce te învață el, Alma ?

Și Miki îi taie vorba cu un glas frânt :

— Atunci din ce trăiești, Alma ?

Iar Iris înțelege că el se pregătește deja pentru ce-i mai rău, dar fiică-sa aruncă repede :

— Diminețile sunt chelneriță în altă parte, parcă mi-ar trebui cine știe ce ! Tot ce-mi trebuie e să-mi văd de liniștea sufletului, și chiar și asta mi-ați distrus !

— Te rog, explică ce înseamnă asta exact, o roagă Iris, încercând să arate că e interesată, fără dispreț sau îndoială.

Și Alma îi vorbește mai calm, e, pare-se, sfâșiată între nevoia de a păstra secretele intimității ei și pasiunea misionară a fiecărui prozelit, de a propaga noua lui credință.

— Învăț lucruri noi despre mine însămi și despre lume ! declară

ea. Învăț să mă lepăd de ego și să ajung la eul meu adevărat, să mă

eliberez de toate condiționările ! Să nu crezi că e ușor, e ca cioplitul în piatră !

— Dă-mi un exemplu concret, bine ? Încă nu înțeleg până la capăt, mormăie Iris, încercând să ascundă spaima pe care o trezește în ea cuvântul *condiționări*.

Și Alma spune :

— De exemplu, lenea mea. Întotdeauna m-ai învinuit că sunt leneșă, dar acum știu că asta numai pare lenevie, dar de fapt e ego ! Ai înțeles ? Scoatem la vedere din noi înșine tot ce ne deran-

jează și pur și simplu ne eliberăm de lucrul acela ! Descompunem personalitatea și o construim din nou, numai cu ce hotărâm noi că o să fie în acea personalitate !

— Vai, e grandios, strecoară Iris printre dinți. Nu credeam că

așa ceva e posibil.

Și Alma continuă, cu entuziasm :

— Sigur că e posibil ! Eu, de pildă, trebuie să mă întreb cine e Alma cea adevărată, fiindcă înlăuntrul meu sunt două personaje, unul bun și unul rău. Alma cea rea e una răsfățată, prea reținută, care adună supărare, mânie, furie, care s-a obișnuit să primească

Durere

fără să dea, închisă înlăuntrul trăirilor pe care le cunoaște. Părinții ei au fixat-o în Alma cea rea, ca să-și satisfacă ego-ul lor.

Continuă să vorbească la persoana a treia despre ea însăși și, iată, și despre ei, ca și cum nu în auzul lor ar recita fiecare vorbă.

— Și abia acum, datorită lui Boaz, încep s-o cunosc pe Alma cea bună, pe Alma cea adevărată !

— Povestește-mi despre ea, o roagă Iris, fără să fie nevoie, fiindcă fiică-sa continuă să vorbească și fără să fie însemnată :

— Alma cea bună e deschisă, pornirile ei sunt infinite ! declară

ea. Libertatea ei e fără opreliști ! Poate să se îndrăgostească, să facă

experiențe, e liberă, e curioasă. Totdeauna mi-ai spus că nu sunt destul de curioasă, îi spune, de parcă ar vrea să-i facă pe plac.

Și Iris o ascultă încordată, cât de diabolic și de sofisticat e să

faci un om să creadă că tocmai ceea ce e în el nemăsurat și excesiv e eul lui adevărat, și cu toate astea i se pare că în deșertăciunile astea e și un strop de adevăr, fiindcă dintotdeauna a fost preocupată

de faptul că fiică-sa e o fire închisă, că e pasivă și ascunsă. Ce viață

stranie are, gândea ea uneori, o viață care nu diferă prea mult de viața peștilor pe care-i crește în acvariu. După școală se așeza în salon în fața televizorului, se uita la serialele ei, uneori vedea același

episod de mai multe ori. Vinerea ieșea numai cu prietenele, chiar și atunci când era în armată, și chiar și atunci când se închi dea între patru ochi cu oglinda, în asta nu era plăcere, ci tensiune. „Uite, sprân ceana mea stângă e mai scurtă decât cea dreaptă !“, a strigat ea odată, când Iris i-a adus în odaie un morman de haine spălate și a găsit-o uitându-se zguduită în oglindă, și Iris

a răs puns sec :

„Și ce dacă ? Nimeni nu e perfect“. Desigur, n-a continuat să-i îm păr-
tășească micile ei necazuri, și, uite, tocmai acum i le împărtășește.

Când ascultă ce se spune pe un ton mai moderat, aproape didac tic, li se pare
că, uite, te poți agăța de o aparență de normali-

tate, a unor părinți care-o ascultă pe fiica lor ; fiica lor s-a făcut mare și le
povestește despre viața ei și despre studiile ei, mai ales
dacă te mulțumești cu tonul pe care se spun lucrurile și nu te gân-

dești mai adânc la conținutul lor, și când Iris se liniștește puțin i se trezește
pofta de mâncare și odată cu ea oboseala, toate senzațiile obișnuite care se
topesc în clipe de primejdie, și atunci spune :

238

Zeruya Shalev

— Vrei să vii la bucătărie să pregătim împreună ceva de mân-

care, Alma ? Apropo, mâncarea e excelentă acolo la voi ! De mult n-am
mai mâncat atât de bine, încearcă ea să flecărească pe un ton lejer, omițând,
bineînțeles, informația despre pasta acrișoară care s-a scurs în pământ la
marginea șoselei, și Alma se lungește moale pe canapea, s-ar spune că și ea e
dispusă să se liniștească, să se lase în voia comodității aparențelor.

— O să mă odihnesc numai o clipă, spune ea.

Și Iris îi aruncă lui Miki o privire încurajatoare, uite că rămâne, uite că e mai
puțin ostilă, și dacă ei sunt dispuși să asculte, ea e dispusă să povestească, și
poate că deocamdată asta e mai impor-

tant decât conținutul lucrurilor care se spun, dar el îi întoarce o privire
întunecată, și ea trebuie să dea impresia că nu vede, trebuie să întrebe pe un
ton vesel :

— Vreți salată ? Să frig niște brânză *hal oumi* ?

Și, cu toate că ei rămân întinși, nemișcați, pe canapelele lor para-

lele și nu-i răspund, se duce la bucătărie cu un sentiment de ușurare.

Alma e acum aici, cu ei, chiar dacă a venit aparent să-i certe, și, într-un moment greu pentru ea, le cere ajutorul și, pe cât se pare, dacă o să reușească să procedeze cum trebuie, doar atât și nimic mai mult, atunci o să izbutească să se apropie de ea. Nu au voie să lase să le scape nici măcar o singură obiecție critică, trebuie să

arate o acceptare totală, fără rezerve, chiar și în atitudinile lor fizice, și de aceea ea pune acum masa cu mișcări calme, pune masa pentru patru inși, îndată o să vină și Omer, o să șadă tuspătru la masă ca altădată, o să-și treacă de la unul la altul castronul cu salată, brânza, măslinile, ouăle, pâinea, iar mâine începe vacanța mare, e drept, nu și a ei, și cu toate astea o să-și poată permite un program de muncă puțin mai elastic, câteva zile de vacanță ici și colo, și dacă

o să se concentreze asupra fiică-sii și n-o să se gândească nici o clipă la prilejul care i s-a oferit să iubească din nou, o să izbu tească

poate să simtă satisfacția liniștitoare, chiar dacă asta nu va fi feri-

cire, ci doar satisfacția care e în evitarea unei nenorociri.

Ar trebui poate s-o încuie în casă și să n-o lase să iasă ? A văzut odată un film asemănător, despre mama unui soldat, și s-a mân-

gâiat cu faptul că Omer era încă mic, dar Omer de-acum nu mai

Durere

e mic și teama că i se apropie recrutarea se face tot mai puternică, și, uite, se dovedește că și fetele trebuie încuiate câteodată pentru a fi apărate de dușmani, chiar dacă e vorba de dușmani neînarmați, chiar dacă e vorba de dușmani lăuntrici.

— Alma, Miki, veniți la masă, îi cheamă ea cu un glas calm.

Și, spre bucuria ei, Alma sare imediat de pe canapea și se așază

la locul obișnuit. Starea de spirit i s-a îmbunătățit, oare asta se leagă de mesajele pe care le primește cu țiuitori zgomotoase, sau de sentimentul că mama încearcă într-adevăr și cu deplină sinceri-

tate să înțeleagă ce se petrece ? După ea se târăște Miki, greoi și lent, îmbrăcat în pantaloni kaki și cu un maiou cenușiu care-i dezvăluie pieptul uriaș, căzut, și, cu toate că Omer întârzie, ea n-o să-l aștepte, atât de mulți ani a fost frustrată Alma din cauza pre-

ten țuilor lui, că a venit momentul pentru o discriminare care s-o corec teze pe cea dintâi, și atunci când își umplu farfuriile roșii, ea spune :

— Mai povestește-mi, Alma, cum anume se exersează elibe ra-

rea de ego ? Poate că asta o să-mi fie și mie de folos.

— E limpede că ți-ar fi de folos ! exclamă fiică-sa cu entuziasm.

Tocmai mă gândeam, atunci când te-am văzut șchiopătând nițel, că nu-i o întâmplare că ai fost rănită în bazin. În bazin se concen-

trează ego-ul ! Poate c-a fost un semnal pe care l-ai primit, că

trebuie să te eliberezi de ego.

Iris e surprinsă să constate că Alma se gândește, totuși, și la maică-sa, și

încuviințează din cap cu entuziasm, cu toate că nu e deloc convinsă de localizarea ego-ului în bazin.

— Într-adevăr, interesant ! Deci, ce exerciții se recomandă pentru eliberarea de ego ? spune ea.

Și fiică-sa răspunde :

— Sunt multe căi, fiecare alege calea care i se potrivește, după părerea mea sexul este calea cea mai eficace.

— Sexul ?

Miki se îneacă și Alma îl lămurește cu o indiferență ciudată, continuând să mestece :

— Desigur, sexul e un instrument și trebuie exersat așa cum se exersează orice instrument, așa cum se execută gamele, fără nici

240

Zeruya Shalev

o legătură cu dragostea sau cu orgasmul. De exemplu, săptămâna trecută exercițiul meu a fost să mă culc în fiecare zi cu alt bărbat ca să ajung la eul meu adevărat.

Și Iris pune o mână tremurândă pe genunchiul lui Miki și-l ciupește ca să-l avertizeze : Nu spune nimic, stăpânește-te.

Spre norocul ei, bărbatul e prea uluit ca să vorbească, are gura căscată și o mișcă mestecând în gol, și ea i se adresează fiică-sii cu glasul unui om învins :

— E vorba de bărbați pe care-i cunoști ?

Și fiică-sa spune :

— N-are nici o importanță, parte da, parte nu, după cum n-are nici o importanță cui îi servesc mâncarea la restaurant. Învăț să

fiu generoasă în chestiunile cele mai intime, continuă ea liniștită, ca și cum n-ar fi conștientă de enormitatea lucrurilor care-i ies pe gură. Întotdeauna am simțit că e ceva ce mă oprește, și Boaz m-a ajutat să înțeleg că rădăcina faptului că sunt închisă față de lume e sexul, și că trebuie să exersez lucrul ăsta ca să mă deschid.

— Și exersezi și cu el ? îndrăznește Iris să se lămurească.

Și Alma răspunde zguduită :

— Ce-ți veni ! El nu e din ăștia, el e dascălul meu ! Se pare că nu-nțelegi deloc ce înseamnă să fii dascăl !

Și Iris continuă să dea din cap, ca și cum în gât i-ar fi fost montat un arc, nici măcar nu poate simți vreo ușurare, fiindcă

dacă s-ar fi culcat cu Boaz de dimineață până seara ar fi fost mult mai puțin cutremurător decât că s-a culcat cu șapte bărbați străini într-o singură săptămână. Ar fi fost cel puțin uman, în timp ce ceea ce le povestește ea acum e monstruos, și în timp ce dă din cap ea recu noaște cu glas slab :

— Poate că într-adevăr nu înțeleg, așa că explică-mi ce este pentru tine un dascăl.

— Ce nu e clar ? bodogănește nerăbdătoare Alma. Toți avem nevoie de un dascăl, școala nu ne dă nimic doar, doamnă direc-

toare, nu lua asta drept ceva personal, noi ne începem viața fără

să înțelegem cum funcționează lumea, cum funcționează sufletul.

La școală nu suntem învățați să trăim viața pe deplin, să devenim o parte din cosmos, trebuie să învățăm asta cu propriile noastre puteri și n-avem instrumentele necesare. La douăzeci de ani suntem deja

Durere

241

încremeniți în tiparele noastre. Eu am avut norocul să ajung la profesorul meu și el îmi oferă aceste instrumente, mă învață totul de la început, ca și cum m-aș fi născut din nou în mâinile lui. Boaz nu e un om obișnuit, are capacități pe care noi nu le avem, conti-

nuă ea, și în timp ce vorbește își umple iar și iar farfuria și gura, niciodată n-a văzut-o mâncând cu atâta poftă, vorbind atât de pe larg, și contrastul dintre tonul ingenuu al vocii ei și conținutul spuselor ei e atât de mare, și incapacitatea ei de a înțelege sensul propriilor ei cuvinte e înspăimântătoare, e ca și cum s-ar fi înrădă cinat de-acum în ea norme cu totul noi. Cum de s-a putut întâmpla asta cu o asemenea repeziciune ? Oare o să poată să-și revină vreodată ?

Mâinile îi tremură atunci când încearcă să apropie paharul cu apă de buze și i se pare că pereții casei tremură împreună cu ea.

Speră pentru o clipă că ăsta e un semn al unui dezastru care se apropie, un cutremur de pământ care o să dărâme clădirea și o să-i îngroape sub ruine. E dispusă să se declare mulțumită chiar și numai cu o rachetă bine dirijată dintr-una din țările ostile, o rachetă

care să-i nimerească direct, fiindcă nici o altă soluție nu-i vine în mine, și, în timp ce ezită să decidă ce ar fi preferabil pentru Omer, să piară împreună cu ei sau să supraviețuiască, dar să rămână fără

familie, el dă buzna în casă scoțând strigăte de triumf :

— N-am cuvinte să spun ce bine mi-a mers la pregătire cetățenească, a fost de-a dreptul ușor.

Și abia atunci o vede pe Alma :

— Hei, surioară, care-i treaba ?

Îi ciufulește părul, dar ea nu se mulțumește cu atât și se ridică spre el ca să-l îmbrățișeze.

— Mamă, spune-i să facă duș după ce mănâncă, râde el, imitându-l pe frățiorul mai mic și pârâcios care a fost, vă mulțumesc din suflet că m-ați așteptat, a mai rămas ceva de mâncare ?

Și în agitația pe care o creează în jurul lui ea îi aruncă pentru prima oară o privire lui Miki, fața îi e cenușie și obrajii căzuți și ochii privesc în pământ, arată ca un om a cărui lume s-a prăbușit.

— Poate ar fi bine să te duci să te culci, Muki, îi propune ea cu delicatețe. Pari de-a dreptul bolnav.

Și el se ridică într-o tăcere grea, cu ochii umezi, pășește ca un lunatic către dormitor.

242

Zeruya Shalev

— Noapte bună, tăticu', strigă după el fiica lui cea mult iubită

cu un glas care a rămas copilăros și candid, și el se oprește pentru o clipă, își îndreaptă asupra ei ochii înlăcrimați și și-i oprește în ochii ei, cu o privire îndurerată și atât de tristă, încât pare că numai-

decât o să izbucnească în plâns sau în urlete disperate, dar el scoate un mormăit morocănos :

— Noapte bună, Alma.

Și continuă să meargă.

— Ce-i cu tata ? Nu se simte bine ? o întreabă Alma, dovedind o inconștiență totală, așa încât Iris speră de-acum că asta poate nu-i decât prefăcătorie, o experiență perversă asupra oamenilor, poate încă un exercițiu de la școala

neasemuitului guru. Și încă

mai spui că înveți cum funcționează această lume, ar vrea ea să-i arunce în față, dar, de fapt, pierzi orice capacitate de a înțelege ceea ce se petrece în jurul tău ! Ți se pare că lui taică-tu ar trebui să-i placă ce-ai povestit adineaori ? Dar se stăpânește, n-are încotro, o observație agresivă riscă s-o îndepărteze pe Alma pentru multă

vreme, și ea răspunde :

— Tata nu se simte bine de câteva zile, probabil c-a luat un virus. Vreți înghețată, copii ?

Oare prefăcătoria asta are vreun sens ? Ei nu mai sunt copii și ea nu mai e mama binevoitoare care-i bucură cu o surpriză extraor-

dinară : înghețată ! Deși amândoi intră amuzați în rol și încep să se ciondănească în privința felului de înghețată pe care-l preferă.

— Rândul viitor cumpără numai ciocolată belgiană, cui îi tre-

buie sorbetul ăsta, bodogănește Omer. Ai văzut ? Alma și-a luat toată ciocolata.

Și ea își reia rolul mamei echilibrate care are grijă de trebuințele tuturor.

— Nu sunteți numai voi aici, Omer, zâmbește ea. Și noi suntem oameni, iar noi preferăm sorbet.

Dar uite că fiică-sa dă dintr-odată la o parte castronașul cu ciocolată belgiană în clipa în care îi sună telefonul mobil, și se închide speriată în odaia ei, și după o clipă se aud de acolo țipete desperate, rugăminți și implorări.

— Ce se întâmplă, mamă ? întrebă Omer, și devine dintr-odată

serios, e greu de crezut că a fost cândva copil.

Durere

243

Și ea răspunde :

— Ceea ce vezi, Omer puiule.

Și el spune :

— Ce văd nu-mi place, fiică-ta e sărită de pe fix. Nu știu ce ia, dar chestia asta nu arată bine deloc. Nu te face că n-ai observat.

Și ea oftează :

— Sigur c-am observat, nu știu dacă e vorba de droguri, dar e clar că e ceva în neregulă acolo.

Și el spune :

— Ce-i de făcut ?

Și ea e din nou surprinsă de atitudinea lui matură, de faptul că-i împărtășește neliniștea, dar n-are voie să se lase în voia senti-

mentului, n-are voie să-l transforme în complice.

— Buzuie-te pe noi, scumpul meu, spune ea. O să găsim o soluție.

— Sunt sigur că tata coace deja ceva, zâmbește el ironic.

Oare a deslușit în vocea lui și bucurie răutăcioasă de necazul tatălui, care de-a lungul anilor fusese mai sever cu el, pe când față

de soră-sa fusese cu mult mai îngăduitor ?

— Ce vrei de la el ? protestează ea. Nu se simte bine, trebuie să

doarmă.

Și Omer spune :

— Nu doarme, mămicu', joacă șah, văd că simțul realității e la pământ în familia asta.

Și, într-adevăr, dacă face un efort, aude din colțul coridorului zgomotele cunoscute ale tastaturii, dar ele sunt imediat acoperite de vociferări puternice din odaia Almei, și Iris se apropie repede de ușă, încearcă să asculte.

— Dar ți-am explicat, mi-ai anulat tura și-atunci am plecat la părinți, o aude ea pe fiică-sa implorând disperată. Cum pot să ajung într-un sfert de oră ? Am nevoie cel puțin de o oră ! se lamentează

ea. Sigur că vreau să vin ! Da, plec imediat. E în regulă, nu știam.

Dă năvală în camera de zi, aproape că se ciocnește de maică-sa, care se retrage repede către bucătărie.

— Mamă, trebuie să mă-ntorc, declară ea țipând, și pe obraji are urme de lacrimi. Te rog, du-mă până la Stația centrală. N-am voie să întârzi ! Aoleu, e deja opt, urlă ea. Ce mă fac ?

244

Zeruya Shalev

Și Iris își pune în grabă sandalele, își ia poșeta.

— Ai grijă de tata până mă întorc, e-n regulă, Omer puiule ? îl roagă ea pe fiu-său, cufundat în înghețata părăsită.

Și sunt de-acum amândouă în ascensor, și în mașină, și Alma nu-și ia privirea de la ceas, încordată și speriată.

— Ai spus că ți-a anulat turele, încearcă Iris să se lămurească

cu glas răbdător. Atunci de ce e deodată supărat că n-ai venit la lucru ?

Și Alma murmură :

— Se pare că n-am înțeles eu bine, trebuie să fiu întotdeauna gata, n-am voie să mai vin acasă fiindcă asta e prea departe pentru el. Uite, oprește aici.

Și Iris spune :

— O să opresc atunci când o să ajungem, te duc la Tel Aviv.

Și cu toate că ar vrea s-o ducă pe cât posibil mai departe de acolo, se pomenește conducând ascultătoare, ca și cum ar fi fost și ea prinsă în plasa lui Boaz și ar fi devenit o ajutoare a lui.

Așa o ducea cu mașina, pe când își făcea serviciul militar, la puncte de întâlnire care se schimbau întruna prin toate regiunile țării, câteodată încă pe întuneric, întotdeauna temându-se să nu întârzie, întotdeauna cu o spaimă surdă în fața viitorului, de cele mai multe ori într-o tăcere pe care ea încerca, fără succes, s-o rupă, și iată-le din nou călătorind prin întuneric. Ore întregi n-a închis ochii, dar nu e obosită, o vigilență animală s-a înstăpânit asupra ei, și i se pare că acum e în stare de orice. E în stare, de pildă, să-l apuce pe bărbatul cu pantaloni albi și să-l sfâșie în bucăți, să-l stri-

vească sub mașina ei, să-i frângă oasele, și Iris respiră greu, trece din nou prin fața locului în care a lăsat ieri mașina, oare face într-adevăr ceea ce trebuie să facă ? Voise s-o încuie pe fiică-sa în casă și uite că până la urmă o ajută să ajungă mai repede în brațele primejdiei.

Alma își privește neconținut ceasul ca și cum ar vrea să-i para-

lizeze acele cu privirea, din când în când trimite câte un mesaj pe care îl scrie febril, cum o să izbutească să-i spună ceva care să nu sune a critică.

— Regret că ești în asemenea tensiune, spune ea în cele din urmă, dar nu puteai să știi că o să aibă nevoie de tine la lucru, n-are nici un motiv să fie supărat pe tine.

Durere

Și Alma îl apără imediat :

— Sigur că are motiv, totul e din cauza ego-ului meu ! Iar m-am gândit la mine și nu la el, se lamentează ea. Dacă m-aș fi gândit la el, ar fi trebuit să rămân prin apropiere, pentru cazul în care o să aibă nevoie de mine.

— Dar îți anulase turele ! nu reușește Iris să-și ascundă furia.

Și fiică-sa spune :

— Le-a anulat fiindcă era supărat pe mine, dar ar fi trebuit să știu că n-o să se descurce fără mine, adaugă ea cu mândrie.

Și Iris încearcă să-și stăpânească oftatul :

— Nu-i plătește salariu nici uneia dintre chelnerițe ? întrebă ea.

Și Alma spune :

— Cum o se le plătească ? E înecat în datorii până peste cap, dar ne dă mult mai mult decât bani. Exact așa ne învață să ne eliberăm de condiționări !

— E limpede, murmură ea, și fiindcă Alma e cufundată în scrie rea unui mesaj nu încearcă să continue conversația, dă drumul CD-ului și, iată, în mașină răsună în triluri muzica preferată a lui Miki, jelind un regat care a fost și nu mai este. Cântăreața e din ce în ce mai răgușită, pare că acu-acu o să-și piardă vocea, oare ce vede ea ? Ce bocește ea ? Vede oare un băiat și o fată, semănând unul cu altul ca un frate cu sora lui, stând la umbra unui dud imens, bălăcindu-și picioarele în pârâu ? El a intrat în apă și a încercat s-o convingă să i se alăture, dar ea, pe stâncă, s-a încălzit ca o șopârlă, poate chiar a ațipit pentru o clipă, și s-a trezit când i-a simțit buzele pe labele picioarelor, sărutându-i degetele de la picioare. „Poate să ne căsătorim aici ?“, i-a propus el deodată, ca și cum totul ar fi fost de-acum hotărât și rămăsese doar de ales locul.

„Vreau ca maică-mea să apuce să fie la nunta mea“, a adăugat el, a spus a mea, nu a noastră, și ei asta i s-a părut logic, ca o chestiune care era între el și maică-sa și nu între el și ea, dar când s-au întors spre seară la el acasă, înconjurați de aerul cu parfum de miere, de flori mici de câmp, cu buzunarele pline de frunze, au găsit-o pe maică-sa zăcând fără cunoștință pe podea, în propria vomă, și au chemat imediat o ambulanță pentru ultima ei internare, din care a fost eliberată abia după moarte, și de aceea el și-a călcat cuvântul,

246

Zeruya Shalev

fiindcă motivația dispăruse, și odată cu ea urgența, cu toate că

pentru ea toate astea erau perfect valide, și avea și doi martori, dudul și pârâul.

— Ce-i asta, și tu te întorci la originile tatei ? observă ironic fiică-sa.

Și ea se scutură :

— De ce nu ? E o muzică minunată.

Și fiică-sa spune :

— Cam plângăreață, nu ? Te rog, condu mai repede. De ce miroase aici a vomă ?

Și se întoarce imediat la telefonul ei, fără să aștepte răs puns.

Și Iris spune :

— Aproape-am ajuns.

E surprinzător, dar își amintește drumul perfect și, fără să rateze nici o cotitură, găsește strada, care în noaptea asta arată mai întu-

necoasă, aproape părăsită, dar când oprește la marginea drumului, lângă trotuar, în dreptul peretelui de sticlă al barului, simte deodată

că nu poate să-și mai țină ochii deschiși nici măcar o singură clipă.

— Așteaptă un moment, Alma, murmură ea, nu sunt în stare să conduc înapoi, sunt frântă de oboseală.

Și fiică-sa o cercetează nerăbdătoare :

— Și-atunci ce vrei să fac ? lasă ea să-i scape.

Și Iris spune :

— Dă-mi cheia apartamentului, o să dorm la tine și o să mă

întorc acasă mâine.

— Vai, mamă, zău așa, se arată nemulțumită Alma. E foarte înghesuit la mine și murdar, nu e pentru tine, crede-mă, n-o să

reușești să ațipești acolo.

Dar Iris se încăpățânează :

— N-am să reușesc să nu ațipesc. Nu-ți face griji, n-am venit să-ți fac inspecție, pur și simplu trebuie să dorm.

Și, spre bucuria ei, fiică-sa înțelege că disputa o să-i mănânce timp prețios și scoate din geantă o cheie legată cu un șnur negru.

— Păzește-o bine, mormăie ea, ca și cum ea ar fi fost adultul cu simț de răspundere. N-am alta. Și nu încuia ușa, să pot intra.

Ții minte unde e locuința ?

Durere

Da, ține minte clădirea cenușie cu stâlpi, cu toate că n-au fost acolo decât o singură dată, când au venit să-și facă o impresie și să aprobe mica locuință pe care dorea s-o ia cu chirie, două camere, un coridor și o bucătărioară, cu o fată care locuiește acolo de mai bine de doi ani. Era preocupată de fondul chestiunii, Alma pleacă

de acasă, o să aibă o locuință a ei, și n-a fost prea atentă la înfățișarea locuinței, oricum n-avea ochi buni pentru chestiunile imobiliare, dar Miki a socotit că e un chilipir și a plătit cu relativă ușurință, și au convenit că în curs de câteva săptămâni, când o să găsească de lucru, o să împartă cheltuielile pe din două, până când o să înceapă studiile, bineînțeles, și atunci o s-o ajute mai mult.

Era un fel de stimulent, s-o încurajeze să învețe, și acum, când caută un loc de parcat pe una din străzile apropiate, ea râde fără

milă de părinții care au fost ei atunci, de calculele pe care le-au făcut. Ce lipsiți de imaginație am fost, gândește ea, oamenii sunt din firea lor lipsiți de imaginație pe cât se pare, fapt e că dezastrul îi ia întotdeauna prin surprindere. Și nu numai dezastrul, iată, fiica lor le-a făcut o surpriză plăcută atunci când a găsit de lucru chiar în aceeași săptămână, și ei au sperat că în cursul anului o să se pregătească pentru studii, o să se înscrie la Universitate, și acum le arată ea ce înseamnă muncă și ce înseamnă studii, toarnă un conținut nou în conceptele lor burgheze : muncă fără salariu, studii la un șarlatan nebun care o trimite în misiuni sordide. Dar ce rost are să se gândească la asta acum, trebuie să găsească un loc de parcat și apoi să doarmă, sau poate mai întâi să doarmă și pe urmă

să găsească loc de parcat, asta pare mai realist în momentul ăsta.

Poate să doarmă în mașină, într-un loc în care parcatul e interzis, în spe ranța

că polițiștilor o să le fie milă de ea, dar uite că ochii ei descoperă un loc liber în parcare asta aglomerată, și ea lasă

acolo mașina lui Miki. Mașina ei a rămas pe șosea, și mâine Miki o să trebuiască s-o ia de acolo după lucru, ca să nu rămână fără

mașină, pentru că ea, realizează Iris deodată, n-o să se întoarcă

acasă prea curând.

Când răsuțește cheia în broască cercetează numele mângălite neglijent pe ușă, Noa Varshavski, Alma Ilem, și dintr-odată în memoria ei se face lumină : Noa ! Chiar a doua zi după semnarea

248

Zeruya Shalev

contractului – așa a povestit Alma, plină de entuziasm –, fata cu care împarte locuința i-a aranjat o slujbă la barul unde lucra, de doi ani de-acum, drept chelneriță și era de-a dreptul mulțumită, și ei au fost atât de mândri de fata lor, cum a găsit ea într-o singură

săptămână și locuință, și serviciu, și acum descoperă cap cana, pen-

tru că dacă n-ar fi nimerit în locuința asta, n-ar fi căzut în brațele acestui individ, și când te gândești că ei au fost cu ea aici, au arun-

cat o privire prin odăi, au verificat contractul, au semnat cecuri.

Dacă s-ar fi opus alegerii locuinței, viața Almei ar fi acum alta, pentru că acolo a prins-o în plasă Noa, fata cu care împărțea locuința, chelnerița lor, care, probabil, primise misiunea de a găsi o nouă

victimă, încă o fată tânără care s-a transformat în piatră și acum trebuie să cioplească în piatră ca să scoată din ea ceva frumos.

„Nu e nițel cam spartan ?“, își amintește că a întrebat, dar Miki s-a entuziasmat de alegere : „E fata mea, se mulțumește cu puțin“, a strecurat

el o înțepătură, după obiceiul lui : „Asta îmi amintește prima noastră locuință“. Ea tocmai că se gândea că strada e prea zgomotoasă, locuința e prea neglijată și e la parter, invită hoții, voyeurii și gândacii, și nu-i plăcea deloc să-și amintească de prima lor locuință, dar Alma și Miki erau atât de convinși, și acum ea intră cu inima grea în locul care s-a dovedit o capcană seducătoare.

De atunci n-a mai fost pe-acolo, și, pare-se, paragina s-a întins și s-a adâncit, haine sunt azvârlite pe jos printre ghemotoace de praf, vase murdare sunt pe pat, chiuveta e împutită și toaleta e într-o stare încă mai proastă.

Cu pași încordați, ea pășește prin locuința blestemată care o pândea pe tânăra abia eliberată din armată și care abia se mutase de acasă, și cu toate astea trebuie să recunoască că nu orice fată

abia liberată, și care abia a părăsit casa părintească, ar fi căzut în cap cana asta. Ce e în Alma și a permis căderea, la asta o să se gândească în altă zi, deocamdată întrebarea e cum s-o salveze, și încă mai urgentă e întrebarea cum o să ațipească în patul ăsta, în odaia asta. Alma a avut dreptate, asta nu-i pentru ea, și ea adună

vasele din pat și dă jos așternutul puturos, caută în zadar un alt așternut în dulap și, fiindcă n-are încotro, o bluză relativ curată o să devină față de pernă, un prosop o să devină cearceaf, la pled o să renunțe în noaptea asta fierbinte. Mâine o să-i mai cumpere

Durere

așternuturi, o să le trimită pe astea la spălătorie, o să cumpere detergenți și prosoape, vase și mâncare, o să frece toaleta și podelele, o să-și aranjeze un cuib târziu în locuința fiică-sii și, înainte să ați-

pească îmbrăcată pe cearșaful improvizat, îi trimite un mesaj secre-

tarei să contramandeze toate ședințele programate pentru a doua zi, îi trimite un mesaj lui Miki să n-o aștepte în noaptea asta și, în dreptul literei D de la Durere, șovăie, atât de mult dorește să-i scrie că n-a renunțat la el, s-o aștepte. I se pare că durerea trece de la litere în degete, fiindcă ea le lipește pe unul de altul, n-are voie să-i scrie acum, asta riscă să-i slăbească poziția față de fiică-sa, nici să se gândească la el n-are voie, pentru că i se pare deodată, în clipa asta care îi trezește spaima și durere, că numai dacă o să

renunțe ea însăși o să-i poată cere fiică-sii să renunțe.

Capitolul al șaisprezecelea De fapt, ce legătură are cu asta, se revoltă ea atunci când zgomo-

tele străzii îi sfredelesc dimineața devreme somnul, camioanele gunoierilor, autobuzele, claxoanele, s-a obișnuit cu liniștea de la etajul lor de sus, și aici i se pare că doarme pe o bancă de pe stradă.

Soarele îi arde fața, trecătorii îi strigă în urechi, telefoanele lor sună

neconștient, motocicletele și automobilele îi suflă în gură, nu-i de mirare că Alma și-a ieșit din minți. Dar de fapt, ce legătură are, de ce trebuie ea să renunțe la iubirea vieții ei pentru ca Alma să

renunțe la un psihopat care o chinuie ? Și, cu toate astea, atunci când își apropie degetele de telefon ca să vadă dacă i-a scris ceva, o pălește din nou o durere ciudată și ea lasă telefonul să-i cadă din mână, iese prudent din încăperea, aruncă o privire în camera Noei.

Uite-le culcate una lângă alta pe salteaua futon, aproape de pardo-

seală, culcate pe burtă în uniformele lor negre, cu părul lor scurt, soldați istoviți dintr-o armată mică și nebună.

Probabil că s-au întors acasă nu demult, ceainicul mai e cald încă, poate că tocmai glasurile lor au trezit-o și nu zgomotele stră-

zii, dar încă nu vrea să se trezească, ea e la Tel Aviv în vacanță.

O vacanță la fiică-mea, așa a înștiințat-o pe secretară, și caută în zadar niște dopuri de astupat urechile. Sau cel puțin niște vată, și, în cele din urmă, se mulțumește cu niște hârtie de toaletă pe care o răsuțește și o îndeasă în urechi, să domolească zgomotele, și încet-încet vocile se topesc într-un talmeș-balmeș mai ușor de suportat, care-i permite viziuni încețoșate, fiindcă, iată, se vede împreună cu Eitan pășind după sicriul mamei lui, un soare puternic,

amenințător, de început de vară îi bate în cap, și i se pare că

un crainic declară cu uimire, aproape cu indignare : „A murit o femeie și toată lumea se întoarce pe dos ?“. Și imediat înmormân-

tarea asta se transformă în înmormântarea mamei Danielei, pe o

Durere

251

ploaie torențială, dacă ar ridica ochii, numai atât, l-ar vedea, desi-

gur, pășea de unul singur, cu o umbrelă neagră deasupra capului, cum de nu l-a observat ? Doar nu era un alai de înmormântare numeros.

Dacă măcar l-ar fi văzut, s-ar fi adăpostit sub baldachinul negru al umbrelei lui și ar fi ieșit împreună din cimitir, după cum ieșiseră

în urmă cu aproape treizeci de ani, pășind către despărțirea lor, care-i pândea peste exact o săptămână, spre vara cea mai cumplită

pe care a trăit-o în viața ei. Oare în vara următoare o să fie alături de ea ? Atât de mult dorește să-i dea acum un telefon și să-i pove-

tească cum s-ar fi putut întâlni acum un an și jumătate, că au ratat un an și jumătate în plus, dincolo de numărul inevitabil de ani. El trebuie să știe lucrul ăsta, trebuie să jelească împreună cu ea, pen-

tru că atunci poate că era momentul potrivit și, când încearcă să-și aducă aminte de întâmplările petrecute, n-are încotro și trebuie să

recunoască față de sine însăși că nu s-a întâmplat nimic în ultimul an și jumătate care să fi meritat acest sacrificiu, nimic care să-i dea vreo justificare. Dar ce-are a face, și cum o să reușească să desfacă

legăturile, s-o despartă pe Alma de Boaz și pe ea de Eitan, și nu numai de el, ci de toată istoria ei, căci adolescenta care a fost ea îi cere imperios să repare răul străvechi, iar adolescenta care e fiica ei îi cere s-o scape din capcană, iar misiunile astea în aparență se

contrazic între ele, fiindcă pentru a o salva pe Alma ea trebuie să-i ofere stabilitate, cel puțin în lunile următoare, dar nu despre asta e vorba, pentru că nu i-ar fi greu să creeze pentru ea o aparență

de stabilitate, chiar și în situația actuală, ci de o legătură magică, lipsită de logică, și tocmai pe asta nu izbutește s-o desfacă cu dege-

tele care o dor.

Când se trezește din nou locuința e goală, s-ar părea că au plecat adineaori, pentru că ceainicul e încă fierbinte, iar au trezit-o vocile lor după ce a adormit în postul de pază, și sub ochii ei închiși lucrătoarele harnice au plecat la munca lor voluntară. Când apucă

ele să se concentreze asupra perfecționării sufletești dacă lucrează

pe gratis pentru el, și îl și întrețin ? Și cum de nu văd exploatarea asta nerușinată ? Își face o cafea neagră și o soarbe în grabă, nu e timp, situația e insuportabilă și cere schimbare rapidă. Trebuie să

cumpere pâine și lapte și fructe și legume, și ulei și orez și linte și

252

Zeruya Shalev

paste, în afară de cafea nu e nimic în bucătărie, și oale și tigăi ca să le poată găti ceva, și detergenți, bineînțeles, și așternuturi și prosoape, și pentru ea chiloți de schimb, câteva rochii de vară

simple și șlapi, pe căldura asta nu-i nevoie de haine multe. Trebuie să găsească o spălătorie, aici nu-i nici o singură haină curată, și ea adună într-o față de pernă toate hainele de pe podea, și hainele Noei și așternutul Noei, și prosoapele de la duș, în doi timpi și trei mișcări adună toată mizeria, parcă ar purifica locuința de ororile unei credințe păgâne, cât de albi și de curați sunt pantalonii lui și în ce cocină trăiesc ele.

Conducerea îmbrăcată sărbătorește, rânjește ea ieșind pe zgo-

mo toasa și nădușita stradă tel-aviveză, cară în spate un sac greu, infect, și bluza ei e albă, și deocamdată nu găsește nici o spălătorie.

Oare soarele o să-și trimită razele să șteargă petele de funingine de pe rochia cea nouă pe care i-a cusut-o mama ? Ce greu e sacul, fiecare haină în parte e ușoară, însă împreună sunt de nesuportat, se miră ea de un lucru de la sine înțeles, ca și cum ar fi descoperit un adevăr uimitor în materie de fizică.

Când se descotorosește în cele din urmă de boccea, i se pare că o povară insuportabilă a fost dată jos de pe umerii ei și acum e dispo nibilă pentru vitrinele multicolore, pentru tejghelele de pe strada care se transformă treptat în piață, de multă vreme n-a mai rătăcit pe străzi. Cumpărăturile ea le face de obicei la Super-ul din spatele școlii, la Super-ul cu aer condiționat, după ce iese din școala cu aer condiționat, și aici o izbește, pe lângă animația vieții, căldura.

Ce aproape e piața, pe tejghele respiră fructele verii alături de rochii atârinate pe umerase, flutură în vântul care vine dinspre mare. Nu poate să rămână în hainele astea, pantalonii negri de costum, pe care-i purta ieri la școală, i se lipesc de piele și parcă în curând o să ia foc de la sine, și bluza e murdară, și ea cumpără, fără să le pro beze, trei rochii de tricot, două scurte și una lungă, un pachet de chiloți, un pieptene și o periută de dinți, cremă de față, fructe și legume, mân-

care, detergenți, încet-încet se adună din nou o povară, și cumpără

un căru cior de cumpărături roșu și încarcă produsele care s-au înmulțit cu repeziciune. O veselie stranie o cuprinde când pungile se așază una peste alta, făgăduind curățenie, mâncare, casă, misiuni

Durere

simple și liniștitoare ca frecatul chiuvetelor și vaselor de toaletă, spălatul podelelor, gătit și aranjatul dulapurilor, vacanță la fiică-mea.

Niciodată nu i-au plăcut vilegiaturile pe care le organizau în fie-

care vară, mai ales de dragul copiilor, pentru întărirea legăturilor în familie, așa cum se recomandă, de obicei cu Daphna și Ghidi și copiii lor, și uneori și cu alte familii, în țară sau în străinătate, după cum era situația financiară, Corfu, Achziv, Eilat, Creta, Croația, Kineret. Îi venea greu să mărturisească faptul că îi lipsea munca, că o deranjează sejurul prelungit cu oameni străini și că uneori îi vine greu să petreacă timp îndelungat chiar și cu membrii familiei ei. Când copiii erau mici, Miki obișnuia să pună la cale din când în când călătoriile numai pentru ei doi, în nord sau în sud, pentru o noapte sau două, și ea accepta fiindcă n-avea încotro, ascunzându-i rezervele pe care el bineînțeles le simțea, cu toate că, de obicei, le făcea plăcere odihna și conversația calmă când nici un copil nu dă

buzna în mijlocul discuției. Miki era în forma lui cea mai bună în călătoriile astea, și ea descoperea din nou umorul lui uscat, înțe-

pător, liniștea plăcută, alături de o surprinzătoare capacitate de observație. Amândoi râdeau de camerele închiriate care-i găzduiau, care se numeau cabane chiar dacă era clădite din beton, cu un jacuzzi primitiv instalat ca un altar în mijlocul odăii, cu toaletele aproape fără despărțituri între ele, jenante. Odată au descooperit chiar într-unul din dulapuri pene de păun și o coadă de iepure pe care Miki și-a prins-o de fund și a început să țopăie prin odaie în timp ce ea se prăpădea de râs, dar întotdeauna se cuibărea în ea senșințimentul, care nu izbutise să se șteargă cu anii, că alte perechi, ca, de exemplu, Eitan și nevastă-sa, deși nu știa despre perechile astea nimic, se bucură mai mult și mai profund când sunt în -

preună, fiindcă amintirile ei din adolescență despre o dragoste deplină mai fremătau înlăuntrul ei, cu toate că nu-și imagina că

Eitan se va întoarce vreodată la ea.

Doar acceptase cu supunere deplină verdictul pe care el îl pronunțase, ca o confirmare a faptului că ea nu e vrednică de el, acceptase acest verdict ca și cum întâmplarea în sine că o părăsise ar fi plasat-o într-o castă inferioară, și asta se răsfrângea, bineînțeles, și asupra soțului ei, pentru că el ținea de casta ei, și de asemenea

254

Zeruya Shalev

asupra copiilor care li se născuseră. Complexul de inferioritate care o cuprinsese de când depășise criza devenea mai puternic, dintr-un motiv sau altul, tocmai în perioadele de vacanță, în timp ce la lucru dispărea cu totul, și de aceea aștepta întotdeauna în taină să se întoarcă din concediu înapoi la rutină.

Dar tocmai acum, când trage după ea un cărucior încărcat pe străzile din sudul orașului, departe de rutina ei, simte o vitalitate plăcută care nu se potrivește cu împrejurările îngrijorătoare ale sejurului ei aici, și ea se desfată cu libertatea și cu senzația că e străină, cu faptul că nimeni n-o cunoaște, fiindcă la școală nu poate să facă un pas fără să fie oprită de cel puțin cinci ori. Profesori, elevi, părinți, toți au nevoie de atenția ei, de răspunsurile ei, și asta, bineînțeles, consolidează conștiința propriei valori, dar acum, oare de ce, nu are nevoie de această senzație, se mulțumește să fie o femeie care, la întoarcerea din piață, trage după ea un cărucior cu cumpărături, care se așază o clipă într-o cafenea să bea o cafea rece, și un suc de morcovi, și, de fapt, de ce să nu ia și un mic dejun ?

— Cu plăcere, spune chelnerul.

Aici, în partea asta a ora șului totul se face cu căldură și cu plă-

cere, niciodată nu i-au fost adresate atâtea vorbe de alint ca în ultima oră, drăguțo, dulceață, mami, *baby*, niciodată nu i se făcu-

seră urări atât de multe și atât de inimoase pentru restul zilei, ca și cum ar fi urmat să fie ultima zi din viața ei, și niciodată nu s-a făcut pentru ea totul cu atâta drag. Bineînțeles că toate astea păreau cu totul prefăcute, dar erau în aceeași măsură autentice, chiar dacă

nu din adâncul inimii. Nu încapе îndoială că s-a creat aci o pătură

subțire de căldură, cu care ea nu e obișnuită și în care îi face plăcere să se bălăcească, așa ca în bazinul pentru țânci, și-i face plăcere să mănânce pâinea proaspătă, caldă, să ungă pe ea ames-

tecuri cremoase pe care nu le recunoaște, dar care sunt toate deo sebit de gustoase. Îi face plăcere să privească trecătorii, o bună

parte din ei sunt muncitori străini, și se simte mândră că a fost prima directoare în orașul ei care a primit în școală copii de mun-

citori străini.

Când în cele din urmă își continuă drumul e surprinsă că, totuși, cineva o oprește deodată, chiar și în orașul ăsta :

— Iris ? Dumneavoastră sunteți ?

Durere

255

Și ea își ridică privirea spre un băiat foarte chipeș, cu părul blond tuns scurt și obraji acoperiți de tuleie. Ochii lui, verzi și ușor migdalați, îi sunt foarte cunoscuți, dar nu reușește să-și amin-

tească de unde până când el n-o ajută, zâmbind amuzat :

— Doamna directoare ! Credeam că n-o să mă uitați niciodată !

În fiecare zi mă trimiteau la dumneavoastră ca pedeapsă !

— Sasha ! râde ea ușurată. Cum ai crescut ! Ce plăcere îmi face să te văd !
Ce-i cu tine ? Ai terminat cu armata, nu-i așa ? calculează

ea repede.

Și el spune :

— Da, sunt în vacanța de după lăsarea la vatră. Eu, n-o să mă

credeți, am fost într-o unitate de luptă, declară el cu mândrie de copil respins de societate, un copil care ani îndelungați n-a izbutit să se integreze nicăieri.

Și ea spune :

— Jos pălăria, sigur că te cred, și ce faci acum ?

— Am fost primit la medicină la Tel Aviv pentru anul viitor, acum caut locuință și ceva de lucru, spune el.

Și ea dă din cap admirativ :

— E minunat, Sasha, mă bucur pentru tine.

Și el îi zâmbește :

— Maică-mea spune până în ziua de azi că totul vi se datorează

dumneavoastră. Vă aduceți aminte cum v-ați luptat pentru mine ca să rămân în școală ? Voiau să mă transfere la clasa de educație specială ! Maică-mea mi-a povestit că părinții v-au amenințat c-o să-și retragă copiii dacă nu mă dați afară din școală, și dumneavoastră n-ați cedat, nu v-ați lepădat de mine.

— Așa e, se umple ea de satisfacție pe măsură ce amintirea devine mai clară, era primul meu an ca directoare, și într-adevăr au fost presiuni formidabile. Țin minte că ai fost nedezlipit de mine aproape tot anul. Ce bucurie, Sasha, ce noutăți minunate! Maică-ta e precis în culmea fericirii.

— Da, maică-mea e în al nouălea cer, râde el cu tandrețe. Și ce-i cu dumneavoastră, Iris, cum merge treaba la școală ? Și ce faceți la Tel Aviv ?

Și ea spune :

— Am venit să-mi vizitez fiica, adică să-i fac curat în locuință.

256

Zeruya Shalev

Și, spre surprinderea ei, ochii lui sclipesc cu interes :

— Cum, Alma s-a mutat la Tel Aviv ?

— Nu știam că vă cunoașteți, observă ea.

Și el spune :

— Nu ne cunoaștem chiar atât de bine, dar am văzut-o de câteva ori prin oraș.

Și ea întreabă cu teamă :

— Aici la Tel Aviv ?

Cine știe ce-a văzut.

Și el răspunde :

— Nu, la Ierusalim, aș fi chiar bucuros să iau legătura cu ea.

Ce număr de telefon are ?

— N-ar fi mai bine să-mi dai numărul tău să i-l transmit ? se grăbește Iris să spună.

Îi e teamă c-o s-o prindă pe Alma într-un moment nepotrivit, în toiul uneia din misiunile ei demente. Tocmai fiindcă pare inte-

resat, tocmai pentru că are șanse să-i placă, trebuie așteptat momen-

tul potrivit. Nu sunt multe șanse în viață, cine știe și înțelege asta mai bine decât ea, Alma trebuie să se însănătoșească înainte să i se ofere o asemenea ocazie.

În cele din urmă o să-ți realizeze visul, râde ea de emoția care a cuprins-o, sunt visuri care se moștenesc, ca bolile genetice, el o să fie Eitanul Almei și tu ai să renunți la al tău. Pare să aibă o oarecare asemănare, în ochii de culoare deschisă, în fața trasă. Ține minte cât a susținut-o pe maică-sa, nou-venită din Rusia, cum s-au luptat amândouă pentru copil, care era neîndoielnic deosebit de înzestrat, dar care avea o purtare imposibilă. Era elevul cel mai dificil care a trecut prin mâinile ei, cel mai violent și, totodată, cel mai complicat și mai consecvent în capacitatea lui de a pune pe jar tot mediul înconjurător. Nu trecea o zi fără plângeri împotriva lui. Nu-i lăsa pe profesori să predea, îi șicana și îi deranja neîncetat.

Zile întregi l-a ținut pe lângă ea, fiindcă nimeni în afară de ea nu izbutea să-l țină în frâu. Îi încredința tot felul de sarcini, îi orga-

niza pe cât putea lecții particulare, a alcătuit pentru el un orar special. Mai ales sport și științe. A încercat să-l întărească, cum se spune, să-l întărească în domeniile care-l interesau, a obținut pentru el bani ca să poată participa la cursuri și la terapie, până

Durere

când încetul cu încetul băiatul s-a liniștit, și după ce-a terminat școala el n-a mai auzit de el, ba chiar a crezut că poate au plecat din oraș.

N-avea mult timp să se intereseze, pentru că veniseră mulți ca el, nu exact ca el, dar provocări pe două picioare, tocmai pentru că i se dusesse vestea că face minuni au bătut la ușa ei nenumărați părinți cu copii de soiul ăsta. Pe cei mai mulți i-a uitat, dar pe Sasha îl ținea minte foarte bine, așa cum e ținut minte cel dintâi, așa cum îl ținușe minte pe Eitan. Și acum el, copilul cu probleme, fiul unei nou-venite nevoiașe, a intrat la medicină, pe când Alma, fiica directoarei, nu încearcă să intre la facultate nicăieri, fiindcă i se pare mai important să se culce cu bărbați străini, să slujească

un tiran psihopat, și iar o cuprinde mânia când intră în locuință, și se schimbă și-și strânge părul și se repede cu furie să îndepărteze mizeria.

Ici-colo, în podea, se dezvăluie privirii ei plăci cu un desen splen-

did, e ciudat cum sunt împrăștiate porțiunile astea printre plăcile simple, și ea trece din odaie în odaie, bate saltelele, mătură, șterge praful, să nu mai rămână nici o urmă din atmosfera infectă, mor-

bidă. Cu bureți albi șterge pereții, geamurile, în propria ei casă n-a făcut niciodată curat cu asemenea hărnicie, năpustindu-se în fie-

care colț, adunând iar și iar praful care se strânge întruna. Există tența care i se dezvăluie în odaia fiică-sii e cât se poate de primitivă, ca și cum încă n-ar fi terminat de adus lucrurile ei încoace, dar la Noa harababura e cu mult mai mare, și ea scoate praful din mobile, covor, perne, din combina stereo și din cărți. Desigur, n-are nici un drept să se atingă de lucrurile ei, dar e prea târziu. Nu mai poate să se oprească. Casa o să fie curată în întregime, fără nici o excepție, face curat în odaia Noei ca și cum ar fi maică-sa, și se gândește o clipă la această mamă, cine e și ce știe despre viața fiicei ei, poate că o să găsească aici o aluzie care să-i permită să ia legă-

tura cu ea, să se alieze împotriva dușmanului comun. E de presupus că toate informațiile sunt în computerul de pe masa ei, dar compu-

terul nu îndrăznește să-l pună în funcțiune și-și aruncă o privire pe puținele cărți, cele mai multe sunt, dintr-un motiv oarecare, cărți pentru copii, poveștile Fraților Grimm, *Ursulețul Winnie Pooh*, *Micul prinț*, și alături de ele *Drama copilului înzestrat*, pe care o

258

Zeruya Shalev

cunoaște foarte bine, și de care se reazemă, de parcă ar fi cauză și efect, Cău terea miraculosului, una din cărțile lui Osho, și când frunzărește cartea găsește, spre marea ei bucurie, pe foaia de gardă

numele proprietarului, Mira Varshavski, care-i dă un capăt de fir, îi aduce sentimentul de destin comun. Dar nu acum o să-i dea tele-

fon, ci abia după ce o să izbutească să facă locuința lună, abia după

ce o să înlăture toată mizeria, care revine iar și iar ca nisipurile mișcă toare, până când, în sfârșit, cârpa se întoarce la ea deschisă

la culoare și ea o trece cu plăcere pe pardoseală. Toaleta și chiuve-

tele strălucesc deja, paturile sunt înfățate cu așternuturile noi, cele două ventilatoare mari pe care le-a cumpărat fac vânt prin toată

locuința, acum e momentul să pregătească fetelor celor harnice o masă hrăni toare, și ea prăjește ceapă pe plita veche și adaugă cubu-

lețe de tofu, fierbe orez integral, fierbe înăbușit legume, au nevoie de vitamine, fibre nutritive, salata o s-o facă atunci când o să se întoarcă, să fie proaspătă, și spală struguri și prune și pune fructele într-un castron pe măsuța Formica, le vede cu ochii minții pe cele două fete stând la masă și ea le servește din delicatesele pe care le-a pregătit, se așază lângă ele, și ele se bucură de prezența ei, trăncănesc relaxate, povestesc despre ziua care a trecut.

Exact așa ședea la masă cu Alma și cu Shira, la atât de multe mese, după grădiniță sau înainte de cercul de balet, care a devenit cerc de pian, care a devenit cerc de desen, când Daphna întotdeauna

întârzia, dar pe ea asta n-a deranjat-o niciodată, dim potrivă, iar în prezența Shirei cea deschisă și exteriorizată se elibera puțin și Alma, împărtășea mai mult, și necazuri, și bucurii.

Ce proastă poți să fii, se scutură ea acum, ce crezi că o să-ți povestească ? Doar nu poveștile astea vrei tu să le auzi, și cu toate astea o să ascult totul, numai să povestească, să mă introducă în lumea lor, și iar umblă prin casă, îndreaptă o îndoitură de cearceaf, atârnă un prosop, gustă din mâncare, aruncă priviri spre ceas, îndată o să se lase seara și ele încă nu s-au întors, pesemne trec de la un serviciu la altul fără să dea pe acasă. Degeaba așteaptă, o să

se întoarcă spre dimineață și iar o să doarmă până la amiază, și o să iasă din nou la muncă, nici n-o să apuce să observe cuibul pe care l-a căptușit confortabil, în plăcuta casă de păpuși pe care a pregătit-o pentru ele. Se întinde cu un oftat pe patul Almei, o doare

Durere

spatele de eforturile cu care nu e obișnuită, n-are voie să ațipească

ca să nu le rateze din nou, doar să stea culcată așa, cu ochii deschiși, în dreptul ventilatorului puternic. Deodată i se pare că părul de pe fruntea ei se mișcă, și se ridică să schimbe sensul curentului de aer care vine de la ventilatoare, dar mișcarea ciudată continuă, ca și cum părul ei ar fi căpătat o viață proprie, și abia atunci observă

picioarele subțiri și lungi care i-au apărut pe cap, exact de culoarea părului, și ea sare în sus speriată, își trage pumni sălbatici în cap ca să scuture de pe el musafirul înfricoșător, și, uite-l, e pe podea, un păianjen negru uriaș, pășește între picioarele ei cu o înceti-

neală surprinzătoare, sfidătoare. E de presupus că-și prețuiește viața în aceeași măsură în care viața e de preț pen tru ea, dar ea calcă pe el cu groază și insecta se strânge în ea, își adună resemnată

picioarele lungi care doar cu o clipă mai înainte au pășit pe fruntea ei și se transformă într-o bilă neagră, nemișcată, iar ea îl privește înspăimântată, nu se pricepe la păianjeni, oare e o văduvă neagră

sau o făptură mai puțin periculoasă, una care are doar o înfățișare amenințătoare ?

Nu, nimic nu e inocent în locuința asta care i-a întins o cursă

fiiței ei și acum își bate joc de eforturile ei ca să transforme apar-

tamentul într-un loc plăcut și sigur. Ce rost au toate strădaniile tale de a face curat, dacă după toate astea găsești un păianjen imens plimbându-ți-se pe cap ? În toate excursiile anuale în nordul și în sudul țării, când dormea în saci de dormit alături de elevii ei în aer liber, asta nu i s-a întâmplat, și i s-a întâmplat, în schimb, tocmai acum, în locuința curățată lună, în patul Almei înfățat în așternuturi curate, și ea fuge din odaie, lăsând acolo cada vrul păianjenului. Locuința n-are salon și Iris se

așază tremu rînd în bucătărioară, continuă să-și lovească fruntea ca să înde pârteze de acolo alți musafiri. Pielea capului a început s-o usture, și ea îi dă

telefon lui Miki, îi povestește amănunțit tot ce-a făcut, din clipa în care a observat mișcarea părului, ca și cum asta ar fi cea mai însem-

nată dintre problemele ei.

El o ascultă cu răbdare, dar fără milă, întotdeauna a știut că în războaiele de guerilă dintre ea și lumea gândacilor el o să fie de partea gândacilor, care i se par mai neajutorați decât ea. Întotdea-

una o să prefere să scoată delicat animalele din casă, în loc să se

260

Zeruya Shalev

conformeze dorințelor ei de exterminare, și acum la fel, el o între-

rupe și întreabă :

— Câte picioare avea ? Era desigur o tarantulă benignă, nu e deloc periculoasă. N-ar fi trebuit s-o omori, e de fapt de partea ta, mănîncă gândacii ăia pe care îi detești tu.

— Nu mai știu ce detest mai tare, murmură ea, era atît de scârbos, și asta după ce-am făcut curățenie ore întregi, și acum sunt singură în locuință cu cadavrul păianjenului, și Alma nu mai vine, și n-am ce face aici fără ea, și în general nu știu dacă am să

reșesc s-o văd.

— Atunci întoarce-te acasă, spune el fără bucurie, dacă nu simți că are sens să rămâi.

Și ea oftează :

— Încă nu sunt sigură, deocamdată o pândesc.

Și el ricanează :

— Vezi tu, nu te deosebești prea mult de păianjenul pe care l-ai omorât, și el își pândește cu răbdare prada ca s-o înfulece, ai numai grijă să nu te strivească un picior uriaș.

Și ea se grăbește să protesteze :

— Zău așa, Miki, asta nu-i o comparație reușită, pentru mine Alma nu-i o pradă și n-am de gând s-o înfulec.

Și el spune :

— Din punctul ei de vedere, poate că da.

Ea știe că amândoi își amintesc acum de noaptea aceea, una din primele nopți în prima locuință pe care o luaseră împreună

cu chirie câteva săptămâni înainte de căsătoria lor, o locuință la parter într-un cartier ieftin, un dormitor și o cameră de zi și încă

o odaie, încuiată, în care proprietarii depozitaseră obiecte vechi, o odaie de existența căreia ea încerca să facă abstracție, dar faptul că o știa acolo o sâcăia, și, într-adevăr, într-o noapte a apărut din ea un șoarece mic și cenușiu, exact când stinseseră lumina în salon și se duceau la culcare, și Iris, care l-a observat prima, a fugit în dormitor țipând și a închis ușa după ea și de acolo a răcnit porunci înspăimântate către viitorul ei soț : „Omoară-l, Miki, eu nu ies din odaie dacă e acolo, eu mă mut, eu nu stau în aceeași casă cu un șoarece“, și el a gemut : „De ce să-l omor ? Cum să-l omor ?“. Dar ea n-avea milă nici de șoarece, și nici de Miki.

Durere

261

„Nu mă interesează cum“, a urlat ea, însetată de sânge, „esenția-

lul e să moară !“. Și Miki n-a găsit în el curajul să i se împotrivescă, și de aceea s-a trezit cedând examenului de bărbăție la care-l supu-

sese ea și renunțând la principiile lui de dragul ei, și de aceea, de fapt, a eșuat din capul locului, și s-a năpustit asupra șoarecelui cu mătura cea nouă, violetă, pe care o cumpăraseră cu o săptămână

în urmă, când se mutaseră să locuiască împreună, ba chiar au râs atunci că e primul lor avut comun, iar ea stătea chircită pe pat, cu ochii închiși, încercând să-și acopere urechile cu palmele ca să nu audă loviturile cu mătura în perete și țipetele înfundate despre care nu știa dacă vin din gâttelejul șoarecelui sau din gâttelejul lui Miki, și voia deja să-i scutească pe amândoi de prezența ei, să iasă pe fereas-

tră și să plece de acolo, fiindcă părea că bătălia durează ore întregi, o bătălie în care nu există învingător pentru că și atunci când peretele a amuțit și ușa de intrare s-a deschis, și capacul lăzii de gunoi de afară a fost deschis și închis, și atunci când el a intrat în dormitor și a spus : „Poți să ieși, terenul e liber“, glasul lui era slab și fața tristă, și, în ciuda faptului că ea a spus : „Îți mulțumesc, eroul meu, m-ai salvat“, amândoi au știut că, de fapt, e vorba de o înfrân-

gere. A încercat să-l atragă către ea, i-a sărutat gâtul și fruntea și buzele, dorind să-i arate că, din punctul ei de vedere cel puțin, a trecut examenul și și-a binemeritat premiul, dar el a îndepărtat-o și s-a retras la marginea patului. „Vino la mine, Miki“, i-a șoptit ea surprinsă, niciodată n-o refuzase până atunci, și el a spus : „Nu-mi spune Miki, spune-mi Mickey Mouse“, stând culcat, fără o mișcare, gâfâind în tăcere, cutremurat până în adâncul sufletului, și amân-

du rora le-a fost atât de rușine de tradiția asta a lor de luptă, că

niciodată n-au mai pomenit-o de atunci.

A doua zi a căptușit din toate părțile ușa odăii închise cu bandă

adezivă rezistentă, ca și cum de-acolo ar fi putut să curgă substanțe chimice periculoase, și când s-a încheiat contractul au părăsit lo-

cuița fără nici un regret, și ea a avut grijă să locuiască mereu la etaj, niciodată la parter, și de atunci s-a străduit să nu apeleze la el ca s-o ajute în luptele ei cu lumea gândacilor, și dacă o făcea totuși, știa că el o să apuce insecta cu delicatețe și o să-i dea drumul pe fereastră, și acum îi telefonează din nou :

— M-ai iertat, Miki ? întreabă ea.

262

Zeruya Shalev

Și el murmură :

— Nu acum, sunt la mijlocul unei partide, ura !

Și ea ricanează :

— Ai învins ?

Și el recunoaște puțin rușinat :

— Da, o victorie strălucită.

— Felicitările mele, râde ea. Ce copil poți să fii.

Și el o surprinde și spune :

— Ca răspuns la întrebarea ta, Iris, te-am iertat, dar nu m-am iertat pe mine, a fost noaptea cea mai groaznică din viața mea, în viața mea adultă în orice caz.

Și ea e de-acum obligată să-l contrazică :

— Nu exagera, Miki, la barul Almei a fost mai rău, și ziua în care am fost rănită a fost mai rea, și când s-a prăpădit maică-ta.

Și așa continuă și enumeră nenorocirile din viața lor ca să se scuture de răspunderea pentru ziua cea mai groaznică din viața lui, dar el nu cedează :

— Nu se poate compara, decide el, să fii supărat pe tine însuși e mai rău decât să fii supărat pe soartă.

— Atunci pe cine ai fost supărat când am fost rănită ? încercă
ea să-l prindă în capcană.

Și el bodogănește :

— De ce revii mereu la asta ?

Și ea spune :

— Pentru că a rămas ceva nerezolvat.

Și el răspunde :

— Tot restul și-a găsit rezolvare ? Ce a fost ieri s-a rezolvat după

tine, că tu te întorci cu zece ani în urmă ? Eu, de pildă, încă n-am soluție, nu știu ce căutai acolo la intersecție alaltăieri noaptea.

— Atunci de ce nu mă întrebi ? spune ea.

Și el răspunde liniștit, ca și cum ar vorbi cu sine însuși :

— Am încetat să cred în întrebări și răspunsuri.

Și ea trebuie să se oprească aici, pentru că, între apropierea care s-a ivit deodată între ei așa, din una-n alta, și distanța sigură pe care o creează minciuna, încă se bizuie mai mult pe distanță, și se grăbește să spună :

Durere

263

— Am intervievat acolo o profesoară care nu putea să ajungă

în oraș, e în concediu de naștere, cu gemeni. Vezi, pur și simplu nu ești omul dialogurilor ! Ajunge să pui întrebări și o să vezi că există

răspunsuri simple, ea nu putea să vină, așa că m-am dus eu la ea.

— Nu acum, sunt la mijlocul partidei, murmură el.

Și ea înțelege că deja a început un joc nou, în loc să asculte deșertăciunile ei. Minciuna de prisos o sufocă, și ea oftează :

— Ai dreptate, Miki, întrebările n-au nici un rost și cu siguranță

nici răspunsurile, voiam numai să-ți cer iertare.

Și el o întrerupe :

— De ce te preocupă asta acum ? Ți-am spus deja că nu sunt supărat pe tine, tu ești cine ești, nu puteai să te porți altfel.

Și ea se încăpățânează :

— Nu numai pentru șoarece, Muki.

Și el amuțește, e oare cufundat în joc sau în lucrurile pe care ea nu îndrăznește să le spună ?

— Tu ești cine ești, repetă el.

În odaia Almei încă o mai pândește cadavrul păianjenului și ea se întinde pe patul Noei după ce l-a bătut cu perna, ca să se asigure că acolo nu sunt gândaci, și pe urmă s-a grăbit să bată și perna.

Se întunecă și ea nu aprinde lumina. Oare el știe ? Oare a descoperit adevărul

în telefonul ei mobil, și așteaptă cu noblețe ca totul să se stingă ? Dar poate că n-are nici o semnificație ce spune, de vreme ce a ascultat-o, după obiceiul lui, distrat, adâncit în joc ? De ce, de ne-ce, acum e totuna pentru ea, când e singură în casă cu un cada-

vru de păianjen, gândindu-se întristată la tatăl ei, fiindcă nu numai visurile se moștenesc, ci și coșmarurile, și mama obișnuia să-l învi-

nuiască de asta pe când trăia și chiar și după ce a murit. „Dă pace fetiței, ce-i transmiți ei spaimile tale ?“, îl certa ea atunci când o ridica în brațe și o ținea departe de orice gândac, chiar dacă nu era decât un gândac de bucătărie sau un păianjen mititel. „Ia te uită, ești ca taică-tău“, așa o muștra de-a lungul anilor, „Ce vă

înfricoșează așa de tare, doi răsfățați“, și acum, de ce oare, chiar și muștrările acelea îi e dor să le audă.

— *Shalom*, Iris. Vrei vorbesc mama ? Mama duș, o anunță solemn Prashant. Vrei mama sună după duș ?

264

Zeruya Shalev

Și ea spune :

— Da, ajut-o, te rog, să telefoneze.

Dar în timp ce așteaptă, ea zâmbește cu părere de rău, fiindcă

demult a ratat momentul. Nu mai are sens să-i pună maică-sii întrebări despre copilăria ei, despre acel răstimp atât de scurt și sărac în amintiri, răstimpul când a fost o fetiță care are un tată.

Ani de zile a crezut că nu-i nici o grabă, întotdeauna erau lucruri mai urgente, dar, într-o clipă despre care e cu neputință de spus când s-a petrecut, lucrul a devenit imposibil, trupul maică-sii încă

mai e aici cu ei, dar spiritul ei nu mai e.

Da, oftează ea, întotdeauna o să fim condamnați să ne fie dor de un trecut care era la vremea lui o veste proastă. În cursul ulti-

melor vizite a observat, spre regretul ei, încă o înrăutățire a situa-

ției. Maică-sa era cufundată în viziuni, arăta spațiul camerei și descria peisaje și priveliști care erau numai rodul imaginației ei.

Singura martoră a primilor ani nu mai putea să aducă mărturie pentru ea, așa că trebuie să se declare mulțumită cu amintirile timpurii, și, cu toate astea, speră, poate o să reușească s-o tragă de limbă și să pescuiască vreun indiciu din vălmășagul care o să izvo-

rască din gura femeii.

— N-o să crezi, mamă, am avut adineaori un păianjen imens pe cap, îi povestește agitată. Îți amintești cât de tare se temea tata de gândaci ?

Dar maică-sa o contrazice cu dispreț :

— Taică-meu ? Tata nu se temea de nimic ! După tot ce-a îndurat în Holocaust o să se teamă de insecte ?

— Nu vorbesc despre bunicul Moshe, o lămurește ea numai-decât, cumva rușinată. Eu vorbesc despre tatăl meu.

Și mama spune cu înfumurare :

— Tatăl tău ? Cine e tatăl tău ? Nu cred că l-am cunoscut !

Și ea insistă :

— Te-ai măritat cu el, mamă, bineînțeles că l-ai cunoscut ! Gavriel Segal, soțul tău.

Și mama repetă numele pe un ton acrișor :

— Segal ? Numele mi se pare cunoscut, dar zău că nu pot să-mi aduc aminte de ce se teme fiecare dintre vecini !

Durere

Și Iris poate să vadă cu ochii minții expresia de mânie copilă-

roasă care se întinde pe fața ei. La început bănuia uneori că maică-sa se preface ca s-o enerveze pe ea, și chiar și acum e supărată pe ea ca și cum dinadins ar împiedica-o să primească ce dorește :

— De ce să te temi de gândaci ? continuă maică-sa cu ironie. Îi strivești cu piciorul și basta, Prashant și cu mine nu ne temem chiar deloc.

Da, maică-sa înfrunta fără teamă fapăturile înfricoșătoare, bătân-

du-și joc de spaimile răzgâiate ale fiică-sii, ca una care nu putea să sufere răsfăturile. Ciudat, ani îndelungați a fost înclinată să atri-

buie bărbăția ei faptului că era văduvă, faptului că fusese silită să

fie pentru orfanii ei și mamă și tată, și abia când s-a maturizat și-a dat seama de faptul că personalitatea ei corespundea, pe cât se pare, destinului ei. Era directă și aspră, categorică și cu opinii de nezdrun-

cinat, și osânda cu asprime orice manifestare de slăbiciune, chiar și la răposatul ei soț.

Pe măsură ce Iris creștea, își permitea să meargă tot mai departe în criticile pe care i le aducea tatălui fetei, care au devenit cu anii tot mai grave, acuzații cum că „nu făcuse nimic cu el însuși“, ca și cum și după moarte se aștepta ca el să se dezvolte, să dovedească

inițiativă și pricepere. „Era un prinț trândav și răsfățat taică-tău, lipsit de orice ambiție“, lăsa din când în când să-i scape cu amără-

ciune, convinsă că dac-ar fi avut puțină pricepere sănătoasă ar fi izbutit să se ferească de proiectilul care i-a lovit tancul, și nici faptul că alături de el, au fost uciși câteva zeci, și printre ei unii mai puțin răsfățați decât el n-a izbutit s-o convingă că greșește. Îl găsea vino-

vat de propria lui moarte, și încă mai vinovată decât el era maică-sa, care-l răsfățase din cale-afară pe unicul ei fiu, nici măcar o omletă

nu l-a lăsat să facă. „Nu știa să schimbe așternutul“, îi povestea câteodată, „ca să bage o plapumă într-un cearceaf îi trebuiau două

ceasuri. De tare ce se obișnuise că ea face totul în locul lui, ceva în el s-a atrofiat, a degenerat, nu-l pregătise pentru viață așa cum trebuie. Sunt sigură că și atunci când tancul a început să ardă, el stătea neajutorat, aștepta să vină maică-sa să-l salveze. De fapt nici n-am idee cum a supraviețuit în armată, probabil că întotdeauna era câte unul care-l ocrotea, numai pentru zâmbetul lui frumos.“

266

Zeruya Shalev

Avea într-adevăr un zâmbet deosebit de frumos, semăna perfect cu zâmbetul lui Omer. În cele mai multe fotografii pe care le-a lăsat în urma lui zâmbește și numai în ultima lui poză arată serios, îngrijorat în fața tablei de șah, ca și cum ar fi știut că în curând avea să piardă. Simțea că maică-sii îi face plăcere să-l denigreze în fața ei, fiindcă din ziua în care se născuse fusese geloasă pe ea din cauza dragostei lui taică-său. Uneori, atunci când îi povestea cât de mult o iubise, se auzea în vorbele ei o notă ușor răutăcioasă, ca și cum ar fi bucurat-o că și alții au necazuri, dar anii lor de miere, ai maică-sii și ai lui taică-său, a fost scurți și rețezați brutal, iar viața fără el a transformat-o pe Iris într-o copilă mohorâtă pentru care munca devenise un drog, într-o fetiță care o ajută pe mama să crească fără bucurie doi copii de prisos. În fiecare dimi neață

mama se scula devreme și se ducea la policlinică „ca să sugă sânge“, după cum spunea, și o lăsa să-i pregătească singură pe frații ei pentru grădiniță și pentru școală, în timp ce ea stătea de-acum pe scaunul ei și lua sânge pacienților care așteptau într-o coadă lungă, cu brațul întins către seringi și eprubete, și bezna era atât de adâncă

și atât de îndelungată, încât aproape că nu mai ține minte nimic din toți anii în care fusese o fetiță și chiar o adoles centă, doar o povară continuă a

existenței, o povară lipsită de orice bucurie.

Învățase să facă omletă și să înfețe plapuma, să pună scu tece și să

curețe murdăria, să spele și să pună rufele la uscat, să-și facă lecțiile abia când ochii i se lipeau de somn și doar intrarea lui Eitan în viața ei, pe când avea șaisprezece ani și jumătate, i-a lăsat existența

pentru un an întreg, până când, la fel de brutal, s-a dus și el, fără să-i dea posibilitatea să-și ia rămas bun, și ea stă culcată în tăcere în patul străin, ce i-a venit deodată să-și amintească de toate astea, de obicei n-are timp pentru amintiri și, uite, o clipă de inac-

ti vitate și existența aceea o năpădește pe dată, existența de orfan.

Așa stătea culcată și atunci în tăcere în pătuțul ei, dormea somnul de după-amiază când taică-său a îmbrăcat în grabă uniforma și a plecat la război. Desigur, a vrut s-o trezească pentru o sărutare și o îmbrățișare și pentru niște cuvinte de dragoste și de despărțire, dar mama nu l-a lăsat, ca să nu se dea peste cap rutina, rutina care oricum s-a dat peste cap și a devenit de nerecunoscut.

Durere

Ce sens au toate astea, ea trebuie să se concentreze asupra unor acțiuni, și se ridică în picioare și aprinde lumina în odaie, oare să

încerce acum să vorbească cu cealaltă mamă, care trece prin ace-

leași nezațiri ca și ea ? Cât e de greu să dai asemenea vești, dar poate că de fapt cealaltă știe de-acum, poate că știe chiar mai mult decât ea și o s-o poată ajuta cu vreo informație, cu amănunte și cu șiretlicuri, și ea obține cu ușurință câteva numere de telefon ale unor femei care poartă același nume.

— Bună ziua, dumneata ești mama Noei ? întreabă ea pe un ton autoritar, și când i se răspunde că nu, se grăbește să ceară iertare și să întrerupă convorbirea, dar iată că un glas răgușit cu un puternic accent franțuzesc răspunde :

— Da, e totul în regulă cu ea ?

Și Iris se grăbește s-o liniștească :

— Totul e în regulă, mai mult sau mai puțin, pe mine mă cheamă

Iris, sunt mama Almei, fata cu care împarte locuința. Sunt acum în locuința lor, povestește ea, deși nu e neapărată nevoie. Am făcut curat aici, le-am pregătit de mâncare, ele lucrează din greu.

— Așa e când te încapățânezi să locuiești în centrul Tel Avivului, spune mama Noei pe un ton critic, în care se aud ecouri stridente de certuri purtate în trecut, și Iris înțelege de-acum că n-o să aibă

parte de conversația de apropiere și de destin comun pe care a nădăjduit s-o aibă.

— Spune-mi, și s-a-ntâmplat s-o vizitezi pe Noa acolo unde lucrează ? Să-l întâlnești pe patronul localului ? întreabă ea și aude limba grea a femeii

împleticindu-i-se în gură :

— Da, am fost o dată acolo. Eu nu ajung prea des în centru, noi locuim într-o așezare de munte în Galileea, răspunde ea făcând un efort, de parcă gura i-ar fi plină cu nuci și n-ar mai fi loc acolo pentru silabe. Părea simpatic și mâncarea era excelentă. Ce-am mâncat acolo ? încearcă ea să-și amintească. Pui cu nuci, poate ?

Shmuel, ce-am mâncat la Noa la restaurant ? se adresează ea cuiva care se află, pe cât se pare, alături de ea, și Iris e cuprinsă de un râs sălbatic, gândul la nucile din gura ei, care s-au transformat deodată

într-un cuvânt rostit atunci, i se pare amuzant până la lacrimi, și ea se sufocă, încercând să înlocuiască râsul cu vorbe.

268

Zeruya Shalev

— Alo, ești acolo ? Cum spuneai că te cheamă ? întreabă inter-

locutoarea din nordul țării, și Iris își acoperă gura cu mâna, ce poate face ca să sugrume râsul, pe cât se pare numai cadavrul păianjenului o să-i înapoieze capacitatea de a vorbi, și ea se duce în cealaltă odaie, spre spaima ei bila neagră deja nu mai e acolo, de parcă ar fi înghițit-o pământul, oare lighioana s-a prefăcut numai că a murit ?

— Cum se poate una ca asta ? întreabă ea, cu un țipăt înfundat ca țipătul șoarecelui strivit de perete.

Și mama Noei bodogănește :

— Despre ce vorbești ? Nu te aud bine, sunt zgomote pe fir.

Și Iris iese din odaie, trebuie de-acum să ajungă la fondul chestiunii, la păianjen o să se gândească mai târziu.

— Ascultă, spune ea. Au ajuns la urechile mele zvonuri nu prea bune despre

barul acela. Boaz ăsta pentru care lucrează ele nici nu le plătește și le și exploatează pe tot felul de căi. A făcut din sine un fel de guru, și se înstăpânește pe trupul și pe sufletul lor.

Și acum e rândul interlocutoarei să scape un țipăt înfundat :

— Cum se poate una ca asta ?

Fiecare, pe rând, devine un șoarece strivit de perete.

— Regret din tot sufletul că te împovărez cu povestea asta, adaugă Iris prietenoasă, dar m-am gândit că poate o să-ncercăm să ne întâlnim, să ne gândim cum am putea să le salvăm de acolo.

Sunt dispusă să vin la voi în nord, propune ea.

Dar, spre dezamăgirea ei, mama Noei se dezmeticește repede și o respinge energic, ca și cum ea însăși ar fi fost vestea cea rea.

— Ascultă, spune ea rece, accentul ei e de-acum atât de puternic,

încât pare că fiecare cuvânt îi produce durere, la voi în țară

toți se amestecă în treburile tuturor, dar eu vin din altă cultură și la noi nu se scormonește pe sub cearceafuri. Fiica mea are de-acum douăzeci și trei de ani, și dacă ea e dispusă să muncească fără să

primească leafă, asta e alegerea ei, și dacă mai face și alte prostii, asta e tot răspunderea ei, și eu nu am de gând să mă amestec, eu am viața mea ! Voi, israelienii, nu știți să-i lăsați pe copiii voștri să

crească mari, predică ea cu înfumurare, prea vă băgați în sufletul lor. Noa e de-acum om în toată firea și fata dumitale la fel, ce fac ele e treaba lor, și ce facem noi e treaba noastră.

Durere

269

Și Iris ascultă uluită.

— Îmi cer scuze că te-am deranjat, murmură ea.

Și interlocutoarea o iartă generos, fără să observe înțepătura.

— Nu-i nici o problemă, sunt pur și simplu deosebiri de mentalitate. Așa că succes, bună seara.

Ea mișcă o limbă greoaie undeva în nord, și Iris privește lung telefonul mobil care a amuțit, a făcut o greșală, nu are nuci în gură, ci cuburi de gheață.

Ce femeie egoistă, cum a respins-o, preferă să-și trăiască viața fără să fie deranjată cu fleacuri, să sfărâme gheață între dinți fără

să poarte grija fiică-sii, biata Noa, și Iris se preumblă prin locuință

îngrijorată, se uită pe sub paturi, mișcă din loc scaunele, unde e păianjenul care s-a întors din morți, oare încă mai respiră în vreunul din colțuri, o pândește ? Trebuie să plece din locul ăsta, nu poate să rămână singură noaptea cu un păianjen, viu sau mort, și ea fuge de acolo, încuie grăbită locuința și își agață de gât cheia, fără să

facă duș și fără să se schimbe, rochia roșie și subțire pe care a cum-

părat-o în piață e nădușită și prăfuită, și creștetul o ustură de la înțepătura păianjenului, fuge pe străzile poluate, se lasă purtată de curent fără să știe încotro, orașul ăsta întotdeauna i-a fost străin, și acum sentimentul că îi e străin devine din clipă în clipă, de la un pas la altul, tot mai puternic.

Ea nu e părtașă la petrecerea nesfârșită de pe străzile astea, n-a fost poftită la petrecerea asta, și s-ar zice că toți știu, și de aceea o privesc așa de ciudat, în rochia ei murdară, cu fața ei plină de amărăciune. Oare toți sunt într-adevăr atât de fericiți, sau se prefac

numai ? Exact așa s-a simțit când s-a însănătoșit după criza ei de iubire și a început să se preumbe pe străzi. Exact așa își imagina că îl vede pretu tindenii, și alături de el o prietenă nouă, una care nu-i amintește anul acela îngrozitor, moartea mamei-sii.

Unde să se ducă, unde se duce așa în neștire ? S-ar părea că se apropie de barul Almei, și de ce nu, de fapt ? O să dea buzna acolo și o să înceapă să facă scandal, să întoarcă mesele, bucatele sofis-

ticate o să fie azvârlite pe podea una după alta, așa cum a azvârlit Omer prăjitura pentru ziua de naștere, și atunci el o să înțeleagă, Boaz, că fata asta de la Ierusalim îi aduce mai multă pagubă decât folos și o s-o dea afară de acolo. Dar ce-o să fie cu Alma, o să

270

Zeruya Shalev

poată rezista loviturii ? Pentru o clipă o vede așa cum era ea însăși în tinerețe, culcată pe spate, chircindu-se treptat, absorbită de sal-

teaua absorbită de patul absorbit de podeaua absorbită de pământ.

N-o să îndrăznească să-i impună o ruptură, doar e vorba de fiica ei, carne din carnea ei, chiar dacă întotdeauna a simțit că ele sunt cu totul deosebite una de alta, poate că, de fapt, nu se deosebesc atât de mult. Pentru prima oară îi trece prin minte că și ea a fost înrobitea toți anii ăștia, înrobitea unui tiran plin de cruzime, trecutu-

lui ei, care își întinsese umbra lui cea lungă și plină de amărăciune asupra întregii ei vieți.

Obrajii îi sunt fierbinți din cauza arșitei și creștetul o mănâncă, ca și cum păianjenul ar mai fi încă acolo, și ea se scarpină neconținut, poate că a apucat să lase ouă în părul ei, și din ele au ieșit de-acum zeci de păianjeni mici. Își amintește cum se luau păduchii de la una la alta pentru că păduchii pe care ea îi aducea acasă de la școală împreună cu păduchii aduși de Alma de la școala ei creau un nesfârșit cerc vicios, și ele se pieptăneau una pe alta cu un piep-

tene des, rîzînd îngrozite și înjurînd păduchii, dar și asta s-a ter-

mi nat după ce a fost rănită, când a încetat să predea, când și-a tăiat părul și când s-a dovedit că numai ea fusese sursa plăgii, pentru că începînd de atunci Alma nu a mai luat păduchi.

Numai pe ea o claxonează mașinile pentru că ea e străină aici, de unde să știe din ce parte curge traficul pe strada asta, din ce direcție o să se ivească răul, dinspre mare sau dinspre uscat. E atîta ume-

zeală în aer și aerul e atîta de sărat, poate că s-a scufundat de-acum sub nivelul mării și ca să se salveze trebuie să-și răsucescă mâinile în mișcări rotunde de înot, dar în jurul ei nimeni nu înoată și totuși nici nu se îneacă, oare e vreun salvamar pe strada asta ? I se pare că-și pierde mințile, oare asta i s-a întîmplat și Almei în metropolă ?

O dor picioarele și trebuie să se așeze, dar cafenelele ticsite o sperie, tot ce era plăcut ziua a devenit amenințător noaptea, și ea cotește de pe strada principală pe o stradă lăturalnică și intră

într-una dintre curți, trebuie să găsească un adăpost, ea nu aparține acestui loc, e încărcată de jalea trecutului și de spaima de viitor, exact ca orașul ei de baștină.

Se așază istovită pe scara de intrare în clădirea îngrijită, dalele alb-negre, ca o tablă de șah, se învîrtesc în jurul ei. Are nevoie de

Durere

271

ajutor, nu poate să rămână singură în noaptea asta, poate că întâm-

plător Daphna e aici astăzi, a uitat în ce zile e Daphna în biroul de la Tel Aviv. Parcă au trecut săptămâni întregi de când s-a des-

părțit furioasă de ea, respin gând-o așa cum a respins-o acum pe ea mama Noei. Nimeni nu mulțumește aducătorilor de vești proaste, dar Daphna n-o să-i poarte ranchiună.

— Hei, Daphnuna, întreabă ea fără să ridice glasul, ești întâm-

plător la Tel Aviv ?

— Chiar în clipa asta am intrat pe șoseaua Ayalon, în drum spre casă, spune Daphna. De ce întrebi, tu unde ești ?

Și Iris răspunde :

— În iad, așa mi se pare, sau într-o criză de angoasă, și m-a pișcat un păianjen imens, iar Alma s-a culcat cu șapte bărbați într-o singură săptămână și cine știe ce face acum.

— Vai, biata de tine, se alarmează Daphna. Vin imediat, unde ești acum ?

Și Iris iese în stradă și-i comunică adresa, și se întoarce repede în casa scării, unde a stat mai înainte, ca și cum s-ar trage rachete asupra orașului și trebuie să-și caute adăpost. Iată, îi revine spe-

ranța, și asta îi face imediat bine, speranța pe care și-o pune în întâlnire, gândul că în curând prietena ei o s-o culeagă de unde e, că în mașina Daphnei o să se găsească și identitatea pe care și-a pierdut-o aici și, într-adevăr, în scurt timp Daphna o ia în mașina ei, în hainele ei de Tel Aviv, pantofi cu toc și o fustă strâmtă și o bluză de șifon.

— Ce-i, ai spălat pe jos ca să-ți completezi veniturile ? râde ea.

Chiar atât de proaste sunt lefurile de la Ministerul Educației ? Nu, nu mă îmbrățișa, îmi murdărești bluza.

Dar Iris se lipește de ea, își pune capul pe umărul ei, îi îmbrățișează gâtul subțire și nițel ridat :

— Îți mulțumesc c-ai venit, scâncește ea. M-ai salvat.

— Să te iau acasă ? întreabă Daphna.

Și Iris spune :

— Nu, mașina mea e aici, a lui Miki, de fapt.

Și Daphna decide :

— Atunci mâine o să te recupereze Miki cumva de aici, nu ești în stare să conduci.

272

Zeruya Shalev

Și Iris spune :

— Numai că el trebuie mai întâi să-mi ia mașina din intersecție.

— Ce intersecție ? se miră Daphna.

Și Iris murmură :

— Lasă, e prea complicat să-ți explic, și nici n-are importanță.

Eu trebuie să rămân aici, încă n-am terminat ce aveam de făcut.

Și Daphna spune :

— S-ar părea că ai ajuns la capătul puterilor, vrei să mergi să
mănânci ceva ?

Și Iris propune :

— Poate-ar fi mai bine să mâncăm în mașină – atât de protejată

se simte în mașina curată, bine-mirositoare, alături de prietena ei iubită, dar Daphna e foarte sigură pe sine conducând pe străzile care par deodată mai prietenoase, și când parchează îi întinde un ruj și parfum și un pieptene :

— Altfel n-o să te lase să intri, glumește ea.

— E în regulă, le am pe ale mele, spune Iris.

Și totuși își face buzele cu rujul Daphnei, care e mai închis la culoare decât al ei, se parfumează cu parfumul mai tare decât al ei :

— Devin tu, spune ea.

Și Daphna zâmbește :

— Nu-i nici o problemă, numai eu să nu trebuiască să devin tu.

Daphna a fost întotdeauna mai îngrijită decât ea, reușea să-și ascundă trupul plinuț în rochii care o avantajau, și ele râdeau că

fetele lor au fost schimbate la naștere, Alma e dichisită ca Daphna, Shira e neglijentă ca Iris. Ce-ar fi să le schimbăm din nou, pro-

puneau ele câteodată, când Alma târa o Iris plictisită la culme să-i cumpere haine sau pantofi, în timp ce Daphna o silea pe Shira să

probeze haine la mal , cu toate că fiică-sa era absolut indiferentă

față de înfățișarea ei exterioară, și acum Iris pășește în șlapi după

prietena ei, care face mare impresie, spre un restaurant care face și el mare impresie, cu vedere spre mare, picioarele o dor și ea se ține de brațul Daphnei, deși Daphna protestează :

— Nu exagera, precis că sunt clienți de-ai mei înăuntru, și așa îmi asum un risc că intru aici cu tine.

Durere

273

— Comandă pentru mine, o roagă Iris atunci când un chelner zâmbăreț se apropie de masa lor, poți să și mesteci pentru mine, atât sunt de obosită.

Și îi povestește ca în somn totul, de la sfârșit către început, fiindcă întotdeauna totul duce într-acolo, spre început, către vino-

văție, către ea însăși.

— Lasă vinovăția, decide Daphna; toarnă apă într-un pahar și i-l întinde. Țasta e lucrul cel mai banal de pe lume, să te simți vinovată, nu e nici folositor, și nu e nici corect. Ești o mamă bună

pentru Alma, în orice caz destul de bună, perfect nu e nimeni.

Și Iris strecoară printre dinți :

— Așa îi spuneam și eu Almei, că nimeni nu e perfect. Dar n-am ajutat-o cu asta, pe cât se pare.

— Îi spuneai ce gândeai, ce-i rău în asta ? se încăpățânează

Daphna. În zilele noastre părinții se tem să fie ei înșiși, se tem să

spună ce simt. Nu-ți plăcea că era obsedată și i-ai arătat lucrul ăsta.

Ce, ar fi trebuit să-i măsoari sprâncenele cu rigla ? Și chiar dacă erai tânără, și chiar dacă erai ocupată și ai trecut prin tot felul de greu-

tăți, asta e ceva normal, nu-i o nenorocire. Asta nu e o explicație pentru ce i s-a întâmplat. E și un coeficient mare de întâmplare în chestiile astea, sunt tot felul de factori care intervin. A intrat în casa aia, l-a întâlnit pe omul ăla, nu e totul din vina ta, nu poți să

le controlezi tu pe toate.

— Și-atunci cum o scot din povestea asta, dacă nu depinde totul de mine, oftează Iris.

Și Daphna spune :

— Înainte de orice mănâncă salata asta, e excelentă, dacă i-ai adăuga niște creveți ar fi și mai bună.

Și, în timp ce mestecă, spune :

— Ai mare influență asupra Almei, dacă ai să insiști, ai să reu-

șești.— Influență ? se sufocă Iris. Despre ce vorbești ? Poate în sensul că Alma face totul exact invers, adică face anumite lucruri dinadins ca să mă contrarieze.

Și Daphna spune :

— Eu o văd altfel, Iris, când e la noi împreună cu Shira ea e altfel. Vorbește mult despre tine, te citează, te apreciază foarte mult.

274

Zeruya Shalev

— Mă apreciază ? Poate când avea zece ani, mor măie Iris.

Și Daphna spune :

— Zău că nu, a fost la noi nu demult și te-a pomenit. Nu țin minte în ce context, dar spunea lucruri frumoase, chiar și Ghidi a observat. E o plăcere să te vadă omul mâncând, apropo, parcă deve-

niseși pe neașteptate anorexică.

— Mă surprinde foarte tare ce spui tu, murmură Iris.

Și Daphna adaugă :

— E limpede, e foarte legată de tine chiar dacă nu-ți arată asta.

Îmi aduc acum aminte că după ce ai fost rănită o invitam foarte des să doarmă la noi și ea întotdeauna refuza. Spunea că vrea să

fie acasă, ca să aibă grijă de tine. Era înduioșător.

— Ce-ar trebui să fac eu acum cu toate astea ? oftează Iris. Mă

fac numai să mă simt și mai vinovată.

Și Daphna o dojenește :

— Ajunge cu tonul de crimă și pedeapsă, eu îți povestesc lucru-

rile astea ca să vezi că ai putere asupra ei. Putere în sensul cel bun al cuvântului, că te iubește.

— Mă iubește ? murmură Iris, privind marea care se vede nea-

gră dincolo de geamuri, ca o fântână nesfârșită, amenințătoare. Nu m-am gândit niciodată la asta, e, pare-mi-se, lucrul cel mai impor-

tant, dar nu are absolut nici o importanță.

Și Daphna întreabă :

— Și ce-i cu iubirea vieții tale, că veni vorba de iubire ?

— Vai, e complicat, spune Iris, ai să râzi de mine, dar deodată

mi-e teamă să iau legătura cu el, fiindcă mi se pare că asta o să-i dăuneze Almei, îl iubesc atât de mult și simt că n-am voie să vor-

besc cu el, cu toate că n-are nici un sens.

— Sigur, n-are nici o legătură una cu alta, spune Daphna. Știi că

eu sunt împotriva destrămării familiei, dar tot ce poate să-ți facă

ție bine în perioada asta mi se pare binevenit. Telefonul tău sună, nu ? îi atrage ea atenția.

Și Iris se grăbește să scoată telefonul din poșetă, poate că e Alma, dar e el.

— E el, șoptește ea. N-am voie să-i răspund.

Durere

Și, spre uimirea ei, prietena ei îi ia aparatul din mână și răspunde cu un zâmbet larg :

— Iris nu poate momentan să vorbească, spune ea cu o voce caldă, să-i transmit ceva ? Nu-i nici o problemă, o să-i transmit, promite ea și încheie convorbirea cu ochi strălucitori. Ce *timing* are băiatul ăsta, ricanează ea, cum de-a știut când să dea telefon ?

Și Iris clatină din cap :

— A sunat deja de două ori azi și eu n-am răspuns. Asta e lipsă

de responsabilitate, Daphna, și dacă acum i se întâmplă ceva Almei ?

— Ce-i cu magia asta neagră așa, dintr-odată ? protestează Daphna.

Nu-ți stă în fire. De ce să-ți crezi singură greutăți ? Treci printr-o perioadă complicată, nu-ți mai pune în cârcă misiuni dureroase, spune ea. Mai ales că mâine el o să fie la un congres la Tel Aviv.

— Eitan ? La un congres la Tel Aviv ? se sufocă ea din nou. Ce ciudat, asta ți-a cerut să-mi transmiți ?

Și Daphna zâmbește :

— Am văzut de-acum lucruri mai ciudate în viață, la Tel Aviv au loc nenumărate congrese.

Și Iris întreabă :

— Ce anume, exact, ți-a cerut să-mi transmiți, să vin după el la congres ?

Și Daphna spune :

— Ceva în genul ăsta, că s-ar bucura să te vadă, cu condiția să-ți schimbi

rochia.

Și Iris îi zâmbește, poate că are dreptate, poate că e un semn că trebuie să-l vadă, postul pe care și-a făgăduit să-l țină e insu-

portabil, suferința ei nu-i e de nici un folos Almei.

— Și că veni vorba, ce-i cu Shira ? întrebă ea înviorată. Cum se face că n-am auzit nimic despre ea vreme de două ceasuri întregi ?

Și Daphna răspunde :

— Are diseară întâlnire cu băiatul ăla, te-a ascultat și treaba a ieșit bine. A doua întâlnire.

Și Iris spune :

— Sunt atât de bucuroasă, hai să comandăm un desert.

O ciupitură de invidie o sâcâie, Shira are un *rendez-vous* și Alma face dragoste cu bărbați străini, dar ea n-o să lase invidia să-i strice

276

Zeruya Shalev

dulceața prăjiturii nemaipomenit de moi. O să-l vadă mâine, o să-l caute la congres, fiică-sa o iubește și ea o iubește pe fiică-sa, dar și pe el, și poate că nu-i nici o contradicție fatală în asta.

— E splendidă clădirea în care locuiește Alma, un Bauhaus clasic, remarcă Daphna atunci când oprește în locul din care a luat-o.

Și Iris râde :

— Nu e clădirea în care locuiește Alma, n-am băgat de seamă

că vii încoace.

Și Daphna se miră :

— Atunci ce făceai aici ?

Și lui Iris îi vine greu să explice, îi vine greu să aducă aminte de femeia care cu doar puțin timp în urmă răătăcea speriată pe străzi, și o îndrumă pe prietena ei spre clădirea urâtă în care stă

Alma. Deodată se simte ușurată, chiar și enigma păianjenului n-o s-o împiedice să ațipească, nici măcar absența Almei. O s-o vadă

dimi neața, are influență asupra ei, o să găsească vorbele potrivite.

Dar cum o să ajungă la Alma vorbele potrivite, dacă Alma nu se întoarce acasă ? Se trezește din oră în oră în apartamentul care s-a golit de locatari, ca și cum ar fi fost evacuați ca să aibă ea unde locui, și abia când mijesc zorii și circulația pe străzi reîncepe, ea aude ușa deschizându-se și ascultă încordată vocile lor, oare ele știu că ea le ascultă și de aceea nu vorbesc ? Sau sunt prea obosite, fiindcă, în afară de zgomotul apei care curge și de câteva șoapte scurte, nu aude nimic. Nu gustă din mâncărurile hrănitoare și nu observă podeaua care sclipește, marmura bine frecată, castronul cu fructe de pe masă, ele nu trăiesc în realitate, ele sunt deasupra, sau dedesubtul acestei realități, și ea rămâne culcată în tăcere pe pat, deasupra păianjenului care încă mai ago nizează, și o să întâm-

pine, încordată și plină de emoție, ziua care începe, o să-l vadă din nou, o să se ridice în curând și o să facă duș și o să îmbrace rochia de tricot neagră și scurtă, o să-l vadă din nou, într-unul din hote-

lurile de pe țărmul mării.

O să-l aștepte în holul hotelului, și el o să apară imediat, și de acolo o să urce într-una din camere, și sufletele lor o să se înlănțuie din nou în aceea legătură de început de lume, Daphna are drep-

tate, nu există nici un motiv să-l alunge din viața ei tocmai acum,

Durere

și în timp ce-și bea cafeaua o vede pe Alma ivindu-se din odaia Noei în drum spre toaletă, purtând una din bluzele negre, picioa-

rele ei subțiri sunt dezgolite, o aude spălându-se pe dinți în mica sală de baie.

— Mai ești încă aici ? lasă ea să-i scape, morocănoasă, către maică-sa în timp ce-și trage pantalonii.

Și Iris spune :

— Pleci deja ? Încotro ? N-ai dormit aproape deloc.

Și Alma răspunde cu răceală :

— Sunt în tura de dimineață. Te-ai plâns întotdeauna că sunt leneșă, acum sunt harnică, nici așa nu-i bine ?

Și Iris spune :

— Să-ți fac o cafea ? Un sandviș ?

— Cafea, spune Alma, căscând de-i trosnesc fălcile, cu ochii pe jumătate închiși.

Și arată atât de istovită, încât de atâta oboseală, de atâta muncă

lăuntrică și exterioară, de atâta perfecționare sufletească, acceptă

prezența maică-sii, și Iris îi dă cafeaua :

— O să aduc azi hainele de la spălătorie, raportează ea ca o slujnică devotată, poate vrei să ne întâlnim mai târziu, să-ți cumpăr ceva frumos de îmbrăcat ?

Și Alma spune :

— N-am timp.

Dar, spre surprinderea ei, n-o întreabă când pleacă, și când o să-i înapoieze cheia și când o să-i elibereze patul din Tel Aviv, pe care a pus stăpânire ca și pe cel de la Ierusalim. Oare într-adevăr din cauza oboselii nu protestează, sau în adâncul inimii prezența mamei o face să se simtă în siguranță ?

Iarăși iese în stradă. Umezeala o izbește în față ca o cârpă de podele folosită și fumul mașinilor îi pătrunde în plămâni, pășește spre locul de parcare, e atât de emoționată să-l revadă, că n-o supără căldura, și nici buletinul de știri amenințător care o așteaptă

la radioul din mașină, și nici tariful piperat pentru parcare. Întâl-

nirea la care se duce o apucă de moțul din creștet și o înalță dea-

supra realității, și în timp ce-și caută drumul spre hotelul unde are loc tocmai azi un congres pe tema durerilor de origine nervoasă, ea înțelege deodată că exact la fel simte acum fiică-sa, pentru că

278

Zeruya Shalev

bărbatul acesta, patronul unui bar de mâna a doua din sudul ora-

șului, a salvat-o de plictiseala cotidianului și i-a oferit o schimbare, un salt acrobatic pe deasupra realității vieții ei, i-a oferit, în locul ecranului de televiziune și al ecranului computerului și al ecranelor de radar, un *montagne russe* de nopți și de zile, și de aceea e ea înrobită, hipnotizată de trăirea cumplită și tulburătoare care s-a dezvăluit dintr-odată ochilor ei, de chipul ei cel nou pe care nu-l găsisese în oglindă, dar ea, mama care a adus-o pe lume, trebuie s-o învețe, așa cum a învățat-o să vorbească și să umble și să traverseze pe zebră, că suntem legați de realitate așa cum e ea și cu ea trebuie cumva să ne împăcăm, trebuie să conviețuim pașnic cu căldura și umezeala, cu plictiseala și rutina, cu tarifele de parcare și titlurile din ziare, numai acolo suntem cu adevărat liberi. Trebuie s-o învețe, cu toate că abia acum a descoperit asta ea însăși, că o viață care pare să fie mai presus de realitate reprezintă de fapt o înrobire.

Marea sclicește înaintea ei, îi face cu ochiul, cu nenumărați ochi alb-albaștri, și ea zăbovește în mașina ei în parcare hotelului.

Oare nu le-a repetat de atâtea ori profesorilor și părinților că numai exemplul personal permite o schimbare adevărată ? Dacă într-ade-

văr o să iasă din mașină și o să-l vadă acum, după cum își dorește atât de mult, dacă într-adevăr într-acolo o să-și conducă viața, n-o să aibă nici un drept să aștepte de la fiică-sa să se abată de la drumul ei. Asta nu e magie neagră, asta e educație.

Oare asta e mașina lui, cea care se apropie de ea ? Dacă o să-l vadă acum, n-o să se poată stăpâni, fiindcă ea îi e menită lui, și el ei, pârâul și dudul pot depune mărturie, dar din mașină coboară

o femeie tânără și se grăbește la congres, pe când Iris lasă în urma ei hotelul elegant cu vedere spre mare și se îndreaptă cu inima grea spre locuința de la parter, care invită hoții, voyeurii și gândacii, locuința care s-a transformat într-o capcană pentru oameni naivi.

Conduce încet-încet, ca la o înmormântare, cu toate că e claxonată

și e depășită și i se fac semne, inima îi e grea ca prețul pe care-l are de plătit, și ea nu știe cum o să-l justifice, și dacă o să-l justifice, căci împreună și separat ele două o să trebuiască să desco pere splendoarea realității așa cum e ea.

Capitolul al șaptesprezecelea Cu toate că nu gustaseră nimic din cele pregătite, ea gătește din nou. Poate c-o să iasă în stradă cu oalele ei pline, o să le împartă

mâncare trecătorilor, o să-i silească să mănânce așa cum o silea odinioară pe Alma, pentru că în timp ce toacă ceapă și usturoi și vinete încearcă să plănuiască pasul următor. Trebuie să ajungă la Alma, dar nu ea însăși, are nevoie de un trimis, și ea caută printre numele din memoria telefonului mobil, avea cândva prietene la Tel Aviv, dar n-a păstrat legătura și nu-i plăcut să dai telefon așa dintr-odată, mai cu seamă că n-o interesează să poarte conversații convenționale și nici nu dorește să-și împărtășească toate proble-

mele, și iată că degetele ei continuă până la numărul cel mai recent, care abia ieri s-a alăturat listei contactelor ei, și înainte de a apuca să se căiască el răspunde, și ea întreabă grăbită :

— Ești liber diseară, Sasha ?

— Adevărul e că sunt liber, e el surprins, nu-mi spune c-o să

ies la un *rendez-vous* cu doamna directoare !

Și ea îi spune :

— Nu exact un *rendez-vous* și nu cu doamna directoare, doar cu o mamă la ananghie, e în regulă ? Asta e ceva ce tu precis cunoști foarte bine.

Și el rânjește :

— Bineînțeles, maică-mea e întotdeauna la ananghie. *Cool*, unde ne-ntâlnim ?

Și ea încearcă să-și amintească numele cafenelei pe care o văzuse pe strada învecinată cu cea pe care e barul Almei și nu reușește :

— Am să-ți scriu de pe drum, e în regulă ? Hai să stabilim la șapte.

— Minunat, spune el iarăși, încă uimit, *rendez-vous* cu doamna directoare. Grandios !

280

Zeruya Shalev

Și ea îi întrerupe râsul și intră repede la duș, trupul îi e din nou amar și nădușit. Eitan o așteaptă, desigur, își controlează din când în când telefonul. N-o să contemple orașul de la ferestrele etajului de sus, de acolo toți oamenii se văd ca niște lăcuste, și la fel se văd și durerile lor. Nu, ea trebuie acum să se piardă în mul țime, ca o imigrantă în căutare de lucru, ca o femeie care a lăsat în urma ei tot ce îi era mai scump. Oare într-adevăr nu există nici o altă

cale ?

Se pare că în seara asta nu, și ea are nevoie de un ajutor urgent tocmai în seara asta, nu mai poate aștepta din nou ca ele să se întoarcă în zori, și de aceea se șterge în grabă și se piaptână și pune pe ea rochia neagră și lungă și iese din casă. Și în lumina vagă a amur gului se dezvăluie ochilor ei tocmai jalea orașului, căruia seara nu-i potolește febra, un oraș bolnav, inflammat, care molipsește tine-

rele cu boala lui. Noaptea încă nu s-a lăsat ca să ascundă murdăria și aglomerația, petrecerea încă n-a început. Iar și iar dă peste bici-

cliști și peste cei care împing cărucioare de copii și peste cei care trag cărucioare de cumpărături, și acum, ciudat, toți i se par la fel de înspăimântați ca și ea. Asta se leagă oare de buletinul de știri ?

Ar vrea să stea de vorbă cu ei, să le ceară să o urmeze, într-o procesiune uriașă, până la barul Almei, să se adune toți în dreptul ferestrei celei mari până când o să iasă de bună voie și nesilită de nimeni. Poate că, de fapt, s-a simțit singură, poate că era cuprinsă

de angoasă așa cum era maică-sa ieri, și acum o s-o înconjoare cu oameni, dar ea nu pășește acum către barul Almei, ci către cel de pe strada învecinată, care seamănă perfect cu celălalt.

Oare toate locurile nenorocite seamănă între ele ? Chelnerița e slabă și preocupată, oare și ea lucrează fără leafă, oare și ea se luptă

cu ego-ul ei ? Probabil că e numai din cauza dificultăților, nu e ușor să ții un apartament în centrul Tel Avivului, după cum se știe, și ea ascultă distrată poveștile lui Sasha despre proiectele lui de viitor, vrea să fie psihiatru, să îngrijească copii așa cum a fost el. Ea se declară mulțumită cu o votcă rece, dar pentru el comandă felul cel scump din meniu și o bere gigantică, îi face plăcere să-l privească

cât mestecă și vorbește, falca lui frumosă se mișcă ritmic sub pomeții înalți, ochii lui sunt deschiși la culoare, nițel migdalați, și pielea smeadă. Ce copil frumos era, îți tăia răsufarea, oricine îl

Durere

281

vedea se topea, dar sub înfățișarea angelică sălășluia o încăpățănare drăcească, și ea spune :

— Eu sunt sigură că ai să reușești, Sashenka. Maică-ta îți mai spune și acum așa ? Și când aveai numai unsprezece ani erai per-

soana cea mai încăpățânată pe care am cunoscut-o.

— Decis să le amăresc viața tuturor, zâmbește el.

Și ea spune :

— Se vede că asta e, la urma urmei, o chestie secundară. Fapt e că ai reușit să-ți duci încăpățănarea pe calea cea bună. În ședințe întotdeauna se spunea că o să devii ori capul Mafiei, ori prim-mi-

nistru.

Și el observă :

— S-ar zice că asta e mai mult sau mai puțin același lucru.

Strașnică bere, îmi mai comandați un țap, doamnă directoare ?

— Lasă loc pentru ce urmează, îl oprește ea. Seara noastră abia începe.

Și când el o privește stingherit, ea râde :

— N-avea grijă, Sashenka, nu mă încurc cu băieți tineri. Am nevoie să mă ajuți cu Alma.

Și în timp ce el mestecă, ea îi explică misiunea pe care o are de îndeplinit, pur și simplu să stea acolo, la barul unde lucrează Alma, și să-i comunice în scris tot ce se întâmplă în jur, să pândească

momentul potrivit care poate c-o să-l transforme într-o prezență

binefăcătoare pentru Alma.

— Vreau să se simtă apărută, să știe că mai e un ochi care veghează, că nu e singură în fața lui, înțelege ?

Cu cât o ascultă mai mult, expresia feței lui devine mai caldă, și ea îl revede pe copilul sensibil și neastâmpărat care a fost. Cât era de rănit când simțea că i se face un rău, iar acum se pare că

răul care i se face Almei și răul pe care Alma și-l face singură îl rănește personal.

— Mulțumesc pentru încredere, Iris, spune el cu un glas plin de emoție, cu ochii umezi. O să fac tot ce-o să-mi spuneți, o să

stau acolo toată noaptea dacă vreți, știți că nu există pe lume un om căruia să-i fiu mai îndatorat decât vă sunt dumneavoastră.

Nădăduiesc numai că asta o să ajute.

282

Zeruya Shalev

— Mulțumesc, dragule, spune ea, e de trei zile în oraș și a și început să risipească vorbe ieftine de alint. Asta trebuie neapărat să ajute, n-am deocamdată nici o altă idee.

Și-i dă câteva bancnote.

— Comandă-ți ce vrei, rămâi acolo cât poți.

— E cazul să încerc să vorbesc cu ea ? întrebă el.

Și ea spune :

— Poate, doar să nu pară forțat. Mă bizui pe tine, băiete.

Și el se ridică încet, se vede că îi e greu să se despartă de ea, și atunci se apleacă și încearcă s-o bată ușor pe umăr, ca un fel de încurajare stângace.

— O să fie în regulă, zâmbește el, dar ochii îi sunt umezi. Eu cred în minuni, și cred și în mame. O să vedeți.

Da, zâmbește ea spatelui lui care se îndepărtează, îmbrăcat într-o cămașă cu dungii și pantaloni scurți după ultima modă, cu multe buzunare, încălțat cu pantofi sport uriași, deschiși la culoare. Ești într-adevăr o minune. Și când te gândești că majoritatea celor care lucrau în școală erau siguri că o să ajungă peste câțiva ani la școala de corecție. Profesoarele veneau la ea plângând, părinții dădeau întruna telefoane, amenințau că o să-și retragă copiii din școală

dacă Sasha n-o să fie exmatriculat, după cum fusese exmatriculat din câteva alte școli. Și pe de altă parte o vedea pe maică-sa, o muncitoare sărmană într-o fabrică de medicamente, o femeie ne-

ajutorată, și ea speriată de el. Cum să-l dea afară și s-o facă pe maică-sa să piardă zile de lucru, cum să-l trimită la școala de corec-

ție când ea simte sub învelișul de derbedeu calitatea lui rară, capa-

citățile lui ieșite din comun. L-a luat pe lângă ea, a dezamorsat cu răbdare și cu hotărâre minele dinăuntru lui, cărora le pierduse și ea numărul. Câteodată o dezamăgea și aproape că s-a oprit, dar nu putea să renunțe la el, și n-a renunțat nici chiar atunci când a rănit unul dintre hamsterii din colțul de științele naturii pe care ea îl înființase, l-a crezut că tot ce voise era să-i vadă organele interne. „Asta o să devină cândva chirurg“, i-a promis maică-sii, care era îngrozită, „n-avea grijă, ai încredere în el și în tine însăși și în noi. Să-i arătăm calea și el o să pășească pe ea așa cum o să

îi spunem.“

Își amintește cu inima grea de anul acela. Chiar și fără Sasha era aproape de nesuportat, cu inspectoarea care abia aștepta să dea

Durere

greș și cu profesorii frânți de oboseală și cu lumea dușmănoasă

din jur, dar ea n-a cedat, și e limpede că Alma ei a plătit prețul, pentru că atunci când se întorcea acasă istovită nu-i mai rămânea multă răb dare, nici mult interes, și poate că în asta e o rară justiție cosmică, că băiatul care a sleit-o de puteri pe mamă să fie mobilizat acum s-o salveze pe copila care a fost neglijată din cauza lui, care a devenit o copilă a cosmosului, și, uite, el raportează de-acum :

„Stau la bar, Alma arată distrusă, se interesează mai mult de mine cealaltă chelneriță, patronul poartă haine albe, șade la bar lângă mine, îmi dați voie să-i ard un pumn în față ?“.

Citește iar și iar cuvintele astea, până sosește un nou mesaj :

„Stânjenel, congresul s-a terminat acum. Putem să ne întâlnim ?

Lasă-mă să te ajut“, multe litere dansează în jurul ei, îi cer apropierea, și degetele ei șovăie deasupra claviaturii. „Iubitul meu“, scrie ea, simte din nou că dacă o să trimită mesajul, Alma e pierdută, și dacă n-o să-l trimită, Alma e salvată, dar poate că greșește ?

Poate c-ar trebui să învețe de la mama Noei, „am viața mea“, a declarat ea, „ce facem fiecare dintre noi e treaba noastră“, fiindcă

Alma n-o să câștige nimic din pierderea maică-sii, și totuși ea șterge cuvintele, și imediat după aceea le scrie din nou, și cu inima bătândă le trimite, dar imediat i se răspunde cu un semn de între-

bare și cu un *smiley*, și ea descoperă că a trimis din greșeală mesajul lui Sasha în loc să-l trimită lui Eitan, și n-are nici o îndoială că

ăsta e un semn prevestitor al postului pe care trebuie să și-l impună

până când o să izbutească s-o salveze pe Alma, chiar dacă fapta asta e cu mult mai importantă decât semnul care o prevestește, și ea pune telefonul mobil în poșetă ca să nu se lase ispitită și mai comandă o votcă rece, și imediat îl scoate, fiindcă pândește rapor-

tul băiatul, iar faptul că Eitan așteaptă de la ea un răspuns o apasă pe umeri. Oare asta e răzbunarea ei pentru faptul că a părăsit-o ?

În loc să-i răspundă, ea îi scrie Almei : „Fetița mea, precis să ești foarte obosită. Când vii acasă ? Te aștept“, și imediat îl informează pe Sasha : „I-am trimis un mesaj Almei“, și Sasha îi scrie :

„N-are timp de mesaje, aleargă tot timpul, localul e arhiplin“, dar, spre surprinderea ei, primește un răspuns rapid și sec : „Nu mă

aștepta, întoarce-te la tine acasă“, și când îl informează pe Sasha, el îi trimite o poză nu prea clară, și ea recunoaște telefonul mobil

284

Zeruya Shalev

al Almei, în tocul lui roșu, pus pe tejghea alături de o mână ieșind dintr-o mânecă albă, și ea înțelege că nu Alma i-a răspuns, ci Boaz, și mânia ei sporește când își dă seama că din cauza mesajului ei i s-au pus Almei întrebări agresive, și că i se fac reproșuri chiar în clipa asta într-unul din colțurile barului, și îi vine greu să nu se repeadă de la locul ei și să nu alerge acolo, e atât de aproape, o s-o scoată cu forța pe Alma, nimeni nu poate să-l oprească pe Sasha, care o să fie bucuros să-și arate în văzul lumii puterea brațelor, să-i administreze patronului câțiva pumni.

Uită tot ce ți-am spus vreodată despre cât de rea e violența și lichi dează-l pe omul ăsta, o să-i șoptească la ureche, dar trebuie să

mai aștepte, încă n-a venit momentul, și ea îi dă un telefon lui Miki, să-i împărtășească ultimele evenimente. Spre surprinderea ei, vocea lui e trează și

calmă, se pregătește cu Omer pentru bacalaureat la Educație cetățenească, îi povestește el, știe că asta o s-o bucure.

— Are cap bun, remarcă el aproape surprins, și ea preferă să nu le strice ceasul lor fericit cu vești proaste din Tel Aviv.

— Splendid, atunci vorbim mai târziu, spune ea.

Și iar citește mesajul : „Nu mă aștepta, întoarce-te la tine acasă“, trece în revistă scurta lor corespondență, câte din mesaje le-a scris de fapt el ?

„Sunt ocupată, regret“, „Sunt la lucru“, „Am o zi încărcată. Azi fac tură dublă și închiderea localului e tot în sarcina mea“, „Nu ajung vineri la Ierusalim“, „Nu ajung de sabbat“, „Nu ajung dumi-

nică“, cum de acceptă să-i dea voie să umble la telefonul ei mobil ?

Oare el trimite în numele ei mesaje și bărbaților cu care ea se culcă

la ordinele lui ? Și Iris tremură de furie, cum de i s-a întâmplat asta Almei, cum de încă li se mai întâmplă asta unor fete, unor femei tinere, în secolul douăzeci și unu, după toate revoluțiile ? Pe bunica ei au măritat-o împotriva voinței sale cu un bărbat care s-a dove-

dit vio lent, au împiedicat-o să învețe, au împiedicat-o să fie inde-

pendentă, dar Alma, ai cărei părinți abia așteaptă ca ea să se înscrie la un universitate, care a văzut acasă un model de egalitate în familie, cum a ajuns să fie dispusă, din proprie inițiativă, să renunțe la libertatea ei ?

— Ți-e frig ? Să dau mai încet aerul condiționat ? o întreabă chelnerița.

Și ea murmură :

Durere

285

— N-are nici o importanță, mi-e frig pe dinăuntru.

Dar chelnerița nu se lasă :

— Vrei un pahar cu ceai ? Poate o supă ? Avem o supă extraordinară de țelină, se încăpățânează ea.

Și Iris comandă și ceai, și supă, cu toate că ar vrea să plece de acolo, cu toate că nu știe încotro ar vrea să plece. Nicăieri n-o să

poată scăpa de senzația insuportabilă că omul ăla e stăpân pe tele-

fo nul mobil al fiică-sii, se cutremură, e de necrezut, chiar mai mult decât că e stăpân pe conștiința ei. I se pune un nod în gât ca și cum ar fi fost expusă la substanțe periculoase și ele încep s-o sufoce în dureri crunte, respirația îi e grea, și iar întinde mâna după tele-

fonul ei mobil, poate totuși să-i telefoneze lui Eitan, poate că mai e încă în oraș, ce rost are un exemplu personal de care nu știe nimeni, care o întristează atât de mult și o chinuie, doar îi e hărăzită

lui, doar îi e hărăzit ei, pârâul și dudul o să depună mărturie.

Să-i ceară, eventual, chelneriței ei devotate să-i lege mâinile de scaun ca să nu poată da telefon, așa cum Ulise le-a poruncit mari-

narilor să-l lege de catarg. Cine știe cum ar reacționa, că doar chiar și în orașul ăsta, care a văzut cam totul, ar fi neîn doielnic o rugă-

mente ieșită din comun, dar ea se află într-o situație ieșită din comun și e mama unei fete care se află într-o situație ieșită din comun, nu e ăsta oare felul în care fiică-sa a ales, de fapt, să se încătușeze cu desăvârșire ?

Nu degeaba locul e aproape gol, supa n-are nici un gust și ceaiul e călduț, dar

ei asta îi pică bine, nu e larmă în jur și nimeni nu se uită la ea, în afară de chelnerița care se apropie din nou :

— E totul în regulă ? întreabă ea mecanic.

Și Iris dă din cap supărată, oamenii au încetat să audă cuvintele pe care le rostesc, au încetat să privească în jurul lor și să judece.

— Ți se pare că e totul în regulă ? o mustră ea, și numaidecât cere iertare : Scuză-mă, nu e nimic personal, pur și simplu întrebă-

rile astea sunt cu totul de prisos.

— Îmi pare rău dacă te-am sâcâit, spune chelnerița, își scutură

părul lung și castaniu în timp ce se depărtează.

Alma avea părul exact la fel, aproape până la talie, și cu o zi înainte să plece la armată l-a tăiat pentru prima oară, nu scurt de tot, dar cu toate astea a fost o despărțire deloc ușoară, cea dintâi

286

Zeruya Shalev

din seria despărțirilor care a continuat până a doua zi dimineața, când au condus-o obosiți și încordați la punctul de adunare, și ea s-a lipit de ei și a izbucnit în plâns, și când a îmbrățișat-o a fost surprinsă de cât e de fragil trupul fetei, și încă și mai mult de felul în care se lipise de ea și de cât de greu i-a fost să se despartă. Când i s-a strigat numele și s-a urcat în autobuz, umerii ei fremătau sub părul tuns scurt, și ei stăteau acolo și-și fluturau mâinile către autobuzul care se depărta, și apoi s-au întors în tăcere la mașina lor, cu senzația obscură că se întâmplase o nenorocire.

„Liniștește-te“, i s-a spus în cancelarie, „ce poate să i se întâmple fiică-tii ? Așteaptă până o fie mobilizat fiu-tău, ăla e infernul adevă-

rat“, dar ea nu s-a liniștit, toată ziua a așteptat încordată telefonul pe care l-a

primit abia seara, când Alma a început să plângă hoho-

tind în receptor : „Mamă, scoate-mă din locul ăsta“, țipa ea, „nu mai pot să rămân aici nici măcar o clipă“, și amândoi au încercat s-o convingă : „Întotdeauna e greu la început, o să vezi c-o să te adaptezi. Să pleci poți oricând“, și ea într-adevăr s-a adaptat până

la urmă, dar reacția ei violentă la dificultăți i-a surprins și le-a arătat o slăbiciune de care, pe cât se pare, nu erau prea conștienți.

Câteva luni după dimineața aceea, când a dus-o cu mașina la Stația Centrală de autobuze, i-a spus deodată : „Știi, nu e zi să nu-mi aduc aminte de drumul acela cu autobuzul, în ziua în care am plecat la armată. Era atât de cutremurător, nu înțeleg cum de am rămas acolo, cum de n-am coborât în mijlocul drumului, a fost ziua cea mai cumplită din viața mea“. Întotdeauna spunea lucrurile cele mai importante în clipe cu totul întâmplătoare, care anulau în aparență importanța informației, nu-i îngăduiau să fie explicată sau aprofundată.

Oare într-adevăr n-au luat destul de în serios greutatea ei ?

Pentru că în clipa în care părea că s-a adaptat, s-au adaptat și ei la absența fetei, la camera ei goală, la patul ei gol, care a devenit un adăpost comod, și încă înainte ca ea să se adapteze o muștră uneori pentru jelanii exagerate. „Nu v-ar veni să credeți cât e de îngrozitor aici, e ca ghetoul din Varșovia !“, s-a văicărit într-o seară

de la unitatea în care își făcea prima etapă de serviciu militar, și Iris nu s-a stăpânit și a muștrat-o : „Cum de nu ți-e rușine să faci

Durere

asemenea comparații ! Nu-am de gând să ascult vorbe din astea.

Ori ești ignorantă, ori ești răzgâiată, ori și una și alta !“. Iar Miki a adăugat blajin, pe tonul lui didactic : „Păi tocmai ca ghetoul din Varșovia să nu se mai repete faci tu acum armata“, și Alma a răs-

puns cu amărăciune : „Să nu contați pe mine, chiar deloc, abia dacă

reușesc să țin arma în mâini, e mai mare decât mine“.

„Fiecare contribuie după puterile lui, a spus Miki, rezistă, fetița mea, nu ceda, nu renunța.“ Și ea, ce-i drept, n-a cedat, a rezistat, n-a renunțat, dar într-un fel greu de definit ei doi au renunțat la ea, și de vreme ce a depășit, în aparență, momentele cele mai grele, nu s-au întrebat de ce, de fapt, i-a fost atât de greu, de ce nu atât dificultățile fizice, cât însăși despărțirea de casă și de copilărie a durut-o mai mult decât pe tovarășele ei, și încă o mai doare, pe cât se pare, fapt e că are nevoie de un temnicer care s-o lege de mâini și de picioare ca să nu se poată întoarce acasă, ca s-o despartă

de părinții ei și să-i interzică să-i vadă, ba chiar să și răspundă la mesajele lor.

Și ea își amintește acum de o anumită seară în care dificultatea asta a fost acută și se putea simți ca un lucru concret, acut și concret ca Alma însăși, și a zăpăcit-o și a îngrijorat-o, dar câteva zile mai târziu nu s-a mai preocupat de chestiunea asta, fiindcă grijile nu se pot purta neconținut, întotdeauna ne ocupăm numai de grijile cele mai urgente și cele mai prezente, umblăm prin lume cu un păianjen uriaș pe cap și nu știm că e acolo.

S-au dus s-o viziteze la un sfârșit de săptămână și, pentru că

unitatea unde Alma făcea un curs de observatoare era departe, au închiriat pentru o noapte o cameră în locuințele destinate fami-

liilor, așa cum le propusese, și ea i-a primit cu o bucurie fragilă, ca de-obicei, o bucurie care s-a topit în scurtă vreme și, cu toate că-i rugase să vină, au

simțit încă înainte de cină cât de mult o deranjează, și Iris a încercat, ca de-obicei, să îmbunătățească starea de spirit și a scos cu veselie căznită din cutia frigorifică mâncărurile pe care, după o zi de lucru istovitoare, le pregătise cu multă trudă

toată noaptea, anunțându-și marfa ca și cum ar fi așteptat urale.

„Budincă de porumb, salată de paste, plăcințele cu spanac, salată de linte, pră jitură cu halva, cui îi e foame ?“, a întrebat ca o educatoare

288

Zeruya Shalev

de grădiniță, împărțind farfurii și pahare și tacâmuri și șervețele pe masa de plastic din curte, mândră de sine că n-a uitat nimic, dar poate că tocmai lucrul cel mai important îl uitase ?

În seara aceea arătau ca o familie de nomazi, ducând cu ei din loc în loc mâncărurile și obiceiurile lor, și împreună cu complexele lor, o familie reprezentativă, mama și tata, un băiat și o fată, șezând în jurul mesei ca și cum ar fi fost acasă, dar nu erau acasă, ci la o unitate militară de care aparținea fiica lor și ei erau acolo oaspeți pentru o clipă, numai oaspeți, și de aceea se ridicase o barieră

dureroasă între ea și ei, chiar și atunci când ședeau îm preună și mâncau, și chiar și atunci când conversau, și mai cu seamă când au vrut să se ducă la culcare. Ea era obosită după ce gătise toată

noaptea și Miki era și el obosit după ce condusese mașina multe ore la rând, și ei intrau și ieșeau și și-au pregătit odaia pentru somn, dar Alma a rămas înțepenită la locul ei, cu toate că trebuia să se întoarcă la cazarmă.

„Vrei să dormi cu noi ?“, i-a propus când a văzut cât de greu îi e să se despartă, și Alma a spus : „Nu știu, e aici loc pentru mine ?“, și Iris a tras pentru ea un pat pliant de sub patul ei, pe patul care fusese dedesubt pe partea lui Miki dormea de-acum dus Omer, și Alma a stat acolo șovăind până când a spus : „N-are importanță, mă-ntorc la cazarmă“,

dar nu s-a-ntors, ci a continuat să stea în ușa odăii, uitându-se la maică-sa pe când se dezbrăca și trăgea pe ea o cămașă de noapte, și atunci a spus din nou : „Atunci eu mă-ntorc în camera mea“, dar s-a-ntors să șadă pe iarbă lângă masa de plas-

tic, ca un câine de pază credincios, și lui Iris i-a venit greu să închidă

ușa când ea mai era încă acolo și, îmbrăcată în cămașa de noapte subțire, a ieșit după Alma.

„E ceva ce te apasă ?“, a întrebat. „Vrei să stai de vorbă cu mine despre ceva ?“ Și Alma a spus : „Putem să stăm de vorbă dacă ai chef “, și Iris i-a pus câteva întrebări la care a primit răspunsuri scurte, despre curs, despre prietenele ei, despre funcția pe care urma s-o primească, și când și-a dat seama că fiică-sa n-are chef să stea de vorbă, a spus cu un zâmbet de scuză : „Sunt groaznic de obosită, jumătate de noapte am gătit“, și Alma s-a grăbit să spună :

„Atunci du-te la culcare, mamă“, și ea a întrebat : „Dar ce-i cu tine,

Durere

tu nu ești obosită ?“. Și Alma a spus : „Ba da, sunt obosită“, dar iarăși au rămas vorbele ei departe de fapte.

„Atunci noapte bună, fetița mea“, a spus Iris și s-a ridicat, „O

să mai vorbim și mâine“, și Alma a spus : „Noapte bună, mamă“, și a continuat să șadă, însoțindu-i plecarea cu o privire în care era o speranță reținută, și n-a fost o noapte deosebit de bună, pentru că

i-a fost greu să ațipească, s-a tot răsucit în pat îngrijorată, neizbutind să înțeleagă ce voise, de fapt, Alma, temându-se să cerceteze dacă

ea nu mai e încă acolo, lângă masa de plastic, o siluetă ascuțită și tristă, o fetiță în uniformă, iar acum e gata să creadă că dacă ar fi rămas atunci cu ea acolo toată noaptea și n-ar fi cedat oboselii, ar fi împiedicat, poate, căderea Almei în capcana asta, care o să-i ceară renunțări cu mult mai dureroase decât o noapte de nesomn.

Așa e, oftează ea zgomotos, întotdeauna o să ne fie dor de faza abia trecută din cursa cu obstacole a vieții, dar nu vrea să se gân-

dească acum la asta, poate că nu-i vorba decât de o renunțare tem-

porară, de o amânare numai, a așteptat doar zeci de ani ca Eitan să se întoarcă la ea, și de aceea câteva luni în plus nu mai contează, o s-o aștepte, așa cum ea l-a așteptat pe el, dar uite că numai gândul la el o pune în pericol pe Alma, fiindcă, uite, spre spaima ei, Sasha scrie : „Situația nu se prezintă bine“, și ea se gră bește să întrebe :

„Ce se întâmplă ?“, iar el răspunde : „S-a schimbat într-o rochie scurtă și s-a fardat foarte tare, acum iese din restaurant“.

„Mergi după ea !“, scrie ea, dar el e mai chibzuit decât ea : „N-ar fi bine, asta le-ar trezi bănuieli și ei, și celor de-aici, trebuie să

rămân“, și ea recunoaște că are dreptate, dar ea însăși nu are pro-

bleme să trezească bănuieli, oricum a făcut de-acum impresia unei femei în cel mai bun caz stranii, și se ridică grăbită și declară :

„Trebuie să plec, cât am de plătit ?“, și chelnerița pășește cu o înce-

tineală enervantă spre casă în timp ce ea o zorește : „Te rog, mă

grăbesc îngrozitor, fiică-mea e la camera de gardă a spitalului“, se aude spunând, și imediat scoate o bancnotă mare și nu așteaptă

restul, Miki ar fi înnebunit dacă ar fi văzut risipa asta, Miki și-ar fi ieșit din minți cu totul dacă ar fi fost acum cu ea, s-o vadă aler-

gând pe străzi și strigând : „Alma, unde ești ? Alma, așteaptă-mă !“.

De când a fost rănită n-a mai îndrăznit să alerge, și acum se zgâlțâie

290

Zeruya Shalev

pe bazinul ei de platină și se pare că legăturile pe care cei mai buni dintre chirurghi au trudit ore întregi să le facă slăbesc cu fiecare clipă ce trece :

„Alma, vino la mine ! Vino acasă !“.

Habar n-are, bineînțeles, dacă strada pe care aleargă o apropie de fiica ei sau o îndepărtează, și dacă strigătele ei acoperă zgomotul mașinilor și convorbirile și muzica din cafenelele des chise, dar ea continuă să strige ca și cum ar fi singură pe străzi, cu ochii fugindu-i în toate părțile să găsească o fată slăbuță într-o rochie scurtă, un ac în carul cu fân, până când picioarele uimite de alergare i se potic-

nesc de o denivelare de pe asfalt, care se transformă dintr-odată

într-un trotuar, și ea se întinde cât e de lungă, rigidă ca un butuc, mâinile i se întind înainte cu un fel de uimire deznădăjduită, într-o străfulgerare de înțelegere resemnată, câteva secunde înainte de întâlnirea membrilor cu

trotuarul, iată că prăbușirea nu mai poate fi împiedicată.

Astea sunt exact secunde care i-au lipsit în dimineața aceea, în care înțelegerea și rănirea au fost legate între ele. Nici o pasăre n-a ciripit, nici un taur n-a mugit, nici o găină n-a zburătăcit, numai ea a plutit prin acoperișul distrus al mașinii, contemplând din zbor priveliștea durerii omenești și a celei neomenești.

Își amintește că s-a despărțit în inima ei de maică-sa și de Miki, și s-a gândit la tatăl ei care numaidecât o să întindă mâna din cer și o s-o tragă la el, erau pe atunci cam de-o vârstă, dar în mod categoric și surprinzător a uitat să se despartă de copiii ei, a uitat cu totul că are copii, pe când acum ea se gândește numai la Alma, unde te-ai dus, ce faci, când o să te întorci.

— Alma, suspină ea, prăbușită în nemișcare pe trotuar, întinsă

pe burtă cu mâinile de-a lungul trupului, ca și cum s-ar fi culcat să doarmă.

Și din toate părțile se grăbesc spre ea trecători :

— Ești în regulă ? e întrebată iar și iar.

Ce ciudați sunt toți în orașul ăsta, văd cu ochii lor un om care în mod evident nu e în regulă și-l descos întruna dacă e în regulă !

— Poți să te ridici ? întreabă ei. Te-ai lovit la cap ? Să chemăm o ambulanță ?

O amestecătură de voci și de întrebări pe care le aude, dar nu le înțelege, le înțelege, dar nu poate răspunde, ar putea, dar nu

Durere

291

simte nevoia s-o facă, e prea obosită și a venit momentul să ațipească, a băut prea mult și trebuie să doarmă, n-are importanță

unde, aici pe trotuar e mai apărută decât în patul Almei, și ea face un efort și se răsucește pe spate, își mișcă limba prin gură să simtă

dacă are dantura întreagă, trupul îi e plin de durere la fel cum e cerul de stele, pentru o clipă ea le vede sclipind, e ciudat că stelele se văd atât de limpede în inima orașului, dar ele n-o s-o împiedice să ațipească, nimic de pe lume n-o s-o împiedice să ațipească acum, nici chiar vorbele care se schimbă deasupra capului ei, ca și cum ar fi un copil mic sau o bătrână cu mințile rătăcite.

— A fost acum la noi ! Fiică-sa e la camera de urgențe la spital !

aude țipând o femeie.

Și pentru o clipă e înspăimântată, Alma e la urgențe la spital !

Fiindcă de asta a alergat după ea pe străzi, ca să apuce s-o salveze de o nenorocire, Alma e la urgențe la spital ! Dar își amintește ime-

diat de chelneriță, care acum și-a terminat probabil tura.

— La ce spital e fiica dumitale ? o întreabă, se apleacă deasupra ei până când şuvițele părului ei lung și castaniu îi mângâie obrajii.

Întotdeauna și-a învățat elevii că minciunile se întorc împotriva noastră, și uite că asta i se întâmplă și ei, și se întâmplă ca minciu-

nile să se transforme, spre răul nostru, în realitate, așa exagera uneori ca să intensifice avertismentul, și acum exagerarea asta o face să se cutremure. Cine știe peste cine a dat Alma, cine știe unde a trimis-o peste măsură de fardată, orașul ăsta e plin de bețivi și

de drogați, nu poate acum să doarmă, trebuie s-o salveze, o să facă

abstracție de stelele pe care le vede de durere și o să continue s-o caute, dacă o să cerceteze temeinic stradă după stradă, s-o găsească

fără îndoială până la urmă, și încercă să se sprijine în mâna stângă, care o doare mai puțin, printre toate pere chile de picioare care s-au adunat în jurul ei, cel puțin zece inși o înconjoară, parc-ar fi strânși la rugăciune.

Dac-ar putea să se ridice cu ușurință și să plutească pe deasupra străzilor, ca atunci când o să-și coboare privirile asupra ei să desco-

pere că de-acum nu mai e acolo, că n-a lăsat în urma ei nimic, și să fie siliți să se întoarcă la treburile lor în loc să se ocupe de ale ei. Poate că mama Noei avea dreptate, cei de aici prea își bagă nasul

292

Zeruya Shalev

în toate, și uite că se adaugă întrunirii celorlalte încă o pereche de picioare, cu labelle deosebit de mari, în pan tofi sport de culoare deschisă, încă un băgăreț care moare de curio zitate se apleacă asu-

pra ei, cum a reușit să-i afle numele :

— Iris ! Ce s-a întâmplat, ați căzut ? V-am căutat, spune el.

Și ea geme :

— Sasha, am pierdut-o, n-am reușit s-o gălesc.

Și el spune :

— O să se-ntoarcă, veniți, vă duc acasă.

Și într-o clipă îmbulzeala se risipește cu sentimentul unei ratări, de pomană au pus trecătorii întâmplarea la inimă, de pomană și-au sacrificat timpul și, iată, evenimentul se stinge fără să le producă

vreo satisfacție.

— Omul ăsta e periculos, spune Sasha, se așază lângă ea pe trotuar și-și aprinde o țigară. L-aș zdrobi cu mâinile mele și apoi l-aș călca în picioare și aș da în el cu piciorul și l-aș arunca la gunoi.

Și ea zâmbește, chiar dacă o doare :

— Uite că redevii tu însuți, exact așa vorbeai când erai copil.

Zâmbetul lui jenat cere iertare și, în același timp, e plin de mândrie. E și mândru de copilul care a fost, își dă ea seama, nu îi e numai rușine de cum a fost, și pe bună dreptate, era cutezător și îndărătnic, credea că e înconjurat de dușmani și refuza să se dea bătut, și acum prezența lui alături de ea îi dă o putere miraculoasă, cum de s-a ivit deodată în calea ei ca o minune pe două picioare, cum de și-a imaginat că o să poarte bătălia asta fără el ?

— Deci în ce stare sunteți ? întreabă el, o cercetează temeinic în timp ce strivește mucul de țigară cu picioarele lui uriașe. Unde vă doare, cât de tare vă doare ? Am urmat un curs de sanitari în armată, precizează el.

Și ea spune :

— Mâna dreaptă, genunchiul drept, coastele.

Și el îi cercetează mâna :

— Puteți mișca degetele ?

— Da, dar greu, suspină ea.

Și el spune :

Durere

293

— Mâna e umflată rău, o să chem Salvarea să mergem la urgențe, la spital.

Dar ea îl imploră :

— Sub nici un motiv, nu sunt în stare să văd acum un spital, să așteptăm dimineața, te rog, Sasha, insistă ca și cum ea ar fi fost o fetiță, iar el tatăl ei.

Și el îi palpează mâna :

— Bine, se poate merge și mâine la policlinică, întrebarea e cât de tare vă doare.

Și ea e plină de recunoștință :

— Prefer să aștept, mă ajuți să mă ridic ?

Cu o mișcare precaută și înceată, o ridică de pe trotuar și o pune în picioare :

— Puteți să călcați ?

Și ea spune din nou :

— Da, dar greu.

Și lângă ei oprește deja un taximetrist cu ochii în patru și Sasha o ajută să se întindă pe bancheta din spate, va fi fiind o călătorie foarte scurtă, pentru că în câteva minute sunt deja în dreptul clă-

dirii cenușii cu stâlpi, și el plătește șoferului și se apleacă spre ea și într-o clipă o saltă în brațe, ca pe o mireasă pe care în noaptea nunții mirele o poartă pe brațe la locuința lor cea nouă, capul ei e rezemat de pieptul lui larg în cămașa cu dungi, pielea lui netedă, inima lui puternică, vai, Eitan, oftează ea, credeam că suntem fii de zei, că

putem să revenim asupra trecutului și să îndreptăm toate greșelile.

La intrarea în clădire el încremenește și ea îi simte mușchii încordându-se și își întoarce privirea și o vede pe fiică-sa șezând pe treptele de la intrare, într-o rochie galbenă foarte scurtă, cu picioarele lipite unul de altul, holbează uluită ochii fardați în fața priveliștii care i se arată și se repede în întâmpinarea lor.

— Ți-am spus că n-am cheie ! lasă ea să-i scape un reproș care aștepta de mult pe vârful limbii, dar se dezmeticește imediat și întreabă : Ce s-a întâmplat ? Cine-i ăsta ? Ce se-ntâmplă aici ?

— O să găsești cheia în poșeta ei, Alma, spune Sasha. Maică-ta a căzut, a ieșit să te caute pe tine și a căzut.

Și Alma ascultă și scotocește furioasă în poșeta maică-sii.

294

Zeruya Shalev

— Să mă caute pe mine ? bombăne, în timp ce învârte cheia în broască. De ce să mă caute ?

Și abia când ușa se deschide și se aprinde lumina, ea îl privește și ridică spre el un deget acuzator :

— Tu ești ! exclamă ea. Ai fost adineaori la noi la bar ! Ce se întâmplă aici ?

— Unde e patul tău, Alma ? se interesează Sasha nerăbdător, ca și cum el ar fi fost adultul răspunzător de tot și de toate, iar ea o copilă sâcâitoare. Maică-ta trebuie mai întâi să se culce și să fie îngrijită, înainte să-ți poată răspunde la toate întrebările.

Și ea îl ascultă iar și îi arată ușa camerei ei, și în timp ce Iris le ascultă convorbirea, ea bagă de seamă că, uite, și ei vorbesc peste capul ei, ca oamenii de pe stradă, dar de astă dată asta chiar îi place, îi place atât de mult, că vrea de-acum să se cufunde în somn și să-l lase pe Sasha să explice lucrurile după cum o să găsească el de cuviință. Oricum s-au demascat în ochii Almei, oricum el n-o să mai poată sta acolo prefăcându-se că nu-i decât un client obiș-

nuit, oricum planul ei bine croit a căzut baltă în clipa asta și a rămas doar prezentul, noaptea asta în care toate mădulele îi sunt zdrobite. A avut ea vreodată ceva în afară de prezent ? se întreabă, dar a refuzat mereu să se lase în voia prezentului, a încercat să-l stăpânească, cu mesajele ei de directoare, cu toate planurile pe care le-a făcut, și acum prezentul îi spune : Eu nu sunt un ecou al amin-

tirilor din trecut, nu sunt o punte spre planuri de viitor, eu sunt tot ce ai, chintesența existenței tale, ai încredere în mine fiindcă

n-ai de ales.

Dar cum să aibă încredere în acest prezent ? Din clipă în clipă

durerea se întetește, și odată cu ea mânia, totul s-a contramandat, totul s-a dat peste cap, pentru că, după ce a făcut curat și a gătit și a cumpărat și a făcut ordine cu un soi de bucurie atotputernică, după ce a hotărât să se numească pe sine însăși slujnică a fiicei ei

în speranța că în acest fel fiică-sa o să binevoiască să se obișnuiască

cu prezența maică-sii, ea a devenit într-o singură clipă atât de nefo-

lositoare, de ineficientă și de greoaie, o povară, ceva de prisos.

Într-adevăr, de ce a trebuit s-o caute în loc s-o aștepte aici, s-o primească atunci când o să se întoarcă, s-o hrănească și s-o culce, și

Durere

tot așa zi de zi, s-o strângă la piept răbdătoare, n-are nici o impor-

tanță unde-ai fost și ce-ai făcut, esențialul e că mama te așteaptă cu o masă hrănitoare într-o casă curată. Asta a fost, de fapt, planul care îi apare cu limpezime abia acum, după ce s-a prăbușit așa cum s-a prăbușit pe trotuar, fiindcă îi e clar, spre marea ei părere de rău, c-o să trebuiască să se înapoieze acasă cât de curând, și să

rămână acolo cât timp o să aibă nevoie de ajutor, chiar dacă toate oasele ei sunt întregi o să fie limitată în mișcări. E limpede că n-o să poată să facă curățenie și să gătească și să aibă grijă de alții și de aceea prezența ei în locuința asta din orașul ăsta și-a pierdut noima, și ea dă din cap din ce în ce mai supărată, exact atunci când Sasha se apropie de ea cu un castronaș și cu vată.

— Trebuie să vă dezinfectez rănila, spune el, aplecându-se și trecând cu delicatețe vata îmbibată cu săpun pe dea supra genun-

chiului ei dezgolit, trece apoi la rana din palmă, și asta e superficială, după cum iese acum la iveală, și iar verifică mișcările degetelor : S-ar putea să nu fie decât o izbitură puternică, spune el, deocam-

dată am să vă pansez, asta o să scadă durerile în cursul nopții, și mâine mergem să controlăm. Găsesc pe-aici niște pansament ?

Alma dă din cap că nu, fața ei frumoasă și fardată privește rănila cu spaimă, și el spune :

— N-are importanță, în armată ne descurcam și fără pansament, ai vreo bluză de care n-ai nevoie ?

Și ea caută în dulap și-i întinde fără mare chef o bluză neagră

de tricot, uniforma înrobirii ei, și Iris e hipnotizată de mișcările lui când rupe

cu mâinile uriașe bluza în fâșii. Nu-i ca o ruptură

de doliu ?1 În fața ochilor ei e bluza ruptă a lui Eitan, atât de adâncă

era ruptura că pieptul i s-a dezgolit atunci când a îngenuncheat în fața mormanului de țărână și a strigat : „Întoarce-te la mine“, și cu toate astea în prezentul pe care ea îl trăiește acum asta e o ruptură

de speranță, și ea se trezește murmurând o rugăciune : „Să dea Dumnezeu și așa să te rupi de el, să dea Dumnezeu și așa să te rupi de el. Amin“.

1. În iudaism, unul dintre semnele de doliu (după tată, mamă, frate, soră, fiu, fiică sau soț / soție) este o ruptură, nu prea lungă, a veșmântului.

296

Zeruya Shalev

Așa am visat să te lipesc de mine ca să te doară mai puțin, ar vrea să-i spună Almei, în timp ce el îi înfășoară încheietura mâinii cu o fâșie neagră, ca să-i lipească degetele unul de altul și să-i împuțineze durerile, și strânge de-acum cu putere câteva fâșii și îi leagă de ceafă

o eșarfă să-i susțină mâna, și Alma rânjește spre el :

— Ce amuzant e când totul e negru ! Arată ca regina sado-maso, numai cravașa-i lipsește !

Și Sasha o cercetează cu satisfacție și rânjește și el :

— Da, e absolut *kinky*.

Și felul rezervat în care el păstrează distanță față de fata ei îi place, pentru că în clipa în care se naște începutul unei apropieri, băiatul se grăbește să spună :

— Haide, eu o iau din loc, vorbim mâine dimineață, Iris !

Și fără să-i arunce nici o privire Almei iese, și e atât de uriaș, încât pare că absența lui mărește odaia care izbutise să-l cuprindă.

— Cine-i ăsta ? De unde l-ai scos ?

Alma nu reușește să-și învingă curiozitatea, și Iris spune :

— Mi-a fost cândva elev, am dat peste el din întâmplare pe stradă.

Și speră că formularea vagă o să permită acceptarea unei anumite modificări a ordinii în care s-au petrecut evenimentele, chiar și abia după căderea ei i-a ieșit în cale, dar fiică-sa tocmai că se încăpățânează și îi cere să fie exactă :

— Adică tu l-ai trimis la noi la restaurant ? Încearcă ea să afle, o privește cu suspiciune, rezemată de tocul ușii, în rochia ei mulată

cu spatele decoltat și cu ochii subliniați intens cu negru.

Și Iris încearcă să se eschiveze :

— Ai din întâmplare ceva contra durerilor ?

— Nu, n-am nimic contra durerilor, răspunde ea cu dușmănie, vorbind din ce în ce mai tare. De ce să am aici ceva contra durerilor ?

Știam c-o să vii încoace ? Știam c-o să cazi ? De ce nu ești capabilă să te uiți pe unde umbli ?

Și Iris înghite în tăcere cuvintele dureroase :

— De ce te repezi la mine în felul ăsta ? protestează ea încetișor.

Și Alma țipă :

— Eu mă reped la tine ? Tu te repezi la mine ! Te-a rugat cineva să te instalezi deodată în casa mea ? De ce n-ai grijă de tine ? Nu pot să te văd așa, cu toate pansamentele astea !

Durere

— Te înțeleg perfect, spune Iris, încercând să-și ascundă suferința, jignirea. N-o să trebuiască să mă vezi, am să-i cer tatii să vină mâine să mă ia acasă.

Și, spre surprinderea ei, fiică-sa bate din picioare și izbucnește deodată în plâns, se așază pe marginea patului și își ascunde fața în palme, spatele ei gol tremură :

— Sigur, asta îți oferă un pretext să fugi de aici ! Din cauza asta ești tot timpul rănită, ca să fugi de noi !

Și Iris îi ascultă spusele uluită, ani de zile n-a văzut-o plângând în hohote, ca o fetiță într-un acces de furie :

— Alma, ce vrei tu ? întreabă ea. Ajută-mă să te ajut !

Și fiică-sa scâncește :

— N-am nevoie de ajutorul tău, sunt alți oameni care mă ajută, am un profesor care mă învață să trăiesc ! Aveai dreptate când spuneai că îmi iroesc viața în fața televizorului, tu ai întotdeauna dreptate, dar tu n-aveai ce să-mi oferi, și el are !

— Liniștește-te, Alma, spune ea, căutând disperată cuvintele potrivite. Noaptea trecută aproape că n-ai dormit, hai, mănâncă

ceva și du-te la culcare. O să mai vorbim mâine, e-n regulă ?

Dar fiică-sa sare în picioare :

— Eu n-am să fiu aici mâine !

Se proptește în fața ei și urlă, fardul îi curge pe obraji și lasă

dâre negre în zigzag, parcă i se cască niște șanțuri în pielea obra-

jilor:— Eu plec de aici, nu pot să te văd iar zăcând în felul ăsta ! De ce nu te uiți pe unde calci ? Eu mă întorc la lucru, tura mea încă

nu s-a terminat.

Și Iris încearcă să-și îndrepte spinarea, s-o apuce de mână :

— Nu te duci ! spune ea cu tonul ei cel mai autoritar.

Dar fiică-sa își smulge mâna. Cum o să reușească să ajungă înain-

tea ei la ușă și s-o blocheze, doar nu se poate ține pe picioare, se simte strivită sub povara durerii.

— Alma, nu te duce, o imploră ea cu ochii în lacrimi. Acum am nevoie de tine aici, nu pot să rămân singură.

— De ce anume ai nevoie ? întreabă Alma, se întoarce din drum cu pași bănuitori, privirea ei ocolește privirea maică-sii, amândouă

gâfâie greu.

298

Zeruya Shalev

Și Iris spune :

— Poate că mi-au rămas în poșetă niște analgezice, vrei să cauți, te rog ?

Și Alma îi scotocește brutal în poșetă, îi întinde niște compri-

mate rătăcite pe-acolo. Când era mică îi plăcea să caute surprize în poșeta mamei, gumă de mestecat, bomboane, un ruj nou. Ea și cu Omer se ciondăneau pentru dreptul de a scotoci în poșeta ei și la urmă o lăsau lipicioasă și în totală dezordine, dar acum îi cade din mână în mijlocul casei pentru că telefonul mobil începe să

sune în propria ei poșetă, și ea se închide în odaia Noei, de acolo i se aude glasul tremurat și agitat.

Oare îi cere să se întoarcă la bar ? Ce-are să facă ? Acum nu i-a mai rămas nici o armă împotriva lui, dacă Alma o să aleagă să plece n-o să mai poată face nimic. Încearcă, neputincioasă, să asculte convorbirea, cum o s-o lase aici până dimineața ?

— Alma, adu-mi un pahar cu apă, o roagă ea îndată ce ușa se deschide și fiică-sa apare de dincolo, speriată, ce-i drept, dar se pare că n-are de gând să plece.

— Și dacă ți-e foame e o groază de mâncare, adaugă ea.

S-ar părea că abia acum e în stare fiică-sa să observe schimbarea care s-a petrecut în mica locuință, dar încă nu s-a hotărât în ce fel să reacționeze, s-o certe că i-a deranjat intimitatea sau să se bucure de ce vede, fiindcă dintotdeauna i-au plăcut curățenia și ordinea, așternuturile moi și prosoapele frumos mirositoare.

— Nu e genul tău să fii o mămicuță grijulie de felul ăsta, observă ea sec, dar se întoarce din bucătărie cu un pahar cu apă

pentru maică-sa și cu o farfurie plină, și se așază pe marginea patului lângă Iris.

— N-am apucat să mănânc astăzi, mormăie Alma, mestecând cu poftă.

Și Iris întreabă precaut :

— Voi nu mâncați la serviciu ?

Și Alma îi răspunde cu gura plină :

— De-obicei mănâcăm, dar azi am plecat mai devreme.

— De ce ? întreabă ea.

Durere

Și Alma răspunde cu o naturalețe care în împrejurările date sună aproape ca o anomalie :

— Fiindcă am văzut mesajul tău, mi-ai scris că mă aștepți.

Și Iris e atât de surprinsă de cuvintele astea simple, care țin de o cu totul altă realitate. Unde-am ajuns, fetița mea, dacă vorbele cele mai obișnuite par spuse aiurea, dar nu îndrăznește să zică

nimic, cu greu a împiedicat-o să iasă din casă și îi e teamă ca furia să nu izbucnească din nou, și de aceea o privește în liniște, e, se pare, mulțumită de înfățișarea locuinței, dar preferă să-și ascundă

satisfacția, și își ascunde și ea satisfacția pe care i-o produce faptul că Alma e aici, alături de ea, mestecând și înghițind.

— Era supărat pe tine că ai plecat mai devreme ? întrebă ea precaut, folosindu-se dinadins de cuvintele fiică-sii.

Și Alma îi aruncă o privire fugară, ca și cum ar încerca să înțe-

leagă dacă întrebarea e ingenuă sau ironică.

— Normal că era supărat, răspunde ea cu sinceritate, spre sur-

prin derea maică-sii. A spus că am cedat a nu știu câta oară în fața ego-ului, dar eu am simțit că fac bine dacă mă întorc acasă. N-am cedat ego-ului, n-am vrut să mă aștepți, asta-i tot, știu că nu-ți place să te duci târziu la culcare.

Și Iris o ascultă și buzele îi tremură de emoție, și de aceea nu-i corectează greșeala de exprimare și nu-i spune că fapta asta pe care ea se ostenește atât s-o justifice e un lucru de la sine înțeles în acea realitate diferită, care nu e realitatea Almei și a Noei.

— Mă bucur că te-ai întors, spune ea. Precis că ești obosită, adaugă ea

imediat, îmi pare rău că ți-am ocupat patul, dar e loc aici pentru amândouă.

Și Alma spune :

— Ce-ți veni, eu am să dorm în patul Noei.

Dar Iris încearcă s-o convingă :

— De ce ? E mai bine să dormi aici, să nu te trezești când o să

vină Noa.

Și-și trage mădularele care o dor spre perete, și, spre bucuria ei, fiică-sa e prea obosită ca să se opună, și stinge lumina și se întinde lângă ea imediat, fără să se schimbe, fără să se spele pe față

ori pe dinți. Cu ce repeziciune și-a însușit felul de viață al unei fete

300

Zeruya Shalev

care nu vrea nimic altceva decât să supraviețuiască, dar nu-i face nici o observație, se strânge cât poate și încearcă să evite mișcările, în noaptea asta o să fie ca o muscă pe perete în viața ei, o să fie o mamă pe perete, și de acolo o să asculte respirația ei precipitată, țârâi turile telefonului pe care nu l-a stins și, în pofida durerii care o fulgeră în încheietura mâinii și în degete și în ge nunchi, simte cum înmugurește în sufletul ei speranța, atât de puternic, încât nu știe ce pulsează mai tare, durerea sau bucuria pe care i-o dă ale-

gerea făcută de Alma în această noapte, o alegere care arată, poate, începutul unei însănătoșiri, și de aceea și durerea asta se trans -

formă într-o durere aproape fericită, al unei bunevestiri care vine în sufe rință. Oare mai există și altă prevestire care doare și care te face fericită în afară de naștere, fiindcă, născând, chiar și atunci când gemi de suferință, nu uiți nici o clipă că dai viață.

Și se pare că uneori nu ajunge să dai viață o singură dată, uneori

trebuie să le dăm viață copiilor noștri încă și încă o dată, să veghem ca răsu flarea lor să nu se întrerupă, să-i ajutăm iar și iar să aleagă

viața, acel dar pe care l-au primit de la noi, deși nu l-au cerut, și asta încearcă ea să facă acum, și de aceea o doare atât de tare, așa cum a durut-o la nașterea fiică-sii, în noaptea rece când trupul ei tânăr se zvârcolea în suferințe ca să se despartă de făptura care fusese găzduită în pace înlăuntrul lui. Cât de grea a fost despărțirea aceea, chiar dacă a dus la o întâlnire, cât de grele sunt despărțirile știute dinainte pe care ni le impune natura, care ne acordă timp pentru sarcină, timp pentru creșterea copiilor, pentru viața însăși, uneori chiar și pentru iubire. Da, durerea ruperii uneia de cealaltă

a fost mai mare decât bucuria întâlnirii în acea noapte, trupul ei sfâșiat și golit era îndoliat după legătura originară care se pierduse, și fetița plângea și ea neîncetat, era îndoliată în brațele lui Miki, care o legăna tandru și-i cânta cântece de leagăn triste pe care maică-sa i le cântase lui în arabă.

Asta fusese, bineînțeles, prima din șirul despărțirilor și întâlni-

rilor pe care le rânduise pentru ele viața, și întotdeauna asta e soarta lor, părerea de rău a despărțirii e mai puternică decât bucuria întâlnirii, care, de cele mai multe ori, e trecătoare și șovăindă, dar acum, când stau culcate într-un singur pat pentru prima oară după

Durere

301

mulți-mulți ani, ea simte întâlnirea în deplinătatea puterii ei, deși fiică-sa doarme, pe când ea se leagănă între somn și trezie.

Fire de durere se înfășoară în jurul lor, desenează hărțile vieții lor care se suprapun numai în parte, durerile ei care au aruncat o umbră asupra vieții Almei, durerile Almei care o să-i umbrească

ei viața, toate despărțirile pe care încă le mai așteaptă, și ea oftează : ah, Eitan, câtă nenorocire a produs faptul că nu mi-ai dat posibi-

litatea să aleg atunci când mi-ai impus o viață întreagă fără tine, și cât e de grea alegerea când viața de-acum nu mai e întreagă, niciodată n-o să mai fie întreagă, nici chiar cu tine, și ea încearcă

să se scuture, în situații grele nu-i voie să gândești prea departe, gândește-te cel mult la dimineața de mâine. O să trebu iască să

facă o radiografie, care o să conducă poate la pus în ghips, sau o s-o trimită, Doamne ferește, la o operație, o să trebuiască să-l anunțe pe Miki să vină s-o ia, Alma nu-i acasă toată ziua și ea are nevoie de ajutor, dar chiar și viitorul ăsta e prea îndepărtat, doar clipa de față are prezență și are ființă, clipa asta în care o să închidă

ochii în ciuda durerii și o să ațipească, și nici măcar nu știe dacă

într-adevăr ațipise atunci când ușa casei se deschide scâr țâind și o lumină galbenă puternică inundă odaia, și împreună cu ea o șoaptă ascuțită :

— Alma, scoală repede, ai intrat în mare necaz, scumpo ! Haide, sună-l pe Boaz, n-am cuvinte să-ți spun cât e de supărat pe tine.

Și ea deschide ochii și o vede pe Noa stând în pragul odăii, și ea e, ca și Alma, într-o rochie scurtă și foarte fardată, și deși o vede nu renunță :

— Trebuie s-o trezesc pe Alma, încearcă ea să explice, de astă

dată pe un ton mai potolit, crede-mă că e spre binele ei.

— Numai peste cadavrul meu, şuieră Iris printre dinți. Transmite-i lui Boaz că nu ți-am dat eu voie s-o trezești.

Dar Noa o imploră :

— Alma o să fie supărată pe dumneavoastră când o să afle, n-are voie să doarmă atunci când el are nevoie de ea, e spre binele ei ! repetă fata.

Și Iris spune :

— Du-te și tu la culcare, Noală, pari frântă. Poți să te bizui pe mine, bine ? Totul e pe răspunderea mea.

302

Zeruya Shalev

Și Noa pășește de-a-ndăratelea șovăind :

— Nu știu, murmură ea.

Și Iris o întrerupe :

— Asta e, că eu știu, totul e în regulă. Stinge lumina și du-te la culcare. Apropo, am vorbit mai devreme cu maică-ta și mi-a spus că îi e foarte dor de tine. O să se bucure dacă vii acasă în curând.

Și Noa încremenește în pragul odăii :

— Chiar așa a spus ? Nu e stilul ei, se îndoiește ea.

Dar Iris se încăpățânează :

— O să te miri, oamenii se schimbă. Mai cu seamă mamele.

Capitolul al optsprezecelea Oare s-a folosit lupul cel rău de somnul ei și i-a

răpit oița, oaia rătăcită, cea atât de dragă ei, care se lipise de ea toată noaptea, liniștită și caldă, iar acum patul e gol, locuința e goală, dacă rea-

lizase ceva, n-a mai rămas din acel ceva nici măcar amintirea. Ce repede s-a obișnuit cu larma străzii, e aproape amiază când se dă

jos din pat, pășește cu mare greutate, se ține de mobile și de pereți.

Ce lung și chinuitor e drumul ăsta scurt până la ceainic, până la toaletă, până la poșetă, până la telefonul ei mobil, până la medica-

mente, fiecare mișcare o sfredelește în oase și ea e de-acum dornică

să se întoarcă în pat, dar și când e culcată din nou nu simte nici o ușurare, sub pansamentul negru degetele îi sunt umflate și de culoare albastru-violet, și în genunchi simte pulsații și junghiuri în coaste la fiecare răsufare.

Verifică încordată mesajele, dar nu e nici unul de la Alma, oare din cauză c-a adormit s-a șters tot ce realizase ? Pentru o clipă

fericită i s-a părut că reușește s-o abată de pe drumul ei, să și-o apropie, dar n-a fost decât o iluzie. S-a întors acolo, s-a întors la ale ei și a lăsat-o aici, trădată, cu durerile care nu interesează pe nimeni. Niciodată nu s-a simțit atât de neajutorată, nici chiar după

ce a fost rănită, pentru că atunci misiunea ei cea mai importantă

era să se însănătoșească, pe când acum misiunea ei e s-o salveze pe Alma, și asta n-o să poată face zăcând în pat ca un bolovan care nu-i e nimănui de folos. Îndurerată, cu sufletul negru, verifică cele-

alte mesaje, Miki și secretara ei și Sasha și una dintre profesoare, Durere n-a mai scris. Oare a renunțat la ea ? Oare să încerce să îi vorbească lui dacă oricum a eșuat, oare n-ar fi bine să-l lase pe el să-i oblojească rănilor ? Eu mă pricep numai la boli fără leac, spunea, și amândoi au râs ca niște copilandri. Oare boala Almei e fără leac ?

Zeruya Shalev

O senzație acută de interdicție o paralizează din nou, nu degeaba s-a lovit la degete, și se grăbește să-i telefoneze lui Miki, vocea lui e caldă și devotată, așa cum sună ea de obicei când nu se află sub același acoperiș, și el spune :

— Am fost îngrijorat, Iris draga mea, Alma mi-a povestit c-ai căzut.

Și pentru o clipă ea e surprinsă că de fapt și el o cunoaște pe Alma, atât de singură s-a simțit noaptea, ca și cum ar fi fost sin-

gurul ei părinte, și ea întrebă :

— Când ai vorbit cu ea ? Cum îi suna vocea ?

— Cam acum o oră, spune el. Vocea îi suna bine. Nițel zăpăcită, dar mai puțin dușmănoasă. Care e situația la tine ?

Și ea oftează :

— Nu prea bună, ar fi bine dac-ai veni diseară să mă iei acasă, de acord ? Nu pot să stau aici singură, sunt iarăși aproape invalidă, Miki, asta e, pesemne, karma mea.

Și el ezită puțin :

— Eu cred că, dimpotrivă, ai face bine să rămâi acolo, impresia mea e că ea se bucură să te îngrijească. Las-o să te îngrijească, de fapt, de ce nu ?

Și Iris spune :

— Dar ea e la muncă tot timpul, la lucru sau cum vrei să

numești asta, tu nu mă vrei acasă ?

Și el se miră :

— La lucru ? Mi-a spus că a rămas acasă ca să te-ngrijească, am crezut că

asta e o schimbare de-a dreptul îmbucurătoare.

— Bine, așa a spus, îi scapă lui Iris pe un ton indispus. Probabil și minciunile sunt o parte din perfecționarea sufletească. N-a rămas aici, dar dacă ți-e greu să vii am să iau un taxi, și dacă nu mă vrei acasă o să mă duc la hotel.

Și el oftează :

— Ce-o să fie cu tine, Iris ? N-a venit momentul să te desco-

torosești odată de temerea asta bolnăvicioasă c-o să fii lăsată de izbeliște ?

— Despre ce vorbești ? se miră ea.

Și el spune :

Durere

305

— Știi foarte bine despre ce vorbesc. Nu-i nici o problemă să

vin diseară, numai că mă gândeam că i-ar face bine să te-ngrijească, că asta v-ar face bine amândurora.

Și Iris bombăne :

— Bine, așa te gândea tu.

Și exact în momentul în care ea se gândește cum să dreagă conversația, ușa se deschide și fiică-sa intră în locuință cu brațele încărcate, îmbrăcată în aceeași rochie, dar nemachiată.

— Ți-am adus analgezice, o anunță ea.

— Mulțumesc, spune Iris, și vocea ei se topește de recunoștință.

Cum, nu te-ai dus la lucru ?

Și fiică-sa răspunde :

— Nu, ai spus că nu poți să rămâi aici singură.

Și Iris șoptește în telefon :

— Iartă-mă, Miki, ai dreptate.

Dar el a închis de-acum telefonul, și are dreptate și în privința asta. Se pare că Alma e într-adevăr bucuroasă s-o îngrijească, chiar dacă încearcă să-i ascundă asta. Pare că se străduiește și totuși o neliniștește pe maică-sa, vorbește prea tare și glasul îi e încordat, gesturile îi sunt exagerate, a cumpărat struguri cu toate că mica locuință e plină de struguri, o întreabă iar și iar dacă nu vrea cafea, și tocmai paharul cu apă pe

care i l-a cerut uită să i-l aducă, se învârte încolo și încioace fără scop, din când în când telefonul ei mobil sună, și ea se închide în odaia Noei și, când iese, îi evită

privirea.

— Alma, vino și stai aici o clipă, o cheamă în cele din urmă Iris.

Și Alma spune :

— Pregătesc imediat micul dejun pentru amândouă.

Și Iris o aude închizând și deschizând febril frigiderul, tăind legume. Treburile de bucătărie n-au entuziasmat-o niciodată, dar în calitate de chelneriță a acumulat totuși experiență și uite-o apă-

rând în ușa odăii cu o tavă încărcată și ispititoare, și pe ea felii de pâine, brânză și legume, și bineînțeles struguri, și cafea, și Iris o laudă ca și cum ar fi săvârșit un miracol, face loc pe pat pentru ea și pentru tavă.

306

Zeruya Shalev

— Știi ce mi-am amintit deodată ? spune Alma, așezată lângă

maică-sa, rezemată de perete, și imediat își umple gura cu struguri.

Și Iris, în așteptare, o privește cum mestecă grăbită.

— Ce ți-ai adus aminte ?

Și Alma face un semn, parcă-și ia vorbele înapoi :

— N-are importanță, poate că, de fapt, povestea asta nici nu s-a-ntâmplat cu adevărat.

Dar Iris insistă :

— Totuși, povestește-mi.

Și Alma lasă să-i scape fără chef :

— Nu-i nimic deosebit, mi-am adus aminte că în prima dimi-

neață după ce te-ai întors acasă de la spital m-am sculat devreme de tot și ți-am pregătit micul dejun și ți-am aranjat totul frumos pe tavă, și tu n-ai vrut gustarea asta, dar poate că numai mi se pare c-a fost așa.

— Vai, Alma, îmi pare atât de rău, spune ea. Nu țin minte povestea asta, dar eram atunci atât de amețită de morfină. De ce n-am vrut ?

Și Alma răspunde :

— Aveai grețuri, de fapt nu voiai să intrăm în camera ta, atâta am așteptat să te întorci acasă, dar și după ce te-ai întors abia dacă

te-am văzut. Ajunge, de ce plângi, acum îmi pare rău că ți-am spus.

— Nu plâng, murmură Iris, eu nu plâng niciodată, și numai-

decât izbucnește în râs, constatând contradicția dintre declarația ei categorică și realitate. Iartă-mă, Alma dragă, aceea a fost o perioadă

îngrozitoare, spune ea. Nu voiam să mă vedeți suferind. Când erați lângă mine mă străduiam să vă arăt că mă simt bine și asta era atât de obositor. E greu să fii o mamă care nu-și poate îndeplini rolul de mamă, asta contrazice esența condiției de mamă. Și încă

mai greu e să fii o mamă care trebuie să fie îngrijită de alții.

— Dar eu voiam să te îngrijesc, spune Alma încetișor, voiam să-ți fac o surpriză plăcută după ce te dezamăgisem, să-ți arăt că

știi să port cuiva de grijă.

Și Iris se grăbește să dezmintă :

— M-ai dezamăgit ? Ce-ți veni ! Prin ce crezi tu că m-ai dez a-
măgit ?

Și Alma spune :

Durere

307

— Nu știi, pentru că n-am fost o elevă prea bună ? Pentru că

n-am perseverat la nici un cerc ? Pentru că stăteam prea mult în fața televizorului ? Am vrut să vezi că mă pricep să port de grijă, am cumpărat o carte de bucate și am învățat să pregătesc pentru tine câteva feluri, dar tu n-ai vrut.

— Vai, Alma, habar n-am avut, oftează ea. Țin minte că la început într-adevăr preferam să fiu singură, dar când mi-am revenit puțin și am încercat să-mi găsesc din nou locul în familie am văzut că

erai destul de indiferentă.

Și Alma spune :

— Eu renunț repede, tu știi asta, nu sunt perseverentă. Apropo, cine e Eitan ?

Și Iris simte că i se taie răsuflarea.

— Eitan ? De ce întrebi ?

Și Alma răspunde :

— Probabil că l-ai visat, când m-am trezit te-am auzit murmu-

rând ceva, îl strigai, cum ar veni.

— Adevărat ? se preface neștiutoare Iris. E un om pe care l-am iubit acum treizeci de ani, pe când eram chiar mai tânără decât ești tu acum. E ciudat că l-am visat uite-așa, deodată.

Și Alma spune :

— Și la mine visele curg înapoi în timp. În ultimul an visez o mulțime despre perioada atentatului, se face că tu ești rănită și încerc să te salvez și sunt și eu

rănită.

Și Iris clatină din cap cu uimire :

— De ce nu mi-ai povestit, de ce n-am vorbit niciodată despre asta ?Și Alma spune :

— Mi-era greu să vorbesc, eram prea închisă. Boaz mă ajută să

mă deschid, e meritul lui dacă eu pot astăzi să vorbesc despre mult mai multe decât înainte.

— Țasta-i un lucru foarte important, admite Iris fără voie, încerc-

când să-și ascundă regretul produs de revenirea dușmanului. Cum anume te ajută el ?

Și Alma spune :

— Asta face parte din perfecționarea sufletească, să schimb lucruri care mă deranjează la mine. Am simțit că viața mea așa

308

Zeruya Shalev

cum a fost până acum nu poate să mai continue, că am aici o ocazie pentru o schimbare adevărată.

Și Iris spune cu blândețe :

— Înțeleg.

Cu toate că, de fapt, îi vine să urle : dar de ce tocmai schimbarea asta ? Cum de nu vezi că te schilodește ? Dar e preferabil să nu lase să-i scape deocamdată nici o obiecție, nu e momentul pentru pre-

le geri de morală, ci doar pentru o liniștită dăruire. O s-o îngrijească

pe fiica ei, și fiica ei o s-o îngrijească pe ea, și poate în felul ăsta o să se descarce încetișor încărcătura de exploziv pregătită pentru ele.

— Îmi pare bine că-mi împărtășești lucrurile astea, adaugă ea, și deodată nu știe ce să mai spună, fiindcă, pe de-o parte, fata ei e aici lângă ea, se apropie, dar, pe de altă parte, mai există încă un factor care o manipulează, ca și cum ar fi condamnată s-o crească

împreună cu un bărbat străin, periculos, după cum spunea Sasha, și exact atunci când se gândește la el Alma întrebă :

— Ce-i cu elevul tău ? Când vine ?

Și pentru prima oară îi trece prin cap că poate prezența lui i-a deșteptat interesul, și poate că într-adevăr, după cum obișnuia să

explice adesea părinților, schimbarea se produce de obicei ca urmare a intervenției mai multor factori, deși fiecare dintre acești factori în parte n-ar fi reușit să determine schimbarea.

— Sasha ? Chiar trebuie să-l sun, se grăbește ea să spună, telefonul meu mobil e aici pe pat, nu ? Poate sub tavă ?

Și Alma întinde mâna printre cearceafuri și ochii ei sunt ațintiți asupra ecranului minuscul :

— Te-a căutat Durere, spune ea. Cine e Durere ? Iartă-mă că

m-am uitat, pur și simplu mi-a sărit în ochi, de când are durerea număr de telefon ?

Și Iris lasă să-i scape un oftat. Ar putea cu ușurință să impro-

vizeze o minciună, doar s-a specializat în asta în vremea din urmă, dar minciunile se întorc împotriva ei, și ea mărturisește cu buzele strânse :

— Asta se leagă de ce ți-am povestit mai înainte, de primul meu prieten. L-am întâlnit întâmplător la clinica de tratare a durerii, acum câteva

săptămâni.

Și Alma ascultă cu interes.

Durere

309

— L-ai întâlnit deodată după treizeci de ani ? Atunci de aia l-ai visat noaptea ! Asta într-adevăr sună ca un vis.

— Ai dreptate, asta nu ține de realitate ! murmură Iris, alegân-

du-și prudent cuvintele, după ce-a fost prinsă nu demult cu ocaua mică. E un fel de fugă de realitate.

Și Alma spune :

— Ce e rău într-o asemenea fugă ?

Și maică-sa șovăie un pic înainte de a răspunde :

— Când fugi de realitate nu ești un om liber.

— Dar cum rămâne cu dragostea ? se încăpățânează pe neașteptate Alma.

E ciudat că povestea asta o interesează atât de mult, e ciudat că nu se identifică, ca de-obicei, cu taică-său.

Și Iris spune :

— Dragostea are multe chipuri, uneori e ruptă cu totul de viață, ca un zmeu fără sfoară, știi că el plutește prin aer, dar n-o să încerci să te ții de el, ca să nu-ți scape alte lucruri, mai importante pentru tine.Și Alma oftează :

— Vai, mamă, asta e trist.

Și Iris răspunde sec :

— Am văzut la viața mea și lucruri mai triste.

Oare așa o să se încheie povestea lor de iubire ? Sau numai urechilor fiică-sii le sunt destinate vorbele astea ? Nu e momentul de luat hotărâri, e momentul pentru pansarea rănilor cu pansa-

mentele pe care le-a adus Sasha cu el, mișcarea degetelor îi produce durere, dar nu e o durere de nesuportat, și de aceea refuză din nou toate controalele pe care le propune el :

— Sunt sigură că nu sunt fracturi, a fost numai o lovitură puter-

nică, am termeni de comparație, îl asigură ea. Hai să mai așteptăm o zi. Spre bucuria ei, vede că el urmărește cu interes toate mișcărilor Almei, dar e reținut și păstrează distanța, și fiică-sa se poartă în fața lui cu un farmec calm, conștient de sine, uite că ea îi propune acum să ia el ce a rămas din gustarea lor de dimineață :

— Chiar dacă nu arăți ca unul care se mulțumește cu resturi, chicotește ea.

310

Zeruya Shalev

Și Sasha ia politicos o felie de pâine presărată cu verdeturi :

— Ca început e fain, zâmbește el.

Și în timp ce mănâncă îi povestește despre locuințele pe care le-a văzut în ultima vreme, și ea îi recomandă un site și încă un site, dar, de fapt, poate că la niște prieteni de-ai ei se eliberează o cameră, nu departe de aici, și când îi urmărește pe furiș ea îi vede radiind, în pofida a tot și a toate, o strălucire de început de viață, strălucirea asta miraculoasă care încă mai poate să facă să dispară

rana, sau cel puțin s-o ascundă. Au pielea atât de netedă și sub piele mădularele lor sunt tinere, și oasele lor se refac repede, și Alma e încă inocentă în ciuda a tot și a toate, încă mai crede în iubire, și Iris nu ascultă ce vorbesc, ci urmărește reflectarea luminii pe pielea lor, pe brațele lor descoperite, petele pe care le proiectează

razele soarelui pe fruntea lor, razele de lumină aurită ca niște nim-
buri deasupra capetelor lor.

Oare s-ar întoarce acolo dacă timpul într-adevăr ar curge îndă-

răt, ca-n vise ? Oare s-ar întoarce la ziua aceea, cea mai frumoasă din viața ei,
când nu era nici prea cald și nici prea frig ? Ce a fost cândva un
waadi înfloritor a devenit de-acum un cartier de locuințe, sute de oameni
trăiesc acolo, iubesc și suferă, se nasc și mor. Numai în
amintirea ei o să înflorească din nou florile sălbatice, dar dacă o asemenea
fericire a trecut odată prin viața ei, atunci fericirea asta s-ar putea întoarce
într-o bună zi, poate chiar azi, și ea clatină din cap, e atât
de obișnuită să întindă mâna spre un loc gol, degetele i s-au pierdut mereu în
adâncurile buzunarului gol al vieții ei, și acum își bagă mâna în celălalt
buzunar, și acela e plin ochi. Soarele apune în fața ochilor ei, și ea nu vede
nimic, și chiar când închide ochii, lumina răzbate prin pleoape, o pătură de
aur e întinsă

asupra ei, firele de aur țesute în lung și-n lat îi absorb durerile, aude pași în
cameră, un robinet e deschis și închis, sunt spălate vase, se șoptesc cuvinte,
uși se deschid și se închid, mașini claxo-

nează, răsună certuri furtunoase, zgomotele străzii se unesc cu zgomotele
casei.

E telefonul ei mobil care sună, sau poate dincolo de fereastră,
pe trotuar, o altă femeie o să răspundă în locul ei ? Întinde mâna din ceața
somnului și dibuie ca oarbă aparatul neted. Probabil că

Durere

311

s-a răspuns la convorbire, fiindcă aude un plâns, oare fiică-sa e cea care plânge ? „Întoarce-te la mine, întoarce-te la mine“, imploră el, și ea dă din cap cu uimire, despre ce vorbește el ? Cu cine vorbește el ? Ea a murit în urmă cu aproape treizeci de ani, sub ochii tăi, a murit lent, ți-a dat destul timp să-ți iei rămas bun. „Stânjenel, întoarce-te la mine“, continuă el, și ea își deschide ochii către ulti-

mele raze ale soarelui, „Știi că n-ai încetat să mă iubești“, decide el, vocea lui s-a mai calmat puțin.

„N-am să încetez niciodată să te iubesc“, se aude ea șoptind, dar el n-o aude, o ține pe-a lui : „Mi-ai promis că te întorci, că ne dai amândurora o a doua șansă“, și ea spune : „Poate că în general nu există o a doua șansă, există doar prima șansă a fiecărui lucru“.

E ciudat că n-o aude, fiindcă ea îl aude atât de clar, „Trebuie să

închid“, spune el, „Te aștept“, și ea lasă telefonul să-i scape din mână :

— Alma ? Unde e Alma ? țipă ea în odaia care s-a întunecat dintr-odată.

Oare convorbirea asta la care a răspuns fără să-și dea seama o să provoace o nenorocire ? Și iată că Sasha stă în prag :

— Alma a plecat la lucru, spune el.

— O, nu ! strigă ea. De ce-ai lăsat-o să plece ?

Și el spune :

— Patronul ei a fost aici, n-ai auzit urletele ?

Și ea geme :

— N-am știut ce aud, dacă e din casă sau de pe stradă, am ațipit pesemne.

Ce-i de făcut, Sasha ?

Și el spune :

— Să aveți încredere în ea, Iris, așa cum îi spuneți maică-mii :

„Noi o să-i arătăm calea, și el o să pășească pe calea asta“.

Și ea protestează :

— Nu seamănă deloc între ele situațiile, tu erai doar un copil.

Și el spune :

— Și ea e doar o fetiță. Odihniți-vă, Iris, eu rămân până una-alta aici. M-a rugat s-o aștept.

Toți îi așteaptă pe toți, gândește ea, și nimeni nu vine. Oare asta e șansa care ni s-a dat, șansa de a ne despărți ? Fiindcă toată coliba a ars, nimic nu mai ascunde fața lunii. Se aude pe sine murmurând

312

Zeruya Shalev

tot felul de vorbe, i se pare că Eitan e culcat lângă ea și ea încearcă

să-l învețe lucruri pentru bacalaureat, trecutul s-a dus, îi tot repetă

ea, totul s-a schimbat și nu s-a reparat nimic, cauzele, ni se pare nouă, preced efectele, dar întotdeauna efectele provoacă cauzele.

Zi după zi, noapte după noapte am fost împreună, de aceea am fost și eu înrobită, și pe mine s-a făcut stăpân un tiran plin de cru-

zime și încăpățânat, trecutul se înstăpânise asupra mea, și habar n-am de ce vorbesc la trecut.

— M-ați chemat ? se apropie de ea Sasha.

Și când ea dă din cap el spune :

— Mă întorc imediat, mă duc numai pentru o clipă să văd o locuință nu departe de aici.

Și ea spune :

— Ai grijă numai să nu fie acolo un dud la intrare și nici un pârâu.

Și el răspunde :

— Doamna directoare, despre ce vorbiți ?

— O să-ți explic când o să te-ntorci, spune ea. E o poveste veche, cu un început și multe sfârșituri.

Și, spre surprinderea ei, el se întoarce imediat, oare s-a grăbit să-i audă povestea ? Trupul lui mare e în pragul odăii :

— Draga mea, spune el, ai tras o căzătură serioasă.

Și ea chicotește :

— Tu ești, Miki ? Te-am așteptat ! Nu-ți face griji, putea să fie cu mult mai rău.

Și el spune :

— Nu-ncape îndoială, asta deja am văzut.

— Iartă-mă, Miki, spune ea. Înainte nu te-am înțeles așa cum trebuie, ai dreptate, e într-adevăr preferabil ca deocamdată să

rămân aici.

Și el spune :

— Nu mai sunt chiar atât de sigur, situația e parcă mai serioasă

decât credeam, trebuie să faci o radiografie.

Și ea spune :

— Dar mă doare deja mai puțin, și aici e un soare plăcut, el o să mă vindece, și nu-i nici prea cald, și nici frig.

— Soarele a apus de mult, răspunde el.

Durere

313

Și uite că silueta lui se despică în două și din silueta lui lată se desface încă o siluetă, ca și cum, printr-un miracol, un bărbat ar putea să nască, și o voce tânără spune :

— Hei, mămicu', ce-i cu vorbele astea stranii ?

Și, fără să știe de ce, ea e atât de emoționată să-l vadă, ca și cum nu s-ar fi întâlnit de ani de zile, și-și întinde mâna spre el :

— Omer, puiule ! Ce bine c-ai venit, cum a fost examenul la pregătire cetățenească ?

— A fost *cool*, spune el. Tata a mers super, la examen au fost exact întrebările pe care le-am făcut cu el.

Și ea spune :

— Splendid ! Ce băiat norocos ești tu.

Dar el răspunde furios :

— Nu tocmai, uite ce scrisoare am primit azi.

Îi întinde o hârtie împăturită pe care e ca logo un semn întris-

tător, o ramură subțire de măslin înconjoară o spadă lată, închisă

într-o stea, și semnul ăsta îi e atât de cunoscut din copilărie, fiindcă

pe cele mai multe dintre scrisorile care veneau la casa lor se afla logoul ăsta. Sub el se ascundeau pierderea ireparabilă și jalea în chip de invitații la tabere de vară pentru orfani, zile de program distractiv speciale pentru orfani, întâlniri de văduve și de părinți care și-au pierdut copiii, și cu toate astea ea nu înțelege, și întreabă :

— Ce-i asta ?

Și el spune :

— Nu vezi ? Prima convocare !

Și ea se alarmează :

— Prima convocare ? Deja ? Dar abia te-ai născut !

Cu degetele umflate în care simte cum zvâcnește sângele, ea des face formularul și citește invitația, adică ordinul, destinat lui Omer Ilem, să se prezinte, în conformitate cu legea serviciului mili tar, la Centrul de recrutare Ierusalim la data cutare și cutare, o dată foarte apropiată, ba chiar i-au trimis un formular pentru decon tarea drumului, și i-au dat și o denumire nouă, „casem“.

Omer Ilem, literele se înghesuie în fața ei pe placa memorială, plecându-și capetele cu durere ținută în frâu, și ea își clatină capul, cum de știu de fapt că s-a născut, doar e vorba de o chestiune absolut personală. Numai ea și cu Miki și moașa au fost acolo, și

314

Zeruya Shalev

nici un reprezentant al armatei sau al statului, așa că acum ce vor de la el ? Și cum de știu unde anume locuiește ? Chiar și codul poș-

tal, pe care ea îl uită întotdeauna, uite că ei îl știu.

— Când în sfârșit a învățat pregătire cetățenească și are cunoștințe civice, el încetează să mai fie civil, glumește Miki, și ea mototolește literele care dansează, le strânge într-un cocoloș mic de hârtie.

— Eu nu sunt de acord, Miki, ajunge, am dat destul ! L-am dat pe tata, mi-am dat trupul, nu sunt dispusă să-mi dau copilul. O să

ne ascundem aici, la Alma.

Și Miki o privește surprins :

— Vorbe ca astea nu-ți stau în fire, Iris, tu cu toate mesajele tale educative !
Și, în general, de ce ți se pare că tu ești obiectul scrisorii ?

Și ea oftează :

— Atunci care e obiectul, statul ?

Și el spune :

— Înainte de orice, el e obiectul.

Îl arată pe Omer care se așază pe marginea patului, își trece mâinile peste tâmpilele rase.

— Eu nu sunt obiect, eu sunt „casem“, murmură el. De fapt, ce înseamnă „casem“ ?

Și Miki spune :

— Ți-am explicat de-acum de două ori – candidat la serviciul militar.

Și Omer răspunde posomorât :

— Candidat la sclavie, mai exact.

Și Miki se așază și-și pune o mână pe umărul lui :

— Liniștește-te, e abia prima convocare, o să mai ai timp să te obișnuiești cu ideea, nu-i așa, Stânjenel ?

— Cum mi-ai spus ? întreabă ea.

Doar niciodată nu acceptase să-i spună așa, dar acum, cumva, n-o mai deranjează. Trecutul s-a deschis, simte ea deodată, oare asta e șansa care i s-a dat ? Șansa de a deschide peștera înăbușitoare și dulce și blestemată a trecutului și să-i amestece conținutul cu soarele și cu vântul și cu vocile prezentului ?

— Ce-i asta, Ziua Familiei ? aude ea deodată vocea Almei, cum de n-a băgat de seamă c-a intrat, în rochia ei galbenă ca o rază de soare.

Durere

315

Și Iris o cheamă, se teme ca nu cumva prezența lor s-o gonească și s-o facă să plece pe neașteptate, așa cum a venit :

— Alma, ești aici ? Când ai venit ?

Și fiică-sa se apropie de ea :

— Am venit numai pentru o clipă, să-ți pregătesc cina, spune ea.

— Privește !

Îi întinde cocoloșul de hârtie mototolită de parcă i-ar solicita mila.

— Ce-i asta ? întreabă Alma bănuitoare, și numaidecât recu-

noaște formularul. Jos pălăria, prima convocare, exclamă ea. Ce noroc am că povestea asta e de-acum în urma mea ! Nu-i grav, frati-miu, crede-mă că dacă eu am rezistat o să rezizi și tu.

Și aruncă spre el bila amenințătoare de hârtie, iar Omer bombăne :

— Crezi că, de fapt, se compară ?

Și prinde bila rapid și o aruncă spre ea.

— Asta o să te facă mai puțin răzgâiat, îl tachinează ea în timp ce cocoloșul se rostogolește sub pat, lângă cadavrul păianjenului.

A venit momentul, zău așa.

Și el protestează :

— Eu sunt răzgâiat ? Uite cine vorbește ! Tu ești cea răzgâiată !

Mamă, fă-mi o coadă de cal falsă, o imită el deodată. Nu ies din casă fără

coadă de cal falsă !

— Nu-mi aminti povestea asta ! îl avertizează Alma, și fața i se mohorăște. Ani de zile am crezut că mama a fost rănită din cauză

că eu am vrut o coadă de cal falsă !

Și Omer spune :

— Ajunge ! Eu eram sigur că asta s-a întâmplat din cauză că eu mă ascusesem la toaletă ! Cât timp a trecut, mămicu', zece ani !

— Zece ani și șapte luni, spune Iris, și îi privește uimită.

Și la ei se deschid peșterile trecutului, poveștile din trecut se topesc laolaltă cu celelalte întâmplări, se amestecă în țesătura cea mare a vieții lor. Cum se face că niciodată n-am vorbit despre asta, gândește ea, ce-am făcut, de fapt, până acum.

— De fapt, asta nu are nici o legătură cu voi, oftează Miki. Totul s-a întâmplat din vina mea, am plecat devreme.

Și Alma întreabă :

— De fapt, de ce ai plecat devreme ?

316

Zeruya Shalev

Și el își ațintește asupra ei ochii negri și adânci :

— E o poveste veche, începe el să spună.

Și Iris îi taie vorba :

— Dar asta nu mai are acum nici o importanță, doar m-am însănătoșit, nu vedeți că m-am însănătoșit ?

— Nu ești deloc convingătoare cu toate pansamentele astea, observă Omer.

Și Alma se așază pe pat lângă ei :

— De astă dată chiar că e din cauza mea, spune ea încetișor.

Și Iris răspunde :

— Nu e din cauza ta, ci datorită ție.

Oare asta e șansa care i s-a dat ? Nu șansa de a-l iubi pe el din nou, ci șansa de a-și iubi viața pentru ceea ce are, nu pentru ceea ce-i lipsește.

— Unde am pus aia ? se întreabă deodată Miki și începe să se scotocească prin buzunare. Și tu ai primit azi o scrisoare, Iris, am uitat cu totul. Și scoate dintr-un buzunar o hârtie groasă, moto to-

lită. Am găsit asta pe parbrizul mașinii, când am luat-o de la inter-

secție, spune el și îi întinde hârtia cu o față lipsită de expresie, și ea pălește văzând literele desenate clar, albastru pe alb : „Întoarce-te la mine“.

— „Întoarce-te la mine ?“ Ce chestie ! zice Omer, o privește cu teamă și apoi îl privește pe taică-său.

Și, spre surprinderea ei, Alma se apropie de ea și-i ia din mână

hârtia, și fără s-o privească o mototolește, și cocoloșul se strânge tot mai mult între degetele ei :

— E precis o greșeală, spune ea.

Și Iris îi privește, privirea ei trece de la unul la altul, ei sunt aici acum, sunt prezenți.

— Nu-i o greșeală, spune ea. E o poveste veche.

Mulțumiri

Mulțumiri Shirei Hadad, lui Igal Schwarz, lui Heli Ela, lui Ghilad Bloy, Hilei Blum, lui Orit Kimel, Rahelei Sandbank, lui Erez Raveh.

Mulțumiri dr. Dorit Shmueli, dr. Eliad Davidsohn, prof. Eilon Eisenberg, prof. Avraham Rivkind și dr. Saghit Arbel-Alon.

Mulțumiri Ednei Mazia, lui Eial, Marva, Yaar și Yarden.

În seria ACTUAL

au apărut:

Alai – *Cântul regelui Gesar al Tibetului* Elif Shafak – *Palatul Puricilor*

Paul Bailey – *Băiatul prințului*

Sjón – *Vulpea albastră*

Jón Kalman Stefánsson – *Între cer și pământ* Baha Tahir – *Oaza de la asfințit*

Michael Cunningham – *Crăiasa Zăpezii* Marius Daniel Popescu – *Culorile rândunicii* Immanuel Mifsud – *În numele Tatălui (și al Fiului)*
Jess Walter – *Frumoasele ruine*

Joydeep Roy-Bhattacharya – *De veghe* Hélène Grimaud – *Întoarcere la Salem* Don DeLillo – *Omul căzător*

Rabih Alameddine – *Femeia de hârtie* Anna Gavalda – *Billie*

Hiromi Kawakami – *Vreme ciudată la Tokio* Philippa Gregory – *Prințesa albă*

Alberto Vázquez-Figueroa – *Ultimul tuareg* Taiye Selasi – *Înapoi în Ghana*

Michel Bussi – *Fetița cu ochi albaștri* Jess Walter – *Viața financiară a poezilor* Herman Koch – *Cina*

Philippa Gregory – *Prințesa statornică*

Alawiya Sobh – *Se numește pasiune*

Hiromi Kawakami – *Cele zece iubiri ale lui Nishino* Juan Gabriel Vásquez – *Zgomotul lucrurilor în cădere* Kim Leine – *Profeții din Fiordul Veșniciei*
Ian McEwan – *Legea copiilor*

Kazuo Ishiguro – *Uriașul îngropat*

David Duchovny – *Holy Cow*

David Grossman – *Un cal intră într-un bar* Amy Tan – *Valea Minunilor*

Chuck Palahniuk – *Beautiful You*

Su Tong – *Soți și concubine*

João Paulo Cuenca – *Singurul final fericit pentru o poveste de dragoste e un accident*

Bernhard Schlink – *Femeia de pe scări* Mary Chamberlain – *Croitoreasa de la Dachau* Patti Smith – *Torcătoarea de vise*

Andrei Makine – *Patria locotenentului Schreiber: romanul unei vieți*

Hiromi Kawakami – *Prăvălia de mărunțișuri a domnului Nakano*

Emir Kusturica – *Străin în căsnicie* Hélène Grimaud – *Lecții aparte*

Irvine Welsh – *Viața sexuală a gemenelor siameze* Nuruddin Farah – *Ascuns la vedere*

Natsuo Kirino – *Insula Tokyo*

György Dragomán – *Rugul*

Brooke Davis – *Obiecte pierdute*

Milena Busquets – *Până și asta o să treacă*

Margaret Mazzantini – *Splendoare*

Jean Mattern – *Septembrie*

David Cronenberg – *Mistuiți*

Philippa Gregory – *Blestemul regelui* Harper Lee – *Du-te și pune un străjer*
Ali Eskandarian – *Anii de aur*

Viktor Remizov – *Cenușă și țărână*

Anchee Min – *Sămânța încolțită*

Takashi Hiraide – *Pisica musafir*

Zeruya Shalev – *Durere*

în pregătire:

Florian Illies – *1913*

www.polirom.ro

Redactor: Magda Răduță

Coperta : Carmen Parii

Tehnoredactor : Constantin Mihăescu

Bun de tipar : ianuarie 2016. Apărut : 2016

Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. BOX 266

700506, Iași, Tel. & Fax : (0232) 21.41.00 ; (0232) 21.41.11 ; (0232)
21.74.40 (difuzare) ; E-mail : office@polirom.ro București, Splaiul Unirii nr.
6, bl. B3A, sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Tel. : (021) 313.89.78 ; E-mail : office.bucuresti@polirom.ro Tiparul
executat la GANESHA PUBLISHING HOUSE – București tel.: 021
423.20.58, tel./fax: 021 424.98.13, e-mail: contact@ganesa.ro, web:
ganesa.ro Contravaloarea timbrului literar se depune în contul Uniunii

Scriitorilor din România

Nr. RO44RNCB5101000001710001 BCR UNIREA